

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА ФАРМАЦЕВТИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ

Є. І. Світлична, І. О. Толок

ЛАТИНСЬКА МОВА

ПІДРУЧНИК

Київ
«Центр учбової літератури»
2011

УДК 811.124(075.8)

ББК 81.2я73

С 24

Рецензенти:

Шанин Ю. В. – професор, кандидат філологічних наук, (Національний медичний університет, м. Київ);

Корж Н. Г. – професор, кандидат філологічних наук, (Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна);

Ярних Т. Г. – професор, доктор фармацевтичних наук (Національний фармацевтичний університет);

Сіра Н. Л. – кандидат фармацевтичних наук (Національний фармацевтичний університет).

Світлична Є. І., Толоч І. О.

С 24 Латинська мова. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 440 с.

ISBN 978-611-01-0241-4

У підручнику наведено відомості з фармацевтичної термінології, номенклатури лікарських засобів, хімічних, ботанічних, фармакогностичних номенклатур, номенклатури лікарських форм. Розділи граматики латинської мови розглянуто в обсязі, достатньому для грамотного використання спеціальної термінології на практиці. Підручник містить алфавітний покажчик ботанічних назв лікарських рослин, зразки екзаменаційних білетів, латинсько-український та українсько-латинський словники.

До підручника введено термінологію Державної Фармакопеї України (Харків, 2001). Українська хімічна номенклатура наведена згідно «Державного стандарту України. Елементи хімічні та речовини прості:» (ДСТУ 2430-94).

Для студентів вищих фармацевтичних закладів освіти та факультетів.

УДК 811.124(075.8)

ББК 81.2я73

ISBN 978-611-01-0241-4

© Світлична Є. І., Толоч І. О., 2011.

© Центр учбової літератури, 2011.

Передмова 10

Вступ 11

ЗАНЯТТЯ № 1

§ 1. Алфавіт. Правила читання букв і буквосполучень 15

§ 2. Класифікація звуків 17

§ 3. Диграфи 17

§ 4. Дифтонги 17

§ 5. Запам'ятайте грецькі терміноелементи 17

§ 6. Контрольні питання 19

§ 7. Вправи 19

§ 8. Лексичний мінімум 20

ЗАНЯТТЯ № 2

§ 9. Наголос. Поняття про довготу і короткість голосних 21

§ 10. Контрольні питання 22

§ 11. Вправи 23

§ 12. Лексичний мінімум 23

§ 13. Афоризми 24

ЗАНЯТТЯ № 3

§ 14. Дієслово. Граматичні категорії дієслова 25

§ 15. Неозначена форма дієслова (infinitivus). Визначення основи і дієвідміни дієслів 25

§ 16. Вправи 26

§ 17. Наказовий спосіб дієслова (imperativus) 26

§ 18. Контрольні питання 27

§ 19. Вправи 27

§ 20. Лексичний мінімум 28

§ 21. Афоризми 29

ЗАНЯТТЯ № 4

§ 22. Іменник. Граматичні категорії іменника. Словникова форма. Визначення основи 30

§ 23. Іменники I відміни 32

§ 24. Контрольні питання 33

§ 25. Вправи	33
§ 26. Лексичний мінімум	34
§ 27. Афоризми.	34

ЗАНЯТТЯ № 5

§ 28. Неузгоджене означення	35
§ 29. Прийменники	36
§ 30. Сполучники	37
§ 31. Вправи	37
§ 32. Лексичний мінімум	38
§ 33. Афоризми.	39

ЗАНЯТТЯ № 6—7

§ 34. Дійсний спосіб дієслова (indicativus).	40
§ 35. Дієслово « <i>esse</i> » — бути.	41
§ 36. Порядок слів у латинському реченні.	41
§ 37. Вправи	42
§ 38. Умовний спосіб дієслова (conjunctivus).	43
§ 39. Дієслово <i>fiō, fieri</i> та його вживання в рецептурі.	44
§ 40. Контрольні питання.	45
§ 41. Вправи	45
§ 42. Лексичний мінімум	46
§ 43. Афоризми.	46

ЗАНЯТТЯ № 8

§ 44. Рецепт	47
§ 45. Частина рецепта	49
§ 46. Граматична структура рецепта.	50
§ 47. Вправи	51
§ 48. Афоризми.	52

ЗАНЯТТЯ № 9

§ 49. Іменники II відміни	53
§ 50. Вправи	54
§ 51. Лексичний мінімум	56
§ 52. Афоризми.	57

ЗАНЯТТЯ № 10

§ 53. Винятки щодо роду іменників II відміни.	58
§ 54. Прізвища в назвах лікарських препаратів	58
§ 55. Вправи	59
§ 56. Лексичний мінімум	61
§ 57. Афоризми.	62

ЗАНЯТТЯ № 11

§ 58. Номенклатура лікарських засобів. Базові фармацевтичні поняття	63
§ 59. Назви сировини рослинного і тваринного походження та продуктів первинної переробки	64

§ 60. Найменування лікарських препаратів — витяжок із рослинної сировини	65
§ 61. Вправи	66
§ 62. Лексичний мінімум	68
§ 63. Афоризми	69

ЗАНЯТТЯ № 12—14

§ 64. Тривіальні (умовні) назви лікарських субстанцій та лікарських препаратів	70
§ 65. Способи утворення тривіальних назв лікарських препаратів.	72
§ 66. Поняття про терміноелемент (частотний відрізок). Найважливіші терміноелементи, які використовуються в тривіальних назвах лікарських препаратів.	73
§ 67. Вправи	79
§ 68. Афоризми	82

ЗАНЯТТЯ № 15

§ 69. Найменування вітамінів та полівітамінних комбінованих препаратів	83
§ 70. Найменування гормональних препаратів.	83
§ 71. Найменування ферментних препаратів	84
§ 72. Контрольні питання.	84
§ 73. Вправи	85
§ 74. Лексичний мінімум	86
§ 75. Афоризми	87

ЗАНЯТТЯ № 16

§ 76. Прикметник. Граматичні категорії. Визначення основи. Дві групи прикметників у латинській мові	88
§ 77. Прикметники I—II відміни	88
§ 78. Алгоритм узгодження прикметників з іменниками	89
§ 79. Основні граматичні моделі фармацевтичних термінів	90
§ 80. Вправи	91
§ 81. Лексичний мінімум	92
§ 82. Афоризми	93

ЗАНЯТТЯ № 17

§ 83. Прикметники, що характеризують лікарські засоби за фармакологічною дією	94
§ 84. Основні суфікси прикметників I—II відміни	94
§ 85. Вправи	95
§ 86. Лексичний мінімум	96
§ 87. Афоризми	97

ЗАНЯТТЯ № 18

§ 88. Дієприкметники минулого часу пасивного стану.	98
§ 89. Назви сироваток, вакцин і анатоксинів	98
§ 90. Контрольні питання.	99

§ 91. Вправи	99
§ 92. Лексичний мінімум	101
§ 93. Афоризми.	102

ЗАНЯТТЯ № 19

§ 94. III відміна іменників. Загальні відомості про іменники III відміни	103
§ 95. Вправи	106
§ 96. Іменники чоловічого роду III відміни	106
§ 97. Вправи	107
§ 98. Лексичний мінімум	108
§ 99. Афоризми.	109

ЗАНЯТТЯ № 20

§ 100. Іменники жіночого роду III відміни	110
§ 101. Вправи	111
§ 102. Лексичний мінімум	113
§ 103. Афоризми	114

ЗАНЯТТЯ № 21

§ 104. Іменники середнього роду III відміни	115
§ 105. Вправи	115
§ 106. Лексичний мінімум	117
§ 107. Афоризми	118

ЗАНЯТТЯ № 22

§ 108. Особливості відмінювання грецьких рівноскладових імен- ників жіночого роду на <i>-sis</i>	119
§ 109. Контрольні питання.	119
§ 110. Вправи	120
§ 111. Лексичний мінімум	122
§ 112. Афоризми	122

ЗАНЯТТЯ № 23

§ 113. Прикметники III відміни (II група)	123
§ 114. Основні суфікси прикметників III відміни.	124
§ 115. Вправи	124
§ 116. Лексичний мінімум	126
§ 117. Афоризми	127

ЗАНЯТТЯ № 24

§ 118. Прикметники III відміни в ботанічних назвах	128
§ 119. Прикметники <i>fortis, e; mitis, e</i>	128
§ 120. Контрольні питання.	129
§ 121. Вправи	129
§ 122. Лексичний мінімум	131
§ 123. Афоризми	132

ЗАНЯТТЯ № 25

§ 124. Дієприкметники теперішнього часу дійсного стану	133
§ 125. Назви інгредієнтів у складному рецепті	134
§ 126. Контрольні питання	134
§ 127. Вправи	134
§ 128. Лексичний мінімум	135
§ 129. Афоризми	136

ЗАНЯТТЯ № 26—29

§ 130. Хімічна номенклатура латинською мовою	137
§ 131. Назви кислот	138
§ 132. Назви оксидів	140
§ 133. Назви основ та амфотерних гідроксидів	141
§ 134. Назви оксидів і основ за «старим» способом	141
§ 135. Назви солей	141
§ 136. Назви деяких органічних калієвих і натрієвих солей	143
§ 137. Назви вуглеводневих і кислотних радикалів	144
§ 138. Назви естерів (складних ефірів)	144
§ 139. Грецькі числівники-префікси в хімічній номенклатурі	144
§ 140. Контрольні питання	145
§ 141. Вправи	145
§ 142. Лексичний мінімум	153
§ 143. Афоризми	155

ЗАНЯТТЯ № 30

§ 144. Іменники IV відміни	156
§ 145. Вправи	156
§ 146. Іменники V відміни	158
§ 147. Вправи	159
§ 148. Лексичний мінімум	160
§ 149. Афоризми	161
Зведена таблиця відмінкових закінчень іменників I—V відмін	162

ЗАНЯТТЯ № 31—33

§ 150. Загальні відомості з біноміальної ботанічної номенклатури	163
§ 151. Фармацевтичні назви рослин	164
§ 152. Назви лікарської рослинної сировини	164
§ 153. Вправи	166
§ 154. Назви ботанічних родин	168
§ 155. Вправи	169
§ 156. Назви алкалоїдів і глікозидів	171
§ 157. Вправи	172
§ 158. Афоризми	176

ЗАНЯТТЯ № 34

§ 159. Ступені порівняння прикметників	177
§ 160. Неправильні ступені порівняння прикметників	178

§ 161. Особливості вживання ступенів порівняння в ботанічній номенклатурі	179
§ 162. Вживання відмінків при ступенях порівняння	179
§ 163. Вправи	180
§ 164. Афоризми	181

ЗАНЯТТЯ № 35—36

§ 165. Прислівник	182
§ 166. Ступені порівняння прислівників	182
§ 167. Прислівники, які вживаються у фармацевтичній термінології.	183
§ 168. Найменування порошків за ступенем подрібнення.	183
§ 169. Числівник	183
§ 170. Займенник	186
§ 171. Вправи	186
§ 172. Афоризми	188

ЗАНЯТТЯ № 37—38

§ 173. Скорочення в рецептах	189
§ 174. Найважливіші рецептурні скорочення.	189
§ 175. Контрольні питання.	191
§ 176. Вправи	191
§ 177. Афоризми	203

ЗАНЯТТЯ № 39—42

§ 178. Латинська номенклатура вітчизняних форм ліків.	202
§ 179. Тверді форми ліків	202
§ 180. Рідкі форми ліків.	205
§ 181. М'які форми ліків	207
§ 182. Термінологія Державної Фармакопеї України	209
§ 183. Офіційні форми ліків, що використовуються в міжнародній практиці	211
§ 184. Контрольні питання.	214
§ 185. Вправи	214
§ 186. Афоризми	216

ЗАНЯТТЯ № 43

§ 187. Систематизація відомостей про прийменники	217
§ 188. Контрольні питання.	220
§ 189. Вправи	220
§ 190. Афоризми	221

ЗАНЯТТЯ № 44

§ 191. Загальні відомості з історії гомеопатії.	222
§ 192. Гомеопатичні форми ліків	223
§ 193. Про назви гомеопатичних лікарських препаратів	224
§ 194. Хімічна номенклатура	225

§ 195. Вправи	225
§ 196. Номенклатура кислот	225
§ 197. Вправи	226
§ 198. Номенклатура солей	226
§ 199. Вправи	226
§ 200. Рецепт	227
§ 201. Ботанічна номенклатура.	228
§ 202. Вправи	229
§ 203. Латинська термінологія, часто вживана у гомеопатичній номенклатурі	230

ЗАНЯТТЯ № 45—46

§ 204. Загальні відомості про медичну термінологію	235
§ 205. Найпоширеніші греко-латинські терміоеlementи	236
§ 206. Найпоширеніші грецькі кінцеві терміоеlementи	238
§ 207. Грецькі суфікси іменників	239
§ 208. Основні моделі термінів.	239
§ 209. Вправи	240
§ 210. Грецькі корені-синоніми латинських іменників та прикме- тників	246
§ 211. Запам'ятайте деякі вирази, уживані в медичній практиці	248
Тестові завдання для самоконтролю.	249
Ключі до тестів	342
Орієнтовні зразки залікової модульної контрольної роботи	349
Тексти для перекладу	352
Латинські крилаті вислови	361
GAUDEAMUS — Веселітесь!	367
Алфавітний список ботанічних назв рослин	368
Латинсько-український словник	378
Українсько-латинський словник	416

Вивчення латинської мови у фармацевтичному вузі має практичну спрямованість. Це термінологічний курс, мета якого — відпрацювання навичок грамотного використання на практиці майбутніми фармацевтами спеціальної фармацевтичної термінології, розуміння написання рецептів, назв лікарських препаратів та номенклатурних найменувань. Граматика латинської мови вивчається у мінімальному обсязі, необхідному для досягнення поставленої мети.

Підручник написаний на основі програми для студентів фармацевтичних вузів та факультетів. Навчальний матеріал розподілений на 46 занять, кожне з яких складається з граматичного матеріалу, контрольних питань для самостійної роботи студентів, тренувальних вправ у обсязі, розрахованому як на роботу в аудиторії, так і на позааудиторну підготовку студентів, обов'язкової лексики та крилатих висловів.

Підручник вміщує латинські тексти спеціальної тематики, тестові завдання для самоконтролю з ключами, зразки залікової модульної роботи, алфавітний список ботанічних назв лікарських рослин, українсько-латинський та латинсько-український словники.

До третього видання підручника введено термінологію Державної Фармакопеї України (Харків, 2001). Українська хімічна номенклатура наведена згідно «Державного стандарту України. Елементи хімічні та речовини прості» (ДСТУ 2430-94).

У заняттях 44—46 загалом розглядаються основні принципи побудови медичних термінів та греко-латинські терміноелементи, що вживаються у клінічній термінології, з якою студенти зустрічаються при вивченні дисциплін медико-біологічного профілю.

По закінченні вивчення курсу студенти повинні оволодіти приблизно 1000 лексичних одиниць та греко-латинських терміноелементів. Знати 80—100 крилатих латинських виразів.

Найбільш важливі положення, що потребують особливої уваги, відмічені позначкою NB! (Nota bene! — Зверни увагу!).

Автори висловлюють велику подяку В.І. Базаровій, О.Л. Фель, Л.Г. Жук та І.Р. Іоненко за участь у розробці окремих занять.

Латинська мова відноситься до так званих літературно-історичних мов. Її називають «мертвою», як і деякі інші мови, бо зараз немає народу, який би спілкувався нею. Але знання основ латинської мови завжди вважалося ознакою високої культури людини, її освіченості. І до нашого часу актуальні слова римського оратора, філософа та письменника Цицерона: «Non tam praeclare est scire Latine, quam turpe nescire» — Не так похвально знати латинську мову, як ганебно не знати її.

Існує багата літературна та наукова спадщина латинською мовою. Це твори римських поетів: Вергілія, Горація, Овідія, Катулла; праці знаменитих вчених, філософів, ораторів: Цицерона, Цезаря, Лукреція, Сенеки, Плінія Старшого та багатьох інших. Вони відіграли значну роль у формуванні європейської науки, культури та мистецтва.

Із глибин століть дійшли до нас блискучі афоризми латинських авторів. Ми використовуємо їх у повсякденному спілкуванні, зустрічаємо в художній та науковій літературі, в юридичній та дипломатичній практиці. Деякі з цих афоризмів стали гаслами держав, спілок, товариств, учених, політичних діячів: *Noli nocere!* — Не нашкодь! (гасло медиків та фармацевтів); *Citius, altius, fortius!* — Швидше, вище, сильніше! (гасло Олімпійських ігор); *Gens una sumus.* — Ми — єдине плем'я (гасло шахістів); *Similia similibus curantur.* — Подібне лікується подібним (кредо гомеопатів) та інші.

Багато латинських слів, які відносяться до різних сфер людської діяльності, стали інтернаціональними: консенсус, спонсор, конверсія, плюралізм, студент, провізор, стипендія, реакція, експеримент, факультет, ректор, декан, аспірант, лаборант, аудиторія, інститут та інші.

Свою назву латинська мова (*Lingua Latina*) одержала від слова *Latium* — назви невеликої області в центрі Апеннінського півострова. Тут, на перехресті старовинних торговельних шляхів, мешкало плем'я латинів. У 754 р. до н. е. воно заснувало місто Рим (*Roma*), яке з часом стало центром величезної рабовласницької держави — Римської імперії. Офіційною мовою цієї держави була латинська. На початок нашої ери, з розширенням кордонів Римської імперії, латина розповсюдилась на території сучасної Іспанії, Португалії, Франції, Швейцарії, Нідерландів, частини Німеччини, південної Англії, Чехії, Словачкії, Угорщини,

Румунії, Македонії, Болгарії, Албанії, Греції, Туреччини, Лівану, Сирії, Палестини, Єгипту, Лівії, Тунісу, Алжиру, острова Сицилія.

Розмовна різновидність латинської мови, так звана вульгарна латина, впливаючи на місцеві діалекти, дала початок групі романських мов, до якої належать сучасна італійська, іспанська, португальська, французька, румунська, молдавська та деякі інші.

У свою чергу латина постійно відчувала на собі вплив давньогрецької мови, особливо після підкорення Греції Римом у 146 р. до н. е. У цей період грецька мова була другою мовою імперії, а двомовність — характерним явищем римського життя. Саме тоді латинська мова запозичує багато грецької лексики, зокрема наукових понять з різних областей знань, у тому числі й з медицини. Так історично склалося, що медична та фармацевтична термінологія з давніх давен формувалися на двомовній основі.

Відомо, що вперше медичні терміни були зібрані та записані «батьком» медицини греком Гіппократом у V ст. до н. е. в «Corpus Hippocraticum» («Гіппократовій збірці») — енциклопедії давньогрецької медицини. Етичні норми для лікарів були розроблені Гіппократом і дійшли до нашого часу у вигляді «Клятви Гіппократа». Значний внесок у розвиток медичної термінології зробили лікарі Олександрійської школи в IV—III ст. до н. е. Надалі вона збагачувалась головним чином завдяки працям римських учених. Найвідомішими з них були Авл Корнелій Цельс (кінець I ст. до н. е. — перша половина I ст. н. е.) — автор славетного трактату «Про медицину» та Клавдій Гален (131—201 рр. н. е.) — грек, який писав грецькою мовою, але жив і працював у Римі.

Велику увагу питанням медицини приділено у енциклопедичній праці «Природнича історія» відомого римського вченого Плінія Старшого (23—79 рр.) та у «Природничих проблемах» Луція Аннея Сенеки (I ст. н. е.).

У XII ст. латиною був перекладений знаменитий «Канон лікарської науки» Ібн-Сіні чи Авіцени (980—1037 рр.), який до кінця XVI ст. був основним навчальним посібником з медицини в Європі. Багато відомостей щодо використання лікарських рослин вміщує і відомий «Салернський кодекс здоров'я» Арнольда із Віланови (приблизно 1235—1311 рр.).

Вплив латинської мови на європейську культуру не обмежується періодом розквіту та могутності Римської імперії. І після падіння Риму (476 р. н. е.) вона залишається мовою церкви та юриспруденції, науки, літератури та дипломатії. Включно по XVIII ст. латина — мова науки. Найвидатніші вчені, філософи, поети епохи Відродження та Нового часу писали латиною свої твори: Спіноза, Т. Моор, Галілей, Е. Ротердамський, Ф. Бекон, Кампанелла, Ньютон, Лейбніц, Н. Копернік, Данте, Петрарка, Боккаччо та інші.

Серед російських вчених та лікарів у XVII—XIX ст. латинською мовою написані праці М.В. Ломоносова (1711—1765 рр.), М.І. Пирогова (1810—1881 рр.), відомого фармаколога І.Є. Дядьківського (1784—1841 рр.). Наукові дисертації в Росії до XX ст. повинні були захищатися латинською мовою. Латиною заповнювалися історії хвороб. Латиною видані п'ять перших російських фармакопей (до 1866 р.).

В Україні латинську мову використовували у своїх творах Ю. Дрогобич (приблизно 1450—1494 рр.), С. Оріховський (1513—1566 рр.), І. Домбровський (початок XVII ст.), Григорій Сковорода (1722—1794 рр.) та багато інших. У 1589 р. у Києві була заснована Києво-Могилянська академія, де всі науки, крім слов'янської граматики та православ'я, викладалися латинською мовою. Вихованці спілкувалися латиною як в академії, так і вдома.

Утративши значення мови міжнародного спілкування, латина сьогодні залишається джерелом творення міжнародних номенклатур, нової наукової лексики. Маючи строго фіксоване значення, греко-латинські словотвірні елементи дозволяють дати точне визначення нового поняття або назви, вказати на характерну особливість, відмінну ознаку тієї або іншої речовини, явища і т. п. Так утворюються назви нових невідомих захворювань, симптомів, вірусів, мікроорганізмів, а також назви нових лікарських препаратів.

Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ) видається Міжнародна фармакопея («Pharmacopoea Internationalis») — де кожному препарату надаються латинські назви. Латинською мовою в багатьох країнах прописуються рецепти.

Слова «фармація», «фармацевт», «фармацевтичний» походять від грецького слова *pharmakon* — ліки, яке в свою чергу було запозичено грецькою з давньоєгипетської мови і вперше зустрічається під зображенням давньоєгипетського бога мистецтва лікування Тота.

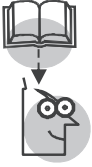
Слово «термін» — латинського походження (від *terminus* — границя, край, межа. Термін — ім'я римського бога кордонів та меж). Основне призначення терміна — точно та однозначно визначати та називати певне наукове поняття. Терміном може бути як одне слово, так і словосполучення. Сукупність термінів певної галузі знань називається термінологією. Необхідно відрізняти саме терміни — назви загальних понять, та номенклатурні найменування — назви, які означають однарні поняття. Сукупність номенклатурних найменувань у межах певної класифікаційної системи утворює відповідну номенклатуру. Існують ботанічна, анатомічна, хімічна, зоологічна, гістологічна, мікробіологічна латинські міжнародні номенклатури.

Сучасна фармацевтична термінологія це результат багатоговікового розвитку теоретичної та практичної фармації, багатьох спеціальних дисциплін, які вивчають дослідження, виробництво та застосування лікарських засобів. Вона складається з термінологічних підсистем ці-

лого ряду областей знань. У курсі фармацевтичної латини вивчаються: 1) фармакологічна номенклатура, яка включає в себе назви груп лікарських засобів (*cardiaca* — серцеві, *sedativa* — заспокійливі та ін.), номенклатурні найменування окремих лікарських препаратів (*Aethazolum*, *Aspirinum*, *Octoestrolum* та ін.) та стандартні рецептурні формулювання й вирази; 2) міжнародна латинська ботанічна номенклатура разом з фармакогностичною термінологією, що складається з найменувань фармакогностичних об'єктів (органів рослин, продуктів рослинного та тваринного походження); 3) термінологія фармацевтичної хімії (тривіальні назви синтетичних лікарських засобів та міжнародна номенклатура деяких хімічних сполук — кислот, оксидів та солей); 4) технологічна термінологія (назви форм ліків та галенових препаратів, виробничих та аптечних процесів і операцій); 5) медко-біологічна термінологія.

Оволодіння основами латинської граматики, знання означеного лексичного мінімуму, греко-латинських словотвірних елементів та структури спеціальних термінів забезпечують професійну термінологічну грамотність майбутнього спеціаліста-фармацевта.

In via est in medicina via sine lingua Latina. — Немає шляху в медицині без латинської мови.

ЗАНЯТТЯ № 1

§ 1. Алфавіт. Правила читання букв і буквосполучень

У латинському алфавіті, який використовується в сучасній медичній та фармацевтичній термінології, 25 букв.

Накреслення	Назва	Вимова	Приклад
1	2	3	4
Aa	а	[a] ae вимовляється [e] (але aë вимовляється [ae])	albus [альбус] anaesthesia [анестезія] aër [аєр]
Bb	бе	[б]	bulbus [бульбус]
Cc	це	[ц] — перед е, і, у, ае, ое [к] — перед а, и, о та приголосними ch вимовляється [х]	cera [цєра] cito [ціто] cytologia [цітольо́гія] caput [ка́пут] corpus [ко́рпус] Cucurbita [куку́рбіта] Crataegus [крате́гус] charta [ха́рта]
Dd	де	[д]	derma [де́рма]
Ee	е	[e]	emplastrum [емпля́струм]
Ff	еф	[ф]	farina [фа́ріна]
Gg	ге	[г]	gemma [ге́мма]
Hh	га	як український [г] або німецький [h]	hora [го́ра]
Ii	і	[і],[й]	infusum [інфу́зум] Iodum [йо́дум]
Jj	йот	[й]	major [ма́йор]
Kk	ка	[к]	Kalium [ка́ліум]
Ll	ель	[ль]	lac [ля́к]
Mm	ем	[м]	magnus [ма́гнус]
Nn	ен	[н] ngu вимовляється: [нгв] перед голосними [нгу] перед приголосними	numerus [ну́мерус] unguentum [унгве́нтум] lingula [лінгу́ля]

Накреслення	Назва	Вимова	Приклад
1	2	3	4
Oo	о	[o] oe вимовляється [e] (але oe вимовляється [oe])	oculus [окулус] coeruleus [церулеус] Kalanchoë [калянхое]
Pp	пе	[p] ph вимовляється [ф]	pilula [пілюля] Phosphorus [фосфоруc]
Qq	ку	вживається завжди з «u», qu вимовляється [кв]	quantum [квántум]
Rr	ер	[p] rh вимовляється [р]	remedium [ремедіум] Rheum [реум]
Ss	ес	[c] [з] між голосними та між голосною і m, n	sirupus [сірупус] Rosa [роза]
Tt	те	[t] th вимовляється [т] ti в ненаголошеному положенні перед голосними вимовляється [ці] (якщо немає попередніх s, t, x)	tela [теля] Theobroma [теобрóма] Tilia [тіліа] solutio [солюціо] combustio [комбúстіо] mixtio [мікстіо]
Uu	у	[y]	usus [узуc]
Vv	ве	[v]	vitrum [вітрум]
Xx	ікс	[кс]	extractum [екстра́ктум]
Yy	іпсилон	[i]	Hydrogenium [гідрогéніум]
Zz	зета	[z] [ц] у деяких словах іншомовного походження	Oryza [оріза] Zincum [цінкум]

1. Усі приголосні перед буквою [e] вимовляються твердо.

2. Буква **J, j** не вживається в словах грецького походження, так як там не було звука [й]: Iodum [йóдум].

3. Буква **K, k** зустрічається рідко, у словах нелатинського походження, а також у тих випадках, коли потрібно вимовити звук [к] перед звуками [e] або [i]: hypoglycaemicus [гіпоглікемікус].

4. Буква **Y, y** вживається тільки в словах грецького походження. До латинського алфавіту вона введена для передачі грецької букви u (іпсилон).

§ 2. Класифікація звуків

У латинській мові звуки діляться на голосні та приголосні. Голосним звукам відповідають букви: a, e, i, o, u, y. Приголосним звукам відповідають букви: b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, q, r, s, t, v, x, z.

§ 3. Диграфи

Диграфом називається сполучення приголосних, яке вимовляється як один звук. У латинській мові вживаються такі диграфи грецького походження:

- ch** — [x] Chloroformium [хльорофóрміум] — хлороформ
- ph** — [ф] pharmaceuta [фармацéута] — фармацевт
- rh** — [р] Rheum [рэум] — ревінь
- th** — [т] therapia [терапіа] — лікування

§ 4. Дифтонги

Дифтонгом називається сполучення двох голосних букв в одному складі. Він може вимовлятися як один звук (монофтонг), або як два звука (власне дифтонг).

У латинській мові розрізняють чотири дифтонги, які вимовляються таким чином:

ae — як український [e]: aether [éтер] — ефір

oe — приблизно як український [e] чи німецький [ö]: pharmasoroea [фармакопéа] — фармакопєя, oedema [едéма] або [öдéма] — едема, набряк

eu — як український [eu] (з коротким у): Europaеus [еуропéус] — європейський

au — як український [au] (з коротким у): Augum [áурум] — золото

Якщо буквосполучення **ae** і **oe** не становлять дифтонга, тобто голосні в ньому відносяться до різних складів, над буквою **e** ставимо дві крапки — **ë**. У таких випадках ці буквосполучення вимовляються як [ae] і [oe]: Aloë [áльое] — алое, сабур; aër [áер] — повітря.

§ 5. Запам'ятайте грецькі словотвірні елементи

У фармацевтичній термінології багато слів грецького походження. У найменуваннях препаратів часто вживаються грецькі словотвірні елементи.

Запам'ятайте написання деяких часто вживаних у фармацевтичних і медичних термінах префіксів і коренів грецького походження, в яких пишуть букву **y**, диграфи та дифтонги:

Префікси, корені	Значення префікса, кореня	Приклад
1	2	3
hypo-	нижче, під, менше норми	hypotonia [гіпотонія] — пониження артеріального тиску
hyper-	поверх, вище норми, над	hypertonia [гіпертонія] — підвищення артеріального тиску
syn- sym-	з, разом, з'єднання	Synoestrolum [синестро́люм] — синестрол (найменування препарату)
-phyll-	листок	Euphyllinum [еуфіллі́нум] — еуфілін (найменування препарату)
-phyt-	рослина	phytotherapia [фітотерапі́я] — фітотерапія (лікування рослинами)
-hydr(o)-	вода; що відноситься до гідрогену	Hydrogenium [гідрогéніум] — водень, гідроген
-oxy-	кислий; окиснений; який відноситься до кисню	Oxygenium [оксигéніум] — кисень, оксиген
-lys- -lyt-	розкладання, розчинення	Phytolysinium [фітолізі́нум] — фітолізин (найменування препарату)
-cycl-	коло, цикл	Cyclobarbitalum [циклобарбіта́люм] — циклобарбітал (найменування препарату)
-pyr-	жар, жарознижувальний	Amidopyrinum [амідопі́ріум] — амідопірин (найменування препарату)
-aeth-	етильна група	aethylicus [етілі́кус] — етиловий
-anth-	квітка	Helianthus [геліа́нтус] — соняшник
-aesth-	відчуття, чутливість	anaesthesia [анестезі́я] — анестезія
-aem- haem(at)-	кров	anaemia [анемі́я] — анемія Haematogenum [гематогéніум] — гематоген (найменування препарату)
-phen-	фенільна група	Phenylum [фені́ленум] — фенілен
-erythr-	червоний	erythrocytus [ерітроці́тус] — еритроцит
-thi(o)-	сірка, сульфур	Thiopentalum [тіопента́люм] — тіопентал (найменування препарату)
-meth-	метильна група	Methylenum [меті́ленум] — метилен
-glyc-	солодкий	Glycyrrhiza [гліціррі́за] — солодка
-rhiz-	кореневище	
-cyan-	синій	Cyanidum [ціані́дум] — ціанід
-pharm-	ліки	pharmacotherapia [фармакотерапі́я] — фармакотерапія, лікування ліками

§ 6. Контрольні питання

1. Скільки букв у латинському алфавіті?
2. Яка буква ніколи не вживається в словах грецького походження?
3. Яка буква вживається тільки в словах грецького походження?
4. Що таке дифтонг? Скільки дифтонгів у латинській мові? Назвіть і вимовте їх.
5. Що таке диграф? Назвіть і вимовте диграфи, які вживаються у латинській мові.
6. Якими буквами передається на письмі звук [i]?
7. Як вимовляється буква **c**? В яких позиціях?
8. Як може вимовлятися буква **s**? В яких позиціях?
9. Як вимовляється буква **l**?
10. Назвіть особливість вживання букви **q**.
11. Як читається буквосполучення **ti**?

§ 7. Вправи

*I. Прочитайте вголос, зверніть увагу на вимову дифтонгів **ae, oe, au, eu**: Octoestrólum, Oestradiólum, Haematogénium, paedíater, idáeus, oedéma, áer, Aëvítum, pro roentgéno, purpúreus, Aurum, áureus, Raunatínium, Rhéum, Hippóphaë, seu, praescribere, áuctor, Foeniculum, Eucalyptus, Hieróchloë, Leucogénium, Eucómnia, Cratáegus, audíre, lúteus, Áloë.*

*II. Прочитайте, зверніть увагу на вимову диграфів **ch, ph, th, rh**: chóle, Phósporus, Théa, rhizóma, Rhéum, Orthosíphon, Chlórum, Rhámnus cathártica, Líthium, Chamomílla, phóbia, Rhus, Thiopentáalum, Thyreoidínium, pharmacopóea, chárta, Chenopódium, Schizándra, Méntha, Chína.*

*III. Прочитайте, зверніть увагу на вимову букви **c**: céra, scátula, sácculus, coeruleum, Cítrus, Cacáo, Cucúrbita, cytología, Tetracyclínium, Cimicifúga, bácca, báccae, baccárum, báccis, médicus, médici, médico, Rícinus, Acácia, cíto, salicylicus, vaccínium, decóctum, Sálvia, Cinnamómum cámphora, Cássia, Caléndula, Centáurea cyánus, cum, ácidum, gúmmi Armeníacae.*

*IV. Прочитайте, зверніть увагу на вимову букв **j, i**: majális, Iódum, medicátus, jécur, jaborándi, Juníperus, Júglans, Iodinólum, adjúvans, májor, Triticum, Línium.*

*V. Прочитайте, зверніть увагу на вимову букв **h, g**: Hydrárgyrum, hómo, hormónum, Hydrogénium, Sénega, éxtraho, Haematogénium, coggýgria, Urgínea, Heliánthus, Gossýpium, glándula, gémma, hóra, adhibére, gútta, gangraéna.*

VI. Прочитайте, зверніть увагу на вимову букви k:
Kálium, Kalánchoë, kéfir, hypoglykaémicus, Vikasólum, Schostacóvsky.

VII. Прочитайте, зверніть увагу на вимову букви s:
séu, Rósa, Ínsulínium, síccus, súccus, súccis, Sálep, púlsus, pásta, scríbere, Capsélla búrsa-pastóris, sinapismáta, Scutellária, Artemisia absínthium, Gínseng, mássa, pásta, sérum, antidysentéricus, úsus, díes, emplástrum.

VIII. Прочитайте, зверніть увагу на вимову буквосполучень qu, ngu:
Quércus, quínque, áqua, liquefactum, língua, unguéntum, Sanguisórba, sublinguális.

IX. Прочитайте, зверніть увагу на вимову буквосполучення ti:
solútio, míxtio, combústio, Tília, Tormentílla potentílla, factítium, destillátio, Gentiána, Liquiritía, annotínus, Stróntium, sterilisátio, substántia.

X. Прочитайте, зверніть увагу на вимову букв z, x:
Orýza, calx, exsiccáre, Echinopánax, mixtúra, Taráxacum, Aethazólum, Zéa, Zíncum, rádix, Oxycóccus, lex, benzóicum, bórax, axúngia, Glycyrrhíza, Fílix, faex, Cocarboxylása.

XI. Прочитайте, поясніть правила читання, виділіть грецькі терміноелементи, де це можливо:

Synoestrólum, arvénsis, líquor, Anaesthesínium, Norsulfazólum, Iodolípólum, glykaémia, cóquere, extráctum, butýrum, officína, básis, pínguis, Strophánthus, antíquus, exémpLAR, elíxir, Períploca, infúsum, Erythromycínium, Cyclopropánium, Scopólia, gratíola, fríctio, inhalátio, saépe, aegróta, gargarísma, ménsa, vása, Doxycyclínium, Diaphyllínium, Dexamethasón, Dipyrídamólum, Cycloplatín, Dihydrál, hypertrophía, dystonía, sýnthesis, Diaethylstilboestrólum, Syntocain, Pyranál, injéctio.

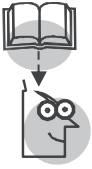

§ 8. Лексичний мінімум

aegrota, ae *f* — хвора
ampulla, ae *f* — ампула
aqua, ae *f* — вода
capsula, ae *f* — капсула
herba, ae *f* — трава
Iodum, i *n* — йод
medicina, ae *f* — медицина
planta, ae *f* — рослина
tabletta, ae *f* — таблетка

Назви рослин

Belladonna, ae *f* — красавка, беладона
Mentha, ae *f* — м'ята
Rosa, ae *f* — шипшина, троянда
Valeriana, ae *f* — валеріана

ЗАНЯТТЯ № 2

§ 9. Наголос.

Поняття про довготу і короткість голосних

Наголос у латинській мові динамічний (силовий), тобто наголошений склад у слові вимовляється з більшою силою голосу, ніж ненаголошений.

У латинській мові склади бувають довгі й короткі. Склад довгий, якщо в ньому довгий голосний, і короткий, якщо голосний у ньому короткий. Довгі голосні позначаються письмово надрядковим знаком довготи (ˉ), короткі — знаком короткості (˘).

Від характеру передостаннього складу залежить наголос у слові.

1. Наголос ніколи не ставиться на останньому складі. Тому в двоскладових словах наголос завжди стоїть на початковому складі:

olla [óлля] — баночка

fructus [фрúктус] — плід

homo [гóмо] — людина

2. У багатоскладових словах наголос ставиться на другому складі від кінця, якщо він довгий, або на третьому складі від кінця, за умови, якщо передостанній короткий.

Голосні можуть бути довгими як за своєю природою, так і за положенням.

Довгота і короткість голосних визначається наступними правилами:

I. 1. Голосний буде **коротким**, якщо він стоїть:

а) перед іншим голосним:

Tília [тіліа] — липа

folium [фóліум] — листок

б) перед буквою **h**:

extráho [éкраго] — я витягую

в) перед диграфами **th**, **ph**, **rh**, **ch**:

Aráchis [áрахіс] — арахіс

2. Якщо він входить до складу, наприклад, суфіксів іменників **-íd-**, **-ól-**, **-ül-** і прикметників **-іс-**, **-ід-**:

pílŭla [пілюля] — пілюля

Vióla [віоля] — фіалка

aromaticus [ароматікус] — ароматичний
hydrochloridum [гідрохлорідум] — гідрохлорид
liquidus [ліквідус] — рідкий

II. 1. Голосний буде **довгим**, якщо він стоїть:

а) перед буквами **x** і **z**:

Oryza [оріза] — рис

б) перед сполученням двох та більше приголосних. Однак, якщо голосний стоїть перед сполученням проривних **b, c, d, g, p, t** з плавними **l, r**, то він буде коротким:

Belladonna [беллядонна] — красавка, беладона

ampulla [ампулла] — ампула

Ephedra [ефедра] — хвойник, ефедра

2. Якщо він входить до складу, наприклад, суфіксів іменників -**ūr-**, -**ān-**, -**īn-** (якщо за ним іде закінчення -**um**), та суфіксів прикметників -**āt-**, -**ōs-**, -**āl-**:

tinctura [тінктура] — настоянка

Valeriana [валеріана] — валеріана

Aspirinum [аспірінум] — аспірин

camphoratus [камфоратус] — камфорний

aquosus [аквóзус] — водний

cardialis [кардіаліс] — серцевий

За своєю природою завжди довгий дифтонг:

Althaea [альтеа] — алтея, проскурник

Якщо за голосним іде один приголосний, то він може бути як довгим, так і коротким:

amicus [амікус] — друг

medicus [медікус] — лікар

У таких випадках треба звернутися до словника.

§ 10. Контрольні питання

1. Як позначається довгота та короткість голосного на письмі?
2. На який склад ставиться наголос у двоскладових словах?
3. На які склади ставиться наголос у багатоскладовому слові?
4. На які склади в багатоскладових словах наголос ніколи не ставиться?
5. Яким буде голосний, якщо він стоїть перед одним приголосним? перед сполученням декількох приголосних? перед буквами **z, x**? перед диграфом? перед **h**? перед іншим голосним? перед сполученням **b, d, g, p, t, c** з буквами **r, l**?
6. Яким буде дифтонг (довгим чи коротким)?
7. Назвіть суфікси, в яких голосний завжди довгий, завжди короткий.

§ 11. Вправи

I. Поставте наголос, поясніть правила наголошення:

gutta, olla, Calendula, officinalis, signatura, Erythraea, oxydatio, Arnica, nitrosum, Schizandra, Tilia, materia, Strophanthus, tinctura, Valeriana, Oryza satīva, contraho, species antiasthmaticae, sacculus chartaceus, Adōnis vernalis, Solanum tuberosum, gelatinosus, camphoratus, mixtura, solutio, Urtīca, Octoestrōlum, Viburnum, tabuletta, extrahit, Viola, Aethazōlum, Methylēnum coeruleum, Belladonna, Aloë arborescens, Sophōra japonica, Salvia, gelatīna, Kalanchoë, Bistorta, Periplōca, pharmacopoea, argilla, emplastrum, chloridum, pilula, Gentiana, Betula, cormus, signatura, sanguis, Veratrum, Phellodendron, citricum, oxalicum, hydrochloridum, glandula.

II. Прочитайте вголос, поясніть правила читання та наголошення:

materia, urea, Glaciūm, acētum, utilis, bacillus, bacterium, Kanamycinum, azotomōnas, Polymyxinum, gonorrhoea, Salmonella typhi, Penicillium brevicaulē, Claviceps purpurea, Staphylococcus aureus, Aureomyces kanamyceticus, benzōlum, aethylium, Phosphōrus, spirochaeta, familia, Solanaceae, histolyticus, aceticum, Digitalis ferruginea, pertussis, capsulatus, Thea chinensis, extractum standartisatum, pasta Zinci, fructus Rosae, sal carolinum factitium, Lavandula spica, medicamentum, globulus, Leonurus cardiaca, Zygophyta, toxoplasma, nomen perplexum, Cyclodōlum, Phytolysinum, hydroiodidum, Senecio platyphylloides, Hydrastis canadensis, Platanthēra bifolia, cerebrum, frontalis, alveolus, ventriculus, Tilia cordata, complexus, diaeta, limpīdus.

III. Транслітеруєте латинськими буквами, використовуючи знання грецьких терміноелементів:

дипрофілін(ум), оксид(ум), синантрин(ум), фенобарбітал(юм), тіопентал(юм), етимідин(ум), гліциріза, фенол(юм), гіпоглікемік(ус), диспепсія, гідроліз(ис), циклопропан(ум), гемодез(ум), анестезин(ум), антианемін(ум), метил(іум), тетрациклін(ум), пірогенал(юм), гематурія, гіпоксія.

§ 12. Лексичний мінімум

argilla, ae *f* — глина
axungia, ae *f* — жир, сало
farina, ae *f* — борошно
glandula, ae *f* — залоза
lagona, ae *f* — пляшка; крапельниця
lamella, ae *f* — } плівка
membranula, ae *f* }
nasoguttae, ārum *f/pl* — краплі для носа

oculoguttae, ārum *f/pl* — очні краплі, краплі для очей
olla, ae *f* — баночка
otoguttae, ārum *f/pl* — вушні краплі
pharmaceuta, ae *m, f* — фармацевт
pharmacopoea, ae *f* — фармакопея
tuba, ae *f* — туба, трубочка
scatula, ae *f* — коробочка

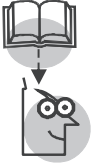
Назви рослин

Farfara, ae *f* — підбіл, мати-й-мачуха
Frangula, ae *f* — крушина
Gentiana, ae *f* — тирлич
Oliva, ae *f* — оливка, маслина
Oryza, ae *f* — рис
Sanguisorba, ae *f* — родовик, стяжникров
Saponaria, ae *f* — мильнянка, мильний корінь
Terebinthina, ae *f* — терпентин, живиця
Thea, ae *f* — чай
Tilia, ae *f* — липа

§ 13. Афоризми

1. *Alma mater.* — Мати-годувальниця (шаноблива назва рідного навчального закладу).
2. *Firma amicitia.* — Непорушна дружба.
3. *Sub rosa.* — Під трояндою (таємно).

ЗАНЯТТЯ № 3

§ 14. Дієслово. Граматичні категорії дієслова

У латинській мові, як і в українській, дієслова відмінюються, тобто змінюються за особами, числами та часом.

Латинські дієслова мають:

1. *Шість часів (tempus)*, із яких у фармацевтичній термінології вживається тільки теперішній час — *tempus praesens*.
2. *Два числа (numerus)*: однина (*singularis*) і множина (*pluralis*).
3. *Три особи: (persona)* 1 — *prima*,
2 — *secunda*,
3 — *tertia*.
4. *Два стани (genus)*: активний (*activum*),
пасивний (*passivum*).
5. *Три способи (modus)*: дійсний (*indicativus*),
наказовий (*imperativus*),
умовний (*conjunctivus*).
6. *Неозначену форму (infinitivus)*.

§ 15. Неозначена форма дієслова (infinitivus). Визначення основи та дієвідміни дієслів

Неозначена форма дієслова — це незмінна форма дієслова, яка називає дію. Характерною ознакою неозначеної форми є закінчення **-re**, яке приєднується до основи безпосередньо або за допомогою короткого з'єднувального голосного **-ē-**.

Тому, щоб визначити основу теперішнього часу дієслова, основу інфекта, необхідно від неозначеної форми дієслова відкинути **-re** або **-ēre**.

За кінцевою голосною основи визначається належність дієслова до тієї чи іншої дієвідміни. Дієслова з основою на **-ā** належать до першої дієвідміни, з основою на **-ē** — до другої, з основою на **-u** або приголовний — до третьої, з основою на **-ī** — до четвертої.

У навчальні словники дієслова записуються в словниковій формі, яка складається із форми I особи однини теперішнього часу, закінчення неозначеної форми дієслова разом з кінцевою буквою основи або з'єднувальним голосним **-ē-** і зазначенням дієвідміни.

Наприклад: signo, āre I — позначати
 contineo, ēre II — містити
 coquo, ēre III — варити
 tero, ēre III — терти
 finio, ĩre IV — закінчувати

Неозначена форма дієслова	Основа	Кінцева буква основи	Дієвідміна
dāre — давати	dā-	a	I
miscēre — змішувати	miscē-	ē	II
solvēre — розчиняти	solv-	v	III
diluēre — розводити	dilu-	u	III
audīre — слухати	audī-	i	IV

§ 16. Вправи

1. Видокремте основу й визначте дієвідміну дієслів:

colligēre	adjuvāre	linīre
finīre	extrahēre	macerāre
colāre	praecipitāre	olēre
valēre	scribēre	decorticāre
terēre	continēre	coquēre
studēre	extendēre	sanāre
adhibēre	siccāre	habēre
dividēre	contundēre	vivēre

2. Допишіть останні три букви неозначеної форми дієслів:

constitu... (3)	exprim... (3)	percol... (1)
depur... (1)	rectific... (1)	val... (2)
refriger... (1)	ting... (3)	contund... (3)
deb... (2)	col... (1)	contin... (2)
fin... (4)		

§ 17. Наказовий спосіб дієслова (imperativus)

Наказовий спосіб дієслова передає прямий наказ, виражений формою 2-ої особи однини або множини.

В однині форма наказового способу утворюється від неозначеної форми дієслова шляхом відокремлення закінчення **-re**. У дієслів I, II та

IV дієвідмін форма наказового способу однини співпадає з основою дієслова, а у дієслів III дієвідміни вона дорівнює основі разом із з'єднувальним голосним **-ē-**.

У множині в дієсловах I, II та IV дієвідмін наказовий спосіб утворюється шляхом приєднання до основи дієслова закінчення **-te**, а в дієсловах III дієвідміни — **-ite**.

Infinitivus	Дієвідміна	Imperativus singularis	Imperativus pluralis
dāre	I	dā — видай	dāte — видайте
miscēre	II	miscē — змішай	miscēte — змішайте
solvēre	III	solve — розчини	solvite — розчиніть
dilūere	III	dilue — розведи	diluite — разведіть
audīre	IV	audire — слухай	audite — слухайте

Дієслова в наказовому способі вимагають після себе прямого додатка, тобто іменника у знахідному відмінку без прийменника.

Наприклад: Dilue tincturam aqua. — Розведи настоянку водою.

Formate pilulas e massa pilularum. — Сформуйте пілюлі з пілюльної маси.

§ 18. Контрольні питання

1. Які граматичні категорії має латинське дієслово?
2. Яке закінчення мають дієслова в неозначеній формі?
3. Як визначається основа дієслова?
4. Як визначається дієвідміна дієслів?
5. Які дієслова належать до I? до II? до III? до IV дієвідміни?
6. Як записуються дієслова у словник?
7. Як утворюються форми наказового способу однини? множини?
8. Якого додатка потребують після себе дієслова в наказовому способі?

§ 19. Вправи

I. Утворіть форми наказового способу однини та множини дієслів, наведених у впр. 1, §16. Перекладіть їх українською мовою.

II. Напишіть неозначену форму дієслів, визначте її за формою наказового способу. Визначте основу і дієвідміну дієслів:

dividĭte
extendĭte
servāte
cola
vivĭte

finĭte
valĕte
depurāte
salvĕte
audi

sumĭte
linĭte
adhibĕte
forma
da

destillāte
contundĭte
miscĕte
refrigerāte
exprime

III. Перекладіть усно українською мовою:

1. Misce. Da. Signa. 2. Refrigerā et cola. 3. Audĭte attentē. 4. Salve, salvĕte. 5. Vale. Valĕte. 6. Repete bis. 7. Concidĭte et exsiccāte. 8. Divide exacte. 9. Servāte caute. 10. Bene exsiccāte. 11. Solve et sume. 12. Praepara et da. 13. Recipe. 14. Adde caute.

IV. Перекладіть латинською мовою:

1. Простерилізуй. 2. Додай асептично. 3. Позначте і видайте. 4. Вживай обережно. 5. Охолоди та проціди. 6. Налий і збовтай. 7. Повторюйте уважно. 8. Добре простерилізуй. 9. Змішайте і сформууйте.

V. Прочитайте, назвіть латинські дієслова, від яких походять наведені іменники:

екстракт, дивізія, перколяція, перколятор, інфундирка, репетиція, препарат, сигнал, стерилізація, сервант, консервація, континент, фініш.

§ 20. Лексичний мінімум

I дієвідміна

(per)colāre	— проціджувати
dāre	— давати, видавати
(ex)siccāre	— сушити, висушувати
formāre	— формувати
(prae)parāre	— готувати
(con)servāre	— зберігати
signāre	— позначати
sterilisāre	— стерилізувати

II дієвідміна

adhibĕre	— вживати, застосовувати
continĕre	— містити
miscĕre	— змішувати
salvĕre	— бути здоровим
valĕre }	

III дієвідміна

addĕre	— додавати
concidĕre	— різати, розрізати, подрібнювати
dividĕre	— ділити

infundēre	— наливати
repetēre	— повторювати
solvēre	— розчиняти
sumēre	— приймати
(con)terēre	— терти, розтирати

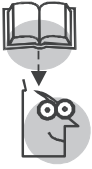
IV дієвідміна

finīre	— закінчувати
--------	---------------

§ 21. Афоризми

1. <i>Vivēre est cogitāre.</i>	— Жити — це мислити (<i>Цицерон</i>).
2. <i>Vivēre militāre est.</i>	— Жити — це боротися (<i>Сенека</i>).
3. <i>Divide et impera!</i>	— Поділяй і володарюй!
4. <i>Festina lente!</i>	— Поспішай повільно!
5. <i>Errāre humanum est.</i>	— Помиляйтесь властиво будь-якій людині (<i>Сенека старший</i>).
6. <i>Gratia gratiam parit.</i>	— Вдячність породжує вдячність.
7. <i>Gallinae albae filius.</i>	— Син білої курки (щасливчик).

ЗАНЯТТЯ № 4

§ 22. Іменник. Граматичні категорії іменника. Словникова форма. Визначення основи

1. Латинські іменники діляться на *три роди (genus)*:
чоловічий — masculinum (*m*),
жіночий — femininum (*f*),
середній — neutrum (*n*).

Рід іменника визначається за закінченням називного відмінка однини або за значенням. Так, одне з характерних закінчень слів чоловічого роду **-us** (succus — сік, sirupus — сироп), жіночого **-a** (bassa — ягода, gemma — брунька) і середнього **-um** (folium — листок, extractum — екстракт).

Необхідно пам'ятати, що іменники — назви дерев і більшості кущів на **-us** відносяться до жіночого роду.

Наприклад: Pinus, i f — сосна,

Rhamnus, i f — жостір, чорноягідник.

Amygdalus, i f — мигдаль.

Усі невідміювані іменники завжди відносяться до середнього роду (gummi, n — камедь, dragee, n — драже).

Однакові за значенням іменники в українській та латинській мовах можуть відноситись до різних родів.

Наприклад: silva (жіночий рід) — ліс (чоловічий рід).

2. Іменники мають *два числа (numerus)*:

однину — singularis (sing.),

множину — pluralis (plur.).

3. Зв'язок іменника з іншими словами в реченні виражається за допомогою відмінкових закінчень. У латинській мові *б відмінків (casus)*:

Називний — Nominativus (Nom.)

Відповідає на питання *хто? що?*

Родовий — Genetivus (Gen.)

Відповідає на питання *кого? чого?*

Давальний — Dativus (Dat.)

Відповідає на питання *кому? чому?*

Знахідний — Accusativus (Acc.)

Відповідає на питання *кого? що?*

Орудний та місцевий — Ablativus (Abl.)

Відповідає на питання *ким? чим? на кому?на чому?*

Кличний — Vocativus (Voc.)

Це особлива форма звертання. У фармацевтичній та медичній термінології не використовується.

Називний і кличний відмінки називаються прямими, усі інші — непрямыми.

4. Сукупність відмінкових закінчень одного і того ж слова в однині та множині називається *відміною (declinatio)*. У латинській мові п'ять відмін.

Належність іменника до тієї чи іншої відміни визначається за закінченням родового відмінка однини.

Закінчення родового відмінка однини	Відміна
-ae	I
-i	II
-is	III
-us	IV
-ēi	V

Відміна	I	II	III	IV	V
Nom. sing.	herba трава	infusum настій	sapor смак	spiritus спирт	rabies сказ
Gen. sing.	herbae трави	infusi настою	sapōris смаку	spiritus спирту	rabiei сказу

5. Іменники записуються в словник у *словниковій формі*, яка складається із форми називного відмінка, закінчення родового відмінка однини, вказівки на рід іменника.

Відміна	Словникова форма	Значення
I	gemma, ae f	брунька
II	remedium, ii n	лікарський засіб
III	carbo, ōnis m	вугілля
IV	fructus, us m	плід
V	species, ēi f	вид, збір

Записувати іменники в робочий словник і запам'ятовувати їх треба тільки у словниковій формі!

6. При відмінюванні відмінкові закінчення приєднуються до *основи слова*. Основа іменника практично визначається за формою родового відмінка. Для цього від форми родового відмінка треба відкинути закінчення родового відмінка даної відміни.

Відміна	Словникова форма	Форма родового відмінка	Основа
I	<i>pilula, ae f</i> — пілюля	<i>pilulae</i>	<i>pilul-</i>
II	<i>infusum, i n</i> — настій	<i>infusi</i>	<i>infus-</i>
II	<i>puer, i m</i> — дитина	<i>pueri</i>	<i>puer-</i>
III	<i>solutio, ōnis f</i> — розчин	<i>solutiōnis</i>	<i>solution-</i>
IV	<i>spiritus, us m</i> — спирт	<i>spiritus</i>	<i>spirit-</i>
V	<i>dies, ei f</i> — день	<i>diēi</i>	<i>di-</i>

У деяких іменників II відміни на **-er** та в більшості іменників III відміни в словниковій формі перед закінченням родового відмінка записується також кінцева частина основи слова.

Наприклад: *magister, tri m* — учитель; *основа: magistr-*
solutio, ōnis f — розчин; *основа: solutiōn-*

Односкладові іменники прийнято записувати повністю у формі називного та родового відмінків (*os, ossis n* — кістка; *os, oris n* — рот; *puх, nucis f* — горіх).

§ 23. Іменники I відміни

До I відміни належать іменники жіночого роду, які в називному відмінку однини мають закінчення **-a**, в родовому **-ae**.

Наприклад: *aqua, ae f* — вода;
capsula, ae f — капсула.

До I відміни відноситься також невелика кількість слів жіночого роду грецького походження, які в називному відмінку однини мають закінчення **-e**, а в родовому **-es**. Їх необхідно запам'ятати у словниковій формі.

Наприклад: *Aloë, ës f* — алоє;
chole, es f — жовч.

Відмінкові закінчення іменників I відміни

Casus	Singularis	Pluralis
Nom.	-a	-ae
Gen.	-ae	-ārum
Dat.	-ae	-is
Acc.	-am	-as
Abl.	-ā	-is

Зразок відмінювання іменника I відміни *bacca, ae f* — ягода

Casus	Singularis	Pluralis
Nom.	<i>bacca</i>	<i>baccae</i>
Gen.	<i>baccae</i>	<i>baccārum</i>
Dat.	<i>baccae</i>	<i>baccis</i>
Acc.	<i>baccam</i>	<i>baccas</i>
Abl.	<i>baccā</i>	<i>baccis</i>

§ 24. Контрольні питання

1. Які граматичні категорії має іменник?
2. Як визначається рід іменника?
3. До якого роду належать невідмінювані іменники?
4. Скільки відмінків у латинській мові? Назвіть їх.
5. Скільки відмін іменників має латинська мова?
6. Як визначити відміну іменника?
7. Назвіть характерні ознаки іменників першої, другої, третьої, четвертої, п'ятої відмін.
8. Що таке словникова форма іменника? Із чого вона складається?
9. Як визначається основа іменника?
10. Як записуються в словник односкладові іменники?

§ 25. Вправи

I. За закінченням та за значенням визначте рід іменників:

globulus, unguentum, Alnus (назва дерева), lagena, bacca, infusum, linimentum, amyllum, hora, aqua, aërosolum, mixtura, Sambucus (назва куща), fungus, Amygdalus (назва дерева), dragee (невідмінюваний іменник).

II. Визначте основу та відміну іменників:

farina, ae *f*; glandula, ae *f*; gelatina, ae *f*; Hippophaë, ës *f*; suppositorium, ii *n*; remedium, ii *n*; bacillus, i *m*; radix, ĩcis *f*; cortex, ĩcis *m*; Strychnos, i *f*; spiritus, us *m*; avis, is *f*; animal, ālis *n*; liquor, ōris *m*; Althaea, ae *f*; Aloë, ës *f*; dies, ěi *f*; fructus, us *m*; cornu, us *n*; res, rēi *f*; Adonis, ĩdis *f*; caput, ĩtis *n*; lac, lactis *n*; semen, ĩnis *n*; aër, aëris *m*; scabies, ěi *f*; dosis, is *f*; nux, nucis *f*; crystallus, i *f*; Borax, ācis *f*; nitras, ātis *m*; phosphas, ātis *m*.

III. Провідмініюйте письмово іменники:

tabuletta, ae *f*; gemma, ae *f*.

IV. Перекладіть письмово латинською мовою:

1. Приготуй і видай настоянку. 2. Простерилізуйте ампули. 3. Змішайте речовини. 4. Охолоди воду. 5. Сформуй пілулі. 6. Прощіди мікстуру. 7. Подрібни траву.

V. Перекладіть усно українською мовою:

1. Divide materias. 2. Praeparate tincturam. 3. Concide gemmas. 4. Sterilise lagenam. 5. Exsicca herbam. 6. Addite aquam. 7. Terite Camphoram. 8. Serva materias caute. 9. Infunde mixturam.

VI. Транслітеруєте латинською мовою назви препаратів, використовуючи грецькі терміноелементи:

антианемін(ум), фітолізин(ум), синкумар, окситетрациклін(ум), антипірин(ум), метилтіоурацил(юм), гідрокортизон(ум), гемодез(ум), метицилін(ум), нітрогліцерин(ум), антиастматол(юм), теофілін(ум), піркофен(ум), гексаметилентетрамін(ум), гідролізін(ум), феноксиметилпеніцилін(ум), циклозерин(ум), етакридин(ум), церебролізин(ум).

§ 26. Лексичний мінімум

bacca, ae *f* — ягода
gelatina, ae *f* — желатин
gemma, ae *f* — брунька
glandula, ae *f* — залоза
gutta, ae *f* — крапля
massa, ae *f* — маса

mixtura, ae *f* — мікстура, суміш
odontalgia, ae *f* — зубний біль
pilula, ae *f* — пілюля
placenta, ae *f* — плацента
tinctura, ae *f* — настоянка
materia, ae *f* } — речовина
substantia, ae *f* }

Назви рослин

Althaea, ae *f* — алтея, проскурняк
amygdala, ae *f* — мигдаль (*плід*)
Glycyrrhiza, ae *f* }
Licquiritia, ae *f* } — солодка, локриця

Chamomilla, ae *f* — ромашка
Convallaria, ae *f* — конвалія
Cucurbita, ae *f* — гарбуз
Ephedra, ae *f* — ефедра, хвойник

Грецькі іменники на -e

Aloë, es *f* — алоє
Hippophaë, es *f* — обліпіха

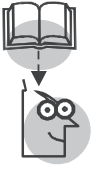
Kalanchoë, es *f* — каланхое
chole, es *f* — жовч

§ 27. Афоризми

1. *Scientia potentia est.*
2. *Terra incognita.*
3. *Arbor vitae.*
4. *Repetundae.*
5. *Ignavia est jacere dum possis surgere.*
6. *Fide mea.*

- Знання — сила.
- Невідома земля (невідома галузь знань).
- Дерево життя.
- Те, що повинно бути повернене (хабар).
- Ганебно лежати, якщо спроможний піднятися.
- Чесне слово.

ЗАНЯТТЯ № 5

§ 28. Неузгоджене означення

Означення може бути *узгодженим* і *неузгодженим*.

Узгодженим називається означення, яке стоїть в тому ж роді, числі та відмінку, що й означуваний іменник. Ним можуть бути прикметники, дієприкметники або порядкові числівники. Українською мовою воно перекладається також узгодженим означенням. У термінах означення звичайно ставиться після означуваного слова.

Наприклад:

	vitrum	nigrum	— чорна пляшка
(n., Nom. sing.)		(n., Nom. sing.)	
	capsulae	operculatae	— капсули, закриті кришечкою
(f., Nom. plur.)		(f., Nom. plur.)	
	succus	amarus	— гіркий сік
(m., Nom. sing.)		(m., Nom. sing.)	

Неузгодженим називається означення, яке виражається іменником у родовому відмінку однини або множини. Українською мовою воно може перекладатися як *неузгодженим*, так і *узгодженим* означенням.

Наприклад:

	tinctura	Valerianae	— настоянка валеріани, валеріанова настоянка
(f., Nom. sing.)		(f., Gen. sing.)	
	folium	Urticae	— листок кропиви
(n., Nom. sing.)		(f., Gen. sing.)	
	sirupus	Sacchari	— цукровий сироп, сироп із цукру
(m., Nom. sing.)		(n., Gen. sing.)	

Запам'ятайте:

1. Неузгоджене означення, як і узгоджене, ставиться після означуваного іменника.
2. Традиційно назви лікарської рослинної сировини й лікарських засобів у неузгодженому означенні пишуться з великої літери.
3. Неузгоджене означення завжди залишається незмінним за формою, у той час, як означуваний іменник відмінюється.

III. Перекладіть усно українською мовою:

1. Cola mixturam per telam. 2. Praeparate tincturam ex herba Convallariae. 3. Sume tincturam Schizandrae ad hypotoniam. 4. Lege de plantis Glycyrrhiza, Bistorta, Mentha, Urtica, Tilia, Farfara, Aloë, Salvia, Belladonna, Althaea, Rosa et cetera in pharmacopoea. 5. Misce tincturam Valerianae cum Camphora. 6. Da membranulas in olla. 7. Forma pilulas e massa pilularum. 8. Exsiccate et concidite gemmas Betulae. 9. Recipe tablettas Menthae e scatula. 10. Sume tincturam Valerianae cum aqua.

IV. Перекладіть латинською мовою:

1. Видай у капсулах. 2. Прийми таблетку сублінгвально. 3. Пропиши хворій настоянку нагідок проти ангіни. 4. Видай пасту в тубі. 5. Збери й висуши траву ефедри. 6. Видай хворій краплі проти зубного болю. 7. Збирайте рослини арніку та шоломницю для аптек. 8. Розчини камедь абрикосову у воді. 9. Приготуй настоянку конвалії. 10. Візьми плівку з баночки.

V. Виділіть відомі вам грецькі префікси й корені в назвах препаратів:

Dichlothiazidum, Hydrocortisonum, Aprophenum, Methyluracilum, Naphthyzinum, Reopyrinum, Nitroglycerinum, Pentoxylum, Methacinum, Phenaminum, Cerebrolysinum, Cyclobarbitalum, Aethazolium, Phytolysinum, Haematogenum, Synthomycinum, Platyphyllinum, Thiopentalum, Glycerinum, Polyvitaplex, Haemodesum, Hydrocodonum, Oxytetracyclinum, Glycoran, Spasmolytinum, Thiphenum, Oxycholinum, Methacillinum, Syncumar, Hypothiazidum, Pyraminalum, Haemostimulinum, Aethoxydum, Polyvitaminum.

§ 32. Лексичний мінімум

cera, ae *f* — віск
charta, ae *f* — папір
gummi, *n* — камедь
hora, ae *f* — година
massa pilularum — пілюльна маса
oblata, ae *f* — облатка

officina, ae *f* — аптека
pasta, ae *f* — паста
spuma, ae *f* — піна
urea, ae *f* — сечовина
vita, ae *f* — життя

Назви рослин

Armeniaca, ae *f* — абрикос
Arnica, ae *f* — арніка, чарник
Betula, ae *f* — береза
Bistorta, ae *f* — зміювик, ракові шийки
Calendula, ae *f* — календула, нагідки

Eucommia, ae *f* — евкомія
Salvia, ae *f* — шавлія
Schizandra, ae *f* — лимонник
Tormentilla, ae *f* — перстач, калган
Urtica, ae *f* — кропива
Polygala, ae *f* — китятки

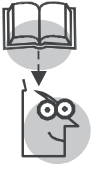
Запам'ятайте вирази з прийменниками:

ad memoriam — на пам'ять
intra arteriam — внутрішньоартеріально
intra venam — внутрішньовенно
per horam — протягом години
per se — у чистому вигляді, хімічно чистий
per vaginam — через піхву, вагінально
sub linguam — під язик, сублінгвально

§ 33. Афоризми

1. *Non scholae, sed vitae discimus.* — Не для школи, а для життя вчимося.
2. *Inter collegas.* — Між колегами.
3. *Pro forma.* — Для форми, формально.
4. *Sine causa.* — Без причини.
5. *Pro et contra.* — За і проти.
6. *Charta non erubescit.* — Папір не червоніє.
7. *Aegri oculi.* — Очі завидючі.

ЗАНЯТТЯ № 6—7

§ 34. Дійсний спосіб дієслова (indicativus)

Дійсний спосіб виражає дію, яка реально відбувається, відбувалася або відбудеться.

Форми дійсного способу утворюються шляхом приєднання особових закінчень до основи дієслова безпосередньо або за допомогою з'єднувальних голосних **-ї-**, **-u-** (у дієслів III дієвідміни однини та множини і у дієслів IV дієвідміни у формі 3 особи множини)*.

Особові закінчення дієслів 3 особи однини та множин активного та пасивного станів:

Особа	Activum		Passivum	
	Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
3 (tertia)	-(ī)t	-(u)nt	-(ī)tur	-(u)ntur

Приклади утворення форм дієслів у 3 особі однини та множини активного та пасивного станів дійсного способу теперішнього часу:

	Activum		Passivum	
	Singularis	Pluralis	Singularis	Pluralis
I	da-t він видає	da-nt вони видають	dā-tur видається, його видають	da-ntur видаються, їх видають
II	misce-t він змішує	misce-nt вони змішують	miscē-tur змішується, його змішують	misce-ntur змішуються, їх змішують
III	solv- ī -t він розчиняє	solv- ū -nt вони розчиняють	solv-ī-tur розчиняється, його розчиняють	solv-ū-ntur розчиняються, їх розчиняють
III	dilu- ī -t він розводить	dilu- ū -nt вони розводять	dilu-ī-tur розводиться, його розводять	dilu- ū -ntur розводяться, їх розводять
IV	finī-t він закінчує	finī-u-nt вони закінчують	finī-tur закінчується, його закінчують	fini-ū-ntur закінчуються, їх закінчують

* З'єднувальний голосний **-u-** у дієслів III дієвідміни короткий, а у дієслів IV дієвідміни — довгий.

У латинській мові, на відміну від української, особові займенники при дієслові звичайно не ставляться. Особа визначається за особовим закінченням дієслова.

Латинські дієслова пасивного стану звичайно перекладаються українською мовою таким чином:

1. Зворотними дієсловами на -ся;
2. Неозначено-особовим зворотом у формі 3 особи множини.

Наприклад: *Tinctura praeparatur.* — Настоянка готується. Настоянку готують.
Mixturae refrigerantur. — Мікстури охолоджуються. Мікстури охолоджують.

§ 35. Дієслово «esse» — бути

Латинське дієслово «esse» — «бути» відмінюється і має різні форми у всіх особах однини й множини.

Запам'ятаєте форми дієслова «esse» в 3-й особі однини та множини теперішнього часу дійсного стану:

3 особа	
Singularis	Pluralis
est — він є	sunt — вони є

Дієслово «esse» може вживатися в реченнях як самостійний присудок або як дієслівна зв'язка в іменниковому складному присудку.

Наприклад:

In officina tinctura Convallariae est. — В аптеці є настоянка конвалії.
Mentha planta est. — М'ята — це рослина.

§ 36. Порядок слів у латинському реченні

У латинській мові порядок слів у реченні вільний. Це зумовлено наявністю в ній широкої системи флексій, у результаті чого роль слова в реченні не залежить від місця, яке воно в ньому займає. Однак в відповідному реченні прийнято ставити спочатку групу підмета: на першому місці знаходиться сам підмет, а після нього означення, що до нього відносяться. У групі присудка на першому місці звичайно стоїть додаток, а присудок ставиться в кінці речення.

Наприклад:

Pharmaceutae aegrotis formas medicamentorum varias praeparant. — Фармацевти готують хворим різні форми ліків.

Pharmaceutae — підмет у формі називного відмінка множини;
aegrotis — непрямий додаток у формі давального відмінка множини;
formas — прямий додаток у формі знахідного відмінка множини;

medicamentorum — неузгоджене означення у формі родового відмінка множини;

varias — узгоджене означення у формі знахідного відмінка множини;

praeparant — присудок у формі 3-ї особи множини теперішнього часу дійсного способу активного стану.

Дієслова у формі наказового способу ставляться на початку речення.

Наприклад:

Da aegrotae tincturam Valerianae. — Видай хворій настоянку валеріани.

Da — присудок у формі наказового способу однини;

aegrotae — непрямий додаток у формі давального відмінка однини;

tincturam —прямий додаток у формі знахідного відмінка однини;

Valerianae — неузгоджене означення у формі родового відмінка однини.

Означення, узгоджене й неузгоджене, як ви пам'ятаєте, завжди стоять після означуваного слова.

Переклад речення потрібно починати з присудка, визначивши особу, спосіб та стан дієслова. Потім знайти підмет. У залежності від присудка визначається прямий і непрямий додатки, а також обставини місця, способу дії та мети.

Підмет, виражений займенником, звичайно опускається.

§ 37. Вправи

I. Утворіть форми 3 особи однини й множини дійсного способу активно-го та пасивного станів дієслів, перекладіть їх українською мовою:
signāre,1; continēre,2; reperēre,3; audīre,4.

II. Визначите форму дієслова, перекладіть українською мовою:

Curant, decorticatur, exprimit, filtrantur, obducunt, pulverāre, extende, macerat, finite, pulveratur, recipe, signate, continēre, colant, valēte, constant, rectificatur, terite, refrigerantur, sumunt.

III. Перекладіть латинською мовою:

1. Він видає хворій настоянку валеріани. 2. Вони посипають пілюлі. 3. Трави змішуються. 4. Фармацевт готує очні краплі. 5.Бруньки берези висуюються та подрібнюються. 6. Камфору розтирають. 7. Він очищає жири. 8. Із мигдалю екстрагують мигдалеву олію. 9. Пілюлі формують із пілюльної маси. 10. Кропива і перстач — рослини. 11. Таблетки видаються в коробочках. 12. Хвора приймає краплі настоянки конвалії. 13. Вони збирають траву ефедри для аптеки. 14. Віск вживається в медицині. 15. Підбіл — рослина.

IV. Перекладіть українською мовою:

1. Calendula, Tormentilla et Gentiana sunt herbae. 2. Tinctura Valerianae pro aegrota praescribitur. 3. Sume guttas per horam. 4. Viola planta est. 5. Terebinthina in medicina adhibetur. 6. Mixturae per chartam filtrantur. 7. Puella aegrota est. 8. Mixturae bene agitantur. 9. Gummi Armeniacae in aqua non solvitur, sed in spiritu solvitur. 10. Pharmaceuta herbas concidit et exsiccat. 11. E planta Aloës extractum paratur. 12. Medicus aegrotae guttas contra odontalgiam praescribit. 13. Mixturae in lagenis dantur. 14. Experientia docet. 15. Sume tabulettam sub linguam. 16. Recipe membranulas ophthalmicas ex olla. 17. Aegrota tincturam Convallariae sumit.

§ 38. Умовний спосіб дієслова (conjunctivus)

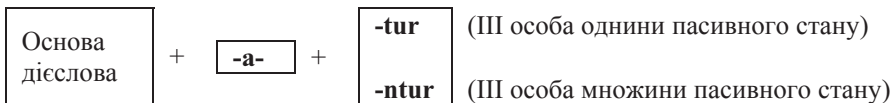
У латинській мові широко розвинена система умовного способу дієслова. У рецептурі умовний спосіб вживається у формі 3 особи однини й множини пасивного стану поряд із наказовим способом для передачі наказу, закликку або побажання і перекладається двома способами:

1. Неозначеною формою дієслова доконаного виду.
2. Дієслівним зворотом з часткою «нехай».

Форми умовного способу утворюються шляхом приєднання до основи дієслова суфікса **-a-** та особових закінчень.

У дієслів I дієвідміни кінцевий голосний основи **-a-** зливається з суфіксом **-a-** і переходить у **-e-**.

У рецептурі вживаються форми 3 особи однини та множини пасивного стану.

Дієвідміна	Infinitivus	Основа	Conjunctivus passivi	
			III особа однини	III особа множини
I	signāre	signa-	signe-tur позначити, нехай буде позначено, нехай позначиться	signe-ntur позначити, нехай будуть позначені, нехай позначаються
II	miscēre	misc-	misc-e-a-tur змішати, нехай буде змішано, нехай змішається	misc-e-a-ntur змішати, нехай будуть змішані, нехай змішаються
III	repetēre	repet-	repet-a-tur повторити, нехай буде повторено, нехай повторюється	repet-a-ntur повторити, нехай будуть повторені, нехай повторяться
IV	finīre	fini-	fini-a-tur закінчити, нехай буде закінчено, нехай закінчиться	fini-a-ntur закінчити, нехай будуть закінчені, нехай закінчатся

Запам'ятайте стандартні рецептурні вирази, які вживаються як у наказовому, так і в умовному способах:

Imperativus	Conjunctivus	Скорочений запис
1	2	3
Misce. Da. Signa: Змішай. Видай. Познач.	Misceatur. Detur. Signetur Змішати. Видати. Позначити. Нехай буде змішано, видано, позначено.	M.D.S.
Da tales doses numero... Видай такі дози числом...	Dentur tales doses numero... Видати такі дози числом...	D.t.d.N...

У виразі *Dentur tales doses numero...* дієслово завжди ставиться у формі множини.

§ 39. Дієслово *fiō, fiēri* його вживання в рецептурі

Дієслово **fiō, fiēri** — робитися, утворюватися, виникати — належить до неправильних дієслів. Воно має форми активу, а значення — пасиву.

У рецептурі дієслово *fiō, fiēri* вживається у формі 3 особи однини та множин умовного способу. Крім того, воно вживається в підрядних реченнях мети зі сполучником «ut» — щоб.

Особа	Conjunctivus	
	Singularis	Pluralis
3	fiat нехай утвориться	fiant нехай утворяться

Назви форм ліків у виразах з дієсловом *fiō, fiēri* ставляться в називному відмінку.

Запам'ятайте рецептурні вирази з дієсловом *fiō, fiēri* та їх рецептурні скорочення:

Misce, fiat pasta. Misce, ut fiat pasta.	Змішай, нехай утвориться паста. Змішай, щоб утворилася паста.	M., (ut) f. pasta.
Misce, fiat pulvis. Misce, ut fiat pulvis.	Змішай, нехай утвориться порошок. Змішай, щоб утворився порошок.	M., (ut) f. pulv.
Misce, fiat unguentum. Misce, ut fiat unguentum.	Змішай, нехай утвориться мазь. Змішай, щоб утворилася мазь.	M., (ut) f. ung.
Misce, fiat globulus. Misce, ut fiat globulus.	Змішай, нехай утвориться кулька. Змішай, щоб утворилася кулька.	M., (ut) f. glob.

Misce, fiant pilulae. Misce, ut fiant pilulae.	Змішай, нехай утворяться пілюлі. Змішай, щоб утворилися пілюлі.	M., (ut) f. pil.
Misce, fiat suppositorium. Misce, ut fiat suppositorium.	Змішай, нехай утвориться свічка. Змішай, щоб утворилася свічка.	M., (ut) f. supp.
Misce, fiat linimentum. Misce, ut fiat linimentum.	Змішай, нехай утвориться лінімент. Змішай, щоб утворився лінімент.	M., (ut) f. linim.
Misce, fiant species. Misce, ut fiant species.	Змішай, нехай утвориться збір. Змішай, щоб утворився збір.	M., (ut) f. spec.
Massae pilularum quantum satis, ut formentur pilulae numero...	Пілюльної маси скільки треба, щоб сформувати пілюлі числом...	M. pil. q.s., ut form. pil. N...

§ 40. Контрольні питання

1. Які граматичні категорії має латинське дієслово?
2. Які закінчення мають дієслова в інфінітиві?
3. Як визначити основу дієслова?
4. Як визначається дієвідміна дієслова?
5. Які дієслова відмінюються за першою дієвідминою? другою? третьою? четвертою?
6. Як утворюються форми наказового способу однини? множини?
7. Якого доповнення потребують після себе дієслова в наказовому способі?
8. Як утворюються форми 3 особи однини та множини активного та пасивного станів дійсного способу теперішнього часу?
9. Як утворюється 3 особа однини та множини пасивного стану умовного способу дієслів I дієвідмини? II, III і IV дієвідмін?
10. Як перекладаються дієслова у формі умовного способу українською мовою?
11. Як вживається та перекладається дієслово *fiō*, *fiēti* в рецептурі?

§ 41. Вправи

I. Утворіть форми теперішнього часу умовного способу 3 особи однини й множини пасивного стану дієслів, перекладіть їх українською мовою: refrigerāre I, adhibēre II, coquēre III, audīre IV.

II. Перекладіть українською мовою:

1. Misceatur. Detur. Signetur. 2. Mixturae misceantur. 3. Repetatur medicamentum bis. 4. Misce, fiat suppositorium. 5. Herba Ephedrae exsiccat. 6. Massae pilularum quantum satis, ut fiant pilulae numero 10. 7. Dentur tales doses numero 20. 8. Cito tabulettam Nitroglycerini sumatur. 9. Misce, ut fiat pasta. 10. Obduce tabulettas cera.

III. Перекладіть латинською мовою:

1. Змішати настоянку конвалії та настоянку валеріани. 2. Нехай буде очищено віск. 3. Налити воду у пляшку. 4. Простерилізувати баночку. 5. Змішай, щоб утворилися пілюлі числом 30. 6. Додати асептично.

IV. Запишіть без скорочення рецептурні вирази:

M. D. S.; M., f. spec.; M., ut f. past.; M., f. linim.; D. t. d. N...; M., f. pulv.; M., ut f. glob.; M. pil. q. s., e qua form. pil. N...; M., ut f. ungu.; M., f. supp.; Rp.; M. pil. q. s., ut f. pil. N...

§ 42. Лексичний мінімум

I

constāre — складатися
decorticāre — очищати від шкірки, кори, кожури
depurāre — очищати
destillāre — дистилювати
filtrāre — фільтрувати
praecipitāre — осаджувати
pulverāre — порошувати, перетворювати в порошок
purificāre — очищати (для рідин)
rectificāre — очищати (шляхом перегонки)

II

habēre — мати

III

conspergēre — посипати, покривати
diluēre — розбавляти, розводити
exprimēre — видавлювати, вичавлювати
extendēre — намазувати
extrahēre — витягувати, екстрагувати
obducēre — покривати оболонкою
praescribēre — приписувати
recipēre — брати

§ 43. Афоризми

1. *Cogito, ergo sum.* — Мислю — значить існую (Декарт).
2. *Dum spiro, spero.* — Поки дихаю — сподіваюсь.
3. *Exemplum docet.* — Приклад учить.
4. *Bene dignoscitur, bene curatur.* — Правильно розпізнається, добре лікується.
5. *Contra factum non datur argumentum.* — Проти факту немає доказу.
6. *Fiat lux!* — Нехай буде світло!
7. *Audiatur et altera pars.* — Хай буде вислухана й друга (протилежна) сторона (один із основних принципів судочинства).

ЗАНЯТТЯ № 8

§ 44. Рецепт

Рецепт — це письмове звернення лікаря до фармацевта про виготовлення ліків і вказівка хворому, як вживати ці ліки. Це офіційний документ, який крім медичного призначення, має також важливе юридичне та господарсько-облікове значення.

Рецепт виписується на спеціальному бланку і оформлюється за чітко визначеними правилами.

1. Рецепти виписуються чітко та розбірливо чорнилами чи кульковою ручкою з обов'язковим заповненням усіх граф бланка. Виправлення в рецепті не допускаються.
2. Склад ліків, позначення форми ліків і звертання лікаря до фармацевта про виготовлення та видачу ліків пишуться латинською мовою. Використання латинських скорочень цих позначень дозволяється тільки у відповідності з правилами, прийнятими в медичній та фармацевтичній практиці. Не допускається скорочення позначень близьких за назвою інгредієнтів, що не дають можливості встановити, який саме лікарський засіб приписано.
3. Спосіб застосування ліків позначається українською чи іншою національною мовою з вказівкою дози, частоти, часу та тривалості прийому. Забороняється обмежуватись вказівками типу «Внутрішнє», «Відомо» і т.п.

При необхідності термінової видачі ліків хворому у верхній частині рецептурного бланка ставиться позначка «Cito!» (Швидко!) чи «Statim!» (Негайно!).

4. При виписуванні рецепта кількість рідких речовин указується в мілілітрах (Наприклад: 1 ml; 5 ml; 20 ml і т. д.), у грамах або в краплях (причому кількість крапель позначається римською цифрою), а твердих і сипучих речовин — у грамах (Наприклад: 0,001; 0,3; 10,0 і т. д.)

ЗРАЗОК РЕЦЕПТУРНОГО БЛАНКА

Лицьова сторона

Найменування Код закладу за ЗКУД
закладу Код закладу за ЗКПО

Мед. документація. Ф-1

РЕЦЕПТ

(дорослий, дитячий — потрібне підкреслити)

« » 200__
(дата виписування рецепта)

П.І.П. хворого
Вік хворого
П.І.П. лікаря

Rp.:
Rp.:

М.П.

Особистий підпис та печатка лікаря
Рецепт дійсний протягом 10 днів, « » місяців
(непотрібне закреслити)

Зворотня сторона

ПАМ'ЯТКА ЛІКАРЮ

- код лікувально-профілактичного закладу друкується типографським способом або ставиться штамп;
- рецепт виписується латинською мовою, розбірливо, чітко чорнилом або кульковими ручками, виправлення забороняються;
- на одному бланку: одні ліки, які містять отруйну або наркотичну речовину, або 1—3 — прості і сильнодіючі засоби;
- дозволяються тільки прийняті правилами скорочення позначення;
- тверді та сипучі речовини — у грамах (0,001; 0,05; 1,0), рідкі — у мілілітрах, грамах, краплях;
- спосіб вживання — українською або іншими мовами; забороняється обмежуватись загальними вказівками: «внутрішнє», «відомо» і т.п.;
- підпис лікаря повинен бути завірений його особистою печаткою.

№ форми ліків

індивідуального приготування

Штамп аптеки

Прийняв

Приготував

Перевірив

Відпустив

§ 45. Частини рецепта

Традиційно рецепт складається з 9 частин:

1. **Inscriptio** (надпис) — назва лікувально-профілактичного закладу, його адреса та телефон.
2. **Datum** (дата).
3. **Nomen aegroti** (ім'я хворого) — прізвище та ініціали хворого.
4. **Aetas aegroti** (вік хворого).
5. **Nomen medici** (ім'я лікаря) — прізвище та ініціали лікаря.
6. **Designatio materiarum** — позначення лікарських речовин та їх кількості. Це основна частина рецепта, випикується вона латинською мовою. Ця частина починається словом «Recipe» (Візьми)*, після якого зазначаються назви й кількість інгредієнтів рецепта.

Рецепт називається простим, якщо в цій частині названа одна речовина, і складним, якщо містить у своєму складі декілька інгредієнтів.

При написанні латинських назв лікарських засобів потрібно керуватися наступними правилами:

1. Назву кожного лікарського засобу пишуть з нового рядка та з великої літери.
2. Якщо в рецепті зазначена кількість лікарської речовини, то назва пишеться в родовому відмінку, а кількість речовин і слово «грам», «дециграм», «сантиграм», «міліграм», потрібно вимовляти в знахідному відмінку, тому що це прямиий додаток, що залежить від слова «Recipe» — візьми.
3. Кількість твердих та сипучих речовин вказується в рецепті в грамах чи частинах грама. При цьому користуються десятковою системою:

1 грам — 1,0

1 дециграм — 0,1

1 сантиграм — 0,01

1 міліграм — 0,001

Слова «грам», «дециграм», «сантиграм», «міліграм» у рецептах не пишуться. Інколи лікарські речовини випикуються в краплях.

Слово «gutta» (крапля) у рецепті обов'язково пишеться (gtt. — guttam — краплю, gtt. — guttas — краплі), а число крапель в designatio materiarum позначається римськими цифрами.

Рідкі лікарські засоби випикуються в мілілітрах (ml). Ліки можуть бути дозовані в біологічних одиницях дії (ОД), або в міжнародних одиницях (МО), кількість яких позначається в тисячах, мільйонах.

4. Якщо декілька інгредієнтів випикуються в однакових кількостях, то кількість вказується зі словом **ana** (**āā**) після останнього з перерахованих засобів.

* Слово «Recipe» традиційно розглядалося як окрема частина рецепта — *Ordinatio* або *Invocatio* (звертання лікаря до фармацевта), а частини *Nomen aegroti* та *Aetas aegroti* вважалися при цьому однією частиною рецепта.

7. **Subscriptio** (напис внизу) чи **Praescriptio**.

У цій частині рецепта вказується, які прості операції (дії) потрібно проробити фармацевту, яку форму надати лікам:

Наприклад: *Misce. Da.* — Змішай. Видай.

Misce, ut fiat unguentum. — Змішай, щоб утворилася мазь.

Указується також, скільки доз приготувати та в якій упаковці видати ліки.

Наприклад: *Da tales doses numero 6.* — Видай такі дози числом 6.

Da in vitro nigro. — Видай у чорній склянці.

Тут допускаються максимальні скорочення: *D. t. d. N 6.*

8. **Signatura** (позначення, сигнатура).

Починається ця частина рецепта словом *Signa* чи *Signetur* (познач, позначити). Тільки ці слова пишуться латинською мовою. Вказівка на спосіб застосування пишеться українською або іншою національною мовою. Ця частина рецепта призначається для хворого.

9. **Nomen medici et sigillum personale seu Subscriptio medici** (Підпис і особиста печатка лікаря) закінчує рецепт.

§ 46. Граматична структура рецепта

Як відомо, латинська частина рецепта починається дієсловом **Recipe** — візьми, яке після себе потребує прямого додатка. Найчастіше прямим додатком у рецепті є кількість речовин, тому слова «грам», «дециграм», «сантиграм», «міліграм» необхідно вимовляти у знахідному відмінку.

Назви лікарських засобів по відношенню до кількості є неузгодженим означенням, тому пишуться в родовому відмінку.

Наприклад: Візьми: Настоянки валеріани 15,0

↑ *кого? що? (Acc.)* ↓
↑ *чого? (Gen.)* ↓

Видай.

Познач: По 10—15 крапель 3 рази на день

Recipe: *Tincturae Valerianae 15,0*

Da.

Signa: По 10—15 крапель 3 рази на день

Візьми: Настоянки глоду

Настоянки собачої кропиви

Настоянки конвалії по (порівну) 15 мл

Змішай.

Видай.

Познач:

Recipe: *Tincturae Crataegi*

Tincturae Leonuri

Tincturae Convallariae āā 15 ml

Misce. Da.

Signa:

Це найбільш поширена модель рецептурного пропису.

Готові стандартні лікарські засоби (таблетки, свічки, кульки, плівки та ін.) виписуються по-іншому. Назви лікарських засобів пишуться в таких прописах у знахідному відмінку однини або множини. Це друга модель рецептурного пропису.

Наприклад: Візьми: Таблетки анальгіну 0,5 числом 10

кого? що? (Acc.) чого? (Gen.)

Видай.

Познач: По 1 таблетці 2—3 рази на день

Recipe: Tabulettas Analgini 0,5 numero 10

Да.

Signa: По 1 таблетці 2—3 рази на день

Візьми: Таблетки «Бромізовал»* 0,3 числом 20

Видай.

Познач: По 1 таблетці 3 рази на день

Rp: Tabulettas «Bromisovalum» 0,3 numero 20

Да.

Signa: По 1 таблетці 3 рази на день

§ 47. Вправи

I. Перекладіть рецепти латинською мовою:

1. Візьми: Настоянки красавки 15 мл

Видай.

Познач:

2. Візьми: Березових бруньок 100,0

Видай.

Познач:

3. Візьми: Таблетки «Кофальгін» числом 10

Видай.

Познач:

4. Візьми: Таблетки бромкамфори 0,15 числом 20

Видай.

Познач:

5. Візьми: Настоянки конвалії

Настоянки валеріани по 10 мл

Настоянки красавки 5 мл

Ментолу 0,2

Змішай. Видай.

Познач:

* Назви лікарських препаратів, які пишуться у лапках, не відмінюються.

6. Візьми: Драже «Фестал» числом 50
Видай.
Познач:

II. Перекладіть рецепти українською мовою:

1. Recipe: Tabulettas Aethazoli 0,5 numero 40
Da.
Signa:
2. Recipe: Dragee Thioridazini 0,01 numero 60
Da.
Signa:
3. Recipe: Aquae Plumbi 200 ml
Da.
Signa:
4. Recipe: Membranulas ophthalmicas cum Dicaino numero 30
Da.
Signa:

III. Перекладіть словосполучення латинською мовою:

1. Без м'ятної води.
2. Із березових бруньок.
3. У таблетках бромкамфори.
4. З настоянкою валеріани.
5. У настоянку нагідок.
6. З мигдалевою водою.
7. У пілюльну масу.
8. Про ягоди лимонника.
9. До м'ятних таблеток.

IV. Перекладіть речення латинською мовою:

1. Змішай настоянку конвалії з настоянкою красавки.
2. Розчини та профільтруй.
3. Із пілюльної маси вони готують пілюлі.
4. Швидко приготуй і видай.
5. Бруньки висушуються.
6. Висуши бруньки.
7. Змішати. Видати. Позначити.
8. Він готує настоянку валеріани.

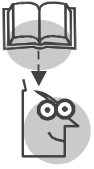
V. Запишіть назви препаратів латиною, виділіть знайомі частотні відрізки та поясніть їх значення:

Гідрокортизон(ум), фенацетин(ум), гліцерин(ум), етакридин(ум), гематоген(ум), метацин(ум), строфантин(ум), етазол(ум), реопірин(ум).

§ 48. Афоризми

1. <i>Noli nocere!</i>	— Не нашкодь!
2. <i>Periculum in mora.</i>	— Небезпека в затримці
3. <i>Natura sanat, medicus curat morbos.</i>	— Природа оздоровлює, а лікар лікує хвороби.
4. <i>Otia dant vitia.</i>	— Бездіяльність породжує вади.
5. <i>Gallinam dat, ut taurum recipiat.</i>	— Він дає курку, щоб отримати бика.
6. <i>Aut Caesar, aut nihil.</i>	— Або цар, або ніхто.

ЗАНЯТТЯ № 9

§ 49. Іменники II відміни

До другої відміни відносяться іменники чоловічого роду на **-us, -er** і середнього роду на **-um**, що у родовому відмінку однини мають закінчення **-i**.

Відмінкові закінчення іменників II відміни

Causus	Singularis		Pluralis	
	m.	n.	m.	n.
Nom.	-us, -er	-um	-i	-a
Gen.		-i	-ōrum	
Dat.		-o	-is	
Acc.		-um	-os	-a
Abl.		-o	-is	

Зразок відмінювання іменників II відміни чоловічого роду
succus, i m — сік, puer, i m — дитина*:

Causus	Singularis		Pluralis	
Nom.	succus	puer	succi	pueri
Gen.	succi	pueri	succōrum	puerōrum
Dat.	succo	puero	succis	pueris
Acc.	succum	puerum	succos	pueros
Abl.	succo	puero	succis	pueris

* У іменників на **-er** буква **e** може залишатися в основі слова або випадати. Наприклад: puer (Nom.), pueri (Gen.) — дитина, але magister (Nom.), magistri (Gen.) — вчитель. Порівняйте в українській мові: вітер — вітру, але бухгалтер — бухгалтера.

Запам'ятайте особливості відмінювання іменників середнього роду:

1. Форма знахідного відмінка співпадає у них із формою називного-го відмінка.

2. У називному та знахідному відмінках множини вони завжди мають закінчення **-a**.

Ці особливості властиві всім іменникам середнього роду в латинській мові, незалежно від того, до якої відміни вони належать.

Зразок відмінювання іменника середнього роду II відміни
remedium, II *n* — лікарський засіб

Casus	Singularis	Pluralis
Nom.	remedium	remedia
Gen.	remedii	remediōrum
Dat.	remedio	remediis
Acc.	remedium	remedia
Abl.	remedio	remediis

§ 50. Вправи

I. Провідмініуйте усно іменники:

siropus, i m; oleum, i n; infusum, i n; globulus, i m.

II. Перекладіть письмово латинською мовою:

Трава собачої кропиви, рицинова олія, малиновий сироп, трава чебрецю, мазь для очей, у свічах і кульках, олія терпентину (скипидар), форми ліків для ванн, соняшникова олія, листя мучниці, сік журавлини, вода кропу, ганусова олія, настій листя шавлії, сироп ревеню, листя кропиви, картопляний крохмаль, свічки з новокаїном, масло какао.

III. Перекладіть усно українською мовою:

1. Suppositoria per rectum inducuntur. 2. Praepara unguentum Chlortetracyclini pro oculis. 3. Oleum Olivarum et oleum Amygdalarum per telam colantur. 4. Praescribe aegroto infusum foliorum Salviae. 5. Emulsa, unguenta, linimenta, extracta, tincturae, pilulae, infusa, decocta etc. formae remediorum sunt. 6. Extende emplastrum supra linteam. 7. Tinctura Leonuri ad morbos cardiacos adhibetur. 8. Recipe oleum Cacao pro globulis.

IV. Перекладіть письмово латинською мовою:

1. Препарат фероцерон у формі таблеток вживається при анемії. 2. Мазі видаються у пляшках і в тубах. 3. Рицинова олія часто приймається в капсу-

лах. 4. Пілюлі та болуся готуються в аптеках. 5. Додай у мікстуру цукровий сироп. 6. Із трави та листя рослин готують настої та екстракти. 7. Пропиши етазол проти ангіни. 8. Лікар видає хворому настоянку звіробою. 9. Охолодїть відвар листя мучниці та процідїть. 10. Плівки «Облеколь» містять обліпихову олію.

V. Перекладїть рецепти латинською мовою:

1. Візьми: Тальку
Крохмалю по 15,0
Змішати. Видати.
Позначити:
2. Візьми: Листя шавлії 100,0
Видай.
Познач:
3. Візьми: Фурацилінової мазі 0,2% 25,0
Видай у баночці
Познач:
4. Візьми: Свічки «Анестезол» числом 10
Нехай буде видано.
Нехай буде позначено:
5. Візьми: Соку алое 100 мл
Видай.
Познач:
6. Візьми: Обліпихової олії 100 мл
Видай.
Познач:
7. Візьми: Драже «Дигестал» числом 30
Видай.
Познач:
8. Візьми: Анестезину 5,0
Вазелінового масла до 50 мл
Змішати. Видати.
Позначити:
9. Візьми: Мазі мікосептину 30,0
Видай.
Познач:

VI. Перекладїть усно рецепти українською мовою:

1. Recipe: Resorcini 0,5
Anaesthesini 1,0
Ichthyoli
Vasellini ana 5,0
Misce, fiat unguentum
Da.
Signa:
2. Recipe: Dragee Laevomepromazini 0,025 numero 50
Da.
Signa:

3. Recipe: Olei Eucalypti 10,0
Mentholi 1,0
Misce. Da.
Signa:
4. Recipe: Unguenti «Dermasinum» 0,1% 30,0
Da.
Signa:
5. Recipe: Suppositoria cum Ichthyolo 0,2 numero 12
Da.
Signa:
6. Recipe: Extracti Belladonnae 0,5
Anaesthesini 1,0
Vaselini
Lanolini ana 15,0
Misce, fiat unguentum.
Detur.
Signetur:
7. Recipe: Vinylini 20,0
Olei Helianthi 80 ml
Misce.
Da.
Signa:

§ 51. Лексичний мінімум

aegrotus, i m — хворий
amylum, i n — крохмаль
aetheroleum, i n — ефірна олія
bacillus, i m — бацила; олівець, паличка (*форма ліків*)
decoctum, i n — відвар
emplastrum, i n — пластр
extractum, i n — екстракт
folium, ii n — листок
globulus, i m — кулька
infusum, i n — настій
linimentum, i n — лінімент
medicamentum, i n } — ліки, лікарський засіб
remedium, ii n }
oleum, i n — олія
oculentum, i n — очна мазь
oculus, i m — око
praeparatum, i n — препарат
strobilus, i m — шишка
suppositorium, ii n — свічка, супозиторій
unguentum, i n — мазь

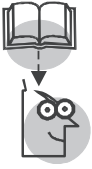
Назви рослин

Anisum, i n — ганус, аніс
Foeniculum, i n — кріп, фенхель
Helianthus, i m — соняшник
Leonurus, i m — собача кропива, пустирник
Myrtillus, i m — чорниця
Oxycoccus, i m — журавлина
Rheum, i n — ревінь
Ricinus, i m — рицина
Rubus (i) idaeus (i) — малина
Serpillum, i n — чебрець боровий
Solanum (i) tuberosum (i) — картопля (бот.)
Strophanthus, i m — строфант
Thymus, i m — чебрець (звичайний)
Triticum, i n — пшениця
Uva (ae) ursi — мучниця, ведмеже вушко

§ 52. Афоризми

1. *Circulus vitiosus.* — Порочне коло.
2. *Curriculum vitae.* — Опис життя (біографія).
3. *Modus vivendi.* — Спосіб життя. (Спосіб мирного співіснування).
4. *Otium post negotium.* — Відпочинок після роботи.
5. *Per aspera ad astra.* — Через терни до зірок (*Сенека*).
6. *Difficile est se noscere.* — Важко себе пізнати.
7. *Asinus asinorum.* — Віслук з віслуків.

ЗАНЯТТЯ № 10

§ 53. Винятки щодо роду іменників другої відміни

Серед іменників II відміни до жіночого роду відносяться:

1) назви дерев і більшості кущів на **-us**;

Наприклад: *Pinus, i f* — сосна

Eucalyptus, i f — евкаліпт

Crataegus, i f — глід

2) деякі іменники грецького походження;

Наприклад: *bolus, i f* — а) глина; б) болус, велика пілюля (вага якої більше 0,5)

crystallus, i f — кристал

Strychnos, i f — чилібуха, блювотний горіх.

§ 54. Прізвища в назвах лікарських препаратів

У назвах деяких лікарських препаратів після назви форми ліків указується прізвище автора препарату. Чоловічі прізвища відносяться до II відміни.

Наприклад: *Solutio Lugoli* — розчин Люголя

Liquor Burovi — рідина Бурова

Guttae Botkini — краплі Боткіна

Жіночі прізвища відносяться до I відміни.

Наприклад: *Unguentum Zolotarevae* — мазь Золотарьової.

Деякі прізвища не відмінюються.

Наприклад: *Balsamum Boum-Benge* — бальзам Бом-Бенге

Balsamum Schostacovsky — бальзам Шостаковського

Solutio Ringer-Locke — розчин Рінгер-Локка.

Часто в авторизованих прописах для передачі звуків, відсутніх у латинській мові, використовуються букви із сучасних західноєвропейських мов.

Наприклад: *Liquor Selzowsky* — рідина Сельцовського

Unguentum Wilkinsoni — мазь Вількінсона

Mixtura Kartaschowi — мікстура Карташова.

Прізвища вчених широко використовуються в мікробіологічній номенклатурі у назвах родів та видів бактерій, грибків, вірусів і ін.

Причому за допомогою різних суфіксів і закінчень від прізвищ утворюються як іменники, так і прикметники.

Наприклад: Rickettsia, ae f — рикетсія (рід облигатних паразитуючих бактерій, названий іменем вченого Г.Рікетса, який відкрив його); Metschnikowia, ae f — мечніковія (рід дріжджового грибка, названий іменем І.І. Мечнікова); Salmonella, ae f — сальмонела (рід патогенних бактерій, названий іменем вченого Л. Сальмона); Candida guilliermondii — кандида Гіллермона (вид бактерій); Pasterella, ae f — пастерела (рід патогенних бактерій); Clostridium pasterianum — клостридій Пастера (рід спороутворюючих бактерій, названий іменем відомого вченого Луї Пастера).

§ 55. Вправи

I. Перекладіть латинською мовою:

Лимонний сік, соснові бруньки, трава полину гіркого, синтоміцинова емульсія, олія льону, ягоди ялівцю, листя евкаліпту, настоянка чилібухи, екстракт глоду, трава жовтушника, олія блекоти, ягоди бузини, бавовникова олія, шишки хмелю, вітаміни в гранулах, цукровий сироп, глікозиди та алкалоїди із рослин, трава звіробою, рисовий крохмаль, облатки зі пшеничного борошна.

II. Перекладіть українською мовою:

Balsamum Schostacovsky, unguentum Wilkinsoni, linimentum balsamicum Wischnevsky, pasta Teimurovi, solutio Lugoli, liquor Burovi, solutio Ringer-Locke, liquor Novicovi, tabulettae Petrovi, pasta Lassari, unguentum Koncovi, guttae Zelenini, liquor arsenicalis Fowleri, pulveres Zolotovae-Kastomarovae, pulveres Konchalowsky, unguentum Metschnicovi, liquor Mitroschini, mixtura Pavlovi, liquor contra schok Petrovi-Beljakowi, linimentum Rosentali, mixtura pro inhalationibus Sancovae, mixtura Seppi, guttae Fogelsoni, mixtura Scharco, pulveres Preobragensky.

III. Перекладіть латинською мовою:

1. Із ягід бузини готується відвар. 2. Пропиши хворій протиотруту при отруєнні металами. 3. Із трави звіробою фармацевти готують настій. 4. У медицині використовують бруньки та хвою сосни. 5. Видави сік із ягід журавлини. 6. Отрута та протиотрута зберігаються в аптеках. 7. Зберігай олію блекоти у пляшці. 8. Висушіть і подрібніть ягоди ялівцю.

IV. Перекладіть рецепти латинською мовою:

1. Візьми: Вазелінового масла 100 мл
М'ятної олії краплі II
Змішай. Видай.
Познач:

2. Візьми: Настоянки глоду 25 мл
Видати.
Позначити:
3. Візьми: Олії блекоти 40,0
Хлороформу 20,0
Змішай. Видай.
Познач:
4. Візьми: М'ятної настоянки 4 мл
Настоянки полину 6 мл
Валеріанової настоянки 8 мл
Змішай. Видай.
Познач:
5. Візьми: Протиотрути при отруєнні металами 100,0
Видай.
Познач:
6. Візьми: Мазі Вількінсона 100,0
Видай.
Познач:
7. Візьми: Відвару бруньок сосни 10,0—200 мл
Видай.
Познач:
8. Візьми: Емульсії рицинової олії 180,0
Цукрового сиропу до 200,0
Змішай. Видай.
Познач:

V. Перекладіть українською мовою:

1. Tinctura et extractum Crataegi ad morbos cardiacos praescribuntur. 2. Praepara infusum e foliis Eucalypti. 3. Cola oleum Helianthi per gossypium. 4. Herba Absinthii et Hyperici in medicina vetuste adhibetur. 5. Alcaloïda et glycosida e plantis eliciuntur. 6. In pharmacopoea oleum Ricini, oleum Amygdalarum, oleum Cacao, oleum Hyoscyami et cetera describuntur. 7. Vitamina in granulis saepe dantur.

VI. Перекладіть рецепти українською мовою:

1. Recipe: Infusi strobilorum Lupuli 10,0—200 ml
Da.
Signa:
2. Recipe: Suppositoria cum Methyluracilo 0,5 numero 10
Da.
Signa:
3. Recipe: Unguenti Erythromycini 30,0
Da in tuba
Signa:
4. Recipe: Infusi foliorum Eucalypti 10,0—200 ml
Da.
Signa:
5. Recipe: Sirupi Aloës cum Ferro 100 ml
Da.
Signa:

6. Recipe: Tincturae Strychni 5 ml
Tincturae Convallariae 15 ml
Misce. Da.
Signa:
7. Recipe: Ichthyoli
Unguenti Camphorae 10% āā 25,0
Misce, fiat unguentum
Da.
Signa:

§ 56. Лексичний мінімум

aërosolum, <i>i n</i>	— аерозоль
alabastrum, <i>i n</i>	— пуп'янок, бутон
alcaloidum, <i>i n</i>	— алкалоїд
antidotum, <i>i n</i>	— протиотрута
antidotum metallorum	— протиотрута при отруєнні металами
bolus, <i>i f</i>	— 1) болус (велика пілюля); 2) глина
crystallus, <i>i f</i>	— кристал
diametrum, <i>i n</i> (diametros, <i>i f</i> ; diameter, <i>tri m</i>)	— діаметр
emulsum, <i>i n</i>	— емульсія
gelum, <i>i n</i>	— гель
glycosidum, <i>i n</i>	— глікозид
granulum, <i>i n</i>	— гранула
saccharum, <i>i n</i>	— цукор
venenum, <i>i n</i>	— отрута
vitaminum, <i>i n</i>	— вітамін
vitrum, <i>i n</i>	— склянка

Назви рослин

Absinthium, <i>ii n</i>	— полин гіркий
Alnus, <i>i f</i>	— вільха
Amygdalus, <i>i f</i>	— мигдаль (дерево)
Cerasus, <i>i f</i>	— вишня (дерево)
Crataegus, <i>i f</i>	— глід
Erysimum, <i>i n</i>	— жовтушник
Eucalyptus, <i>i f</i>	— евкаліпт
Gossypium, <i>ii n</i>	— бавовник; вата
Humulus (i) lupulus (i)	— хміль (<i>бот.</i>)
Nyoscyamus, <i>i m</i>	— блекота
Hypericum, <i>i n</i>	— звіробій, кривавник
Juniperus, <i>i f</i>	— ялівець

Linum, i n	— льон
Oleander, dri m	— олеандр
Pinus, i f	— сосна
Rhamnus, i f	— жостер
Prunus, i f	— слива (дерево)
Sambucus, i f	— бузина
Stramonium, ii n	— дурман
Strychnos, i f	— бловотний горіх, чилібуха

§ 57. Афоризми

1. <i>Ignorantia non est argumentum.</i>	— Незнання — не доказ.
2. <i>Ex libris.</i>	— Із книг (екслібрис).
3. <i>In facto.</i>	— Фактично, на ділі.
4. <i>Domus magna, cura magna.</i>	— Великий дім — великі клопоти.
5. <i>Amicus cum vitis ferendus.</i>	— Друга приймають з вадами.
6. <i>Quae non posuisti ne tollas!</i>	— Чого не клав, не бери!

ЗАНЯТТЯ № 11

§ 58. Номенклатура лікарських засобів. Базові фармацевтичні поняття

Біологічно-активна речовина (БАР) — речовина (сполука), яка, дякуючи своїм властивостям, впливає на життєдіяльність біоорганізму.

Вихідна сировина — будь-які речовини (діючі, допоміжні) певної якості, що входять до складу фармацевтичних препаратів.

Лікарська (активна, діюча) речовина, або лікарська фармакологічна субстанція, або активний фармацевтичний інгредієнт — стандартизована біологічно-активна речовина (БАР), що має фармакологічну дію та використовується для виробництва фармацевтичних препаратів.

Допоміжна речовина — будь-яка речовина (за винятком діючої), що входить до складу фармацевтичного препарату.

Лікарська рослина — рослина, що містить БАР та є джерелом для отримання лікарської рослинної сировини, що використовується при виробництві ліків.

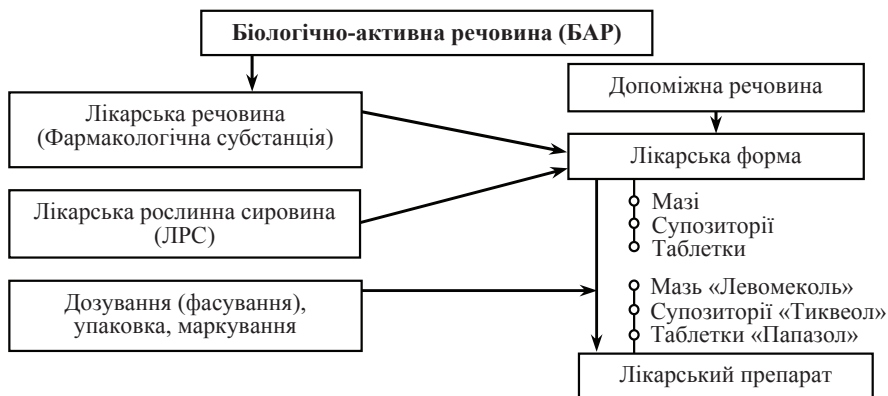
Лікарська рослинна сировина (ЛРС) — рослинна сировина (трава, листя, кора, корені, кореневища тощо), що використовується для виробництва фармацевтичних препаратів.

Лікарська форма — проміжний стан при виробництві лікарського препарату, який забезпечує його оптимальну терапевтичну дію, зручність зберігання та застосування.

Лікарський (фармацевтичний) препарат — продукт фармацевтичної діяльності, що має певний склад, оптимальну лікарську форму, упаковку, термін придатності та призначається з метою лікування, діагностики чи профілактики певного захворювання.

Терміни **лікарський засіб, ліки** вживаються як синонімічні до терміна **фармацевтичний препарат**.

Взаємозв'язок основних фармацевтичних термінів.

Кожний лікарський препарат має свою номенклатурну назву, якою він позначається в Державній Фармакопеї та офіційних документах. Сукупність назв всіх лікарських засобів, які вживаються на теперішній час, називається сучасною *номенклатурою лікарських засобів*.

До неї входять:

1. Назви лікарської сировини рослинного походження — органів і частин рослин, а також продуктів первинної переробки.
2. Назви лікарських препаратів — витяжок з рослинної сировини (настоянки, настої, відвари, екстракти).
3. Назви сироваток, вакцин та анатоксинів.
4. Тривіальні назви органічних хімічних речовин:
 - 1) індивідуальних хімічних речовин, отриманих з рослин (глікозидів, алкалоїдів);
 - 2) синтетичних речовин та їх сполук (солей, ефірів).
5. Назви препаратів із вказівкою повної форми ліків (мазей, таблеток, свічок, очних плівок та ін.).
6. Фармакопейна хімічна номенклатура (назви хімічних елементів, оксидів, кислот, солей).

§ 59. Назви сировини рослинного і тваринного походження і продуктів первинної переробки

Назви фармакогностичних об'єктів (лікарської сировини рослинного й тваринного походження, а також продуктів первинної переробки) — це конструкції з неузгодженим означенням.

На першому місці у називному відмінку пишеться назва органу рослини або продукту (*herba, folia, flores, cortex, radices, rhizomata, oleum,*

gummi etc.). На другому місці у родовому відмінку ставиться назва рослини*.

Означуваний іменник (назва органу рослини або продукту) у Nom. sing. або plur.	+	Неузгоджене означення (назва рослини etc.) у Gen. sing.
---	---	---

Наприклад: folia Belladonnae — листя беладони
herba Millefolii — трава деревію
folia Uvae ursi — листя мучниці
gummi Armeniacae — абрикосова камедь
oleum Ricini — рицинова олія

Латинські й українські назви органів рослин у заголовках фармакопеї й на етикетках, за винятком herba та cortex, повідомляються у множині.

§ 60. Найменування лікарських препаратів — витяжок із рослинної сировини

До лікарських препаратів — витяжок із рослинної сировини належать настоянки, екстракти, сиропи, настої та відвари. Назва такого препарату — це конструкція з неузгодженим означенням.

1. У назвах екстрактів і сиропів, що виробляються на заводах за певним стандартним прописом, вказується форма ліків та назва лікарської рослини. Вид сировини, тобто частина, орган рослини, із якого виготовлено лікарський препарат, не вказується.

Наприклад: sirupus Althaeae — алтейний сироп або сироп алтеї
tinctura Valerianae — валеріанова настоянка або настоянка валеріани

У назвах екстрактів, як правило, вказується їх консистенція (сухий, густий або рідкий).

Наприклад: extractum Frangulae fluidum — рідкий екстракт крушини
extractum Belladonnae siccum — сухий екстракт беладони

2. У назвах настоїв і відварів вказується форма ліків, вид лікарської рослинної сировини та назва лікарської рослини.

Наприклад: decoctum foliorum Uvae ursi — відвар листя мучниці
infusum herbae Equiseti — настій трави хвоща

* У Міжнародній Фармакопеї, Європейській Фармакопеї та деяких національних фармакопеях і формулярах найменування сировини приводиться у зворотньому порядку. Наприклад: Crataegi fructus — плід глоду.

Однак при приписуванні складних настоїв і відварів вид сировини не вказується, а замість цього вводиться додаткове означення: *compositus, a, um* — складний.

Наприклад: *infusum Sennae compositum* — складний настій сени

У рецептах при приписуванні настоїв і відварів позначається відношення одиниць сировини за масою й одиниць об'єму форми ліків.

Recipe: *Infusi herbae Serpylli* 10,0—200 ml

Da.

Signa:

Recipe: *Decocti baccarum Juniperi* 20,0—200 ml

Da.

Signa:

§ 61. Вправи

I. Провідмініюйте в однині словосполучення:
tinctura Capsici, infusum herbae Serpylli.

II. Перекладіть латинською мовою:

Настій трави чистотілу, персикова олія, пшеничний крохмаль, відвар листя мучниці, трава чебрецю борового, ягоди калини, настій трави живокосту, брикет листя кропиви, олія чебрецю, сироп шипшини, мигдалева олія, сік алое, настоянка полину, перцевий пластир, настоянка валеріани з камforoю, настій трави деревію, настоянка з листя евкаліпту, мазь нафталанова, відвар листя сени, препарат із обліпиховою олією, пагони камфорного лавра, слань ламінарії, вода чемерична, брикет трави звіробою.

III. Перекладіть рецепти латинською мовою:

1. Візьми: Листя водяного трилісника
Трави полину гіркого по 15,0
Змішай.
Видай.
Познач:
2. Візьми: Настою трави золототисячника 10,0—200 ml
Видай.
Познач:
3. Візьми: Таблетки екстракту валеріани 0,02 числом 50
Видай.
Познач:
4. Візьми: Настою листя мучниці 20,0—200 ml
Гексаметилентетраміну 6,0
Змішай.
Видай.
Познач:

5. Візьми: Мазі Конькова 50,0
Видай.
Познач:
6. Візьми: Рицинової олії 100,0
Видай.
Познач:
7. Візьми: Настоянки перцевої 20 мл
Видай.
Познач:
8. Візьми: Настою листя евкаліпту 10,0—200мл
Видай.
Познач:
9. Візьми: Вініліну 20 мл
Соняшникової олії (чи персикової) 80,0
Змішати. Видати.
Позначити:

IV. Перекладіть рецепти українською мовою:

1. Recipe: Tincturae Convallariae
Tincturae Valerianae ana 10 ml
Extracti Crataegi fluidi 5 ml
Mentholi 0,05
Misceatur. Detur.
Signetur:
2. Recipe: Infusi herbae Equiseti 20,0—200 ml
Da.
Signa:
3. Recipe: Olei Foeniculi 10 ml
Detur.
Signetur:
4. Recipe: Unguenti Kalanchoës 25,0
Da.
Signa:
5. Recipe: Foliorum Salviae 100,0
Da.
Signa:
6. Recipe: Furacilini 0,02
Extracti Eleutherococci fluidi 1,0
Lanolini
Vaselini pro oculis ana 5,0
Misce, ut fiat unguentum
Detur.
Signetur:
7. Recipe: Extracti Placentae 1 ml
Da numero 6 in ampullis
Signa:
8. Recipe: Mentholi 5,0
Olei Persicorum 50,0

Misce. Da.

Signa:

9. Recipe: Extracti Belladonnae spissi 0,5

Anaesthesini 1,0

Lanolini 20,0

Misce, fiat unguentum

Da.

Signa:

10. Recipe: Infusi herbae Leonuri 15,0—200 ml

Da.

Signa:

V. Перекладіть речення українською мовою:

1. Folia Eucalypti in briketo dantur. 2. E herba Absinthii extractum et tinctura parantur. 3. Extractum Urticae cum extracto Millefolii saepe praescribitur. 4. Herba Centaurii et folia Uvae ursi in medicina adhibentur. 5. Extractum Rubiae tinctorum in praeparatum «Cystenal» includitur. 6. Praeparatum Phytolysinum est pasta, quae extractum e herbis Equiseti, Polygoni et foliis Betulae, olea Menthae, Salviae, Pini etc. continet. 7. Herba Leonuri in forma tincturae, infusi et extracti praescribatur. 8. Folia Urticae vitaminum C, carotinum, vitaminum K, materias tannicas etc. continent. 9. Aqua Foeniculi ex oleo Foeniculi et aqua constat. 10. Multae herbae in sacculis dantur.

§ 62. Лексичний мінімум

acidum, *i n* — кислота

briketum, *i n* — брикет

bulbus, *i m* — цибулина, бульба

cormus, *i m* — пагін

discum, *i n* — диск (форма ліків)

intra musculos — у м'язи, внутрішньом'язово

per rectum — через пряму кишку, ректально

pro roentgeno — для рентгену

sacculus, *i m* — пакетик, мішечок

sirupus, *i m* — сироп

stilus, *i m* (stylus, *i m*) — олівець (форма ліків); стовпчик (*бот.*)

succus, *i m* — сік

talcum, *i n* — тальк

thallus, *i m* — слань, талом

Назви рослин

Capsicum, *i n* — стручковий перець

Carum(i) carvi — кмин

Centaurium, *ii n* — золототисячник

Chelidonium, *ii n* — чистотіл

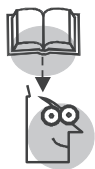
Cinnamomum (i) camphora (ae) — камфорний лавр (*бот.*)

Delphinium, ii *n* — живокіст
Equisetum, i *n* — хвощ
Millefolium, ii *n* — деревій
Persica, ae *f* — персик (дерево)
persicum, i *n* — персик (плід)
Polygonum, i *n* — гірчак
Trifolium (i) fibrinum (i) — водяний трилисок, бобівник
Veratrum, i *n* — чемериця
Viburnum, i *n* — калина

§ 63. Афоризми

1. *Ab ovo usque ad mala.* — Від яйця до яблук (від початку до кінця).
2. *Cum Deo!* — З Богом! (С.Д!)
3. *Pauca, sed bona.* — Небагато, але добре.
4. *Duabus sedere sellis.* — Сидіти на двох стільцях.
5. *Frontis nulla fides est.* — Зовнішності не вір.

ЗАНЯТТЯ № 12—14

§ 64. Тривіальні (умовні) назви лікарських субстанцій та лікарських препаратів

Хімічні речовини, які використовуються як лікарські засоби, відомі під двома назвами:

1) систематичною або науковою хімічною, в якій склад компонентів і їх розташування точно відповідають складу та структурі молекули хімічної сполуки;

2) умовною або тривіальною, яка не відтворює яких-небудь систематичних принципів наукової класифікації, але зручна для застосування в практичній діяльності завдяки своїй компактності та легкості фонетико-граматичного розпізнавання. Наприклад:

Тривіальна назва	Систематична раціонально-хімічна назва
Тетурам	Тетраетилтіурамдисульфід
Фосфаден	Аденозин-5'-монофосфорна кислота
Анальгін	1-феніл-2,3-диметил-4-метиламінопіразолон-5-N-метансульфонат натрію

Лікарська речовина, або субстанція, може мати лише одну наукову назву, яка формується у відповідності до правил Міжнародної номенклатури органічної хімії, розробленої Міжнародним союзом з чистої та прикладної хімії (IUPAC).

До тривіальних відносяться міжнародні непатентовані назви лікарських речовин або фармацевтичних субстанцій (МНН) — International Nonproprietary names for pharmaceutical substances (INN). Створені з метою ідентифікації певної активної субстанції, МНН розробляються й затверджуються Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ) й реєструються практично всіма державами світу як **спільні** назви в національних фармакопеях, формулярах та у складі лікарських препаратів (при їх маркуванні). МНН це назви, які призначені для вільного використання всіма виробниками лікарських препаратів. З 1987 р. перелік міжнародних непатентованих назв публікується у виданні WHO Drug Information, де вони наводяться чотирма мовами: латинською, англійською, французькою та іспанською. ВООЗ розроблено також «Загальні принципи, що регламентують розробку міжнародних непа-

тентованих назв фармацевтичних речовин». Загальні принципи вибору МНН для активних фармацевтичних субстанцій: МНН повинні мати чітке написання й звучання, бути достатньо короткими, не подібними до інших загальноприйнятих назв, містити «спільну основу», що вказує на приналежність до певної фармакологічної групи та ін.

Крім того існують **патентовані назви** лікарських препаратів, які є інтелектуальною власністю фірми-виробника і реєструються як її торгові марки. Величезна кількість зареєстрованих патентованих назв препаратів призводить до ускладненої синонімії у сучасній номенклатурі лікарських препаратів. Окремі препарати мають інколи десятки синонімічних назв. Наприклад, препарат Teturam інакше називається Antabus, Abstynyl, Alcophobin, Antaethan, Antaethyl, Anticol, Aversan, Contrapot, Crotenal, Disetil, Disulfiramum, Espenal, Exhorran, Носа, Noxal, Refusal, Stopethyl, Tetradin etc.

В Державній Фармакопеї України, перше видання якої вийшло з друку у 2001 р., наведені українські, латинські та міжнародні англійські назви препаратів.

Тривіальні назви можуть нести інформацію різного характеру: про хімічний склад препарату, терапевтичний ефект, належність до відповідної фармакологічної групи, відношення до того чи іншого анатомічного органу, джерело одержання або утворення. Наприклад:

Phenaminum (phen — наявність фенільної групи; amin — наявність аміногрупи)

Streptocidum (strept — стрептококи, cid — вбивати)

Haemodesum (haem — має відношення до крові, очищає кров)

Ophthalmidum (ophth — око, застосовується для лікування захворювань очей)

Procto-glyvenol (proct — пряма кишка, ven — вена; зменшує проникність капілярів)

Apilacum (apis, is *f* — бджола, lac, lactis *n* — молоко; препарат нативного бджолиного маточного молока)

Testoviron (testis, is *m* — яєчко, чоловіча статеві залоза; vir, viri *m* — чоловік; андрогенний препарат)

Anorex (orex, is *f* — апетит; анорексигенний препарат, знижує апетит)

Morphinum (на ім'я давньогрецького бога сну Морфея; препарат має снодійний ефект)

Papaverinum (алкалоїд з рослини Papaver, eris *n* — мак)

Латинські тривіальні назви лікарських препаратів — це іменники II відміни середнього роду із закінченням **-um**. Традиційно вони пишуться з великої літери. В українському еквіваленті закінчення **-um** не зберігається.

Наприклад: Cyanocobalaminum — ціанокобаламін, Aspirinum — аспірин, Diplacinum — диплацин.

Назви імпортованих препаратів, що застосовуються у вітчизняній практиці, здебільшого не мають закінчення **-um** або мають закінчення **-e**. Наприклад: Agiolax, Viregin, Cystone, Mucosolon. Однак, при написанні їх у рецептах, дотримуються загальноприйнятої традиції та розглядають подібні назви як іменники II відміни середнього роду, прописуючи їх при вказуванні дози в родовому відмінку із закінченням **-i**.

Наприклад: Recipe: Mucosoloni 30,0

Da.

Signa:

Винятки становлять рідкі назви препаратів на **-a**. Вони розглядаються як іменники I відміни та мають у родовому відмінку закінчення **-ae**.

Наприклад: Recipe: No-spaе 0,04

Da in tabulettis numero 20

Signa:

Назви комбінованих лікарських препаратів, які є додатком до назв форм ліків, беруться в лапки і не відмінюються.

Наприклад: Recipe: Tabulettas «Adonis-brom» numero 20

Da.

Signa:

Recipe: Suppositoria «Bethiolum» numero 10

Da.

Signa:

§ 65. Способи творення тривіальних назв лікарських препаратів

Тривіальні назви лікарських препаратів — це слова з різноманітною словотвірною структурою. Найбільш продуктивний спосіб словотворення, що вживається в назвах препаратів, — *аббревіація або скорочення*, тобто комбінація відрізків, вільно виділених із слів й словосполучень, що входять до систематичної наукової назви лікарського засобу.

Наприклад: Chloridinum — 2,4-диамино-5-пара-**хлор**феніл-6-етил-піримідин

Aethazolium — 2 (пара-Амінобензолсульфамідо)-5-етил-1,3,4-тіадіазол

Цей спосіб часто використовується, як при творенні тривіальних назв хімічних сполук, так і назв комбінованих лікарських засобів.

Наприклад: Tabuleta «Pavaesthesinum»

(Anaesthesini 0,3,

Papaverini hydrochloridi 0,05)

Unguentum «Hyoxysonum»

(Oxytetracyclini hydrochloridi 3%,

Hydrocortisoni acetatis)

Використовуються також буквені аббревіації.

Наприклад: АТФ — acidum adenosintri-phosphoricum

ТХА₂ — Tromboxanum A₂

У торгових назвах зарубіжних лікарських засобів часто використовуються буквено-числові аббревіації.

Наприклад: 6-O.G.K/6-H.E.S.

ASS-100-Merke

Nova T Cu 200 Ag

4K/CAPD 24-K

Суфіксальний спосіб використовується, головним чином, для утворення назв лікарських засобів, виділених із рослинної сировини або біологічних речовин (алкалоїдів, глікозидів, антибіотиків і т.д.).

Наприклад: Atropinum (від Atropa — родова назва рослини беладона, красавка)

Equisetinum (від Equisetum — хвощ)

Streptomycinum (від Streptomyces — родова назва грибка)

Спосіб складання основ, тобто утворення назв шляхом поєднання двох або більше значущих основ за допомогою з'єднувального голосного, також використовується досить широко.

Наприклад: Iodognostum (iod — йод + o + gnost — діагностичний, рентгеноконтрастний препарат)

Cholenzymum (chole — жовч + enzym — ензим, фермент)

Flogicort (flog — протизапальний + i + cort — кортикостероїд)

На практиці відносно рідко використовують один спосіб словотворення, а частіше звертаються до змішаних способів: аббревіаційно-суфіксального, суфіксально-префіксального, суфіксального і складання основ.

Наприклад: Antipyrium (anti — проти + pyr — жар + in + um)

Apressinum (a — заперечення + press — тиск, гіпотензивний засіб + in + um)

Myelobromolum (myel — спинний мозок, антибластомний препарат + o + brom + ol + um)

Valocardinum (val (від Valeriana — валеріана) + o + card — серце, серцевий препарат + in + um)

Eunoctin (eu — хороший + noct (від nox, noctis f — ніч) + in)

§ 66. Поняття про терміноелемент (частотний відрізок). Найважливіші терміноелементи, які використовуються в тривіальних назвах лікарських препаратів

Словотвірні елементи, які регулярно вживаються в назвах лікарських засобів, стійко зберігаючи своє семантичне значення, прийнято називати *частотними відрізками* або *терміноелементами*.

Терміноелементи, що вказують на хімічний склад препарату

Терміноелемент	Значення	Приклад
1	2	3
-aeth- -eth- -et-	Наявність етилового або етинілового радикала	Aethylmorphinum Ethoforme Etimid
-amin-	Наявність аміногрупи	Aminocainum
-barb-	Барбітурати, похідні барбітурової кислоти (заспокійливі, снодійні, наркотичні препарати)	Barbamylum
-benz-	Наявність ароматичного ядра	Benzonalum
-chlor-	Наявність хлору; зелений	Chloroptic
-flu- -phth- -phthor-	Наявність фтору	Flumagin Phthoruracilum
-hydr(o)	Вода; наявність водню	Dehydrotin
-io-	Наявність йоду; рентгеноконтрастні препарати	Triiostastrum
-merc-	Наявність ртуті; антимікробні, діуретичні препарати	Dimercaprolum
-meth(yl)- -met-	Наявність метилового або метинілового радикала	Methastenon Metanol
-naphth-	Наявність нафталанового ядра, нафта	Naphthyzinum
-oxy-	Наявність кисню; кислий, окиснений	Oxytocinum
-phen- -fen-	Наявність фенілу, фенілену	Phenaminum
-phosph-	Наявність фосфору і його сполук	Phosphoestrolum
-sulf- -sulph-	Наявність сірки (антимікробні препарати, сульфаніламідні)	Sulfadimezinum Sulphadimezinum
-thi(o)- -ti(o)-	Наявність атома сірки	Thiomucid Tiopanal
-yl-	Речовина; суфікс у назвах вуглеводневих та кислотних радикалів	Methylum
-(a)z- -(a)zid- -(a)zol- -(a)zin-	Наявність азотогрупи	Methazidum

Терміноелементи терапевтичного, анатомічного, фізіологічного та фармакологічного характеру

Терміно-елемент	Значення	Приклад
1	2	3
a- an-	Не, без, відсутність чогось, заперечення	Anovul
-aesth(es)-	Чутливість; обезболювальні, анестезуючі препарати	Anaesthesinum
-andr- -test- -vir- -stan- -ster-	Андрогенні препарати (препарати чоловічих статевих гормонів та їх синтетичні аналоги)	Androtin Testoviron Testosteron
-angi- -vas-	Судина; спазмолітичні препарати, судинорозширювальні та судинозахисні	Angitol Vasocor
anti-	Проти	Antigrippinum — ARN
-alg- -dol-	Біль; анальгезуючі, беззаспокійливі препарати	Analginum Cyclodolum
-allerg-	Протиалергічні препарати	Allergol
-ap- -apis-	Препарати бджолоїної отрути та інших продуктів життєдіяльності бджіл	Apilacum
-arthr-	Суглоб; препарати для лікування суглобів	Apisarthron
-asthm(at)-	Протиастматичні препарати	Asthmatolum
-atrax-	Психотропні препарати	Atraxin
-bol-	Анаболічні стероїди	Retabolil
-cain-	Місцевоанестезувальні препарати	Novocainum
-cef- -ceph-	Антибіотики групи цефалоспоринів	Cefacidal Cephalin
-chol- -col- -bil-	Жовч; жовчогінні препарати	Allocholum Bilacid
-cid-	Убивати; антибактеріальні препарати	Streptocidum
-cillin-	Антибіотики-пеніциліни	Oxacillinum
-cor- -card-	Серце; серцеві препарати	Cardiaminum Corazolum
-cort(ic)-	Стероїди, глюкокортикостероїди та мінералокортикостероїди	Andrenocortico trophin
-coum- -cum- -arolum- -t(h)romb-	Антикоагулянти (що перешкоджають зсіданню крові), тромболітичні препарати	Syncumar Dicoumarol Trombosan Athrombon

Терміно-елемент	Значення	Приклад
1	2	3
-cut- -derm(at)-	Шкіра; препарати для лікування захворювань шкіри	Dermatolum
-cycl- -cyclin-	Цикл, коло; антибіотики групи тетрацикліну	Morphocyclinum
-cyst-, -cyston-	Сечовий міхур; препарати для лікування захворювань сечового міхура; сечогінні препарати	Cystenal
-dorm- -sed- -somm- -hypn- -nox- -noct- -nyc(t) -zepam- -(m)al -stress- -tranqu-	Снодійні, заспокійливі, седативні препарати	Dornicum Veronalum Somnafin Sedalgin Hypnomidat Dorminal Eunoctin Diazepam Tranquil Anastress
-emet- -vom-	Протиблювотні препарати	Emetisan
-enter- -intest-	Кишка; препарати для лікування кишкових захворювань	Enteroseptol Intestopan
-enz(ym)- -as-	Ферментні препарати	Enzystal Ronidasum
eu-	Гарний, приємний; поліпшена якість лікарського препарату	Eudorm
-flog- -phlog-	Полум'я; протизапальні препарати	Flogistin Phlogex
-fung-	Гриб; протигрибкові препарати	Nitrofunginum
-gastr-	Шлунок; препарати для лікування шлункових захворювань	Gastrosidin
-ger- -geront-	Старий, літній; препарати для лікування геріатричних захворювань	Gerivait
-grac-	Стрункий; препарати, що сприяють схудненню	Gracidinum
haem(at)- -aem-	Кров; препарати, очищуючі кров, які використовуються для лікування захворювань крові, або виготовлені з крові	Haemodesum
-helm(in)- -verm-	Протиглистові препарати	Helmintin Avermex
-hepar-	Печінка; препарати для лікування печінки	Apihepar
-leuc-	Білий; той, що має відношення до лейкоцитів	Leucovorin
-lax-	Препарати проносної дії	Agiolax

Терміно-елемент	Значення	Приклад
1	2	3
-mam(m)-	Молочна залоза; препарати для збільшення секреції молока	Mamomit
-myc(et)-	Гриб; протигрибкові препарати	Mycoseptol
-myc(et)in-	Антибіотики — похідні грибка <i>Streptomyces</i>	Streptomycinum Laevomycesinum
-myel-	Спинний мозок; протибластомні препарати	Myelobromolum
-neph- -ren-	Нирки; препарати для лікування захворювання нирок; указує на походження препарату	Nephramid
-oestr- -estr-	Естрогенні препарати (що вміщують жіночі статеві гормони)	Synoeestrolum Estriol
-ophth(alm)-	Очі; препарати для лікування очних захворювань	Axerophtholum
-orex-	Апетит; анорексигенні препарати, що пригнічують апетит	Cloforex
-ov-	Контрацептиви	Non-ovlon
-pancreat-	Підшлункова залоза; препарати для лікування підшлункової залози	Pancreatinum
poly-	Багато; численний	Polyaminum
-press- -tens-	Гіпотензивні препарати, що знижують тиск	Depressan Protensyl
-py(o)-	Гній; антисептичні препарати	Pyocid
-pyr-	Жар; антипіретики, жарознижувальні препарати	Amidopyrinum
-sarc-	Злоякісна пухлина; препарати для лікування злоякісних пухлин	Sarcolysinum
-sept-	Знезаражувальні препарати	Viosept
-stabil- -norm-	Препарати, що відновлюють певні функції організму	Tenormin Lipostabil
-the(o)-	Чай; алкалоїди з листя чаю	Theobrosal
-thyr(eo)- -tir-	Препарати гормонів щитовидної залози	Thyranon
-toc-	Препарати, що приймаються при вагітності та пологах	Tocopherolum
-trast- -gnost- -graf-	Діагностичні, рентгеноконтрастні препарати	Bilitrastum Cardiografin Gastrodiagnost
-trop-	Напрямок, що регулює дію препарату	Thyrotropinum
-ur-	Сеча; діуретичні препарати, препарати для лікування захворювань сечових шляхів	Diuremetan
-vip(e)r-	Препарати, що містять зміїну отруту	Viprosalum
-vir-	Отрута; препарати з отруйних виділень тварин; противірусні препарати	Virolex Virus-merz
-vit-	Життя; полівітамінні комбіновані препарати	Polyvitaplex

**«Спільні основи», рекомендовані ВООЗ
для МНН окремих груп препаратів**

«Спільна основа»	Значення	Приклад
-acum	Протизапальні агенти групи ібупфенаку	Diclofenacum
-adolom -adol-	Анальгетики	Tramadolum
-astum	Противоастматичні, антиалергічні речовини, що не діють головним чином як антигістамінні	Butapropolastum
-astinum	Антигістаміни	Clemastinum
-azepamum	Похідні діазепаму	Clonazepamum
-cain- -cainum	Речовини із місцевоанестезуючою дією	Bupivacainum
cef-	Антибіотики, похідні цефалоспоринової кислоти	Cefaclorum
-cillinum	Антибіотики, похідні 6-амінопеніцилінової кислоти	Ampicillinum
-conazolom	Системні протигрибкові препарати, похідні міконазолу	Fluconazolom
-cort-	Кортикостероїди, похідні преднізолону	Fludrocortisonum
-dipinum	Блокатори кальцієвих каналів, похідні ніфедипіну	Amlodipinum
-fibratum	Похідні клофібрату	Fenofibratum
-gest-	Стероїди, прогестагени	Medroxyprogesteronum
-gli-	Сульфонаміди гіпоглікеміки	Repaglinidum
-io-	Контрастні йодовмісні речовини	Iodamidum
-metacinum	Протизапальні речовини, похідні індометацину	Indometacinum
-mycinum	Антибіотики, вироблені штамами Streptomyces	Erythromycinum
-nidazolom	Антипротозойні речовини, похідні метронідазолу	Metronidazolom
-ololum	Антагоністи β - адренорецепторів	Bisoprololum
-oxacinum	Антибактеріальні засоби, похідні налідиксової кислоти	Rosoxacinum
-pril(at)um	Інгібітори ангіотензин-перетворювального ферменту	Captoprilum
-prost-	Простагландини	Dinoprostomum
-terolum	Бронходилататори, похідні фенетиламіну	
-tidinum	Антагоністи H ₂ -гістамінових рецепторів	Famotidinum
-trexatum	Антагоністи фолієвої кислоти	Methotrexatum
-verinum	Спазмолітики із папавериноподібною дією	Mebeverinum
-vin-	Алкалоїди барвінку	Vincaminum

§ 67. Вправи

I. Виділіть у назвах препаратів частотні відрізки, вкажіть їх значення:

Amidopyrinum, Cholenzymum, Corvalolum, Hydrocortisonum, Synandrol, Bencainum, Oxytetracyclinum, Nitroglycerinum, Thioacetazolium, Viperalginum, Pyraphenum, Haemostimulinum, Promedolum, Aethylmorphinum, Rifamycinum, Phenoxyethylpenicillinum, Bilignostum, Phlogex, Polyvitaplex, Desoxycorticosteronum, Morphocyclinum, Synoestrolum, Carditoxin, Methylsulfazinum, Diiodthyrosinum, Decamevitum, Ronidasum, Sedral, Methandriolum, Isotensin, Nepresol, Mycoseptinum, Testoviron, Anastress, Allercur, Anacardiolum, Diprophyllinum, Neodorm, Barbamylum, Synthomycinum, aërosolum «Oxycort», Laevomycesinum in tabulettis, Dibazolium, Phthorafurum.

II. Напишіть назви препаратів латинською мовою. Виділіть частотні відрізки, вкажіть їх значення:

Таблетки метиландростендіолу, свічки «Анестезол», амідопірин, феноксиметилпеніцилін, дипрофен, тіофосфомід, очна плівка з дикаїном, хлорофіліпт, оксилідин, олеандоміцин, вагографін, етазол, фторурацил, метилестрадіол, теобромін, еритроміцин, сульфадимезин у таблетках, окситетрациклін, мазь «Фторокорт», таблетки дихлотіазиду, коразол в ампулах, лінімент синтоміцину, оксиметилпеніцилін, піридоксальфосфат, бікаїн в ампулах, фторотан, таблетки гексаметилентетраміну, гексахлоретан, декамевіт, тетрациклін, таблетки «Аллохол», білоцид, аміназин, новолак, кардіотраст, холелітин, таблетки «Рибовіт», циклодорм, димідолор, пертранквіл, вазодилат, тримеканін, промедол, кардіовален, ізотензин, свічки з синтоміцином, драже «Ундевіт», флогодин, дийодтиразин, йодофілін, валокордин, димедрол, сульфадимезин у таблетках, дибазол з папаверином, неоміцин, лінімент стрептоциду, кордигіт, гемодез, нітрогліцерин, мазь гідрокортизонова, новокаїн, таблетки «Пірамінал», мазь тетрациклінова, хлороміцетин, епіліновий пластир, примотест, лавестрин, вірекс, вазкулат, осарцид.

III. Перекладіть рецепти латинською мовою:

- Візьми: Аміназину 0,025
Видай такі дози числом 12 в драже
Познач:
- Візьми: Ментолу 0,1
Олії маслинової 15 мл
Олії евкаліптової 10 мл
Змішай. Видай.
Познач:
- Візьми: Таблетки антипірину 0,25 числом 10
Видай.
Познач:
- Візьми: Фенолу 0,5
Гліцерину 10,0

- Змішай. Видай.
Познач:
5. Візьми: Тиреоїдину 0,2
Видай у таблетках числом 20
Познач:
 6. Візьми: Синестеролу 0,001
Видай у таблетках числом 30
Познач:
 7. Візьми: Драже мікордипіну 0,02 числом 50
Видай.
Познач:
 8. Візьми: Таблетки «Пангексавіт» числом 50
Видай.
Познач:
 9. Візьми: Мазі «Левомеколь» 100,0
Видай.
Познач:
 10. Візьми: Лініменту синтоміцинового 1 % з новокаїном 0,5 % 25,0
Видай.
Познач:
 11. Візьми: Мазі ністатинової 10,0
Видай.
Познач:
 12. Візьми: Валідолу 0,05 у капсулах числом 20
Видай.
Познач:
 13. Візьми: Свічки з теофіліном 0,2 числом 10
Видай.
Познач:
 14. Візьми: Таблетки «Мерказоліл» 0,005 числом 20
Видай.
Познач:

IV. Перекладіть рецепти усно українською мовою.

1. Recipe: Vinylini 20,0
Olei Persicorum 80 ml
Misceatur. Detur.
Signetur:
2. Recipe: Tabulettas Sulfadimethoxini 0,5 numero 20
Da.
Signa:
3. Recipe: Infusi baccarum Juniperi 10,0—200 ml
Da.
Signa:
4. Recipe: Tincturae Convallariae
Tincturae Valerianae ana 10 ml
Extracti Crataegi fluidi 5 ml
Mentholi 0,5

- Misce. Da.
Signa:
5. Recipe: Infusi herbae Serpylli 15,0—200 ml
Da.
Signa:
 6. Recipe: Suppositoria cum Digitoxino 0,00015 numero 10
Detur.
Signetur:
 7. Recipe: Linimenti Synthomycini 5% 50,0
Da.
Signa:
 8. Recipe: Ribonucleasi 0,025
Da in ampulla
Signa:
 9. Recipe: Unguenti Tetracyclini 0,2% 25,0
Da.
Signa:
 10. Recipe: Methyltestosteroni 0,005
Da in tabulettis numero 20
Signa:
 11. Recipe: Tabulettas «Sedalgin» numero 20
Da.
Signa:
 12. Recipe: Unguenti Wilkinsoni 100,0
Da.
Signa:

V. Перекладіть речення латинською мовою:

1. Препарат ацетилцистеїн інакше називається бронхолітин, ацетеїн, айброн, флуімуцетин, інспір і ін. 2. Парацетамол міститься у препараті «Скутамід-Ц». 3. Фенібут застосовується в медицині як заспокійливий засіб. 4. Хвора приймає таблетки левоміцетину. 5. Тіофосфамід випускається у формі таблеток. 6. Препарат «Хлортріанізен» має естрогенну активність. 7. Пропиши хворому свічки з іхтіолом. 8. Мікозолон має синоніми: альбістат, гонофіт, дермоністат, фунгіздин, мікатин, моністат.

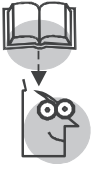
VI. Перекладіть речення українською мовою:

1. Norsulfazolum in aqua bene solvitur. 2. Etericidum est praeparatum validum bactericidum. 3. Laevomycetinum, Rifamycinum, Gramicidinum, Tetracyclinum, Penicillinum sunt antibiotica. 4. Heliomycinum in forma unguenti adhibetur. 5. Praeparatum «Aethazolum» talia synonyma habet: Sulfaethidolum, Globucid, Sethadil etc. 6. Sulfamonomethoxinum in compositione praeparati «Sulfatonum» includitur. 7. Praeparatum «Lecozyum» ex planta Carica papaya conficitur. 8. Polybiolinum ut antiphlogisticum saepe praescribitur.

§ 68. Афоризми

1. *Dolor animi gravior est, quam corporis dolor.* — Біль душі тяжчий за тілесні страждання.
2. *Prudenter agas!* — Роби розсудливо!
3. *Prosit!* — Хай буде корисним!
4. *Cum boni essent, felices erant.* — Коли б вони були добрими, були б щасливими.
5. *Errando discimus.* — Ми вчимося на помилках.

ЗАНЯТТЯ № 15

§ 69 Найменування вітамінів та полівітамінівних комбінованих препаратів

Традиційно вітаміни позначаються великими літерами латинського алфавіту (А, В, С, D, U, К, Р). Хімічно споріднені, але неоднорідні сполуки позначають порядковим номером: В₁, В₂, В₃, В₆, К₁, К₂, D₂, D₃ та ін.

Але останнім часом замість літер-символів використовуються єдині міжнародні найменування вітамінів, прийняті в біохімії. Це тривіальні найменування, які відображують хімічний склад вітамінів або їх терапевтичну дію і т. д.: (Thiaminum (В₁), Cyanocobalaminum (В₁₂), Acherophtholum seu Retinolum (А), Acidum ascorbinicum (С), Acidum pantothenicum (В₃), Tocopheroli acetat (синтетичний аналог вітаміну Е).

Вітамінівним комбінованим препаратам привласнюються умовні найменування, які часто містять терміноелемент **-vit-** (від **vita** — життя) та числівник, який указує на кількість вітамінів, що входять до складу препарату:

Dragee «Undevitum» (вміщує 11 вітамінів)

Tabulettae «Pentovitum» (вміщує 5 вітамінів)

У деяких назвах може бути відсутнім як корінь **-vit-**, так і числівник (Unicap M, Nutrisan).

У назвах полівітамінівних препаратів, що вміщують мікроелементи, може бути вказівка на це (Berocca Ca + Mg; Taxofit + Polivitaminis + minerals Forte; Lekovit C – Ca).

§ 70. Найменування гормональних препаратів

Найменування гормональних (від грецького σρμάω — збуджую, рухаю) препаратів звичайно утворюються від назви органу, який виробляє гормон, або на який спрямована дія гормону.

Наприклад:

Insulinum (від insula Langerhansi — острівець Лангерганса, що виробляє відповідний гормон)

Pituitrinum (від glandula pituitaria — додаток до мозку, гіпофіз)

* А — заперечення, xeros — сухий, ophthalmos — око, retina — сітчатка ока. Недостатня кількість цього вітаміну в організмі призводить до хвороби очей — ксерофтальмії.

Thyreoidinum (від *glandula thyreoidea* — щитовидна залоза)

Parathyreoidinum (від *glandula parathyreoidea* — паращитовидна залоза)

Hydrocortisonum (від *cortex, icis m* — кора, кора надниркової залози)

До найменування препаратів жіночих і чоловічих статевих гормонів (естрогенних та андрогенних препаратів) часто входять терміноелементи:

-oestr- (-estr-) — препарати жіночих статевих гормонів;

-andr-, -test-, -stan-, -ster-, -vir* — препарати чоловічих статевих гормонів.

У назвах анаболічних стероїдів використовується корінь **-bol-**. До назви простангландинів може включатися корінь **-prost-**.

Наприклад: Testosteronum, Androtol, Methyltestosteronum, Oestradiolum, Retabolil, Silabolinum, Dinoprost.

§ 71. Найменування ферментних препаратів

Згідно з біохімічною номенклатурою назви ферментних препаратів утворюються з суфіксом **-as-**: Lydasum, Ronidasum, Lipasum.

Часто в назвах ферментних препаратів використовується корінь **-(en) zym-** (від грецького *ensyuum* — фермент): Lecozym, Enzystal.

Назви препаратів цієї групи можуть бути утворені й іншими способами, наприклад, назви головних ферментів травного тракту: пепсину, трипсину і панкреатину — Pepsinum, Trypsinum, Pancreatinum.

§ 72. Контрольні питання

1. За якою граматичною моделлю утворюються назви лікарської сировини та продуктів первинної переробки?
2. За якими граматичними моделями утворюються назви лікарських засобів-витяжок із рослинної сировини (настоянок, екстрактів, сиропів, настоїв, відварів)?
3. Як вживаються прізвища в назвах лікарських засобів і в мікробіологічній номенклатурі?
4. Чим відрізняються систематичні раціонально-хімічні назви лікарських засобів від тривіальних (умовних) назв?
5. Іменниками якого роду та якої відміни є звичайно умовні назви препаратів?

*У назвах андрогенних препаратів —*vir-* (від *vir, viri m* — чоловік) вживається рідко. Корінь *-vir-* (від лат. *virus, i n* — вірус, збудник інфекції) часто вживається в назвах антимікробних, протигрипових засобів.

6. Що таке частотний відрізок або терміоелемент?
7. Які найчастіше вживані терміоелементи, що несуть інформацію фармакологічного, анатомічного, фізіологічного та терапевтичного характеру, ви знаєте?
8. Як прийнято позначати вітаміни в номенклатурі лікарських засобів?
9. Який терміоелемент звичайно вживається в назвах комбінованих полівітамінних препаратів?
10. Які терміоелементи вживаються в назвах антибіотиків? гормональних препаратів?
11. Які терміоелементи вживаються в назвах ферментних препаратів?
12. Які способи словотворення використовуються при утворенні назв лікарських препаратів?

§ 73. Вправи

I. Виділіть у назвах препаратів частотні відрізки та поясніть їх значення:

Revitum, Polyvitaplex, Lydasum, Cortiazem, Cocarboxylasum, Thyrolysinum, Diaethylstilboestrolum, Desoxycorticosteronum, Decamevitum, Methandrostenolonum, Vitanova, Lecozyum, Nerobolilum, Dinoprostum, Gonadotropinum.

II. Напишіть назви препаратів латиною, підкресліть терміоелементи:

Паратиреоїдин, етинілестрадіол, пентавіт, амілаза, феноболін, адренокортикотропін, октестрол, ретандрол, кортиген, дуовіт, протовіт, тиреотропін, локакортен, ергокальциферол, динопрост, стрептокіназа, метиландростендіол, систанон-250, прогесторал, оліговіт, силаболін, Л-тироксин, гідрокортизон, тестовір, кортикотропін, пангексавіт, лекозим, левотироксин, урокіназа.

III. Перекладіть речення українською мовою:

1. Acidum ascorbinicum aliter vitaminum C nominatur. 2. Hormona in tres partes dividuntur: peptida, steroidea et thyrosina. 3. Suspensio Zinc-corticotropini in vitris datur. 4. Diiodthyrosinum, Mercazolilum et Iodum radioactivum praeparata thyreostatica sunt. 5. Acetomepregenolum praeparatum validius quam Progesteronum est. 6. Vitamina necessaria pro vita hominis sunt.

IV. Перекладіть речення латинською мовою:

1. Піридоксин не змішується з ціанокобаламіном та тіаміном. 2. Вітамін А інакше називається ретинол або аксерофтол, вітамін D — ергокальциферол, вітамін Е — токоферол, а вітамін С — аскорбінова кислота. 3. Лідаза та ронідаза містять гіалуронідазу. 4. Дийодтирозин випускається в таблетках. 5. У медицині застосовуються естрогенні препарати: метилестрадіол, синестрол, естрон, етинілестрадіол та ін. 6. Лекозим містить суміш ферментів, які одержують із рослин.

V. Перекладіть усно рецепти українською мовою:

1. Recipe: Tabulettas «Testobromlecithum» obductas numero 50

Da.

Signa:

2. Recipe: Lydasi 0,1
Da numero 6 in ampullis
Signa:
3. Recipe: Tabulettas «Thyreocomb» numero 40
Da.
Signa:
4. Recipe: Asparaginas 10000 IU
Da numero 20
Signa:

VI. Перекладіть рецепти латинською мовою:

1. Візьми: Дезоксирибонуклеази 0,01
Видай числом 6
Познач:
2. Візьми: Мазі «Кортикоміцетин» 30,0
Видай.
Познач:
3. Візьми: Драже «Ундевіт» числом 50
Видати.
Позначити:
4. Візьми: Драже аскорбінової кислоти 0,05 числом 50
Видай.
Познач:
5. Візьми: Таблетки октестролу 0,001 числом 20
Нехай буде видано.
Нехай буде позначено:

§ 74. Лексичний мінімум

I

Acidum folicum (Vitaminum B ₉)	— кислота фолієва
Acidum nicotinicum (Vitaminum PP)	— кислота ніотинова
Acidum pangamicum (Vitaminum B ₁₅)	— кислота пангамова
Acidum pantothenicum (Vitaminum B ₃)	— кислота пантотенова
Calciferolum (Vitaminum D ₂)	— кальциферол
Cholecalciferolum (Vitaminum D ₃)	— холекальциферол
Суанобаламін (Vitaminum B ₁₂)	— ціанобаламін
Ergocalciferolum (Vitaminum D ₂)	— ергокальциферол
Phyllochinonum (Vitaminum K)	— філохінон
Pyridoxinum (Vitaminum B ₆)	— піридоксин
Retinolum <i>seu</i> Axerophtholum (Vitaminum A)	— ретинол, або аксерофтол
Tocopherolum (Vitaminum E)	— токоферол
Vikasolum	— вікасол (синтетичний аналог вітаміну К)

II

Aethinyloestradiolum	— етинілестріадіол
Hydrocortisonum	— гідрокортизон
Methyloestradiolum	— метилестрадіол
Praeogestrolum	— прегестрол
Prednisolonum	— преднізолон
Progesteronum	— прогестерон
Synogestrolum	— синестрол
Thyreoidinum	— тиреоїдин

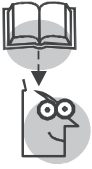
III

Amylasum	— амілаза
Cocarboxylasum	— кокарбоксилаза
Lecozym	— лекозим
Lipasum	— ліпаза
Lydasum	— лідаза
Ronidasum	— ронідаза
Trypsinum	— трипсин

§ 75. Афоризми

1. *Quod licet Jovi, non licet bovi.* — Що дозволено Юпітерові, те не дозволено бикові.
2. *Domus propria domus optima.* — Власний дім — найкращий дім.
3. *Verum amicum pecunia non parabis.* — Справжнього друга за гроші не придбаєш.
4. *Verba docent, exempla trahunt.* — Слова вчать, а приклади приваблюють.
5. *Delphinum natare doces.* — Вчиш плавати дельфіна.
6. *Cito inarescit lacrima.* — Швидко сльоза висихає.

ЗАНЯТТЯ № 16

§ 76. Прикметник. Граматичні категорії. Визначення основи. Дві групи прикметників у латинській мові

Прикметники змінюються за родами, числами та відмінками. У залежності від родових закінчень у Nom. sing. латинські прикметники поділяються на дві групи:

1. Прикметники, які мають родові закінчення іменників I-II відміни й відмінюються за I та II відміною.
2. Прикметники, які мають родові закінчення іменників III відміни й відмінюються за III відміною.

Словникова форма прикметників складається з форми чоловічого роду в Nom. sing. і родових закінчень жіночого та середнього родів.

Наприклад: *albus, a, um* — білий, -a, -e (I гр.)
paluster, tris, tre — болотяний, -a, -e (II гр.)

Основу прикметників звичайно визначають за формою називного відмінка однини жіночого роду:

albus, alba, album — основа *alb-*
paluster, palustris, palustre — основа *palustr-*

§ 77. Прикметники I—II відміни (I групи)

Чоловічий рід прикметників I групи має закінчення в Nom. sing. **-us, -er***, жіночий **-a**, середній **-um**.

Наприклад: *flavus, a, um* — жовтий, -a, -e;
aquosus, a, um — водний, -a, -e;
niger, gra, grum — чорний, -a, -e.

Прикметники чоловічого та середнього родів відмінюються за II відміною, прикметники жіночого роду — за I відміною.

* У приметників на *-er*, як і в іменників, буква *-e* випадна. Вона може залишатися в основі слова або випадати. Наприклад: *ruber, rubra, rubrum* — червоний
liber, libera, liberum — вільний.

Зразок відмінювання прикметників I групи
flavus, a, um — жовтий

Causus	Singularis			Pluralis		
	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>
Nom.	flavus	flava	flavum	flavi	flavae	flava
Gen.	flavi	flavae	flavi	flavōrum	flavārum	flavōrum
Dat.	flavo	flavae	flavo	flavis	flavis	flavis
Acc.	flavum	flavam	flavum	flavos	flavas	flava
Abl.	flavo	flava	flavo	flavis	flavis	flavis

niger, gra, grum — чорний

Causus	Singularis			Pluralis		
	<i>m.</i>	<i>f.</i>	<i>n.</i>	<i>m.</i>	<i>f.</i>	<i>n.</i>
Nom.	niger	nigra	nigrum	nigri	nigrae	nigra
Gen.	nigri	nigrae	nigri	nigrōrum	nigrārum	nigrōrum
Dat.	nigro	nigrae	nigro	nigris	nigris	nigris
Acc.	nigrum	nigram	nigrum	nigros	nigras	nigra
Abl.	nigro	nigra	nigro	nigris	nigris	nigris

§ 78. Алгоритм узгодження прикметника з іменником

У реченні прикметники є узгодженими означеннями. Вони стоять після означуваного іменника і узгоджуються з ним за родом, числом і відмінком.

При узгодженні прикметника з іменником необхідно дотримуватись такого порядку дій:

1. Пригадати словникову форму означуваного іменника та визначити за нею його рід, відміну й основу.
2. Пригадати словникову форму прикметника.
3. Вибрати форму прикметника, що відповідає роду означуваного іменника, визначити відміну та основу.
4. Поставити іменник у шукану форму.
5. Поставити прикметник в шукану форму.

Наприклад, треба перекласти латинською мовою словосполучення «білі кристали». Послідовність дій буде такою:

1. Словникова форма іменника «кристал»: *crystallus*, і *f* (основа *crystall-*, жіночий рід, II відміна).
2. Словникова форма прикметника: *albus*, а, um.
3. Форма жіночого роду: *alba* (основа *alb-*, I відміна).

4. Форма іменника «кристали» — називний відмінок, множина: *crystalli*.

5. Форма прикметника узгоджена з іменником: *albae*.

У результаті узгодження ми одержали переклад словосполучення латинською мовою: *crystalli albae*.

Перекладемо латинською мовою речення, до складу якого входить узгоджене означення: Простерилізуй темні пляшки.

1. Словникова форма іменника: *vitrum*, і *n* (основа *vit-*, середній рід, II відміна).

2. Словникова форма прикметника: *fuscus*, а, um. Форма середнього роду: *fuscum* (основа *fusc-*, II відміна).

3. Шукана форма іменника — знахідний відмінок множини: *vitra*.

4. Форма прикметника узгоджена з іменником: *fusca*.

Переклад речення латинською мовою: *Sterilisa vitra fusca*.

§ 79. Основні моделі фармацевтичних термінів

Більшість фармацевтичних термінів та номенклатурних назв будуються за трьома основними моделями:

I модель

Наприклад: *aqua purificata* — очищена вода

capsula gelatinosa — желатинова капсула

tinctura spirituosa — спиртова настоянка

II модель

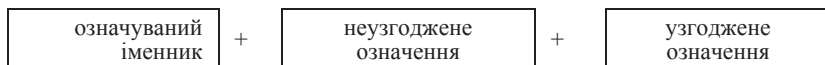

Наприклад: *aqua Plumbi* — свинцева вода

tinctura Belladonnae — настоянка красавки

cortex Viburni — кора калини

III модель

Наприклад: 1. *Solutio Camphorae oleosa* — масляний розчин камфори

2. *Herba Millefolii concisa* — подрібнена трава деревію

3. *Extractum Frangulae fluidum* — рідкий екстракт крушини

§ 80. Вправи

I. Провідмінійте словосполучення:

tinctura spirituosa, succus amarus, remedium internum.

II. Перекладіть словосполучення латинською мовою:

Безводний ланолін, ефірна настоянка, зовнішні засоби, білий стрептоцид, сіра ртутна мазь, чорні ягоди бузини, очна тетрациклінова мазь, у желатинових і крохмальних капсулах, крохмальний відвар (неузгоджене означення), рідкий екстракт родіоли, рідкі форми ліків, навоскований папір, густа обліпихова олія, рідкий екстракт глоду, камфорна олія, у темній склянці, кристали метиленового синього, сухий екстракт ревеню, натуральний шлунковий сік, твердий парафін, тверді форми ліків, очна плівка, камфора рацемічна.

III. Перекладіть усно словосполучення українською мовою:

Formae remediorum fluidae, Gentiana lutea, guttae ophthalmicae seu oculoguttae, tinctura limpida, per crystallos lucidas, tabulettae stomachicae, cera alba et flava, paraffinum solidum, extractum Eleutherococci fluidum, Sambucus nigra, capsulae elasticae, extractum Frangulae fluidum, tincturae spirituosae, Vaselinum purum, in vivo, vaccina sicca et viva, spongia gelatinosa, suppositoria antiseptica biologica, extractum Absinthii spissum, Hyoscyamus niger, Betula alba, extractum Glycyrrhizae spissum, Amygdalus amara, Brassica nigra, Eucalyptus cinerea, extractum Viburni fluidum, extractum Rhei siccum, aqua Amygdalarum amararum, oleum camphoratum, emplastrum adhaesivum ad clavos «Salipodum».

IV. Перекладіть речення латинською мовою:

1. Видай хворому очну біоміцинову мазь. 2. Оксацилін часто вживається в желатинових капсулах. 3. Приготуй спиртову настоянку валеріани. 4. Лікар прописує хворому гірку настоянку при атонії. 5. Олія чебрецю — зовнішній засіб.

V. Перекладіть речення українською мовою:

1. Serva praeparata in loco obscuro. 2. Haematogenum siccum in tabulettis. 3. Succus siccus e foliis Aloës in medicina adhibetur. 4. Oleum camphoratum est solutio Camphorae in oleo Persicorum aut oleo Helianthi. 5. Misce unguentum Naphthalani cum Glycerino. 6. Praeparate extractum Absinthii spissum. 7. Multa medicamenta in vitris fuscis dantur.

VI. Перекладіть рецепти латинською мовою:

1. Візьми: Сірої ртутної мазі 10,0

Видай.

Познач:

2. Візьми: Фурациліну 0,02

Екстракту елеутерококу рідкого 1,0

Ланоліну

- Вазеліну для очей по 5,0
Змішай. Видай.
Познач:
3. Візьми: Желатинової губки 0,6
Видай.
Познач:
4. Візьми: Екстракту красавки густого 0,5
Анестезину 1,0
Ланоліну 20,0
Змішай, нехай утвориться мазь
Видай.
Познач:
5. Візьми: Натурального шлункового соку 100 мл
Видай.
Познач:

VII. Перекладіть рецепти українською мовою:

1. Recipe: Ureae purae 100 ml
Da.
Signa:
2. Recipe: Tincturae amarae 10 ml
Tincturae Strychni 5 ml
Misce. Da.
Signa.
3. Recipe: Extracti Frangulae fluidi 50 ml
Da.
Signa:

§ 81. Лексичний мінімум

adhaesivus, a, um	— клейкий, липкий
adultus, a, um	— дорослий
albus, a, um	— білий
amarus, a, um	— гіркий
amylaceus, a, um	— крохмальний
anhydricus, a, um	— безводний
aquosus, a, um	} — водний
hydricus, a, um	
artificiosus, a, um	— штучний
cinereus, a, um	— сірий
coeruleus, a, um	— синій
crudus, a, um	— сирий, необроблений
externus, a, um	— зовнішній
flavus, a, um	} — жовтий
luteus, a, um	

fluidus, a, um	}	— рідкий
liquidus, a, um		
gastricus, a, um	}	— шлунковий
stomachicus, a, um		
gelatinosus, a, um		— желатиновий
humanus, a, um		— людський
internus, a, um		— внутрішній
maternus, a, um		— материнський, матричний
medicatus, a, um		— медичний
Methylenum coeruleum		— метиленовий синій
nativus, a, um		— натуральний, нативний
niger, gra, grum		— чорний
obscurus, a, um	}	— темний
fuscus, a, um		
oleosus, a, um		— масляний, олійний
ophthalmicus, a, um		— очний
ponderosus, a, um		— важкий
purus, a, um		— чистий
racemicus, a, um		— рацемічний
siccus, a, um		— сухий
solidus, a, um	}	— твердий
durus, a, um		
spirituosus, a, um		— спиртовий
spissus, a, um		— густий
subcutaneus, a, um		— підшкірний
vivus, a, um		— живий
in vivo		— на живому організмі

§ 82. Афоризми

1. *Ad (Calendas) Kalendas Graecas.*

2. *Dura lex, sed lex.*

3. *Plenus venter non studet libenter.*

4. *Quod dubitas, ne feceris.*

5. *Aliena vitia in oculis habemus, a tergo nostra sunt.*

6. *Post nubila sol.*

7. *Qui seminat mala, metet mala.*

— До грецьких календ (ніколи).

У римлян календами називалось перше число кожного місяця. У греків поняття «календи» не було.

— Суворий закон, але закон.

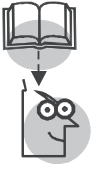
— Повний шлунок неохоче вчиться.

— Те, у чому сумніваєшся, не роби.

— Чужі вади маємо перед очима, а свої — за спиною.

— Після негоди знову сонце.

— Хто сіє зло, той пожне зло.

ЗАНЯТТЯ № 17

§ 83. Прикметники, що характеризують лікарські засоби за фармакологічною дією

Групи лікарських засобів за фармакологічною дією звичайно називаються субстантивованими прикметниками у формі середнього роду множини, бо мається на увазі їх узгодження з іменником *remedia* (середній рід, називний відмінок, множина) — лікарські засоби.

Наприклад: *sedativa* — заспокійливі (лікарські засоби)
antiseptica — антисептики
cardiaca — серцеві

Більшість прикметників, що характеризують лікарські засоби за фармакологічною дією, утворюються за допомогою суфікса **-іс-**.

Наприклад: *analget* + **-іс-** + *-us, a, um* — болезаспокійливий
diuret + **-іс-** + *-us, a, um* — сечогінний

§ 84. Основні суфікси прикметників I—II відміни

-āt- — наділений чим-небудь, що має у своїй основі що-небудь:
ceratus, a, um — навощений (навоскований)
paraffinatus, a, um — парафінований.

За допомогою суфікса **-āt-** іноді також у назвах лікарських речовин утворюються прикметники, які використовуються замість звичайного в таких випадках неузгодженого означення:

linimentum ammoniatum — лінімент аміачний
oleum camphoratum — камфорна олія
linimentum Boro-zincatum — лінімент борно-цинковий

-ě-	}	речовина, із якої що-небудь зроблено:
-āce		<i>chartaceus, a, um</i> — паперовий
-ōs-		<i>amylaceus, a, um</i> — крохмальний
		<i>vitreus, a, um</i> — скляний
		<i>spirituosus, a, um</i> — спиртовий

-īd- фізична особливість або стан:
fluidus, a, um — рідкий

-іс- належність до чого-небудь:
gastricus, a, um — шлунковий

§ 85. Вправи

I. Перекладіть словосполучення латинською мовою:

Сильнодіючі лікарські засоби, гіпотензивний препарат, сечогінний настій, липкий бактерицидний пластир, проносний відвар, аналептична мікстура, кровоспинна губка, протигрибкова мазь, заспокійлива мікстура, болезаспокійлива емульсія, протиглистова таблетка, кровоспинний олівець, антисептичний папір, протиблювотний препарат, жарознижувальна таблетка, естрогенні лікарські засоби.

II. Перекладіть усно українською мовою:

Praeparata cytostatica, decoctum cholagogum, emplastrum fungicidum, unguentum sulfuratum, charta paraffinata, extractum Serpylli fluidum, unguentum Zinci-salicylatum, emplastrum adhaesivum elasticum, tinctura amara, urea pura, extractum Absinthii spissum, tabulettae stomachicae cum extracto Belladonnae, tabulettae analgeticae, Haematogenum fluidum, extractum Aloës siccum, sacculus chartaceus, charta cerata, linimentum ammoniatum, mixtura analeptica, crystalli lucidae, pasta Zinco-naphthalano-sulfurata, Zinc-insulinum amorphum et Zinc-insulinum crystallisatum, unguentum Zinci-naphthalanicum cum Anaesthesino.

III. Перекладіть речення латинською мовою:

1. Багато барбітуратів — снодійні та наркотичні засоби. 2. Анальгін, парацетамол, аспірин, фенацетин — жарознижувальні, протизапальні й болезаспокійливі засоби. 3. Антибактеріальний препарат хлорофіліпт застосовується як зовнішній та внутрішній засіб. 4. Сухий екстракт цмину піскового — жовчогінний засіб. 5. Настій листя евкаліпту та евкаліптову олію застосовують як антисептичні засоби. 6. Ністатин, левоміцетин, граміцидин — антибіотики. 7. Настоянка полину — гіркота. 8. Камфорна мазь містить порошоквану камфору, вазелін і безводний ланолін.

IV. Виділіть у назвах препаратів відомі вам частотні відрізки, вкажіть їх значення:

Azathioprinum, Aprophenum, Bicillinum, Corticotropinum, Monomycinum, Pyracetamum, Novocainum, Fibrinolysinum, Vipracutanum, Avermex, Bilistrast, Pantocidum, Gerovitum, Glycoran.

V. Перекладіть рецепти латинською мовою:

1. Візьми: Таблетки сухого екстракту сени 0,3 числом 25

Видай.

Познач:

2. Візьми: Таблетки метандростенолону 0,005 числом 100

Видай.

Познач:

3. Візьми: Очні плівки з флореналом числом 30
Видай.
Познач:
4. Візьми: Гіркої настоянки 200 мл
Видай.
Познач:
5. Візьми: Гідрокортизонової мазі 1,5% 5,0
Видай.
Познач:
6. Візьми: Рідкого екстракту глоду 25 мл
Видай.
Познач:

§ 86. Лексичний мінімум

anaestheticus, a, um	— анестезувальний, анестетик; той що знімає чутливість
analepticus, a, um	— аналептичний, оживлюючий
analgeticus, a, um	— знеболювальний, болезаспокійливий
androgenus, a, um	— андрогенний
anthelminthicus, a, um	— протиглистовий, протиглисний
antibioticus, a, um	— антибіотичний
antiemeticus, a, um	— протиблювотний
antiphlogisticus, a, um	— протизапальний
antipyreticus, a, um	— жарознижувальний
antisepticus, a, um	— антисептичний
bactericidus, a, um	— бактерицидний, убиваючий бактерії
barbituricus, a, um	— барбітуровий, похідний барбітурової кислоти
cardiacus, a, um	— серцевий
cholagogus, a, um	— жовчогінний
cytostaticus, a, um	— цитостатичний
diureticus, a, um	— сечогінний
fungicidus, a, um	— фунгіцидний, протигрибковий
haemostaticus, a, um	— кровоспинний
heroicus, a, um	— сильнодіючий
hypnoticus, a, um	— снодійний
hypoglykaemicus, a, um	— гіпоглікемічний, знижуючий рівень цукру в крові
hypotensivus, a, um	— гіпотензивний
laxativus, a, um	— проносний
purgativus, a, um	
narcoticus, a, um	— наркотичний
oestrogenus, a, um	— естрогенний
sedativus, a, um	— седативний, заспокійливий
spasmolyticus, a, um	— спазмолітичний

§ 87. Афоризми

1. *Multi multa sciunt, nemo omnia.* — Багато хто знає багато що, все — ніхто.
2. *De lingua stulta incommoda multa.* — Від дурного язика багато неприємностей.
3. *Medio tutissimus ibis.* — Середній шлях найбезпечніший.
4. *Memoria necessarium vitae bonum est.* — Пам'ять — необхідне добро для життя.
5. *Qui habet aures audiendi, audiat!* — Хто має вуха, щоб слухати, хай чує!
6. *Tabula in naufragio.* — Рятівна дошка в кораблетрощі.

ЗАНЯТТЯ № 18

§ 88. Дієприкметники минулого часу пасивного стану

Дієприкметники минулого часу пасивного стану утворюються від основи супіну — однієї з чотирьох основних форм дієслова — за допомогою родових закінчень **-us, -a, -um**. Основа супіну закінчується на **t** або **s**, рідко — на голосний.

Інфінітив	Основа супіну	Дієприкметник минулого часу пасивного стану
sterilisāre — стерилізувати	sterilisat-	sterilisatus, a, um — стерилізований
purificāre — очищати	purificat-	purificatus, a, um — очищений
concidĕre — різати	concis-	concisus, a, um — нарізаний
solvĕre — розчиняти	solut-	solutus, a, um — розчинений

Дієприкметники минулого часу пасивного стану відмінюються, як прикметники першої групи, за I—II відміною. Вони узгоджуються з іменником за родом, числом, відмінком і виконують у реченні функцію узгодженого означення.

§ 89. Назви сироваток, вакцин і анатоксинів

Назви сироваток, вакцин і анатоксинів це конструкції з узгодженим або неузгодженим означенням. Більшість таких назв утворюється за допомогою узгодженого означення. У таких назвах на першому місці стоїть слово *serum, i n* — сироватка, *immunoserum, i n* — імунна сировадка або *anatoxinum, i n* — анатоксин, а після нього прикметник, утворений від назви відповідної інфекції, проти якої направлена дія препарату. Такі прикметники звичайно утворюються з суфіксом **-ic-**, рідко із суфіксом **-ōs-**.

Наприклад:

serum antidiptericum — сироватка протидифтерійна

serum antigangraenosum — сироватка протигангренозна

immunoserum botulinicum — імунна сировадка ботулінова

anatoxinum tetanicum — правцевий анатоксин

Назви вакцин звичайно будуються як неузгоджене означення.

Наприклад:

vaccinum Salmonellae typhi — вакцина черевнотифозна (*Salmonella typhi* — черевнотифозна паличка)

vaccinum variolae — віспяна вакцина (*variola*, ae f — віспа).

vaccinum cholerae — холерна вакцина

vaccinum diphtheriae, tetani et pertussis — вакцина дифтерійна, правцева та коклюшна

У назвах часто наводяться додаткові характеристики, що несуть інформацію про очищення, концентрацію, стан, адсорбованість, призначення або походження лікарського засобу.

Наприклад:

anatoxinum tetanicum, purificatum, concentratum, Aluminii hydroxydo adsorptum — правцевий анатоксин очищений, концентрований, адсорбований алюмінію гідроксидом

immunosera ex animali ad usum humanum — імунні сировадки з тварин для застосування на людях

immunoserum contra venena viperarum europaearum — імунна сировадка проти отрут європейських гадюк

vaccinum influenzae inactivatum ad suem — вакцина грипозна неактивована для свиней

vaccinum morbillorum vivum — вакцина кірна жива

vaccinum tuberculosis cryodesiccatum — вакцина туберкульозна висушена методом сублімації.

§ 90. Контрольні питання

1. На які групи поділяються прикметники в латинській мові?
2. Які прикметники відносяться до I групи, їх словникова форма, відміна?
3. Як визначається основа прикметника?
4. Які основні суфікси прикметників I групи ви знаєте?
5. Як утворюються діеприкметники минулого часу пасивного стану? Як вони відмінюються?
6. Яку функцію виконують у реченні прикметники та діеприкметники?

§ 91. Вправи

I. Провідмініюйте словосполучення:

emplastrum compositum; tabuletta «Cholenzymum» obducta.

II. Перекладіть словосполучення латинською мовою:

Очищений скипидар, протигангренозна сироватка (очищена, концентрована), порошок трава золототисячника, очищена вода, очищене свиняче

сало, стерилізовані склянки, подрібнене листя кропиви, концентровані і розведені кислоти, складний свинцевий пластир, терта камфора, розчинені кристали, чумна вакцина (жива, суха), висушена трава полину гіркого, біла осаджена ртуть; таблетки амідопіріну та бутадіону по 0,125, покриті оболонкою; у капсулах, закритих кришечкою.

III. Перекладіть усно українською мовою:

1) Tabulettae extracti Valerianae obductae; Zinc-insulinum amorphum et Zinc-insulinum crystallisatum; unguentum Hydrargyri concentratum; chole medicata conservata; emplastrum bactericidum adhaesivum extensum; herba Millefolii exsiccata concisa; vaccinum gonococcicum; aqua destillata; unguentum Ichthyol-naphthalanatum; Magnesia usta; vaccinum influenzae; succus Oxycocci expressus; oleum camphoratum; vaccinum inactivatum; Nitroglycerinum solutum; anatoxinum staphylococcicum (purificatum, Aluminium hydroxydo adsorptum); serum antidiphthericum; Tuberculinum (purificatum, standartisatum, dilutum).

2) 1. Succus Aloës exsiccatus in medicina adhibetur. 2. Acidum carbonicum crystallisatum aliter Phenolum purum nominatur. 3. Capsulae gelatinosae elasticae, durae et operculatae sunt. 4. Linimentum olei Terebinthinae compositum oleum Terebinthinae rectificatum, Chloroformium, oleum Hyoscyami et oleum Stramomii continet. 5. Cholagonum est praeparatum cholagogum et spasmolyticum. 6. Nystatinum ut remedium fungicidum praescribitur. 7. Da aegroto unguentum Dibiomycini ophthalmicum. 8. E foliis Uvae ursi exsiccatis concisis decoctum et infusum praeparantur. 9. Tabulettae Raunatini obductae actionem hypotensivam habent.

3) 1. Recipe: Nitroglycerini soluti 4 ml

Da.

Signa:

2. Recipe: Ichthyoli

Unguenti camphorati 10% ana 25,0

Misce, fiat unguentum

Da.

Signa:

3. Recipe: Tabulettas «Adonis-brom» obductas numero 25

Da.

Signa:

4. Recipe: Vaccini BCG tuberculosici vivi 0,05

Da tales doses numero 10 in ampullis

Signa:

5. Recipe: Trypsini crystallisati 0,01

Da tales doses numero 5 in ampullis

Signa:

6. Recipe: Seri antigangraenosi 5000—10000 UA

Da tales doses numero 5 in ampullis

Signa:

1. Перекладіть рецепти латинською мовою:

1. Візьми: Рибонуклеази аморфної 0,05

Видай такі дози числом 10

Познач:

2. Візьми: Драже «Фалімінт» 0,025 числом 50
 Видай.
 Познач:
3. Візьми: Таблетки тиреоїдину, покриті оболонкою, 0,1 числом 50
 Видай.
 Познач:
4. Візьми: Гематогену сухого 1,0
 Видай числом 60 у навоскованому папері
 Познач:
5. Візьми: Діуретину 4,0
 М'ятної води
 Очищеної води по 30 мл
 Змішати. Видати.
 Позначити:
6. Візьми: Сироватки протидифтерійної (очищеної, концентрованої) 5000 АО
 Видай такі дози числом 10 в ампулах
 Познач:
7. Візьми: Чистої сечовини 8,0
 Ланоліну 55,0
 Персикової олії 75,0
 Очищеної води 200 мл
 Змішай, нехай утвориться лінімент
 Видай.
 Познач:

IV. Напишіть назви препаратів латиною, підкресліть терміноелементи:

оксилідин, канаміцин, ацетилцистеїн, дийодобензотеф, новоіманін, ерго-кальциферол, дитетрациклін, лізоплак, пульмікорт, дроперидол, дифенін, діазепам, октатіон, дермазин.

§ 92. Лексичний мінімум

adsorptus, a, um	— адсорбований
ceratus, a, um	— навоскований
compositus, a, um	— складний
(con)tritus, a, um	— розтертий, третій
concentratus, a, um	— концентрований
concisus, a, um	— нарізаний, подрібнений
cryodesiccatus, a, um	— висушений методом сублімації
decorticatus, a, um	— очищений від кори, шкірки
depuratus, a, um	— очищений
purificatus, a, um	
rectificatus, a, um	
destillatus, a, um	— дистильований
dilutus, a, um	— розведений
expressus, a, um	— вичавлений, вижатий

exsiccatus, a, um }
 desiccatus, a, um }
 extensus, a, um
 (in)activatus, a, um
 (in)divisus, a, um
 glycerinatus, a, um
 linimentum ammoniatum
 liquefactus, a, um
 normatus, a, um }
 unificatus, a, um }
 notatus, a, um
 obductus, a, um
 oleum camphoratum
 operculatus, a, um
 paraffinatus, a, um
 praecipitatus, a, um
 pulveratus, a, um
 reductus, a, um
 solutus, a, um
 sterilisatus, a, um
 unguentum sulfuratum
 ustus, a, um
 vitaminisatus, a, um

— висушений
 — намазаний
 — (не) активований
 — (не) розділений
 — гліцериновий
 — аміачний лінімент
 — рідкий
 — стандартизований
 — позначений, мічений
 — покритий оболонкою
 — камфорна олія
 — закритий кришечкою
 — парафінований
 — осаджений
 — порошокований
 — відновлений
 — розчинений
 — стерилізований
 — сірчана мазь
 — палений
 — вітамінізований

Назви сироваток, вакцин і анатоксинів

serum antidiphthericum
 serum antigangraenosum
 vaccinum antirabicum
 vaccinum pestosum
 vaccinum influenzae
 anatoxinum tetanicum

— сироватка протидифтерійна
 — сироватка протигангренозна
 — вакцина антирабічна (проти сказу)
 — вакцина чумна
 — вакцина грипозна
 — правцевий анатоксин

§ 93. Афоризми

1. *Post factum.*
 2. *Dictum factum.*
 3. *Manu scriptum.*
 4. *In aqua scribĕre.*
 5. *Oleum camino addere.*
 6. *Lupus — malus ovium custos.*
 7. *Joci causa.*
 8. *Dant saepe parvam magna nubila pluviam.*

— Після зробленого, постфактум.
 — Сказано — зроблено.
 — Написано рукою (манускрипт).
 — Писати по воді.
 — Підливати олії у вогонь.
 — Вовк — поганий сторож овець.
 — Жартома.
 — З великої хмари часто малий дощ буває.

ЗАНЯТТЯ № 19

§ 94. III відміна іменників. Загальні відомості про іменники III відміни

До III відміни належать іменники всіх трьох родів, які в родовому відмінку однини мають закінчення **-is**.

Третя відміна іменників найбільш складна в латинській мові. Вона має такі особливості:

1. Іменники кожного з родів мають не одне, а декілька закінчень у називному відмінку однини.
2. Більшість іменників III відміни мають змінену основу в непря-мих відмінках. Робоча основа визначається за родовим відмінком. У словниковій формі перед закінченням **-is** записується також і частина основи.

Nom. sing.	Gen. sing.	Основа	Словникова форма
solutio — розчин	solutiōnis	solution-	solutio, ōnis f
pulvis — порошок	pulvĕris	pulver-	pulvis, ĕris m
semen — насінина	semīnis	semin-	semen, ĩnis n

3. Іменники III відміни в залежності від відмінкових закінчень поділяються на три типи: **приголосний**, **голосний** та **мішаний**. Тип відмінювання іменників визначається за закінченням називного відмінка однини.

Відмінкові закінчення іменників III відміни

	Singularis		Pluralis	
	m, f	n	m, f	n
Nom.	різні закінчення		-es	-a(-ia)
Gen.	-is		-um(-ium)	
Dat.	-i		-ibus	
Acc.	-em	Acc.=Nom.	-es	-a(-ia)
Abl.	-e(-i)		-ibus	

(У дужках подані закінчення голосного типу)

До **приголосного типу** належать нерівноскладові* іменники всіх трьох родів з основою на один приголосний.

Наприклад: cortex, ĩcis *m* — кора, ĩnjectio, ōnis *f* — ін'єкція, semen, ĩnis *n* — насінина.

Приклад відмінювання іменника приголосного типу
radix, ĩcis *m* — корінь

Casus	Sing.	Plur.
Nom.	radix	radices
Gen.	radicis	radicum
Dat.	radici	radicibus
Acc.	radicem	radices
Abl.	radice	radicibus

До **голосного типу** належать іменники середнього роду на **-e, -al, -ar**.

Наприклад: secale, is *n* — жито, animal, is *n* — тварина.

Приклад відмінювання іменника голосного типу
animal, is *n* — тварина

Casus	Sing.	Plur.
Nom.	animal	animalia
Gen.	animalis	animalium
Dat.	animali	animalĭbus
Acc.	animal	animalia
Abl.	animali	animalĭbus

До **мішаного типу** належать:

1. Нерівноскладові іменники, основа яких закінчується на два або більше приголосні.

Наприклад: pars, partis *f* — частина; dens, dentis *m* — зуб.

2. Рівноскладові іменники на **-es, -is**.

Наприклад: Ribes, Ribis *n* — смородина; apis, apis *f* — бджола.

* Нерівноскладовими називаються іменники, які мають різну кількість складів у називному і родовому відмінках.

Наприклад: Nom. carbo — вугілля
Gen. carbōnis

Nom. aether — ефір
Gen. aethĕris

Рівноскладовими називаються іменники, які мають однакову кількість складів у називному і родовому відмінках.

Наприклад: Nom. avis — птах
Gen. avis

Nom. apis — бджола
Gen. apis

Іменники мішаного типу мають такі ж закінчення, як і іменники приголосного типу, крім Gen. plur., в якому вони приймають закінчення голосного типу **-ium** (замість -um).

Приклад відмінювання іменників мішаного типу
pars, partis f — частина і *apis, apis f* — бджола

Casus	Sing.		Plur.	
Nom.	pars	apis	partes	apes
Gen.	partis	apis	partium	apium
Dat.	parti	api	partibus	apibus
Acc.	partem	apem	partes	apes
Abl.	parte	ape	partibus	apibus

Таблиця родових закінчень іменників III відміни

Рід	Nom. sing.	Тип відмінювання	Приклади
1	2	3	4
masculinum	-o, -or, -os -er, -es, -ex ↑ (нерівноскладові)	приголосний	sapo, oñis m — мило odor, oñis m — запах flos, oñis m — квітка cortex, icis m — кора aether, eñis m — ефір stipes, itis m — стеблина
femininum	-s, -x -is, -es (рівноскладові) -do, -as, -ax, -go, -us, -ux, -io, -ox, -ix, -is, -es ↓ (нерівноскладові)	а) з основою на дві і більше приголосні — мішаний; б) з основою на одну приголосну — приголосний. мішаний приголосний	<i>pars, partis f</i> — частина <i>adeps, adipis m</i> — жир <i>avis, avis f</i> — птах <i>hirudo, inis f</i> — п'явка <i>mucilago, inis f</i> — слиз <i>injectio, oñis f</i> — ін'єкція <i>nux, nucis f</i> — горіх <i>Adonis, idis f, m</i> — горцивіт, адоніс
neutrum	-en, -ur, -us, -ma, -c, -l, -t -e, -al, -ar	приголосний голосний	<i>semen, inis n</i> — насінина <i>sulfur, uris n</i> — сірка <i>corpus, oñis n</i> — тіло <i>lac, lactis n</i> — молоко <i>stigma, atis n</i> — приймочка <i>animal, alis n</i> — тварина <i>Secale, is n</i> — жито

§ 95. Вправи

I. Визначте основу і тип відмінювання іменників:

cortex, ĩcis *m*; ars, artis *f*; nitras, ātis *m*; Ribes, is *n*; exemplar, āris *n*; radix, ĩcis *f*; dens, dentis *m*; Secale, is *n*; apis, is *f*; stigma, ātis *n*; Arachis, ĩdis *f*; liquor, ōris *m*; Nuphar, āris *n*; sapo, ōnis *m*; cutis, is *f*; auctor, ōris *m*; apex, ĩcis *m*; solutio, ōnis *f*; flos, flōris *m*; semen, ĩnis *n*; rhizoma, ātis *n*; pulvis, ěris *m*; injectio, ōnis *f*; pix, picis *f*; gramma, ātis *n*; arsenas, ātis *m*.

§ 96. Іменники чоловічого роду III відміни

Іменники чоловічого роду в називному відмінку однини мають такі закінчення: **-o, -or, -os, -er, -es** (нерівноскладові), **-ex**. Кожному закінченню в Nom. sing. звичайно відповідає певна форма основи слова, яка проявляється в родовому відмінку:

Nominativus	Genetivus	Приклад
-o	-ōnis, -īnis	sapo, sapōnis <i>m</i> — мило homo, ĩnis <i>m</i> — людина
-or	-ōris	liquor, liquōris <i>m</i> — рідина
-os	-ōris	flos, flōris <i>m</i> — квітка
-er	-ěris	aether, aethěris <i>m</i> — ефір
-es	-ĭtis	stipes, stipĭtis <i>m</i> — стеблина
-ex	-ĭcis	cortex, cortĭcis <i>m</i> — кора

За винятком із правила про рід до *середнього роду* відносяться іменники:

os, oris *n* — рот

tuber, ěris *n* — клубень, бульба

Papaver, ěris *n* — мак

Piper, ěris *n* — перець

Polygonum hydropteris — гірчак перцевий.

До *жіночого роду* відноситься іменник:

Menyanthes, ĩdis *f* — бобівник.

Іменник liquor, ōris *m* може перекладатись у номенклатурних назвах як «рідина» і як «розчин».

Наприклад: Liquor Novicovi — рідина Новікова.

Liquor Aluminiumi subacetatis seu Liquor Burovi —

розчин алюмінію основного ацетату або рідина Бурова.

Liquor Kalii arsenitis seu liquor arsenicalis Fowleri —

розчин калію арсеніту або Фаулерів розчин миш'яку.

Liquor (solutio) Ammonii caustici —

нашатирий спирт або розчин аміаку їдкого.

§ 97. Вправи

I. Перекладіть речення українською мовою:

1. Linimentum Chloroformii compositum liquor spissus coloris flavi est, pro frictione adhibetur. 2. Sulfur depuratum ad morbos cutis in unguentis et aspersionibus praescribitur. 3. Flores Calendulae acidum ascorbinicum, materias tannicas, saponina continent. 4. Carbo activatus pulvis niger sine odore et sapore est, in forma tabulettarum aut pulverum praescribitur. 5. Tabulettae, dragee, pilulae formae remediorum sunt, quae per os sumuntur. 6. Pharmaceutae infusa, decocta, multas mixturas in officinis praeparant. 7. In compositione Liquoris Ammonii anisati oleum Anisi (2,81), Liquor Ammonii caustici (15 ml), spiritus 90% (ad 100ml) continentur. 8. Praeparata corticis Frangulae ut remedia laxativa in forma decoctorum, extractorum et pilularum adhibentur. 9. Infusum florum Centaureae cyani remedium diureticum est.

II. Перекладіть рецепти письмово латинською мовою:

- Візьми: Настояю квіток ромашки 15,0—200 мл
Настоянки м'яти перцевої 2 мл
Змішай. Видай.
Познач:
- Візьми: Квіток липи
Ягід малини по 30,0
Змішай. Видай.
Познач:
- Візьми: Відвару кори крушини 18,0—180 мл
Видай.
Познач:
- Візьми: Трави й квіток деревію 100,0
Видай.
Познач:
- Візьми: Рідкого екстракту грициків 25,0
Видай.
Познач:
- Візьми: Нашатирно-ганусових крапель 10 мл
Видай.
Познач:
- Візьми: Настояю листя бобівника трилистого 10,0—200 мл
Видай.
Познач:
- Візьми: Таблетки активованого вугілля 0,5 числом 20
Видай.
Познач:

III. Перекладіть словосполучення латинською мовою:

- Кора крушини. 2. Відвар кори жостеру проносного. 3. Трава грициків.
- Рідина Бурова. 5. Квітки календули. 6. Настій квіток бузини. 7. Настій кві-

ток календули. 8. Густа рідина. 9. Діетиловий ефір. 10. Таблетки активованого вугілля. 11. Листя бобівника трилистого. 12. Квітки маку снотворного. 13. Екстракт гірчака перцевого рідкий. 14. Квітки ромашки порошоквані. 15. Засоби пероральні й ректальні. 16. Настій квіток цмину піскового. 17. Побрібнена кора калини. 18. Нашатирний спирт — зовнішній засіб. 19. Нашатирно-ганусові краплі для дорослих. 20. Препарати з квіток арніки. 21. Рецетт для автора. 22. Медичне мило.

IV. Перекладіть усно рецетти українською мовою:

1. Recipe: Decocti corticis radicum Berberidis 12,0 — 180,0
Da.
Signa:
2. Recipe: Extracti Polygoni hydropiperis fluidi 25,0
Da.
Signa:
3. Recipe: Infusi florum Tiliae 500 ml
Da.
Signa:
4. Recipe: Liquoris Ammonii anisati 50 ml
Sirupi Althaeae 20 ml
Aquae purificatae ad 200 ml
Misce. Da.
Signa:
5. Recipe: Chloroformii
Spiritus aethylici 95% ana 20 ml
Aetheris aethylici 10 ml
Liquoris Ammonii caustici guttas V
Misce. Da.
Signa:

§ 98. Лексичний мінімум

aër, aëris m	— повітря
aether, ëris m	— ефір
auctor, òris m	— автор
carbo, ònis m	— вугілля
cortex, ícis m	— кора
flos, òris m	— квітка
homo, ïnis m	— людина
lege artis	— за законом мистецтва (за всіма правилами)
Liquor Ammonii anisatus	— нашатирно-ганусові краплі
Liquor Ammonii caustici	— нашатирний спирт
liquor, òris m	— рідина
odor, òris m	— запах
os, oris n	— рот

per os	— перорально, через рот
pro auctōre (pro me)	— для автора (для мене)
sapo, ōnis m	— мило
sapor, ōris m	— смак
stipes, ūtis m	— стебло, стеблина
tuber, ěris n	— бульба, клубень

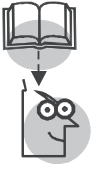
Назви рослин

Bursa (ae) pastoris	— грицики, калитник
Menyanthes, ĩdis f	— бобівник, трилісник
Menyanthes (idis) trifoliata (ae)	— бобівник трилистяний (бот.)
Papaver, ěris n	— мак
Papaver (is) somniferum (i)	— мак снотворний (бот.)
Piper, ěris n	— перець
Piper (eris) nigrum (i)	— перець чорний (бот.)
Polygonum (i) hydropiper (is)	— гірчак перцевий, водяний перець (бот.)

§ 99. Афоризми

1. <i>Finis coronat opus.</i>	— Кінець вінчає діло.
2. <i>Labores pariumt honores.</i>	— Праця породжує почесі.
3. <i>Gutta cavat lapidem.</i>	— Крапля довбе камінь.
4. <i>Amicus cognoscitur amore, more, ore, re.</i>	— Приятель пізнається завдяки любові, звичаям (характеру), мові, вчинкам.
5. <i>Qui gladio ferit, gladio perit.</i>	— Хто воює мечем, від меча й гине.
6. <i>Vincere scis, victoria uti nescis.</i>	— Умієш перемагати, але не вмієш скористатися перемогою.
7. <i>Maria montesque pollicere.</i>	— Обіцяти моря і гори.

ЗАНЯТТЯ № 20

§ 100. Іменники жіночого роду III відміни

Іменники жіночого роду в називному відмінку однини мають такі закінчення: **-do, -go, -io, -s, -as, us, -ax, -ux, -x, -ix; -is, -es.**

Кожному закінченню в Nom. sing. відповідає певна форма основи слова, яка проявляється в родовому відмінку:

Nom.	Gen.	Приклад
-do } -go }	-īnis	hirudo, hirudīnis <i>f</i> — п'явка Plantago, Plantaginīnis <i>f</i> — подорожник
-io	-ōnis	infectio, infectiōnis <i>f</i> — ін'єкція
-n/r + s	-tis	pars, partīnis <i>f</i> — частина; mens, ntis <i>f</i> — розум
-as	-ātis	sanitas, sanitātis <i>f</i> — здоров'я
-us	-ūtis	salus, salūtis <i>f</i> — здоров'я
-is	-īdis	Thermopsis, Thermopsīdis <i>f</i> — термопис, мишатник
-is } -es } (рівноскладові)	-is	apis, apis <i>f</i> — бджола
-ax	-ācis	Borax, Borācis <i>f</i> — бура
-ux	-ūcis	nux, nucis <i>f</i> — горіх
-ix	-īcis	Filix, Filicis <i>f</i> — папороть

За винятком з правила про рід до *чоловічого роду* відносяться іменники:

turio, ōnis *m* — пагін

pulvis, ěris *m* — порошок

adeps, adīpis *m* — жир, сало

Найменування аніонів солей на **-as, -is.**

Наприклад: sulfas, ātis *m* — сульфат

phosphas, ātis *m* — фосфат

nitris, ītis *m* — нітрит

nitras, ātis *m* — нітрат

За винятком до *середнього роду* відносяться іменники:

Ribes, is *n* — смородина

Echinopanax, ācis *n* — заманиха

§ 101. Вправи

I. Перекладіть усно українською мовою:

1. Infusum herbae Thermopsidis ad bronchitidem, grippum ut remedium expectorans in medicina adhibetur. 2. Radix Ginseng oleum aethereum, glycosida, saponina continet, in forma tincturae spirituosae per os praescribitur. 3. Tinctura spirituosa ex rhizomatis cum radicibus Valerianae et Echinopanacis praeparatur, ut remedium stimulans praescribitur. 4. Praeparata Digitalis lanatae et Digitalis purpureae glycosida cardiaca continent. 5. Pix liquida Betulae seu oleum Rusci in unguento Wischnevsky et unguento Wilkinsoni est. 6. Extractum Filicis maris spissum ut remedium anthelminthicum in capsulis gelatinosis sumitur. 7. Mucilago Amyli in medicina adhibetur. 8. Suspensio «Novocindolum» remedium antisepticum est, Zinci oxydum, Acidum boricum, Novocainum, Glycerinum, talcum, spiritum aethylicum 96%, aquam purificatam continet.

II. Перекладіть усно рецепти українською мовою:

1. Recipe: Solutionis Ichthyoli 10% in Glycerino 25ml
Da.
Signa:
2. Recipe: Decocti radicum Sanguisorbae 15,0—200 ml
Da.
Signa:
3. Recipe: Infusi herbae Adonidis vernalis 6,0—180 ml
Diuretini 4,0
Sirupi Sacchari ad 200,0
Misce. Da.
Signa:
4. Recipe: Tincturae Leonuri 15 ml
Tincturae Nucis vomicae 5 ml
Misce. Da.
Signa:
5. Recipe: Liquoris Ammonii anisati 2 ml
Sirupi Althaeae 15,0
Misce. Da.
Signa:
6. Recipe: Pulveris Glycyrrhizae compositi 50,0
Da.
Signa:

III. Перекладіть письмово латинською мовою:

1. Сухий екстракт блювотного горіха. 2. Порошок коріння ревеню. 3. Спиртовий розчин хлорофіліпту. 4. Сироп з коріння алтеї. 5. Сухий екстракт термопсису у порошок та в таблетках. 6. Арахісова олія. 7. Складний порошок солодки. 8. Сік листя наперстянки. 9. Трава горицвіту весняного. 10. Різаний корінь валеріани. 11. Кукурудзяний крохмаль. 12. Очищене свиняче сало для мазі. 13. На-

стій листя подорожника. 14. Висушені квітки цмину піскового. 15. Розділені й нерозділені порошки. 16. Спиртові й олійні розчини. 17. Препарат для внутрішньовенної ін'єкції. 18. Водний розчин метиленового синього. 19. Масляний розчин нітрогліцерину в капсулах. 20. Суспензія інсулін-протаміну для ін'єкцій. 21. Ягоди чорної смородини. 22. Порошок стрептоциду для присипки. 23. Сосновий дьоготь. 24. Настій листя брусниці. 25. Твердий жир.

IV. Перекладіть рецепти письмово латинською мовою:

1. Візьми: Розчину глюкози 40% 20 мл
Видай в ампулах числом 6
Познач:
2. Візьми: Березового дьогтю
Пшеничного борошна по 3,0
Змішай, щоб утворилися пілюлі числом 30
Видай.
Познач:
3. Візьми: Настою коріння алтеї 1,0 — 100 мл
Нашатирно-ганусових крапель 1 мл
Змішай. Видай.
Познач:
4. Візьми: Новокаїну 0,2
Води для ін'єкцій 10 мл
Глюкози скільки потрібно, щоб утворився ізотонічний розчин
Простерилізувати!
Видати.
Позначити:
5. Візьми: Водного розчину метиленового синього 1% 100 мл
Простерилізуй!
Видай.
Познач:
6. Візьми: Дьогтю березового
Сірки осадженої по 5,0
Вазеліну 60,0
Змішай, нехай утвориться мазь
Видай.
Познач:
7. Візьми: Ефірного екстракту чоловічої папороті 0,5
Видай числом 12 у желатинових капсулах
Познач:
8. Візьми: Порошку листя наперстянки 0,05
Цукру 0,3
Змішай, щоб утворився порошок
Видай такі дози числом 12
Познач:
9. Візьми: Настоянки лимонника 20 мл
Настоянки блювотного горіха 5 мл
Змішай. Видай.
Познач:

10. Візьми: Скипидару
Свинячого сала по 15,0
Змішай. Видай.
Познач:
11. Візьми: Присипки аміказолу 2% 100,0
Видай.
Познач:

§ 102. Лексичний мінімум

<i>adeps, adīpis m</i>	— жир, сало
<i>adeps suillus (seu axungia porcina)</i>	— свинячий жир, свиняче сало
<i>adeps lanae</i>	— овечий жир
<i>aspersio, ōnis f</i>	}
<i>conspersio, ōnis f</i>	
<i>Borax, ācis f</i>	— присипка
<i>cutis, is f</i>	— бура
<i>faex, faecis f</i>	— шкіра
<i>frictio, ōnis f</i>	— дріжджі; вижимка
<i>hirudo, īnis f</i>	— розтирання, розтирка
<i>infans, antis m, f</i>	— п'явка
<i>inhalatio, ōnis f</i>	— дитина
<i>injectio, ōnis f</i>	— інгаляція, вдихання
<i>lanugo, īnis f</i>	— ін'єкція
<i>latitudo, īnis f</i>	— пух, пушок
<i>longitudo, īnis f</i>	— ширина
<i>mucilago, īnis f</i>	— довжина
<i>nux, nucis f</i>	— слиз
<i>pix, picis f</i>	— горіх
<i>pix liquida</i>	— смола
<i>pulvis, ěris m</i>	— дьоготь
<i>praeparatio, ōnis f</i>	— порошок
<i>radix, īcis f</i>	— приготування; препарат
<i>solutio, ōnis f</i>	— корінь
	— розчин

Назви рослин

<i>Adonis, īdis m, f</i>	— адоніс, горицвіт
<i>Arachis, īdis f</i>	— арахіс
<i>Berberis, īdis f</i>	— барбарис
<i>Bidens, ntis f</i>	— череда
<i>Digitalis, is f</i>	— наперстянка, дигіталіс
<i>Digitalis (is) purpurea (ae)</i>	— наперстянка пурпурова (<i>бот.</i>)
<i>Echinopanax, ācis n</i>	— заманиха, оплопанакс
<i>Felix mas (Gen. Filicis maris)</i>	— чоловіча папороть

Mays, Maÿdis <i>f</i>	— кукурудза, маїс
nux, nucis <i>f</i>	— горіх
Nux (nucis) vomica (ae)	— блювотний горіх, чилібуха
Strychnos nux-vomica	— блювотний горіх, чилібуха (<i>бот.</i>)
Plantago, ĩnis <i>f</i>	— подорожник
Ribes, is <i>n</i>	— смородина
Thermopsis, ĩdis <i>f</i>	— термопсис, мишатник
Vitis (is) idaea (ae)	— брусниця

§ 103. Афоризми

1. <i>O sancta simplicitas!</i>	— О свята простота!
2. <i>Si sapis, sis apis.</i>	— Якщо ти мудрий, будь бджілкою (таким працелюбним, як бджола).
3. <i>Repetitio est mater studiorum.</i>	— Повторення — мати навчання.
4. <i>Panem et circenses!</i>	— Хліба та видовищ!
5. <i>Homo homini amicus est.</i>	— Людина людині друг.
6. <i>Modificus cibi, medicus sibi.</i>	— Стриманий у їжі сам собі лікар.
7. <i>In vino veritas, in aqua sanitas.</i>	— У вині правда, у воді здоров'я.

ЗАНЯТТЯ № 21

§ 104. Іменники середнього роду III відміни

Іменники середнього роду в називному відмінку однини мають такі закінчення: **-en, -ur, -us, -ma, -e, -al, -ar, -l, -c, -t**.

Кожному закінченню в Nom. sing. відповідає певна форма основи слова, яка виявляється в родовому відмінку:

Nom.	Gen.	Приклад
-en	-īnis	semen, semīnis n — сім'я, насінина
-ur	-ūris	sulfur, sulfūris n — сірка
-us	-ōris	tempus, tempōris n — час
-ma	-ātis	stigma, stigmātis n — приймочка
-c	-tis	lac, lactis n — молоко
-t	-ītis	caput, capītis n — голова, голівка
-e	-is	Secale, is n — жито
-al	-ālis	animal, animālis n — тварина
-l	-lis	mel, mellis n — мед
-ar	-āris	Nuphar, Nuphāris n — глечики, латаття

Іменники грецького походження на **-ma** в Dat. і Abl. plur. мають закінчення **-is** (замість **-ibus**).

Наприклад: rhizoma, ātis *n* — кореневище; in rhizomatis — у кореневищах.

§ 105. Вправи

1. Перекладіть рецепти усно українською мовою:

1. Recipe: Aluminis 0,1
Aquae purificatae 10 ml
Misc. Da.
Signa:

2. Recipe: Extracti stigmatum Maydis fluidi 20 ml
Da.
Signa:

3. Recipe: Emulsi seminum Cucurbitae decorticatorum ex 50,0 — 200,0
Sirupi Citri 20,0
Misc. Da.
Signa:
4. Recipe: Decocti rhizomatum Tormentillae 20,0 — 180 ml
Da.
Signa:
5. Recipe: Olei jecoris Aselli vitaminisati 100 ml
Da.
Signa:
6. Recipe: Sulfuris depurati 0,3
Olei Persicorum 30,0
Misceatur.
Sterilisetur!
Detur.
Signetur:

II. Перекладіть речення усно українською мовою:

1. Mucilago seminum Lini ex 1 parte seminum Lini et 30 partibus aquae ex tempore praeparatur. 2. Alcaloidum Strychninum e seminibus Strychni obtinetur. 3. Ergotaminum et Ergometrinum sunt alcaloidea Secalis cornuti. 4. Sulfur depuratum ut remedium ad curationem morborum cutis adhibetur. 5. Oleum jecoris Aselli vitaminisatum in medicina adhibetur. 6. Styli et stigmata Maydis citosterolum, stigmasterolum, oleum pingue, oleum aethereum, saponina, vitaminum C, vitaminum K et materias alias continent. 7. Alumen pulvis albus crystallisatus est, in aqua solvitur, in forma solutionum aquosarum (0,5%—1%) pro gargarismate adhibetur. 8. In compositione specierum stomachicarum rhizoma Calami pulveratum includitur.

III. Перекладіть речення письмово латинською мовою:

1. Емульсія насіння гарбуза. 2. Насіння кропу. 3. Порошковане насіння льону. 4. Очищена сірка в складному порошку солодки. 5. Палений галун для присипки. 6. Кореневище з коренями родовика. 7. Препарат лютенурин готується з кореневищ жовтих глечиків. 8. Мікстура для полоскання. 9. Очищений мед. 10. Рідкий екстракт кукурудзяних приймочок. 11. Молочний цукор не розчиняється в ефірі. 12. Вітамінізований риба'ячий жир тріски. 13. Розчин солі. 14. Голівки маку снотворного. 15. Емульсія насіння мигдалю. 16. Екстемпоральні засоби. 17. Осаджена сірка для мазі. 18. Препарат «Строфантин К» готується з насіння строфанту. 19. Видай склоподібне тіло в ампулах.

IV. Перекладіть рецепти письмово латинською мовою:

1. Візьми: Анестезину 5,5
Нафталану 3,0
Сірки осадженої 1,5
Пасти Лассара 60,0
Змішай, щоб утворилася мазь
Видай.
Познач:

2. Візьми: Відвару кореневищ глечиків жовтих 10,0—200 мл
Видай.
Познач:
3. Візьми: Очищеної сірки
Складного порошку солодки по 0,25
Змішай, нехай утвориться порошок
Видай такі дози числом 15
Познач:
4. Візьми: Рідкого екстракту маткових ріжок 20 мл
Видай.
Познач:
5. Візьми: Настою кореневищ лепехи 20,0—200 мл
Видай.
Познач:
6. Візьми: Слизу насіння льону 90,0
Бензонафтолу 1,0
Змішай. Видай.
Познач:
7. Візьми: Емульсії насіння гарбуза, очищеного від шкірки 50,0
Цукру 20,0
Очищеної води 80,0
Змішай. Видай.
Познач:
8. Візьми: Кореневищ з коренями валеріани 100,0
Видай.
Познач:
9. Візьми: Рідкого екстракту кукурудзяних приймочок 20 мл
Видай.
Познач:

§ 106. Лексичний мінімум

alcohol, ōlis <i>n</i>	— алкоголь, спирт
alumen, ĩnis <i>n</i>	— галун
Alumen ustum	— палений галун
caput, ĩtis <i>n</i>	— голова, голівка
cataplasma, ātis <i>n</i>	— компрес, припарка
corpus, ōris <i>n</i>	— тіло; субстанція
Corpus vitreum	— склоподібне тіло
derma, ātis <i>n</i>	— шкіра
elixir, ĩris <i>n</i>	— еліксир
gargarisma, ātis <i>n</i>	— полоскання
hepar, ātis <i>n</i>	— печінка
jecur, ōris <i>n</i>	— печінка (морських тварин та риби)
oleum jecoris Aselli	— масло печінки тріски, трісковий риб'ячий жир
lac, lactis <i>n</i>	— молоко

saccharum lactis	— молочний цукор
mel, mellis <i>n</i>	— мед
nomen, ĩnis <i>n</i>	— ім'я
rhizoma, ātis <i>n</i>	— кореневище
sal, salis <i>n, m</i>	— сіль
semen, ĩnis <i>n</i>	— сім'я, насінина
stigma, ātis <i>n</i>	— приймочка
sulfur, ūris <i>n</i>	— сірка
systema, ātis <i>n</i>	— система
tempus, ōris <i>n</i>	— час
ex tempore	— за потребою, на вимогу, екстемпорально

Назви рослин

Nuphar, āris <i>n</i>	— глечики жовті, латаття
Secale, is <i>n</i>	— жито
Secale cornutum	— маткові ріжки, спориння

§ 107. Афоризми

1. <i>Quot capita, tot sententiae.</i>	— Скільки голів, стільки й думок.
2. <i>O tempora, o mores!</i>	— О часи, о звичаї!
3. <i>Mens sana in corpore sano.</i>	— У здоровому тілі — здоровий дух.
4. <i>Fides facit fidem.</i>	— Довір'я викликає довір'я.
5. <i>Alea jacta est.</i>	— Жереб кинуте (прийнято безповоротне рішення) (Юлій Цезар).
6. <i>Duos lepores insequens, neutrum cepit.</i>	— За двома зайцями поженешся, жодного не вловиш.

ЗАНЯТТЯ № 22

§ 108. Особливості відмінювання грецьких рівноскладових іменників на **-sis**

До іменників III відміни відносяться рівноскладові іменники жіночого роду на **-sis** грецького походження.

Наприклад: *dosis, is f* — доза,
narcosis, is f — наркоз.

Вони мають такі особливості у відмінюванні:

Acc. sing. **-im**
Abl. sing. **-i**
Gen. plur. **-ium**

Наприклад: *pro dosi* — на прийом, разова доза,
pro narcosi — для наркозу.

Зразок відмінювання іменника на **-sis** *dosis, is f*

Casus	Singularis	Pluralis
Nom.	<i>dosis</i>	<i>doses</i>
Gen.	<i>dosis</i>	<i>dosium</i>
Dat.	<i>dosi</i>	<i>dosibus</i>
Acc.	<i>dosim</i>	<i>doses</i>
Adl.	<i>dosi</i>	<i>dosibus</i>

Таким чином відмінюються і деякі латинські іменники на **-is**:
tussis, is f — кашель; *pertussis, is f* — коклюш; *febris, is f* — пропасниця та ін.

§ 109. Контрольні питання

1. Які іменники належать до III відміни?
2. Які закінчення мають у називному відмінку іменники чоловічого, жіночого, середнього роду?
3. Які іменники називаються рівноскладовими?

4. У чому полягають особливості словникової форми іменників III відміни?
5. За якими типами відмінюються іменники III відміни? Як визначити тип відмінювання?
6. Які відмінкові закінчення мають іменники приголосного, голосного, мішаного типу?
7. Назвіть винятки щодо роду іменників чоловічого, жіночого, середнього роду.
8. Який іменник чоловічого роду може перекладатися як «рідина» і «розчин»?
9. Яку особливість у відмінюванні мають грецькі іменники середнього роду на **-ma**?
10. Які особливості у відмінюванні мають грецькі рівноскладові іменники жіночого роду на **-sis**?

§ 110. Вправи

I. Перекладіть речення усно українською мовою:

1. Calomelas ut remedium externum pro aspersione adhibetur. 2. Pulveres, qui in doses dividuntur, pulveres divisi nominantur. 3. Sunt praeparata «Chloroformium» (pro frictione adhibetur) et linimentum Chloroformii compositum (pro frictionibus).
4. Oleum Sinapis aethereum in forma solutionis spirituosae 2% adhibetur, in chartis Sinapis est. 5. Sunt doses maximae, doses minimae et doses therapeuticae. 6. Medicus varia antibiotica ad sepsim praescribit. 7. Infusum foliorum Orthosiphonis actionem diureticam habet. 8. Folia Farfarae, herba Serpylli, herba Thermopsidis, radix Althaeae contra tussim vetuste adhibentur. 9. Multa praeparata synthesi obtinentur. 10. Gammaglobulinum ad prophylaxim morbillorum praescribitur. 11. Aether pro narcosi aether anaestheticus aliter nominatur.

II. Перекладіть рецепти усно українською мовою:

1. Recipe: Calomelanos 10,0
Da.
Signa:
2. Recipe: Trichloroethyleni pro narcosi 100 ml
Da.
Signa:
3. Recipe: Foliorum Orthosiphonis 100,0
Da.
Signa:

III. Перекладіть речення письмово українською мовою:

1. Суха мікстура проти кашлю. 2. Максимальна разова доза синестролу.
3. Ефірна гірчична олія. 4. Каломель для присипки. 5. Ефір для наркозу.
6. Настій листя ниркового чаю. 7. Пероральні, ректальні, сублінгвальні, ексте-

мпоральні засоби. 8. Порошкова трава термопсису. 9. Листя наперстянки шерстистої. 10. Висушені, порошоквані квітки ромашки. 11. Кореневища з коренями родовика. 12. Складний порошок солодки. 13. Сухий екстракт горицвіту весняного. 14. Розчин фолікуліну в олії. 15. Настій трави череди. 16. Водні розчини для ін'єкцій. 17. Рідкий екстракт гірчака перцевого. 18. Лист бобівника трилистого. 19. Насіння арахісу. 20. Емульсія очищеного від шкірки насіння гарбуза. 21. Настоянка блювотного горіха вміщує алкалоїди стрихнін та бруцин. 22. Очищене свиняче сало в мазях. 23. Корінь кульбаби з травою. 24. Висушена кора крушини. 25. Таблетки кореня ревеню. 26. Розділені й нерозділені порошки. 27. Різане листя подорожника. 28. Дьоготь ялівцю. 29. Мікстура з нашатирно-ганусовими краплями. 30. Максимальна разова доза пентаміну для дітей.

IV. Перекладіть рецепти письмово українською мовою:

1. Візьми: Ефіру для наркозу 100,0
Видай.
Познач:
2. Візьми: Каломелі 0,1
Молочного цукру 0,3
Змішай, нехай утвориться порошок
Видай такі дози числом 6
Познач:
3. Візьми: Настою листя ниркового чаю 4,0—200 мл
Видай.
Познач:
4. Візьми: Настою квіток календули 20,0—200 мл
Видай.
Познач:
5. Візьми: Відвару коріння мильнянки 6,0—180 мл
Нашатирно-ганусових крапель 3 мл
Змішай. Видай.
Познач:
6. Візьми: Сухого екстракту грициків
Екстракту маткових ріжок по 3,0
Порошку коріння солодки скільки потрібно, щоб
утворилися пілюлі числом 30
Видай.
Познач:
7. Візьми: Таблетки проти кашлю числом 10
Видай.
Познач:
8. Візьми: Нафталану 40,0
Осадженої сірки
Дьогтю по 15,0
Змішай, нехай утвориться мазь
Видай.
Познач:

§ 111. Лексичний мінімум

basis, is <i>f</i>	— основа; основний лікарський засіб
Calomelas, ānos <i>n</i>	— каломель (монохлорид ртуті)
dosis, is <i>f</i>	— доза
dosis maxima	— вища доза
dosis minima	— нижча доза
dosis media (<i>seu</i> therapeutica, medicata)	— середня (терапевтична, лікувальна) доза
dosis toxica	— отруйна доза
pro dosi	— на один прийом, разова доза
febris, is <i>f</i>	— пропасниця, гарячка
contra febrim	— проти пропасниці
lysis, is <i>f</i>	— розкладання, розчинення
narcosis, is <i>f</i>	— наркоз
pro narcosi	— для наркозу
pertussis, is <i>f</i>	— коклюш
contra pertussim	— проти коклюшу
charta Sinapis	} — гірчичник
charta sinapismata	
sinapismus-saccinus activatus	— гірчичник-пакет активований
tussis, is <i>f</i>	— кашель
contra tussim	— проти кашлю
Propolis, is <i>f</i>	— прополіс

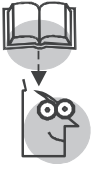
Назви рослин

Sinapis, is <i>f</i>	— гірчиця
Orthosiphon, ōnis <i>m</i>	— нирковий чай, ортосифон
Rhus, Rhois <i>f</i>	— сумах

§ 112. Афоризми

1. <i>Cum grano salis.</i>	— З дрібкою солі (дотепно).
2. <i>Urbi et orbi.</i>	— Місту й миру (всьому світу).
3. <i>Ultima ratio.</i>	— Останній доказ.
4. <i>Amicus Plato, sed magis amica veritas.</i>	— Друг Платон, але правда дорожча.
5. <i>Si vis pacem, para bellum.</i>	— Якщо хочеш миру, готуйся до війни.
6. <i>Si vis pacem, para pacem.</i>	— Якщо хочеш миру, готуйся до миру.

ЗАНЯТТЯ № 23

§ 113. Прикметники III відміни (II група)

За родовими закінченнями прикметники III відміни поділяються на три групи:

I. Прикметники з трьома родовими закінченнями: **-er** (masculinum), **-is** (femininum), **-e** (neutrum).

У словник записуються у формі чоловічого роду із закінченнями жіночого та середнього родів називного відмінка однини.

Закінчення жіночого й середнього родів цих прикметників записуються з зміненою частиною основи.

Наприклад: *silvester, tris, tre* — лісовий, -a, -e
m f n

II. Прикметники з двома закінченнями, які мають у чоловічому і жіночому родах спільне закінчення **-is**, а в середньому роді **-e**.

До цієї групи відноситься більшість прикметників III відміни.

У словник записується форма чоловічого й жіночого родів називного відмінка однини та закінчення середнього роду.

Наприклад: *vernalis, e* — весняний, -a, -e
m, f, n

III. Прикметники з одним закінченням мають спільне закінчення для всіх трьох родів: **-x** або **-s**. Записуються в словник, як іменники III відміни, у формі називного відмінка однини разом із закінченням родового відмінка та зміненою частиною основи.

Наприклад: *simplex, ĩcis* — простий, -a, -e
m, f, n Gen
recens, ntis — свіжий, -a, -e
m, f, n Gen

Основа прикметників з трьома та двома закінченнями знаходиться за формою жіночого роду, а прикметників з одним закінченням — за формою родового відмінка.

silvester, tris, tre — основа: *silvestr -*
vernalis, e — основа: *vernal-*
simplex, ĩcis — основа: *simplic-*

Усі прикметники III відміни відмінюються за голосним типом.

Зразки відмінювання іменника з прикметником III відміни:
solutio sterilis — стерильний розчин

	Sing.		Plur.
Nom.	<i>solutio sterilis</i>	Nom.	<i>solutiones steriles</i>
Gen.	<i>solutionis sterilis</i>	Gen.	<i>solutionum sterilium</i>
Dat.	<i>solutioni sterili</i>	Dat.	<i>solutionibus sterilibus</i>
Acc.	<i>solutionem sterilem</i>	Acc.	<i>solutiones steriles</i>
Abl.	<i>solutione sterili</i>	Abl.	<i>solutionibus sterilibus</i>

bacca silvestris — лісова ягода

	Sing.		Plur.
Nom.	<i>bacca silvestris</i>	Nom.	<i>baecae silvestres</i>
Gen.	<i>baecae silvestris</i>	Gen.	<i>baecarum silvestrium</i>
Dat.	<i>baecae silvestri</i>	Dat.	<i>baecis silvestribus</i>
Acc.	<i>baccam silvestrem</i>	Acc.	<i>baccas silvestres</i>
Abl.	<i>bacca silvestri</i>	Abl.	<i>baccis silvestribus</i>

suppositorium rectale — ректальна свіча

	Sing.		Plur.
Nom.	<i>suppositorium rectale</i>	Nom.	<i>suppositoria rectalia</i>
Gen.	<i>suppositorii rectalis</i>	Gen.	<i>suppositoriorum rectalium</i>
Dat.	<i>suppositorio rectali</i>	Dat.	<i>suppositoriis rectalibus</i>
Acc.	<i>suppositorium rectale</i>	Acc.	<i>suppositoria rectalia</i>
Abl.	<i>suppositorio rectali</i>	Abl.	<i>suppositoriis rectalibus</i>

§ 114. Основні суфікси прикметників III відміни

-āl(is), -ār(is) — виражають відношення, або належність до чогось. Наприклад: *medicinālis*, е — медичний; *musculāris*, е — м'язовий; *officinālis*, е — аптечний.

-bīl(is), -īl(is) — виражають здатність, можливість бути об'єктом якої-небудь дії. Наприклад: *solubīlis*, е — розчинний; *volatlīs*, е — леткий.

-ēns(is) — виражає відношення до країни, регіону або місцевості. Наприклад: *chinēnsis*, е — китайський; *argvēnsis*, е — польовий.

§ 115. Вправи

I. Перекладіть латинською мовою та провідмінійте словосполучення:
 піхвова кулька, проста настоянка, леткий лінімент.

II. Перекладіть речення українською мовою:

1. Exitus letalis. 2. Remedia simplicia et composita sunt. 3. Aether medicinalis pro usu externo adhibetur. 4. Pulveres subtiles et grossi sunt. 5. Alcaloidea et

glycosida ex plantis officinalibus eliciuntur. 6. Succı baccarum recentes in medicina adhibentur. 7. Olea aetherea substantias volatiles continent. 8. Tabulettae enterosolubiles in intestinis solvuntur. 9. Solutio Pyrogenali pro injectione intramusculari.

III. Перекладіть рецепти українською мовою:

1. Recipe: Solutionis Gelatinae medicinalis 10% 10ml
Da tales doses numero 10 in ampullis
Signa:
2. Recipe: Extracti Serpylli fluidi 20 ml
Sirupi simplicis 100 ml
Misce.Da.
Signa:
3. Recipe: Infusi herbae Ledi palustris 10,0—200 ml
Misce.Da.
Signa:
4. Recipe: Solutionis Norsulfazoli solubilis 5% 20 ml
Sterilisa! Da.
Signa:
5. Recipe: Pulveris foliorum Digitalis 0,1
Olei Cacao 2,5
Misce, fiat suppositorium rectale
Da tales doses numero 12
Signa:
6. Recipe: Olei Terebinthinae
Chloroformii ana 10,0
Linimenti volatilis ad 60,0
Misce, fiat linimentum
Da.
Signa:
7. Recipe: Tabulettas «Cytochromum C» 0,01 enterosolubiles numero 50
Da.
Signa:

IV. Перекладіть латинською мовою:

1. Розчинний фурагін. 2. Піхвові кульки. 3. Ректальні свічки з анестезином. 4. Мазь сульфацилу розчинного. 5. Простий сироп або цукровий сироп. 6. Грудний еліксир. 7. Простий свинцевий пластир. 8. Леткий лінімент. 9. Рослинна олія. 10. Смертельна доза. 11. Стерильний розчин медичного желатину 10% в ампулах. 12. Дрібний порошок стрептоциду для присипки. 13. Розчин еуфіліну для внутрішньом'язової ін'єкції. 14. Кишковорозчинні таблетки нафтамону. 15. Стерильні лікарські засоби. 16. Медична консервована жовч. 17. Офіційальні мазі. 18. Лікарські рослини. 19. Сосна лісова. 20. Кульбаба лікарська. 21. Багно болотяне. 22. Валеріана лікарська. 23. Прості і складні порошки. 24. Поділи пілюльну масу на рівні частини. 25. М'які форми ліків.

V. Перекладіть рецепти латинською мовою:

1. Візьми: Леткого лініменту 100,0
Видай.
Познач:

2. Візьми: Натурального шлункового соку 100 мл
Видай.
Познач:
3. Візьми: Розчину метацину 0,1% 1 мл
Видай такі дози числом 6
Познач:
4. Візьми: Настою листя дигіталісу 0,5—180 мл
Простого сиропу 20 мл
Змішай. Видай.
Познач:
5. Візьми: Екстракту красавки 0,015
Новокаїну 0,2
Ксероформу 0,1
Іхтіолу 0,2
Масла какао скільки потрібно, щоб утворилася ректальна свічка
Видай такі дози числом 20
Познач:
6. Візьми: Еритроміцину 250000 ОД
Левоміцетину
Стрептоциду по 2,5
Змішай, нехай утвориться дрібний порошок
Видай.
Познач:
7. Візьми: Таблетки «Цитохром С» 0,01 кишковорозчинні числом 50
Видай.
Познач:
8. Візьми: Піхвові свічки з синтоміцином 0,25 числом 10
Видай.
Познач:
9. Візьми: Осарсолу 0,2
Глюкози 0,25
Масла какао 4,0
Змішай, щоб утворилася піхвова кулька
Видай такі дози числом 6
Познач:

§ 116. Лексичний мінімум

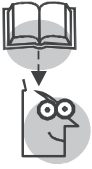
silvester, tris, tre	— лісовий
paluster, tris, tre	— болотний, болотяний
medicinalis, e	— медичний
officinalis, e	— лікарський, аптечний
vaginalis, e	— піхвовий
rectalis, e	— ректальний
aequalis, e	— рівний
pectoralis, e	— грудний
naturalis, e	— натуральний

letalis, e	— смертельний
levis, e	— легкий
intramuscularis, e	— внутрішньом'язовий
solubilis, e	— розчинний
enterosolubilis, e	— кишковорозчинний
vegetabilis, e	— рослинний
injectabilis, e	— ін'єкційний
sterilis, e	— стерильний
subtilis, e	— дрібний
transdermalis, e	— трансдермальний
volatilis, e	— леткий
simplex, ĩcis	— простий
recens, ntis	— свіжий
Da tales doses numero...	— Видай такі дози числом...
Divide in partes aequales numero...	— Поділи на рівні частини числом...

§ 117. Афоризми

1. <i>Et fumus patriae dulcis.</i>	— І дим батьківщини солодкий.
2. <i>Omne initium difficile est.</i>	— Кожний початок — важкий.
3. <i>Simplicitas sigillum veri.</i>	— Простота — ознака істини.
4. <i>Similia similibus curantur.</i>	— Подібне подібним лікується.
5. <i>Ira furor brevis est.</i>	— Гнів — короточасне божевілля.
6. <i>Mare verborum, gutta rerum.</i>	— Море слів — крапля діл.
7. <i>Consulenti caput numquam dolet.</i>	— У розсудливого голова ніколи не болить.
8. <i>Amicitia inter pocula contracta plerumque vitrea est.</i>	— Дружба, що почалася з келихом в руці, переважно нетривка.

ЗАНЯТТЯ № 24

§ 118. Прикметники III відміни в ботанічних назвах

В ботанічній номенклатурі прикметники вживаються як видові означення.

Наприклад: *Valeriana officinalis* — валеріана лікарська
Convallaria majalis — конвалія травнева
Berberis amurensis — барбарис амурський
Ononis arvensis — вовчуг польовий

Прикметники **communis, e** та **vulgaris, e** у ботанічних назвах рослин використовуються в значенні «звичайний». Прикметник **communis** — вживається рідко:

Наприклад: *Amygdalus communis* — мигдаль звичайний
Juniperus communis — ялівець звичайний
Ricinus communis — рицина звичайна

Частіше в значенні «звичайний» використовується прикметник **vulgaris, e**.

Наприклад: *Thymus vulgaris* — чебрець звичайний
Origanum vulgare — материнка звичайна

§ 119. Прикметники fortis, e; mitis, e

Багато лікарських засобів випускаються в різній концентрації. У назвах таких лікарських засобів використовуються відповідні означення:

fortis, e — сильний за дією, форте

mitis, e — слабкий за дією, міте

Наприклад: *Sustac-forte* — сустак-форте, сильний за дією
(таблетка містить 0,0064 гліцеролтри-
нітрату)

Sustac-mite — сустак-міте, слабкий, (м'який) за дією
(таблетка містить 0,0026 гліцеролтри-
нітрату)

§ 120. Контрольні питання

1. Які прикметники відносяться до II групи?
2. На які три групи діляться прикметники III відміни? Як вони записуються в словник?
3. За яким типом III відміни відмінюються прикметники II групи?
4. Як визначається основа прикметників?

§ 121. Вправи

I. Перекладіть ботанічні назви українською мовою:

Pinus silvestris	Origanum vulgare
Foeniculum vulgare	Juniperus communis
Ononis arvensis	Berberis vulgaris
Schizandra chinensis	Scutellaria baicalensis
Convallaria majalis	Salvia officinalis
Thymus vulgaris	Anisum vulgare
Valeriana officinalis	Ledum palustre
Glycyrrhiza uralensis	Althaea officinalis
Taraxacum officinale	Malva silvestris
Ricinus communis	Amygdalus communis

II. Перекладіть рецепти українською мовою:

1. Recipe: Bicillini fortis 600000 UA
Da tales doses numero 6
Signa:
2. Recipe: Neriolini 0,0001
Da tales doses numero 12 in tabulettis
Signa:
3. Recipe: Tincturae Schizandrae chinensis 50 ml
Da.
Signa:
4. Recipe: Infusi fructuum Foeniculi vulgaris 10,0—200 ml
Da.
Signa:
5. Recipe: Tabulettas Nitrong-mitis numero 50
Da.
Signa:
6. Recipe: Extracti Equiseti arvensis fluidi 50,0
Da.
Signa:

III. Перекладіть речення усно українською мовою:

1. Sirupus Althaeae contra tussim adhibetur. 2. Sapo viridis in compositionem unguenti Wilkinsoni includitur. 3. Streptocidum solubile pulvis albus crystallisatus est, in forma solutionum 1—1,5% pro injectionibus intramuscularibus adhibetur. 4. Species diureticae herbam Equiseti arvensis continent. 5. Terebinthina succus Pini silvestris exsiccatum est. 6. Tabuletae Naphthammoni enterosolubiles ut remedium anthelminthicum praescribuntur. 7. Oleum Amygdalarum et oleum Persicorum olea pingua sunt. 8. Oleum Ricini e seminibus Ricini communis pressura conficitur. 9. Solutiones injectabiles semper steriles sunt. 10. Praeparata ex floribus et herba Convallariae majalis contra morbos cordis praescribuntur. 11. Radix Ononidis arvensis saponina et glycosida continet.

IV. Перекладіть письмово латинською мовою:

1. Трава багна болотного. 2. Зелене медичне мило. 3. Плоди анісу звичайного. 4. Густий сироп малини. 5. Настій трави конвалії травневої. 6. Відвар кори коренів барбарису звичайного. 7. Трава адонісу весняного. 8. Подрібнений корінь кульбаби лікарської. 9. Жирні олії. 10. Насіння ріцини звичайної. 11. Емульсія насіння мигдалю солодкого. 12. Лікарський засіб м'який за дією. 13. М'яка форма ліків. 14. Мезим-форте. 15. М'яка мазь. 16. Під'язикові таблетки. 17. Екстемпоральні засоби. 18. Настій ягід ялівцю звичайного. 19. Ін'єкційні розчини. 20. Піхвові кульки «Контрацептин». 21. Прості лікарські засоби. 22. Рідкий екстракт хвоща польового. 23. Порошок для внутрішньом'язових ін'єкцій. 24. Розчинний білий стрептоцид.

V. Перекладіть рецепти латинською мовою:

1. Візьми: Настою трави горицвіту весняного 6,0 — 180 мл
Темісалу 4,0
Простого сиропу до 200 мл
Змішай. Видай.
Познач:
2. Візьми: Порошку плодів лимоннику китайського 0,3
Видай такі дози числом 12
Познач:
3. Візьми: Таблетки панзинорм-форте, покриті оболонкою, числом 30
Видай.
Познач:
4. Візьми: Відвару коріння вовчуга польового 20,0—180 мл
Видай.
Познач:
5. Візьми: Настою трави багна болотного 10,0—180 мл
Сиропу алтеї до 200 мл
Змішай. Видай.
Познач:
6. Візьми: Плодів ганусу звичайного 50,0
Видай.
Познач:
7. Візьми: Мікрофоліну сильного за дією 0,00005
Видай такі дози числом 50 у таблетках
Познач:

8. Візьми: Дьогтю
 Зеленого мила по 15,0
 Етилового спирту 95% 15 мл
 Змішай, нехай утвориться лінімент
 Видай.
 Познач:
9. Візьми: Розчинного стрептоциду 5,0
 Розчину глюкози 1% 100 мл
 Змішай. Простерилізує! Видай.
 Познач:

§ 122. Лексичний мінімум

arvensis, e	— польовий
chinensis, e	— китайський
communis, e	— звичайний
vulgaris, e	
dulcis, e	— солодкий
extemporalis, e	— екстемпоральний
fortis, e	— сильний (за дією)
majalis, e	— травневий
mitis, e	— слабкий, м'який (за дією)
mollis, e	— м'який
peroralis, e	— пероральний
pinguis, e	— жирний
seminalis, e	— насінневий
sublingualis, e	— під'язичний, під'язиковий
vernalis, e	— весняний
viridis, e	— зелений

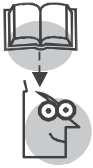
Назви рослин

Amygdalus communis	— мигдаль звичайний
Amygdalus dulcis	— мигдаль солодкий
Berberis vulgaris	— барбарис звичайний
Juniperus communis	— ялівець звичайний
Ononis arvensis	— вовчуг польовий
Origanum vulgare	— материнка звичайна
Ricinus communis	— рицина звичайна
Taraxacum officinale	— кульбаба лікарська
Viola arvensis	— фіалка польова
Ledum palustre	— багно болотняне

§ 123. Афоризми

1. *Omnia mea mecum porto.* — Все своє ношу з собою.
2. *Omne nimium nocet.* — Будь-яка надмірність шкодить.
3. *Qualis rex, talis grex.* — Який пастух, така й череда.
4. *Ars longa, vita brevis est.* — Мистецтво вічне, життя коротке.
5. *Fortes fortuna adjuvat.* — Сміливим доля допомагає.
6. *Notum est amorem caecum esse.* — Відомо, що кохання сліпе.
7. *Morosophi moriones pessimi.* — Учені дурні — найгірші з дурнів.
8. *Timeo Danaos et dona ferentes.* — Боюся данайців, навіть коли дарунки приносять.

ЗАНЯТТЯ № 25

§ 124. Дієприкметники теперішнього часу дійсного стану

Дієприкметник теперішнього часу дійсного стану — віддієслівна форма, що утворюється приєднанням до основи дієслова суфікса **-ns** (I — II дієвідміна), або **-ens** (III — IV дієвідміна). Родовий відмінок дієприкметників теперішнього часу дійсного стану закінчується на **-ntis**.

Наприклад: *praeparare* — *praeparans, ntis* (готуючий, готуюча, готуюче)

dividere — *dividens, entis* (розділяючий, розділяюча, розділяюче)

У дієприкметників теперішнього часу дійсного стану, як і у прикметників III відміни одного закінчення, всім трьом родам відповідає одна форма. У словник записується форма називного відмінка із закінченням родового відмінка та зміненою частиною основи.

Порівняйте:

m, f, n Gen.
↓ ↓
simplex, icis — простий, а, е

m, f, n Gen.
↓ ↓
constituens, ntis — формоутворюючий, а, е

Дієприкметники, як і прикметники III відміни, відмінюються за голосним типом.

Зразок відмінювання іменника з дієприкметником:
remedium constituens — формоутворюючий засіб

Casus	Singularis	Casus	Pluralis
Nom.	<i>remedium constituens</i>	Nom.	<i>remedia constituentia</i>
Gen.	<i>remedii constituentis</i>	Gen.	<i>remediorum constituentium</i>
Dat.	<i>remedio constituenti</i>	Dat.	<i>remediis constituentibus</i>
Acc.	<i>remedium constituens</i>	Acc.	<i>remedia constituentia</i>
Abl.	<i>remedio constituenti</i>	Abl.	<i>remediis constituentibus</i>

§ 125. Назви інгредієнтів у складному рецепті

Більшість назв інгредієнтів, що входять до складу складного рецепта, виражається дієприкметниками теперішнього часу дійсного стану.

Вони записуються в такому порядку:

1) **basis, is f** — основний лікарський засіб, що забезпечує основну терапевтичну дію;

2) **remedium adjuvans** — допоміжний засіб, що посилює чим послабляє дію основного засобу;

3) **remedium corrigens** — виправляючий засіб, що виправляє неприємний смак, колір чи запах ліків;

4) **remedium constituens** — формоутворюючий засіб, що надає лікарю визначену форму.

§ 126. Контрольні питання

1. Як утворюються дієприкметники теперішнього часу дійсного стану?
2. Як відмінюються дієприкметники теперішнього часу дійсного стану?
3. Як визначається основа дієприкметника теперішнього часу дійсного стану?

§ 127. Вправи

I. Утворіть від дієслів дієприкметники теперішнього часу дійсного стану, перекладіть їх українською мовою:

studeo, ēre II — вчитися

laboro, āre I — працювати

doceo, ēre II — вчити

adjuvo, āre I — допомагати

audio, īre IV — слухати

convalesco, ēre III — одужувати

formo, āre I — формувати, утворювати

II. Перекладіть усно українською мовою:

1. Ruta graveolens.
2. Lagochilus inebrians.
3. Vaccinum polyvalens.
4. Antitoxinum bivalens.
5. Acidum nitricum concentratum fumans.
6. Globuli anticoncipientes.
7. Homo sapiens.
8. Vir sapiens.
9. Status praesens.
10. Formae remedium pro infantibus.
11. Saccharum ut remedium corrigens in pulveribus adhibetur.
12. Oleum Cacao constituens suppositoriorum et globulorum est.
13. Folia Farfae ad praeparationem remedium expectorantium adhibentur.
14. Unguentum sulfuratum simplex.
15. Tabulettae Natrii para-aminosalicylatis 0,5 enterosolubiles.

III. Перекладіть письмово латинською мовою:

1. Таблетки глютамінової кислоти кишковорозчинні.
2. Трава жовтушника сірого.
3. Спиртовий розчин брильянтового зеленого.
4. Допоміжний засіб.
5. Захисна паста.
6. Відхаркувальна мікстура.
7. Виправляючий засіб.
8. Біла глина — формоутворюючий засіб для таблеток.
9. Розчинний норсульфазол.
10. Драже мезиму сильного за дією.
11. Стерильний розчин для ін'єкцій.
12. Дрібний порошок стрептоциду.
13. Насіння мигдалю солодкого.
14. Настій квіток горицвіту весняного.
15. Натуральний шлунковий сік.
16. М'яка форма ліків.
17. В'язучий засіб.
18. Сік із листя алое деревовидного.
19. Простий сироп, ягідні сиропи використовуються як виправляючі засоби для мікстур.
20. Свіжі плоди малини.
21. Сухий екстракт термопсису прописується як відхаркувальний засіб.

IV. Перекладіть рецепти латинською мовою:

1. Візьми: Трави жовтушника сірого 25,0
 Видай.
 Познач:
2. Візьми: Водного розчину брильянтового зеленого 1% 20 мл
 Видай.
 Познач:
3. Візьми: Еуфіліну 0,3
 Масла какао 3,0
 Змішай, нехай утвориться ректальна свіча
 Видай такі дози числом 20
 Познач:
4. Візьми: Таблетки мікрофоліну сильного за дією 0,00001 числом 50
 Видай.
 Познач:
5. Візьми: Піхвові свічки «Осорбон» числом 10
 Видай.
 Познач:
6. Візьми: Трави хвоща польового 25,0
 Видай.
 Познач:
7. Візьми: Настою кореневищ з коренями валеріани із 6,0 — 180 мл
 Простого сиропу 20,0
 Змішай. Видай.
 Познач:

§ 128. Лексичний мінімум

adjuvans, ntis	— допоміжний
adstringens, ntis	— в'язучий
anticoagulans, ntis	— перешкоджаючий зсіданню крові, антикоагуляційний
anticoncipiens, ntis	— протизаплідний, контрацептивний
corrigenens, ntis	— виправляючий, виправний
constituens, ntis	— формоутворюючий, формоутворювальний

defendens, ntis	— захисний
excitans, ntis	— збуджувальний, збуджуючий
expectorans, ntis	— відхаркувальний
irritans, ntis	— подразнювальний, подразнюючий
laxans, ntis	— проносний, послаблюючий
purgans, ntis	
nutriens, ntis	— живильний
repellens, ntis	— відлякувальний, відлякуючий
stimulans, ntis	— стимулювальний, стимулюючий
Viride nitens	— брильянтовий зелений

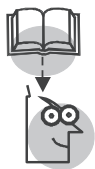
Назви рослин

Aloë arborescens	— алоє деревовидне, столітник
Erysimum canescens	— жовтушник сірий (сіруватий)

§ 129. Афоризми

1. *Homo sapiens.* — Людина розумна. (Людина як розумна істота).
2. *Primus inter pares.* — Перший серед рівних
3. *Sapienti sat.* — Мудрому досить (сказаного).
4. *Volens — nolens.* — Хочеш — не хочеш.
5. *Feci, quod potui, faciant meliora potentes.* — Я зробив усе, що міг, і нехай, хто може, зробить краще (цими словами римські консули завершували промову — звіт про свою діяльність, передаючи владу своїм наступникам).
6. *Gravissimum est imperium consuetudinis.* — Звичка — друга натура.
7. *Damnant quod non intellegunt.* — Засуджують те, чого не розуміють.

ЗАНЯТТЯ № 26—29

§ 130. Хімічна номенклатура латинською мовою

Латинські назви хімічних елементів — це іменники середнього роду II відміни із закінченням **-um**.

Виняток складають:

Phosphorus, i m — Фосфор

Sulfur, ūris n — Сульфур

Як латинські, так і українські назви хімічних елементів розглядаються як власні і пишуться з великої літери.

З 1994 року в Україні прийнята нова українська хімічна номенклатура, розроблена Українською національною комісією з хімічної термінології і номенклатури на основі власне українських номенклатурних традицій та з урахуванням останніх досягнень міжнародної термінології, зокрема рекомендацій Міжнародного союзу з чистої і практичної хімії (IUPAC). Принципи нової української номенклатури затверджені Державним стандартом України (ДСТУ 2439-94). На сьогодні вони носять обов'язковий характер для назв хімічних елементів та рекомендаційний для інших сполук. Новим щодо назв хімічних елементів є розрізнення власне назви хімічного елемента та назви простої речовини. Систематичні назви хімічних елементів узгоджені з їх символами і з назвами сполук (Au — Аурум, Ag — Аргентум і т. д.), українські назви простих речовин залишаються без змін (срібло, золото і т. д.). У відповідності з цим вони і наводяться нижче.

Крім того, розглядаючи правила творення хімічних назв, ми не можемо не зважати на те, що у фармацевтичній практиці, у величезній кількості спеціальної літератури, у Державній Фармакопеї України використовуються старі назви та норми термінотворення, на яких студент повинен розумітися, і які також наводяться нижче.

Занам'ятайте назви найважливіших хімічних елементів та простих речовин:

Хімічний символ	Латинська назва	Українська назва	Назва простої речовини
Al	Aluminium, ii n	Алюміній	алюміній
Ag	Argentum, i n	Аргентум	срібло
As	Arsenicum, i n	Арсен	арсен (миш'як)
Au	Aurum, i n	Аурум	золото
Ba	Barium, ii n	Барій	барій

Хімічний символ	Латинська назва	Українська назва	Назва простої речовини
Bi	Bismuthum, i n	Бісмут	бісмут (вісмут)
B	Borum, i n	Бор	бор
Br	Bromum, i n	Бром	бром
Ca	Calcium, ii n	Кальцій	кальцій
C	Carboneum, i n	Карбон	вуглець
Cl	Chlorum, i n	Хлор	хлор
Cu	Cuprum, i n	Купрум	мідь
Fe	Ferrum, i n	Ферум	залізо
F	Fluorum, i n	Флуор	фтор
I	Iodum, i n	Йод	йод
H	Hydrogenium, ii n	Гідроген	водень
N	Nitrogenium, ii n	Нітроген	азот
O	Oxygenium, ii n	Оксиген	кисень
Hg	Hydrargyrum, i n	Меркурій	ртуть
K	Kalium, ii n	Калій	калій
Li	Lithium, ii n	Літій	літій
Mg	Magnesium, ii n	Магній	магній
Mn	Manganum, i n	Манган	манган (марганець)
Na	Natrium, ii n	Натрій	натрій
P	Phosphorus, i m	Фосфор	фосфор
Pb	Plumbum, i n	Плюмбум	свинець, оливо
Si	Silicium, ii n	Силіцій	силіцій (кремній)
Sb	Stibium, ii n	Стибій	стибій
S	Sulfur, ūris n	Сульфур	сірка
Tl	Thallium, ii n	Талій	талій
Zn	Zincum, i n	Цинк	цинк

* У дужках наведені старі назви, які використовуються у фармацевтичній практиці.

У Міжнародній Фармакопеї, Європейській Фармакопеї та в окремих національних виданнях деякі хімічні елементи зустрічаються під іншими латинськими назвами:

натрій — Sodium, ii n

меркурій — Mercurium, ii n

стибій — Antimonium, ii n

калій — Potassium, ii n

§ 131. Назви кислот

Кислоти, як і багато речовин інших класів, мають назви двох типів — хімічні (систематичні, раціональні) й тривіальні. Перші застосовуються переважно в науковій і навчальній літературі, другі — в інших сферах діяльності та побуту. Однак, чіткого розподілу їх застосування немає. У підручнику наведені як систематичні, так і тривіальні назви кислот.

Систематичні назви кислот складаються з іменника **acidum**, і *n* і узгодженого з ним прикметника, який утворюється шляхом присуднання до основи назви кислотоутворюючого елемента відповідного суфікса.

Неорганічні кислоти

1. Прикметники-назви оксигеновмісних кислот на вищому ступені окиснення утворюються з суфіксом **-іс(um)**. В українській номенклатурі йому відповідає кінцевий елемент **-атна**.

Наприклад:

acidum nitricum (nitr- (від Nitrogenium) + icum) — нітратна (азотна) кислота

acidum arsenicicum (arsenic- (від Arsenicum) + icum) — арсенатна (миш'якова) кислота

2. Прикметники-назви оксигеновмісних кислот на нижчому ступені окиснення утворюються з суфіксом **-ōs(um)**. В українській номенклатурі йому відповідають кінцеві елементи **-итна, -ітна**.

Наприклад: acidum nitrosum — нітритна (азотиста) кислота

acidum arsenicosum — арсенітна (миш'яковиста) кислота

Для деяких найважливіших кислот поряд із систематичними зберігаються назви раціональні. У таких назвах різні ступені окиснення елемента, що утворює кислоту, позначаються відповідними префіксами і суфіксами. Назви оксигеновмісних кислот на вищому ступені окиснення утворюються з префіксом **per-** та суфіксом **-іс(um)**; на двох проміжних ступенях окиснення — відповідно з суфіксами **-іс(um)** та **-ōsum**; на нижчому ступені — із префіксом **hypo-** та суфіксом **-ōsum**.

Наприклад:

acidum perchloricum — перхлоратна кислота (HClO_4)

acidum chloricum — хлоратна кислота (HClO_3)

acidum chlorōsum — хлоритна кислота (HClO_2)

acidum hypochlorōsum — гіпохлоритна (HClO)

3. Прикметники — назви безоксигенових кислот утворюються за допомогою префікса **hydr(o)-** і суфікса **-іс(um)**. В українській номенклатурі назви таких кислот закінчуються на **-идна, -ідна**.

Наприклад:

acidum hydroiodicum (hydro + iod + icum) — йодидна (йодоводнева) кислота

acidum hydrosulfuricum (hydro + sulfur + icum) — сульфідна (сірководнева) кислота

У спеціальній літературі вживаються також українські назви з кінцевими терміноелементами:

-ева, -ова, -на (у назвах оксигеновмісних кислот на вищому ступені окиснення: миш'якова кислота, азотна кислота).

-иста (у назвах оксигеновмісних кислот на нижчому ступені окиснення: миш'яковиста кислота, фосфориста кислота)

-воднева (у назвах безоксигенових кислот: хлороводнева кислота).

Органічні кислоти

Назви багатьох органічних кислот вказують на речовину чи рослину, із якої вони вперше були виділені, спосіб виділення і т. ін. Вони утворюються від основи іменників із суфіксом **-ic(um)**.

Наприклад:

acidum formicicum — мурашина, форміатна кислота
(від *formica*, ае *f* — мураха)

acidum aceticum — оцтова, ацетатна кислота (від *acetum*, і *n* — оцет)

acidum citricum — лимонна, цитратна кислота (від *citrus*, і *m* — лимон).

§ 132. Назви оксидів

Хімічні (систематичні) назви оксидів складаються з назви хімічного елемента в родовому відмінку та групової назви оксиду в називному відмінку (**oxydum, i n** — оксид; **peroxydum, i n** — пероксид)*.

назва хімічного елемента (іменник в Gen. sing.)	+	групова назва оксиду (іменник в Nom. sing.)
--	---	--

Наприклад: *Plumbi oxydum* — плюмбуму оксид

Hydrogenii oxydum — гідрогену оксид (вода)

Hydrogenii peroxydum — гідрогену пероксид

У латинських та українських назвах оксидів назва хімічного елемента є неузгодженим означенням по відношенню до групової назви оксиду. Тому при відмінюванні перше слово в назві оксидів не змінює своєї форми. У новій українській номенклатурі назву хімічного елемента пропонується ставити в називному відмінку: плюмбум оксид, гідроген пероксид і т. ін. Побудовані таким чином назви оксидів розглядаються як сталі словосполучення, в яких відмінюється лише друге слово: плюмбум оксиду, гідроген пероксиду і т. д.

Якщо елемент може виявляти в сполуках різні ступені окиснення, то в назві оксиду після назви елемента вказують римською цифрою ступінь окиснення:

Наприклад:

Nitrogenii (I) oxydum — нітрогену (I) оксид (стара назва — закис азоту)

Nitrogenii (II) oxydum — нітрогену (II) оксид

* У МФ, ЄФ та інших міжнародних виданнях іменники *oxydum*, *peroxydum*, *hydroxydum* зустрічаються у написанні *oxidum*, *peroxidum*, *hydroxidum*.

§ 133. Назви основ та амфотерних гідроксидів

Систематичні назви основ традиційно складають аналогічно назвам оксидів із назви металу у формі родового відмінка та слова «гідроксид» (**hydroxydum, i n**) у називному відмінку.

Наприклад:

Calcii hydroxydum — кальцію гідроксид

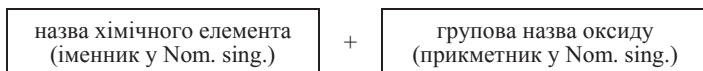
Ferri hydroxydum — феруму гідроксид

За новою українською номенклатурою перше слово (назву елемента) пропонується наводити в називному відмінку.

§ 134. Назви оксидів і основ за «старим» способом

У деяких довідкових виданнях як синонімічні наводяться назви оксидів та основ, побудовані за «старим» способом. (ДФСРСР, IX видання).

Ці ж назви хімічних сполук використовуються і у гомеопатичній термінології.

Наприклад:

Plumbum oxydatum — плумбуму оксид (свинець окисний, окис свинцю)

Hydrogenium peroxydatum — гідрогену пероксид (водень перекисний, перекис водню)

Aluminium hydroxydatum — алюмінію гідроксид (алюміній гідроокисний, гідроокис алюмінію)

У таких назвах відмінюються обидва слова.

У номенклатурі лікарських засобів назви оксидів на нижчому ступені окиснення (закисів), будуються за «старим» способом із прикметником **oxydulatus, a, um** — закисний.

Наприклад: Nitrogenium oxydulatum — нітрогену закис (*досл.* азот закисний).

Міжнародна назва закису нітрогену — Dinitrogenii oxydum.

§ 135. Назви солей

При складанні назв солей використовують такий самий принцип, що й для назв оксидів та основ.

У назвах солей на першому місці ставиться назва катіона в родовому відмінку, а на другому — назва аніона в називному відмінку.

назва катіона
(іменник у Gen. sing.)

+

назва аніона
(іменник у Nom. sing.)

Латинські назви солей, як і назви оксидів та основ, а також українські назви цих сполук згідно з традиційною хімічною, а також термінологією Державної Фармакопеї України складаються як конструкції з неузгодженим означенням. У них відмінюється тільки назва аніона, назва ж катіона постійно стоїть у родовому відмінку. У новій українській номенклатурі назву катіона пропонується ставити у називний відмінок, а назви солей взагалі розглядати як цілісні словосполучення, де за відмінками змінюється лише назва аніона, а назва катіона постійно залишається в називному відмінку.

Наприклад:

Nom. Ammonii nitras — амонію нітрат, або амоній нітрат

Gen. Ammonii nitratis — амонію нітрату, або амоній нітрату

Назви аніонів солей утворюються шляхом приєднання до повної чи спрощеної основи назви утворюючої кислоти відповідного суфікса:

-**as** (для назв солей оксигеновмісних кислот на вищому ступені окиснення);

-**is** (для назв солей оксигеновмісних кислот на нижчому ступені окиснення);

-**id(um)** (для назв солей безоксигенових кислот).

Наприклад:

Cupri citras — купрум цитрат (купрум цитрат)

Natrii nitratis — натрію нітрит (натрій нітрит)

Calcii chloridum — кальцію хлорид (кальцій хлорид)

Paraverini hydrochloridum — папаверину гідрохлорид

Назви аніонів солей оксигеновмісних кислот — це іменники чоловічого роду приголосного типу III відміни, а безоксигенових кислот — іменники середнього роду II відміни.

Назви аніонів основних солей утворюються за допомогою коренів **oxo-**, **-hydroxo-** (**dihydroxo-**), або префікса **sub-**.

Наприклад:

Aluminii hydroxochloridum — алюмінію гідроксохлорид

Aluminii dihydroxochloridum — алюмінію дигідроксохлорид

Bismuthi subnitratis — бісмуту основний нітрат (бісмуту субнітрат).

Назви аніонів кислих солей утворюються за допомогою кореня **hydro-**. Назви аніонів кислих солей триосновних і більше кислот утворюються з коренем **hydrogen-**.

Наприклад:

Platyphyllini hydrotartaras — платифіліну гідротартрат

Natrii hydrogencarbonas — натрія гідрогенкарбонат.

Порівняльна таблиця суфіксів у назвах аніонів солей

Український суфікс	Латинський суфікс	Родовий відмінок	Рід	Відміна
-ат	-as	-ātis	m	III (приголосний тип)
-ит	-is	-ītis	m	III (приголосний тип)
-ид	-id(um)	-īdi	n	II

Примітка: За «старим» способом назва катіона в найменуваннях солей — це іменник у називному відмінку, а назва аніона — прикметник, утворений від основи назви хімічного елемента або органічної речовини за допомогою відповідного суфікса:

-īc(um) — для солей оксигеновмісних кислот на вищому ступені окиснення та органічних солей безоксигеновмісних кислот

-ōs(um) — для солей оксигеновмісних кислот на нижчому ступені окиснення

-āt(um) — для неорганічних солей безоксигенових кислот

Здебільшого такий прикметник відповідає назві утворюючої кислоти.

Наприклад:

Suprum citricum — купрум цитрат

Natrium nitrosum — натрію нітрит

Calcium chloratum — кальцію хлорид

Papaverinum hydrochloricum — папаверину гідрохлорид

§ 136. Назви деяких органічних калієвих і натрієвих солей

Назви органічних натрієвих і калієвих солей складаються з двох іменників у називному відмінку: назви основи і слова Natrium чи Kalium. Обидва іменники відмінюються за II відміною. Між собою вони з'єднуються дефісом.

Наприклад:

Барбітал-натрій — Barbitalum-natrium (Gen. Barbitali-natrii)

Бензилпеніцилін-натрій — Benzylpenicillinum-natrium (Gen. Benzylpenicillini-natrii)

У Державній Фармакопеї України назви таких солей наводяться, згідно з Європейською Фармакопеею, як узгоджене означення з прикметниками **natricum** або **kalicum**.

Наприклад:

Ceftriaxonum natricum — Цефтріаксону натрієва сіль

Benzylpenicillinum kalicum — Бензилпеніциліну калієва сіль

§ 137. Назви вуглеводневих і кислотних радикалів

Назви вуглеводневих і кислотних радикалів утворюються за допомогою суфікса **-yl-** і закінчення **-ium**, які приєднуються до кореня назви відповідного вуглеводню або кислоти:

метил — methylium

етил — aethylium

аміл — amylium

форміл — formylium

ацетил — acetylium

У Міжнародній Фармакопеї, Європейській Фармакопеї та Державній Фармакопеї України назви вуглеводневих та кислотних радикалів розглядаються як рівноскладові іменники III відміни із закінченням **-is**: **methylis, aethylis** і т. ін.

§ 138. Назви естерів (складних ефірів)

Латинські назви естерів складаються з двох слів і утворюються так само, як і назви солей, у той час як в українській мові ці сполуки зазначаються одним словом задля того, щоб підкреслити, що в естерах немає окремих іонів і що всі атоми сполучені між собою ковалентними зв'язками.

Наприклад:

Methylis salicylas — метилсаліцилат

Amyliis nitris — амілнітрит

У Міжнародній Фармакопеї, Європейській Фармакопеї та Державній Фармакопеї України назви складних ефірів наводяться у такій формі, як наприклад:

Methylis salicylas — метилсаліцилат

Propylis parahydroxybenzoas — пропілпарагідроксибензоат.

§ 139. Грецькі числівники-префікси в хімічній номенклатурі

У хімічній номенклатурі в назвах різних сполук та речовин часто вживаються грецькі числівникові префікси:

1 — mon(o)-	моно- або одно-
2 — di-	ді- або дву-
3 — tri-	три-
4 — tetra-	тетра-
5 — penta-	пента-

6 — hexa-	гекса-
7 — hept(a)-	гепта-
8 — oct(a)-	окта-
9 — ennea-, або лат. non(a)-	енне(a)-, або нон(a)-
10 — dec(a)-	дек(a)-
11 — undec(a)-	ундек(a)-
12 — dodec(a)-	додек(a)-
13 — tridec(a)-	тридек(a)-
14 — tetradec(a)-	тетрадек(a)-
15 — pentadec(a)-	пентадек(a)-

Наприклад: *Calcii dioxydum, Hydrargyri monochloridum, pentylum, hexanum, octanum, acidum trichloraceticum, octosae, Dinatrii phosphas dodecahydricus.*

§ 140. Контрольні питання

1. Іменниками якого роду та якої відміни є назви хімічних елементів?
2. Назви яких елементів становлять виняток із загального правила?
3. Як утворюються назви оксигенвмісних неорганічних кислот на вищому ступені окиснення? на нижчому ступені окиснення? безоксигенових кислот? органічних кислот?
4. Як будуються назви оксидів та основ?
5. Як прийнято називати закиси в номенклатурі лікарських засобів?
6. Як будуються назви солей?
7. Які суфікси вживаються в назвах аніонів солей оксигенвмісних кислот? Солей безоксигенових кислот? Як відмінюються ці назви?
8. Який префікс вживається в назвах аніонів основних солей?
9. Як утворюються назви деяких органічних калієвих та натрієвих солей?
10. Як утворюються назви кислотних та вуглеводневих радикалів?
11. Як утворюються латинські назви естерів?
12. Які грецькі числівникові префікси вживаються в хімічній номенклатурі?

§ 141. Вправи

I

1. Перекладіть усно українською мовою:

1. *Aqua Plumbi.*
2. *Ferrum reductum.*
3. *Sulfur depuratum pro aspersionibus.*
4. *Phosphorus radioactivus.*
5. *Antidotum Arsenici.*
6. *Sirupus Aloës cum Ferro.*
7. *Emplastrum Thallii.*
8. *Hydrargyrum praecipitatum album.*
9. *Unguentum Zinci.*

10. Emplastrum Plumbi simplex et compositum. 11. Sulfur praecipitatum ad usum externum. 12. Unguentum Hydrargyri cinereum Lanolinum anhydricum et axungiam porcinam continet. 13. Unguentum Boromentholi. 14. Granula Glycerophosphati. 15. Phytoferrolactolum contra anaemiam. 16. Suspensio Carbonis activati aquosa. 17. Ferrum Lek in ampullis pro injectionibus intramuscularibus. 18. Pasta Zinci est remedium antisepticum et adstringens. 19. Unguentum Naphthalani-sulfuratum.

II. Запишіть назви препаратів латиною:

ергокальциферол, вітафтор, новарсенол, меркузал, бороментол, хлорпропамід, ціанокобаламін, фторотан, осарсол, мієлобромол, йодинол, норсульфазол, метилурацил, фторлак, розчин хлорофтальму, таблетки азатиоприну, таблетки «Бекарбон», розчин дипразину 2,5%; таблетки «Мікрояод» з фенобарбіталом, покриті оболонкою.

III. Перекладіть письмово латинською мовою:

1. Драже аскорбінової кислоти 0,05. 2. Цинкова паста містить оксид цинку, крохмаль і вазелін. 3. Порошкова виннокам'яна кислота. 4. Мазь боратної (борної) кислоти. 5. Діоксид карбону. 6. Закис азоту для інгаляційного наркозу. 7. Мазь з оксидом цинку. 8. Бензойна та саліцилова кислоти — антисептичні засоби. 9. Кристалічна трихлороцтова кислота. 10. Безводна миш'яковиста кислота, або білий миш'як. 11. Концентрований розчин гідрогену пероксиду. 12. Синильна кислота — отрута. 13. Розведена хлоридна кислота. 14. Цинк-інсулін кристалічний і цинк-інсулін аморфний. 15. Таблетки глутамінової кислоти, покриті оболонкою. 16. Мазь жовтого оксиду ртуті (меркурію) для очей. 17. Закис міді. 18. Таблетки нікотинової кислоти. 19. Кристалічна карболова кислота, або чистий фенол. 20. Ацетилсаліцилова кислота, або аспірин. 21. Концентрована ацетатна кислота. 22. Очищена сірка застосовується як протиглистовий засіб. 23. Препарат «Гальманін» містить саліцилову кислоту та оксид цинку. 24. Магнію оксид легкий. 25. Магнію оксид важкий.

IV. Перекладіть рецепти латинською мовою:

1. Візьми: Таблетки «Феррокаль», покриті оболонкою, числом 40
Видай.
Познач:
2. Візьми: Таблетки хлоридину 0,01 числом 30
Видай.
Познач:
3. Візьми: Ацетилсаліцилової кислоти
Фенацетину по 0,25
Кофеїну 0,05
Змішай, нехай утвориться порошок
Видай такі дози числом 10
Познач:
4. Візьми: Мазі «Сульфодекортем» 25,0
Видай у тубі
Познач:
5. Візьми: Сірої ртутної мазі 10,0
Видати.
Позначити:

6. Візьми: Осадженої сірки 2,0
Саліцилової кислоти 1,0
Цинку оксиду
Пшеничного крохмалю по 12,5
Вазеліну до 50,0
Змішай, нехай утвориться паста
Видай.
Познач:
7. Візьми: Резорцину 1,0
Цинкової пасти до 10,0
Змішай, нехай утвориться паста
Нехай буде видано.
Нехай буде позначено:
8. Візьми: Цитралу 0,02
Рибофлавіну 0,2
Аскорбінової кислоти 0,5
Води для ін'єкцій 10 мл
Змішай. Видай.
Познач:
9. Візьми: Очищеної сірки 0,3
Персикової олії 30,0
Змішати. Простерилізувати!
Видати.
Позначити:
10. Візьми: Розчину глютамінової кислоти 1% 5 мл
Видай такі дози числом 10 в ампулах
Познач:
11. Візьми: Магнію оксиду
Натрію гідрогенкарбонату по 0,5
Екстракту красавки 0,015
Змішай, нехай утвориться порошок
Нехай будуть видані такі дози числом 10
Позначити:
12. Візьми: Розведеної хлоридної кислоти 4 мл
Пепсину 2,0
Очищеної води до 200 мл
Змішай. Видай.
Познач:
13. Візьми: Драже аскорбінової кислоти 0,05 числом 50
Видай.
Познач:
14. Візьми: Таблетки ліпоєвої кислоти 0,5 числом 50
Видай.
Познач:
15. Візьми: Суспензії алюмінію гідроксиду 4% 200 мл
Видай.
Познач:

16. Візьми: Концентрованого розчину гідрогену пероксиду 5,0
Очищеної води 15 мл
Змішай. Видай.
Познач:
17. Візьми: Таблетки діоксибензойної кислоти 0,5 числом 30
Видаати.
Позначити:

V. Перекладіть рецепти українською мовою:

1. Recipe: Unguenti Wilkinsoni 20,0
Unguenti Zinci ad 100,0
Misce. Da.
Signa:
2. Recipe: Acidi acetylsalicylici 0,24
Phenacetini 0,18
Coffeini 0,03
Cacao 0,015
Acidi citrici 0,02
Da tales doses numero 6 in tabulettis
Signa:
3. Recipe: Aquae Plumbi 50,0
Acidi borici 2,0
Aquae purificatae 50,0
Misce. Da.
Signa:
4. Recipe: Tabulettas Acidi nicotini 0,05 numero 50
Da.
Signa:
5. Recipe: Solutionis Nitroglycerini spirituosae 1% 5 ml
Da.
Signa:
6. Recipe: Acidi folici 0,0001
Sacchari 0,3
Misce, fiat pulvis
Dentur tales doses numero 50
Signa:
7. Recipe: Tabulettas Acidi arsenicosi anhydrici 0,001 obductas numero 12
Da.
Signa:
8. Recipe: Ichthyoli
Zinci oxydi
Amyli Tritici ana 12,5
Vasellini ad 50,0
Misce, fiat pasta
Da.
Signa:
9. Recipe: Emplastri Thallii 30,0
Da.
Signa:

II

I. Перекладіть усно українською мовою:

Natrii sulfas, Kalii chloridum, Tocopheroli acetas, Kalii permanganas, Laevomycetini stearas, Kalii iodidum, Testosteroni oenanthas, Retinoli acetas, Phenylli salicylas, Aethylmorphini hydrotartras, Bismuthi subnitras, Natrii nitris, Cocaini hydrochloridum, Hydrargyri cyanidum, Ferri lactas, Calcii glycerophosphas, Papaverini hydrochloridum, Magnii subcarbonas, Methylis salicylas, Benzylpenicillinum-natrium, Chloralum hydratum, Kalii arsenis, Oestradioli dipropionas, Thiamini hydrochloridum, Lycorini hydrochloridum, Terpini hydras, Plumbi subacetas, Lithii oxybutyras, Natrii fluoridum, Kalii telluris, Galanthamini hydrobromidum, Oxacillinum-natrium, Stibii-natrii tartras, Kanamycini monosulfas, Diplacini dichloridum, Theobrominum-natrium, Oxyprogesteroni caproas, Phentanyli citras, Magnesii trisilicas, Sphaerophysini benzoas, Propylis parahydroxybenzoas, Naxolini hydrochloridum dihydricum, Dinatrii phosphas dihydricus, Methylis parahydroxybenzoas.

II. Утворіть латинські назви аніонів солей наступних кислот:

Acidum telluricum, nitrosum, citricum, ascorbinicum, phosphoricum, phosphorosum, carbonicum, aceticum, succinicum, hydrobromicum, arsenicosum, tartaricum, tellurosum, perchloricum, sulfuricum, sulfurosum, propionicum, lacticum, hydrochloricum.

III. Виділіть числівникові префікси в наступних назвах:

Tetracyclinum, Trimethinum, Pentoxylum, Tetravaccinum, Acidum undecylenicum, Hexamethylenetetraminum, Camphora monobromata, Dibazolum, Pentylum, hexosae, nonosae, octosae, decosae.

IV. Перекладіть письмово латинською мовою:

Барію сульфат, калію телурит, натрію бромід, кальцію хлорид, оксипрогестерону капроат, тіаміну хлорид, естрадіолу дипропіонат, купруму цитрат, калію йодид, морфіну гідрохлорид, магнію сульфат, ртуті ціанід, етилхлорид, канаміцину моносульфат, амлінітрил, хініну гідрохлорид, платифіліну гідротартрат, барбітал-натрій, калію арсенат, дигідрострептоміцину пантотенат, барію сульфід, плюмбуму основний ацетат, гістидину гідрохлорид, динатрію фосфат дигідрат, диклофенак-натрій, цефтриаксону натрієва сіль, бензилпеніциліну калієва сіль, натрію нітрил, фенілсаліцилат, сульфапіридазин-натрій, кофеїн-бензоат натрію, етилолеат, гістидину гідрохлорид моногідрат, метилпарагідроксибензоат.

V. Перекладіть рецепти усно українською мовою:

1. Recipe: Natrii tetraboratis 5,0

Glycerini 20,0

Aquae purificatae 25 ml

Misce. Da.

Signa:

2. Recipe: Solutionis Retinoli acetatis oleosae 3,44% 10 ml

Da.

Signa:

3. Recipe: Bismuthi subnitratris 5,0
Zinci oxydi
Talci ana 25,0
Misce, fiat pulvis
Da.
Signa:
4. Recipe: Aethylmorphini hydrochloridi 0,1
Vasellini 10,0
Misce, fiat pasta
Da.
Signa:
5. Recipe: Solutionis Thiamini bromidi 3% 1 ml
Dentur tales doses numero 10 in ampullis
Signetur:
6. Recipe: Natrii bromidi 10,0
Barbitali-natrii 3,0
Calcii lactatis 6,0
Codeini phosphatis 0,2
Aquae purificatae 200,0
Misce. Da.
Signa:
7. Recipe: Stibii-natrii tartratis 1,0
Glucosi 5,0
Solutionis Natrii chloridi isotonicae 100 ml
Misceatur. Sterilisetur!
Detur.
Signetur:
8. Recipe: Methylis salicylatis
Xeroformii ana 10,0
Olei Hyoscyami 30,0
Misce. Da.
Signa:
9. Recipe: Polymyxini M sulfatis 500000 UA
Solutionis Dimedroli 0,5% 20 ml
Suspensionis Hydrocortisoni acetatis 2,5% 5,0
Misce. Da.
Signa:
10. Recipe: Mentholi 0,2
Bismuthi subnitratris 0,6
Antipyrini 0,5
Solutionis Adrenalini hydrochloridi 0,1% guttas XV
Vasellini
Lanolini ana 10,0
Misce, fiat unguentum
Da.
Signa:
11. Recipe: Natrii chloridi 4,75
Kalii chloridi 1,5

Natrii acetatis 2,6
Natrii hydrocarbonatis 1,0
Aquaе pro injectionibus ad 1000 ml
Misceatur. Sterilisetur! Detur.
Signetur:

VI. Перекладіть рецепти письмово латинською мовою:

1. Візьми: Скополаміну гідрохлориду 0,0025
Морфіну гідроброміду 0,125
Води для ін'єкцій 5,0
Змішай. Простерилізує!
Видай.
Познач:
2. Візьми: Вініліну 5,0
Аргентуму нітрату 0,5
Вазеліну до 50,0
Змішай, нехай утвориться мазь
Видай.
Познач:
3. Візьми: Бісмуту галату основного 5,0
Видай у коробочці
Познач:
4. Візьми: Левоміцетину стеарату 0,5
Видай такі дози числом 40 у таблетках
Познач:
5. Візьми: Натрію нітрату 2,0
Води очищеної 200,0
Змішай. Видай.
Познач:
6. Візьми: Лимонної кислоти 35,0
Натрію цитрату 25,0
Води очищеної 200,0
Змішай. Видай.
Познач:
7. Візьми: Настою коренів алтеї 3,0—100 мл
Нашатирно-ганусових крапель 1,0
Натрію гідрогенкарбонату
Натрію бензоату по 1,0
Простого сиропу 10,0
Змішай. Видай.
Познач:
8. Візьми: Розчину натрію тетраборату 20% в гліцерині 30 мл
Видай.
Познач:
9. Візьми: Стрептоциду
Норсульфазолу по 1,05
Бензилпеніциліну-натрію 25000 ОД
Ефедрину гідрохлориду 0,05

- Змішай, нехай утвориться порошок
 Видай такі дози числом 6
 Познач:
10. Візьми: Мазі меркурію амідохлориду 10% 10,0
 Видай у баночці
 Познач:
11. Візьми: Суспензії гідрокортизону ацетату 0,5% 5,0
 Видай.
 Познач:
12. Візьми: Стрептоміцин-хлоркальцієвого комплексу 0,53
 Видай такі дози числом 3
 Познач:
13. Візьми: Сульфацилу-натрію 6,0
 Води очищеної
 Масла вазелінового по 2,0
 Ланоліну 4,0
 Вазеліну для очей 6,0
 Змішай, нехай утвориться мазь
 Видай.
 Познач:
14. Візьми: Платифіліну гідротартрату 0,003
 Натрію броміду 0,15
 Кофеїну-бензоату натрію 0,05
 Змішай, нехай утвориться порошок
 Видай такі дози числом 12
 Познач:
15. Візьми: Амілнітриту 0,5
 Видай такі дози числом 3
 Познач:
16. Візьми: Складного лініменту метилсаліцилату 50,0
 Видай.
 Познач:

VII. Перекладіть письмово латинською мовою:

1. Норадреналіну гідротартрат для внутрішньовенних ін'єкцій. 2. Розчин плюмбуму основного ацетату. 3. Драже піридостигміну броміду. 4. Натрію бензоат застосовується у формі розчинів, сумішей і порошоків. 5. Масляний розчин медротестрону пропіонату 5% в ампулах для ін'єкцій. 6. Очні плівки з канаміцину сульфатом. 7. Магnezії карбонат основний або біла магnezія застосовується для зовнішнього вживання як присипка. 8. Порошок калію йодиду. 9. Сироп алое з залізом містить розчин хлориду закису заліза. 10. Натрію оксибутират для наркозу. 11. Олівець алюмінію і калію сульфату. 12. Кишкоро-розчинні таблетки натрію пара-аміносаліцилату. 13. Порошок хлоралгідрату — беззаспокійливий, заспокійливий і наркотичний засіб. 14. Бійохінол чи суспензія хініну йодбісмутату в персиковій або оливковій олії. 15. Темісал чи Теобромін-натрій із натрію саліцилатом, або діуретин. 16. Таблетки з фенілсаліцилатом. 17. Сульфат закису заліза. 18. Зваж (суспензія) консервованої пла-центи в ізотонічному розчині натрію хлориду 1:2.

VIII. Перекладіть усно українською мовою:

1. Tabulettae «Phytoferrolactolum» cum Phytino et Ferri lactate. 2. Calcii subcarbonas praecipitatus. 3. Natrii citras anhydricus. 4. Tabulettae Acidin-pepsini Betaini hydrochloridum continent. 5. Riboflavinum-mononucleotidum ad tabulettas «Aërovitum». 6. Solutio Natrii chloridi composita seu solutio Ringer-Locke. 7. Liquor Burovi seu Liquor Aluminiumi subacetatis. 8. Pulvis et tabulettae Terpini hydratis. 9. Solutio Ammonii caustici in ampullis. 10. Bromcamphora seu Camphora monobromata. 11. Acidum adenosinriphosphoricum seu ATF. 12. Chlortetracyclini hydrochloridum crystallisatum. 13. Hydrargyri amidochloridum seu Hydrargyrum album praecipitatum. 14. Pulvis Chlorbutanolii hydratis pro inhalatione. 15. Solutio Testosteroni oenanthatis et Testosteroni propionatis oleosa in ampullis. 16. Solutio Laevomycetini-natrii succinatis cum Novocaino pro injectionibus. 17. Lycorini hydrochloridum remedium broncholyticum est. 18. Tabulettae Kalii orotatis pro infantibus. 19. Solutio Scopolamini hydrobromidi 0,25% cum Methylcellulosa. 20. Riboflavinum-mononucleotidum contra morbos ophthalmicos adhibetur. 21. Solutio Natrii hydrocarbonatis pro gargarismate et inhalatione. 22. Crystalli Natrii sulfatis. 23. Suppositoria Papaverini hydrochloridi rectalia. 24. Membranulae ophthalmicae cum Pilocarpini hydrochlorido. 25. Dragee Pyridostigmini bromidi. 26. Solutio Ristomycini sulfatis in solutione Natrii chloridi sterili. 27. Aërosolum Streptomycini sulfatis. 28. Solutio Tubocurarini chloridi pro injectionibus intra venam. 29. Tabulettae et pulvis Ferri reducti. 30. Streptomycini et Calcii chloridum. 31. Barii sulfas pro roentgeno. 32. Suspensio Diaethylstilboestrolis propionatis oleosa pro injectionibus intramuscularibus. 33. Strychnini nitras est alcaloidum ex seminibus Strychni. 34. Strophanthidini acetatas est remedium cardiacum. 35. Solutio Tocopheroli acetatis (seu Vitamini E) oleosa. 36. Polymyxini B sulfas antibioticum est.

§ 142. Лексичний мінімум

I Назви кислот

Acidum arsenicum	арсенатна (миш'якова) кислота
ac. arsenicosum	арсенітна (миш'яковиста) кислота
ac. ascorbinicum	аскорбінова (аскорбінатна) кислота
seu ac. ascorbicum	
ac. aceticum	оцтова (ацетатна) кислота
ac. acetylsalicylicum	ацетилсаліцилова (ацетилсаліцилатна) кислота
ac. adipinicum	адипінова (адипінатна) кислота
ac. barbituricum	барбітурова (барбітуратна) кислота
ac. benzoicum	бензойна (бензоатна) кислота
ac. boricum	боратна (борна) кислота
ac. butyricum	масляна (бутиратна) кислота
ac. hypochlorosum	гіпохлоритна (хлорнуватиста) кислота
ac. chlorosum	хлоритна (хлориста) кислота
ac. chloricum	хлоратна (хлорнувата) кислота

ac. perchloricum	перхлоратна (хлорна) кислота
ac. caproicum	капронова (капроатна) кислота
ac. chromicum	хроматна (хромова) кислота
ac. citricum	лимонна (цитратна) кислота
ac. carbolicum	карболова (карболатна) кислота
ac. carbonicum	карбонатна (вугільна) кислота
ac. folicum	фолієва (фоліатна) кислота
ac. formicicum	мурашина (форміатна) кислота
ac. glutaminicum	глутамінова (глутамінатна) кислота
<i>seu</i> ac. glutamicum } ac. hydroiodicum	йодидна (йодоводнева) кислота
ac. hydrocyanicum	ціановоднева (синильна) кислота
ac. hydrosulfuricum	сульфідна (сірководнева) кислота
ac. hydrofluoricum	фторидна (фтороводнева, плавікова) кислота
ac. lacticum	молочна (лактатна) кислота
ac. nitricum	нітратна (азотна) кислота
ac. nitrosum	нітритна (азотиста) кислота
ac. nicotinicum	нікотинова (нікотинатна) кислота
ac. asparaginicum } <i>seu</i> asparticum }	аспарагінова (аспарагінатна) кислота
ac. maleicum	малеїнова (малеатна) кислота
ac. nucleicum	нуклеїнова (нуклеатна) кислота
ac. oleicum	олеїнова (олеатна) кислота
ac. oxalicum	щавлева (оксалатна) кислота
ac. pantothenicum	пантотенова (пантотенатна) кислота
ac. phthalicum	фталєва (фталатна) кислота
ac. propionicum	пропіонова (пропіонатна) кислота
ac. phosphoricum	фосфатна (фосфорна) кислота
ac. hydrochloricum	хлоридна (соляна, хлороводнева) кислота
ac. sulfuricum	сульфатна (сірчана) кислота
ac. sulfurosum	сульфітна (сірчиста) кислота
ac. salicylicum	саліцилова (саліцилатна) кислота
ac. silicicum	силікатна (кремнієва) кислота
ac. stearicum	стеаринова (стеаратна) кислота
ac. succinicum	бурштинова (сукцинатна) кислота
ac. tartaricum	винна або виннокам'яна (тартаратна) кислота
ac. undecylenicum	ундециленова (ундециленатна) кислота

II

dihydricus, a, um	дигідрат
dodecahydricus, a, um	додекагідрат
hydricus, a, um	гідрат
monohydricus, a, um	моногідрат
trihydricus, a, um	тригідрат
hydroxydum, i n	гідроксид
Liquor Kalii arsenitis	розчин калію арсеніту, або Фаулерів
<i>seu</i> Liquor arsenicalis Fowleri } ac. undecylenicum	розчин миш'яку

Aluminii hydroxydum seu Argilla pura	}	алюмінію гідроксид, або чиста глина
Chloralum hydratum seu Chlorali hydras	}	хлоралгідрат
Magnesii oxydum seu Magnesia usta	}	магнію оксид, або палена магнезія
oxydum, i n		оксид
oxydulatus, a, um		закисний
Nitrogenium oxydulatum		нітрогену закис, закис азоту
peroxydum, i n		пероксид
Solutio Aluminii subacetatis seu	}	розчин алюмінію основного ацетату, або рі-
Liquor Burovi	}	дина Бурова
Streptomycini et Calcii chloridum	}	стрептоміцин-хлоркальцієвий комплекс

§ 143. Афоризми

1. <i>Aquila non captat muscas.</i>	Орел не ловить мух.
2. <i>Paucis verbis.</i>	Небагатослівно.
3. <i>Quaerite et invenietis.</i>	Шукайте і знайдете.
4. <i>Mala herba cito crescit.</i>	Погана трава швидко росте.
5. <i>Honores mutant mores, sed raro
in meliores.</i>	Почесті змінюють характер, але
рідко на краще.
6. <i>Sine ira et studio.</i>	Без гніву й упередженості.
7. <i>Post hoc, non est propter hoc.</i>	«Після цього» не значить «внаслідок
цього».
8. <i>Una hirundo non facit ver.</i>	Одна ластівка не робить весни.
9. <i>Respue, quod non es!</i>	З презирством відкинь усе, що то-
бі не властиво!
10. <i>Nil sine magno vita labore
dedit mortalibus.</i>	Життя нічого не дало смертним
без великої праці.
11. <i>Donec eris felix, multos
numerabis amicos.</i>	Доки будеш щасливий, багатьох
друзів матимеш.
12. <i>Arbor mala, mala mala.</i>	Погане дерево, погані і його плоди.

ЗАНЯТТЯ № 30

§ 144. Іменники IV відміни

До IV відміни відносяться іменники чоловічого роду із закінченням у називному відмінку однини **-us** та середнього роду із закінченням **-u**. У родовому відмінку вони закінчуються на **-us**.

Наприклад: *spiritus, us m* — спирт; *cornu, us n* — ріг.

Як виняток до жіночого роду відноситься іменник *Quercus, us f* — дуб

Відмінкові закінчення іменників IV відміни

Causus	Singularis		Pluralis	
	masculinum	neutrum	masculinum	neutrum
Nom.	-us	-u	-us	-ua
Gen.	-us	-us	-uum	-uum
Dat.	-ui	-u	-ibus	-ibus
Acc.	-um	-u	-us	-ua
Abl.	-u	-u	-ibus	-ibus

Приклади відмінювання іменників IV відміни
fructus, us m — плід і *cornu, us n* — ріг

Causus	Singularis		Pluralis	
	masculinum	neutrum	masculinum	neutrum
Nom.	fructus	cornu	fructus	cornua
Gen.	fructus	cornus	fructuum	cornuum
Dat.	fructui	cornu	fructibus	cornibus
Acc.	fructum	cornu	fructus	cornua
Abl.	fructu	cornu	fructibus	cornibus

§ 145. Вправи

I. Провідмініуйте словосполучення: *fructus Rosae concisus*.

II. Перекладіть письмово латинською мовою:

1. Висушені плоди вільхи.
2. Відвар плодів кропу запашного.
3. Олія з плодів арахісу.
4. Очищений етиловий або винний спирт.
5. Розчин метиленового синього на день.
6. Відвар кори дуба.
7. Сік із плодів лимона.
8. Порошкові плоди жос-

теру проносного. 9. Кора й плоди калини. 10. Форми ліків для внутрішнього застосування. 11. Вітамінізований сироп із плодів шипшини. 12. Подрібнені плоди ганусу звичайного. 13. Порошки для зовнішнього застосування. 14. Сироп із свіжих плодів малини. 15. Розчин для підшкірних ін'єкцій. 16. Мазі для нашкірного застосування. 17. Мурашиний спирт або розчин мурашиної кислоти спиртовий.

III. Перекладіть усно українською мовою:

1. Fructus Carvi pulveratus. 2. Quercus robur et Quercus petraea. 3. Fructus Crataegi concisi. 4. Oleum e fructibus Rosae. 5. Fructus Sorbi et fructus Aroniae melanocarpae in medicina adhibentur. 6. E fructibus Capsici tinctura et emplastrum praeparantur. 7. Spiritus saponatus compositus spiritum aethylicum seu spiritum Vini, saponem viridem, oleum Lavandulae continet, pro usu externo ad curationem morborum cutis adhibetur. 8. Oleum Anisi e fructibus Anisi vulgaris in compositionem Liquoris Ammonii anisati includitur.

IV. Перекладіть рецепти латинською мовою:

1. Візьми: Брильянтового зеленого 0,3
Етилового спирту 70% 10 мл
Очищеної води 20 мл
Змішай. Видай.
Познач:
2. Візьми: Настою плодів ганусу 15,0—200 мл
Видай.
Познач:
3. Візьми: Плодів малини 300,0
Видай.
Познач:
4. Візьми: Відвару плодів жостеру проносного 20,0—200 мл
Сиропу ревеню 20,0
Змішай. Видай.
Познач:
5. Візьми: Резорцину 2,0
Осадженої сірки 10,0
Цинку оксиду
Тальку по 5,0
Гліцерину 10,0
Етилового спирту 70%
Очищеної води по 100 мл
Змішай. Видай.
Познач:

V. Перекладіть рецепти українською мовою:

1. Recipe: Infusi fructuum Juniperi 10,0—200 мл
Da.
Signa:
2. Recipe: Sulfuris praecipitati 3,0
Spiritus camphorati 6,0
Olei Ricini 1,0

Solutionis Acidi borici 2%
 Spiritus aethylici 70% ana 50 ml
 Misceatur. Detur.
 Signetur:

3. Recipe: Solutionis Iodi 5 % spirituosae pro usu interno 15 ml
 Da.

Signa:

4. Recipe: Phenylī salicylatis 3,0
 Spiritus aethylici quantum satis ad solutionem
 Vaselini ad 30,0

Misce, ut fiat unguentum

Da.

Signa:

5. Recipe: Decocti corticis Quercus 20,0 — 200 ml

Da.

Signa:

§ 146. Іменники V відміни

До п'ятої відміни відносяться іменники жіночого роду із закінченням **-es** у називному відмінку та **-ēi** у родовому відмінку однини.

Наприклад: *species, ēi f* — 1) вид (*бот.*)

2) збір, чай (*форма ліків*)

scabies, ēi f — короста

dies, ēi f, m — день

Відмінкові закінчення іменників V відміни

Casus	Singularis	Pluralis
Nom.	-es	-es
Gen.	-ēi	-ērum
Dat.	-ēi	-ebus
Acc.	-em	-es
Abl.	-e	-ebus

Приклад відмінювання іменника V відміни

species, ēi f — вид

Casus	Singularis	Pluralis
Nom.	<i>species</i>	<i>species</i>
Gen.	<i>speciēi</i>	<i>speciērum</i>
Dat.	<i>speciei</i>	<i>speciebus</i>
Acc.	<i>speciem</i>	<i>species</i>
Abl.	<i>specie</i>	<i>speciebus</i>

Іменник *species*, *ei f* як назва форми ліків — збір, чай — вживається в множині (але українською мовою перекладається в однині).

Наприклад: *Species antiasthmaticae* — протиастматичний збір
Species diureticae — сечогінний збір
Species laxantes — проносний збір

Відповідно в рецептах назви зборів приписуються в родовому відмінку множини. Наприклад:

Recipe: *Specierum diureticarum* 50,0
Da in sacculo chartaceo
Signa:

§ 147. Вправи

I. Перекладіть латинською мовою:

1. Плоди жостеру проносного входять до складу проносного збору.
2. Мазь Вількінсона проти корости. 3. Найвища добова доза настоянки чилибухи XXX крапель. 4. Антирабічна вакцина проти сказу. 5. Протигемороїдальний збір містить листя сени, кору крушини, траву деревію, плоди коріандру та солодковий корінь. 6. Прийми ліки протягом дня. 7. Жовчогінний збір із квітками цмину піскового. 8. Ароматичний збір для ванни.

II. Перекладіть українською мовою:

1. *Species sedativae e rhizomate cum radicibus Valerianae, foliis Menthae piperitae et Trifolii fibrini, strobilis Humuli lupuli constant.* 2. *Species emollientes pro cataplasmate.* 3. *Præpara species pectorales pro infantibus.* 4. *Doses maximae Theophyllini pro adultis tales sunt: 0,4 — pro dosi, 1,2 — pro die.* 5. *Suspensio Benzylii benzoatis 20% contra scabiem adhibetur.* 6. *Sunt duae species Amygdali communis: Amygdalus amara et Amygdalus dulcis.* 7. *Variae species saepe in sacculis chartaceis dantur.* 8. *Res rudes plantarum.*

III. Перекладіть рецепти латинською мовою:

- Візьми: Листя сени
Кори крушини
Плодів коріандру
Коренів солодки по 50,0
Змішай, нехай утвориться збір
Видай.
Познач:
- Візьми: Грудного збору №3 100,0
Видай у паперовому мішечку
Познач:
- Візьми: Трави водяного перцю 150,0
Трави хвоща
Коренів живокосту

Квіток ромашки
Кори крушини
Листя подорожника по 50,0
Змішай, щоб утворився збір
Видай.
Познач:

IV. Перекладіть усно рецепти українською мовою:

1. Recipe: Specierum antiasthmaticarum 50,0
Da in sacculo chartaceo
Signa:
2. Recipe: Radicum Taraxaci 200,0
Radicum Inulae
Fructuum Juniperi
Radicum Ononidis
Fructuum Anethi ana 50,0
Misce, fiant species
Da.
Signa:
3. Recipe: Herbae Adonidis vernalis 8,0
Foliorum Menthae piperitae 1,0
Misce, ut fiant species
Da tales doses numero 10 in sacculis chartaceis
Signa:

§ 148. Лексичний мінімум

IV відміна

fructus, us <i>m</i>	— плід
exitus, us <i>m</i>	— кінець, вихід
spiritus, us <i>m</i>	— спирт
usus, us <i>m</i>	— вживання, застосування
Quercus, us <i>f</i>	— дуб

V відміна

dies, ēi <i>f, m</i>	— день
rabies, ēi <i>f</i>	— сказ
scabies, ēi <i>f</i>	— короста
species, ēi <i>f</i>	— 1) вид (бот.); 2) збір, чай (форма ліків)

species aromaticaе	— ароматичний збір
sp. antiasthmaticaе	— протиастматичний збір
sp. antihaemorrhoidales	— протигемороїдальний збір
sp. carminativaе	— вітрогінний збір
sp. cholagogae	— жовчогінний збір
sp. diaphoreticaе	— потогінний збір
sp. diureticaе	— сечогінний збір
sp. emollientes	— пом'якшувальний збір
sp. laxantes seu sp. catharticae	— проносний збір
sp. pectorales	— грудний збір
sp. profilacticae	— профілактичний збір
sp. sedativaе	— заспокійливий збір
sp. stomachicae	— шлунковий збір
sp. vitaminicae	— вітамінний збір

Спеціальні вирази з іменниками IV і V відмін

ad usum externum (pro usu externo)	— для зовнішнього вживання
ad usum internum (pro usu interno)	— для внутрішнього вживання
ad usum proprium (pro me)	— для власного вживання (для мене)
ad usum humanum	— для застосування на людях
ad usum veterinarium	— для застосування у ветеринарії
exitus letalis	— летальний кінець, смертельний кінець
pro die	— добова доза, доза на день
contra rabiem	— проти сказу
contra scabiem	— проти корости

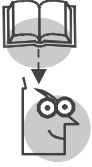

§ 149. Афоризми

1. <i>Nulla dies sine linea.</i>	— Жодного дня без рядка.
2. <i>Dies diem docet.</i>	— День вчить день.
3. <i>Est modus in rebus.</i>	— Є міра в речах.
4. <i>Contra spem spero.</i>	— Без надії сподіваюсь.
5. <i>De gustibus et coloribus non est disputandum.</i>	— Про смаки та кольори не треба сперечатися.
6. <i>Usus magister optimus est.</i>	— Практика — кращий вчитель.
7. <i>Nihil probat, qui nimium probat.</i>	— Нічого не схвалює, хто надміру схвалює.
8. <i>Prosperitas superbiam parit.</i>	— Успіх породжує зарозумілість.

Зведена таблиця відмінкових закінчень іменників I—V відмін

Causus	I відміна		II відміна		III відміна		IV відміна		V відміна	
	Fem.	Masc.	Masc.	Neutr.	Masc.	Neutr.	Masc.	Neutr.	Fem.	
Singularis										
Nom	-a	-us, er	-um	-um	Різні закінчення					-es
Gen.	-ae	-i			-is					-ei
Dat.	-ae	-o			-i					-ei
Acc.	-am	-um			-em		Acc=Nom			-em
Abl.	-a	-o			-e (i)					-e
Pluralis										
Nom	-ae	-i	-a	-a	-es	-a (ia)	-us	-ua	-es	
Gen.	-arum	-orum			-um (ium)					-erum
Dat.	-is	-is			-ibus					-ebus
Acc.	-as	-os	-a	-a	-es	-a (ia)	-us	-ua	-es	
Abl.	-is	-is			-ibus					-ebus

ЗАНЯТТЯ № 31—33

§ 150. Загальні відомості з біноміальної ботанічної номенклатури

Утворення та вживання латинських наукових назв рослин регулюються зводом правил — Міжнародним кодексом ботанічної номенклатури. Останній такий кодекс був прийнятий у 1972 р.

Міжнародний кодекс складає строго організована система латинських назв систематичних груп, які називаються таксонами².

Велика робота з класифікації та опису рослин (приблизно 150 видів), зроблена видатним шведським ученим Карлом Ліннеєм (1707—1778 рр.), якого називають «батьком» наукової систематики, навіть «батьком» ботаніки. Його реформи багато в чому були підготовлені роботами попередників: греком Теофрастом (372—287 рр. до н. е.), учнем великого Аристотеля; італійцем Андреа Цезальпіні (1519—1603 рр.), французом Жозефом Турнефором (1656—1708 рр.), швейцарцем Конрадом Геснером (1516—1565 рр.) та іншими.

К. Лінней провів величезну роботу, склав опис близько 8 тисяч видів рослин, з яких півтори тисячі раніше не були відомі науці. Він розробив звід ботанічних термінів (біля тисячі), якими варто користуватися при описові рослинних форм, і тим самим заклав основи уніфікації цих описів. Назви рослин повинні бути короткими і чіткими. Цій умові найкраще відповідають введені К. Ліннеєм у постійний вжиток бінарні ботанічні назви.

Кожна рослина має «прізвище» і «ім'я» — родову і видову назви. Вони вказують на історію вивчення рослини, географічні дані, вживання рослини, час зростання, морфологічні або фізичні особливості рослини. Видова назва визначає індивідуальність рослини, її специфіку. Так, рід жовтець (*Ranunculus*) об'єднує жовтець повзучий, жовтець їдкий, жовтець золотистий і ще понад 400 видів.

Бінарні назви оформлюються за певними правилами. Вони повинні бути за формою латинськими або латинізованими, тобто написаними з

¹ Паралельно вживаються також терміни «біноміальна» та «бінарна».

² Таксонами називаються класифікаційні одиниці будь-якого рангу. Головні ранги таксонів: вид (*species*), відділ (*divisio*) і царство (*regnum*). Таким чином, кожен вид належить до якого-небудь роду, кожен рід до якої-небудь родини і т. д.

дотриманням правил латинської граматики. У кінці назви вказують (у скороченій формі) ім'я ботаніка, який уперше описав дану рослину.

Наприклад: *Oryza sativa* L. (Linneus)

Rosa cinnamomea L. (Linneus)

Taraxacum officinale Wigg. (Wigger)

§ 151. Граматичні моделі ботанічних назв

Кожна латинська ботанічна назва рослини складається з двох слів, перше з яких — назва роду, друге — видовий епітет. Назва роду завжди виражена іменником у називному відмінку, а видове означення може бути виражене: іменником у називному відмінку, іменником у родовому відмінку, невідмінюваним іменником, іменником з означенням, прикметником.

У залежності від того, чим виражене видове означення, умовно можна виділити п'ять таких граматичних моделей ботанічних назв:

	Назва роду		Видовий епітет
Модель 1	іменник у Nom.	+	іменник у Nom.
	<i>Atropa belladonna</i>	-	беладона звичайна
Модель 2	іменник у Nom.	+	іменник у Gen.
	<i>Primula veris</i>	-	першоцвіт весняний (весни)
Модель 3	іменник у Nom.	+	невідмінюваний іменник
	<i>Panax ginseng</i>	-	женьшень
Модель 4	іменник у Nom.	+	іменник з означенням
	<i>Capsella bursa-pastoris</i>	-	грицики звичайні
Модель 5	іменник у Nom.	+	прикметник
	<i>Mentha piperita</i>	-	м'ята перцева

§ 152. Фармацевтичні назви рослин

Фармацевтичною назвою рослини може бути назва роду або видове означення. Якщо назва рослини утворена за 1-ою, 3-ю або 4-ю моделями, у назві лікарської сировини вживається, звичайно, видовий епітет, якщо за 2-ю або 5-ю моделями — назва роду (*див. табл.*).

Наприклад: (I) *Acorus calamus* — rhizomata Calami

(II) *Primula veris* — folia Primulae

(III) *Theobroma cacao* — semina Cacao

(IV) *Dryopteris filix-mas* — rhizomata Filicis maris

(V) *Foeniculum vulgare* — fructus Foeniculi

Зазвичай у назві рослинної сировини записують назву роду, якщо з лікувальною метою використовується один представник даного роду (Наприклад: *flores Calendulae* — *Calendula officinalis*), або якщо різні види того ж самого роду рослини мають однакові лікувальні властивості. Наприклад: рослини *Viola tricolor* (фіалка триколірна) і *Viola arvensis* (фіалка польова) використовуються в медицині з однією метою, як відхаркувальний і сечогінний засіб. Тому в назві лікарської сировини записується тільки назва роду рослини: *herba Violaе*. Повна ботанічна назва використовується, якщо треба виділити, з якого різновиду рослини виготовлено лікарський засіб. Наприклад: *oleum Menthae piperitae*.

Видове визначення є назвою рослинної сировини, якщо кілька видів рослин відносяться до одного роду, але мають різні фармакологічні властивості. Наприклад: рослини одного роду — *Artemisia absinthium* (полин гіркий) і *Artemisia cina* (полин цитварний) — використовують в медицині з різною метою: першу — для збудження апетиту, другу — як протиглистий і протизапальний засіб. Тому як фармацевтичні використовують видові назви рослин. Наприклад, *herba Absinthii, flores Cinae*.

Повна ботанічна назва часто записується у назві сировини і в тому випадку, якщо рослина отруйна і одержані з неї препарати мають високу токсичність. Наприклад: *herba Ledi palustris, herba Adonidis vernalis*.

Фармацевтичні назви рослини можуть не співпадати з ботанічними назвами. У ряді випадків це пояснюється тим, що в номенклатурі лікарських засобів зберігається ботанічна назва, яка застосувалась раніше, у той час як з'явилась нова назва і стала офіційно визнаною у сучасній ботанічній номенклатурі. Розглянемо деякі приклади розбіжності ботанічних та фармацевтичних назв лікарських рослин.

<i>Ботанічна назва рослини</i>	<i>Назва лікарської рослинної сировини</i>
<i>Brassica nigra</i> гірчиця чорна	<i>Sinapis, is f</i> Наприклад: <i>semina Sinapis, Oleum Sinapis aethereum</i> (ефірна гірчична олія)
<i>Cassia acutifolia</i> касія гостролиста	<i>Senna, ae f</i> <i>Cassia, ae f</i> Наприклад: <i>folia Sennae (Cassiae)</i> (листя сени /касії/)
<i>Cinchona succirubra</i> хінне дерево	<i>Cinchona, ae f; China, ae f</i> Наприклад: <i>cortex Cinchonae</i> (кора хінного дерева), <i>tinctura Chinae</i> (настоянка хіни)

<i>Ботанічна назва рослини</i>	<i>Назва лікарської рослинної сировини</i>
Claviceps purpurea маткові ріжки	Secale cornutum Наприклад: cornua Secalis cornuti (маткові ріжки) extractum Secalis cornuti (екстракт маткових ріжок)
Olea europaea олива європейська	Oliva, ае <i>f</i> (плід) Наприклад: oleum Olivarum (оливкова, маслинова олія)
Pinus silvestris сосна лісова	Pinus, і <i>f</i> Terebinthina, ае <i>f</i> Наприклад: oleum Terebinthinae (скипидар), Pix liquida Pini (сосновий дьоготь), folia Pini (хвоя сосни)
Amygdalus communis мигдаль звичайний	Amygdala, ае <i>f</i> (плід) Amygdalus, і <i>f</i> (дерево)
Amygdalus amara мигдаль гіркий	Наприклад: aqua Amygdalarum amararum, (гіркомигдалева вода)
Amygdalus dulcis мигдаль солодкий	Semina Amygdali dulcis (насіння мигдалю солодкого)

§ 153. Вправи

I. Визначте модель ботанічної назви, вкажіть фармацевтичну назву рослини:

1. Oryza sativa
2. Acorus calamus
3. Vaccinium vitis-idaea
4. Tussilago farfara
5. Betula verrucosa
6. Thymus serpyllum
7. Viola arvensis
8. Theobroma cacao
9. Capsella bursa-pastoris
10. Zea mays
11. Strychnos nux-vomica
12. Vaccinium myrtillus
13. Achillea millefolium
14. Sambucus nigra
15. Panax ginseng

II. Перекладіть латинською мовою ботанічні назви, визначте їх граматичну модель і фармацевтичну назву:

1. Гірчиця чорна
2. Полин гіркий
3. М'ята перцева
4. Череда трироздільна
5. Женьшень
6. Грицикі звичайні
7. Дурман звичайний
8. Чабрець боровий
9. Первоцвіт весняний
10. Калина звичайна
11. Папороть чоловіча
12. Мучниця звичайна
13. Алтея лікарська
14. Шоколадне дерево
15. Евкالیпт попелястий

III. Перекладіть українською мовою ботанічні назви, утворіть терміни з назвою лікарської сировини:

1. Brassica nigra (олія, насіння, гірчичники)
2. Panax ginseng (корінь, настоянка)
3. Adonis vernalis (трава, настій трави, сухий екстракт)
4. Artemisia absinthium (трава, настоянка)
5. Capsella bursa-pastoris (трава, рідкий екстракт, настій трави)
6. Cassia acutifolia (листя, таблетки сухого екстракту)
7. Atropa belladonna (листя, настоянка, сухий екстракт, густий екстракт)
8. Menyanthes trifoliata (листя, настій листя)
9. Claviceps purpurea (густий екстракт)
10. Dryopteris filix-mas (кореневище, ефірний екстракт)
11. Acorus calamus (кореневище порошокване, настій кореневищ)
12. Cinchona succirubra (кора, настоянка)
13. Primula veris (порошокване листя, кореневище з коренями)
14. Vaccinium myrtillus (плоди, відвар плодів)
15. Theobroma cacao (олія для свічок та кульок)

IV. Перекладіть латинською мовою:

1. Дуб звичайний, відвар кори дуба для полоскання, кора дуба порошоквана для присипки.
2. Звіробій звичайний, настій трави звіробою, настоянка звіробою.
3. Родовик лікарський, екстракт родовика рідкий, відвар кореневищ з коренями родовика.
4. Евкالیпт попелястий, настій листя евкالیпту, олія евкالیпту.
5. Термопис ланцетний, настій трави термопису, сухий екстракт термопису.
6. Подорожник великий, настій листя подорожника, сік подорожника.
7. Підбіл звичайний, настій листя підбілу, листя підбілу в гранулах.
8. Аніс звичайний, настій плодів анісу, олія анісу.
9. Касія гостролиста, настій листя касії (сени), таблетки сухого екстракту сени.

10. Ревінь тангутський, порошок коріння ревеню, таблетки коріння ревеню, сухий екстракт ревеню.
11. Рицина звичайна, олія рицини, насіння рицини.
12. Вовчуг польовий, настоянка вовчуга, корінь вовчуга.
13. Дигіталіс пурпуровий, настій листя дигіталісу, сухий екстракт листя дигіталісу, порошок листя дигіталісу.
14. Собача кропива, настоянка собачої кропиви, брикет трави і рідкий екстракт собачої кропиви.
15. Глід криваво-червоний, рідкий екстракт глоду, плоди глоду.
16. Алтея лікарська, настій коріння алтеї, сироп алтеї, порошок коріння алтеї.
17. Валеріана лікарська, настоянка валеріани, кореневище з коренями валеріани.
18. Мучниця звичайна, відвар листя мучниці, висушене листя мучниці для сечогінного збору.
19. Нирковий чай, настій листя ниркового чаю на один прийом.
20. Конвалія травнева, настоянка конвалії.

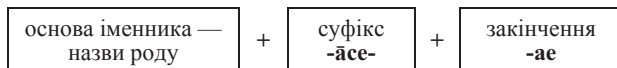
V. Перекладіть латинською мовою, напишіть повну ботанічну назву рослини:

1. Олія соняшникова для пластирів, мазей та розтирань.
2. Настій трави деревію.
3. Рідкий екстракт алое.
4. Персикова олія.
5. Настій листя кропиви.
6. Порошок коріння солодки.
7. Порошок листя дигіталісу.
8. Відвар кори калини.
9. Гірчична олія ефірна.
10. Насіння гарбуза, очищене від шкірки.
11. Сухий корінь алтеї.
12. Настоянка блювотного горіха.
13. Блекотна олія для зовнішнього застосування.
14. Сосновий дьоготь для мазі Вількінсона.
15. Сухий екстракт сени.
16. Листя ниркового чаю.
17. Настій трави материнки.
18. Абрикосова камедь для оліїстих емульсій.
19. Свіжий сік журавлини.
20. Очищений скипидар для інгаляцій.

§ 154. Назви ботанічних родин

Латинські назви ботанічних родин — це прикметники у формі жіночого роду називного відмінка множини, узгоджені з іменником *plantae* (рослини).

Звичайно назви ботанічних родин утворюються за допомогою суфікса **-ace-**:

Назви родин пишуться з великої літери.

Наприклад: Rosaceae (від Rosa, ae f) — розоцвіті
Betulaceae (від Betula, ae f) — березові
Plantaginaceae (від Plantago, ĩnis f) — подорожникові

Деякі назви ботанічних родин утворюються інакше.

Наприклад: губоцвіті — Labiatae
складноцвіті — Compositae
зонтичні — Umbelliferae

Запам'ятайте назви деяких ботанічних родин:

Крушинові	— Rhamnaceae
Розоцвіті	— Rosaceae
Липові	— Tiliaceae
Пасльонові	— Solanaceae
Подорожникові	— Plantaginaceae
Кропивні	— Urticaceae
Березові	— Betulaceae
Соснові	— Pinaceae
Макові	— Papaveraceae
Тирличеві	— Gentianaceae
Хвощові	— Equisetaceae
Фіалкові	— Violaceae
Гарбузові	— Cucurbitaceae
Льонові	— Linaceae
Лимонникові	— Schizandraceae
Валеріанові	— Valerianaceae

§ 155. Вправи

I. Перекладіть назви родин латинською мовою, вкажіть, від назви якої рослини вони утворені:

Валеріанові, фіалкові, льонові, макові, подорожникові, пасльонові, гарбузові, крушинові, тирличеві.

II. Перекладіть речення усно українською мовою:

1. Planta Papaver somniferum in medicina vetuste adhibetur.
2. Olea europaea arbor est, oliva — fructus.
3. Alcaloidum Platyphyllinum e planta «Senecio platyphylloides» elicatur.
4. Nonnulla olea pinguis, exempli causa, oleum Ricini, oleum jecoris Aselli adhibitionem medicinalem per se habent.
5. Solanaceae, Cucurbitaceae, Pinaceae, Menyanthaceae sunt familiae plantarum.

III. Перекладіть рецепти усно українською мовою:

1. Recipe: Tincturae Belladonnae 10 ml
Tincturae Valerianae 20 ml

- Mentholi 0,25
Misce.
Da.
Signa:
2. Recipe: Picis liquidae Betulae
Xeroformii ana 3,0
Olei Ricini ad 100,0
Misce, fiat linimentum
Detur.
Signetur:
3. Recipe: Infusi radicum Althaeae
Infusi herbae Adonidis vernalis ana 6,0—150 ml
Elixiris pectoralis 5ml
Liquoris Ammonii anisati 3 ml
Natrii hydrocarbonatis 3,0
Misce.
Da.
Signa:
4. Recipe: Corticis Frangulae
Foliorum Menthae piperitae
Rhizomatium cum radicibus Valerianae ana 15,0
Misce, fiant species
Detur in sacculo chartaceo
Signetur:
5. Recipe: Radicum Taraxaci 27,0
Florum Crataegi 9,0
Fructuum Juniperi 15,0
Fructuum Foeniculi 11,0
Foliorum Menthae piperitae 20,0
Misce, fiant species
Da.
Signa:
6. Recipe: Corticis Frangulae 24,0
Radicum Taraxaci 27,0
Radicum Ononidis 22,0
Fructuum Juniperi 15,0
Fructuum Coriandri 8,0
Fructuum Anethi 3,0
Radicum Inulae 14,0
Misce, ut fiant species
Detur.
Signetur:

IV. Перекладіть рецепти письмово латинською мовою:

1. Візьми: Настою трави горицвіту весняного 8,0—200 мл
Настоянки собачої кропиви
Настоянки валеріани по 10 мл
Змішай. Видай.
Познач:

2. Візьми: Відвару плодів жостеру проносного 20,0—200 мл
Сиропу ревеню 20,0
Змішати. Видати.
Позначити:
3. Візьми: Атропіну сульфату 0,025
Екстракту кульбаби густого 2мл
Порошку коренів солодки 3,0
Змішай, щоб утворилась пілюльна маса, з якої сформувати пілюлі числом 25
Видай.
Познач:
4. Візьми: Рідкого екстракту водяного перцю
Рідкого екстракту калини по 20 мл
Змішай. Видай.
Познач:
5. Візьми: Листя м'яти перцевої
Квіток ромашки по 40,0
Листя водяного трилісника
Трави деревію по 20,0
Змішай, щоб утворився збір
Видай у паперовому мішечку
Познач:
6. Візьми: Олії м'яти перцевої
Олії чебрецю
Олії соснової ефірної
Олії евкалиптової по 5 мл
Змішай. Видай.
Познач:

§ 156. Назви алкалоїдів та глікозидів

У природному вигляді лікарські рослини використовуються рідше, ніж отримані з них хімічні речовини, а саме алкалоїди (alcaloidea)¹ і глікозиди (glycosida)².

Латинські назви алкалоїдів та глікозидів утворюються, як правило, суфіксальним способом:

¹ Алкалоїди (араб. al-qali — луг + грец. eidos — подібний) — група органічних азотистих речовин природного, головним чином, рослинного походження, які мають властивості основ і високу фізіологічну активність. Багато алкалоїдів токсичні, деякі використовуються як лікарські засоби.

² Глікозиди (грец. glykys — солодкий + eidos — подібний) — група органічних речовин, переважно рослинного походження, молекули яких утворені вуглецевим компонентом — гліконом і органічною речовиною — агліконом.

Наприклад: Ephedrīnum (Ephedra equisetina) — ефедрин
Erysimīnum (Erysimum canescens) — еризимін
Strophanthīnum (Strophanthus kombe) — строфантин

Зустрічаються назви глікозидів, утворені за допомогою суфікса **-sid-**.

Наприклад, із жовтушника сіруватого (Erysimum canescens) виділені глікозиди Erysimīnum та Erysimosīdum.

Якщо з того самого виду рослини отримано не один глікозид, а декілька, то назва другого, третього і т.д. формується на основі родового або видового найменування, але з деякими модифікаціями (з додаванням нових або перегрупуванням існуючих складів або букв). Таким чином, наприклад, утворені назви трьох глікозидов, що є в рослині Nerium oleander (олеандр звичайний): Oleandrinum — олеандрин, Adinerinum — адинерин, Neriantinum — неріантин.

Один і той же алкалоїд може бути в різних рослинах. Але свою назву він отримує від однієї з них. Наприклад, алкалоїди гіосціамін і скополамін, які разом з атропіном знаходяться в рослині Atropa belladonna, отримали свої назви відповідно від Hyoscyamus (блекота) і Scopolia (скополія), тому що в цих рослинах вони є головними діючими речовинами. З іншого боку, відомі випадки, коли речовини, які вважали початково несхожими за своїм складом і які мали різні назви, надалі ідентифікувались та отримали єдину назву. Так відбулося з назвою «Кофеїн». Після того як було виявлено, що теїн, який є в чаї (Thea), гуаранін — у гуарані й кофеїн — у каві, є ідентичними алкалоїдами, за ними закріпилася одна назва — Coffeinum.

§ 157. Вправи

1. Запишіть латинською мовою назви алкалоїдів та глікозидів:

Берберин (Berberis vulgaris)
Адонітоксин (Adonis vernalis)
Строфантин (Strophanthus kombe)
Вінкамін (Vinca minor)
Гіосціамін (Hyoscyamus niger)
Еризимін (Erysimum canescens)
Еризимозид (Erysimum canescens)
Конвалотоксин (Convallaria majalis)
Конвалозид (Convallaria majalis)
Гумулен (Hupulus lupulus)
Папаверин (Papaver somniferum)
Морфін (Papaver somniferum)
Дигітоксин (Digitalis lanata)
Дигоксин (Digitalis lanata)
Абсинтин (Artemisia absinthium)

Хінін (*Cinchona succirubra*)
Хінізин (*Cinchona succirubra*)
Стрихнін (*Strychnos nux-vomica*)
Ефедрин (*Ephedra equisetina*)

II. Запишіть назви препаратів латиною, назвіть рослини від яких вони утворені:

Адонізид, рамніл, нуфлеїн, лінетол, неріолін, плантаглюцид, гліцирам, ліквіритон, строфантин, сальвін.

III. Запишіть назви препаратів латиною:

Теофедрин, ефедрин, ефатин, хлорофіліпт, каротолін, холосас, уролесан, фітолізин, олазол, вікаір, вікалін, омнопон, корглюкон, бесалол, белоїд, калэфлон, новоіманін, кардіовален, бекарбон.

IV. Перекладіть речення усно українською мовою:

1. Theobrominum pulvis est albus crystallinus sapore amaro, in aqua aegre solvitur. 2. Multa alcaloïda utilissima¹ ex Opio fiunt, exempli causa, alcaloïdum Papaverinum, alcaloïdum Morphinum, Codeinum etc. 3. In planta Delphinium confusum continetur alcaloïdum nomine Condelphinum. 4. Condelphinum est pulvis crystallinus in aqua insolubilis, spiritu facile solvitur; ad morbos nervosos adhibetur. 5. Multa alcaloïda venena sunt, at² dosibus parvis in organismum inducta therapeuticam actionem habent.

V. Перекладіть рецепти усно українською мовою:

1. Recipe: Seminum Lini 50,0
Florum Chamomillae
Herbae Plantaginis ana 80,0
Misce, fiant species
Da.
Signa:
2. Recipe: Herbae Absinthii 30,0
Foliorum Menthae piperitae 50,0
Florum Chamomillae 100,0
Misce, ut fiant species
Da.
Signa:
3. Recipe: Foliorum Uvae ursi 150,0
Radicum Inulae
Radicum Ononidis
Rhizomatium et radicum Rubiae tinctorum ana 60,0
Radicum Taraxaci
Stigmatum Maydis ana 30,0
Misce, ut fiant species
Da in sacco chartaceo
Signa:

¹utilissima — найкорисніші

²at — але

4. Recipe: Rhizomatum cum radicibus Valerianae
Strobilorum Lupuli
Fructuum Anethi ana 100,0
Misce, ut fiant species
Da in sacco chartaceo
Signa:
5. Recipe: Herbae Hyperici 200,0
Florum Primulae
Foliorum Menthae piperitae
Fructuum Anethi ana 50,0
Misce, fiant species
Da in sacco chartaceo
Signa:
6. Recipe: Florum Chamomillae 100,0
Foliorum Menthae piperitae
Fructuum Anisi
Herbae Centaurii ana 50,0
Misce, fiant species
Da in sacco chartaceo
Signa:
7. Recipe: Radicum Ononidis
Radicum Taraxaci ana 120,0
Corticis Frangulae
Radicum Liquiritiae ana 60,0
Fructuum Coriandri 50,0
Foliorum Sennae 30,0
Misce, fiant species
Da.
Signa:

VI. Перекладіть рецепти письмово латинською мовою:

1. Візьми: Квіток ромашки 200,0
Листя м'яти перцевої 50,0
Насіння льону 30,0
Змішай, нехай утвориться збір
Видай.
Познач:
2. Візьми: Плодів шипшини
Плодів і листя бузини
Квіток календули
Шишок хмелю
Кореневищ з коренями валеріани по 15,0
Змішай, нехай утвориться збір
Видай у паперовому мішечку
Познач:
3. Візьми: Листя подорожника великого
Листя шавлії по 80,0
Квіток ромашки 60,0

- Листя м'яти перцевої 50,0
 Насіння льону 30,0
 Змішай, нехай утвориться збір
 Видай.
 Познач:
4. Візьми: Квіток ромашки 80,0
 Кореневищ і коріння оману
 Насіння льону
 Коріння вовчуга по 60,0
 Трави хвоща
 Квіток календули по 50,0
 Змішай, нехай утвориться збір
 Видай.
 Познач:
5. Візьми: Відвару кори калини 10,0—200 мл
 Видай.
 Познач:
6. Візьми: Настою трави грициків 10,0—200 мл
 Видай.
 Познач:
7. Візьми: Настою листя дигіталісу 0,5—180 мл
 Простого сиропу 20 мл
 Змішати.
 Видати.
 Позначити:
8. Візьми: Рідкого екстракту деревію 30 мл
 Видати.
 Позначити:
9. Візьми: Олії евкаліпта 10,0
 Ментолу 1,0
 Змішай.
 Видай.
 Познач:

VII. Перекладіть латинською мовою:

- а) 1. Насіння соняшника. 2. Корінь вовчуга. 3. Голівки маку снотворного. 4. Слань ламінарії. 5. Кореневище з коренями валеріани. 6. Лист сумаху дубильного. 7. Насіння та плоди лимонника. 8. Бульби картоплі. 9. Бутони софори японської. 10. Кора крушини. 11. Стовпчики та приймочки кукурудзи. 12. Бруньки й листя берези. 13. Листя та пагони брусниці. 14. Шишки ялини звичайної. 15. Голівки часника.

- б) 1. Рідкий екстракт деревію. 2. Сухий екстракт горицвіту весняного. 3. Відвар плодів вільхи. 4. Свіжі листя алое деревовидного. 5. Порошок коріння алтеї. 6. Екстракт трави материнки звичайної. 7. Емульсія насіння мигдалю солодкого. 8. Настій плодів кропу. 9. Відвар листя мучниці. 10. Ефірна ганусова олія. 11. Гіркий екстракт полину гіркого. 12. Настій плодів ганусу звичайного. 13. Свіжі плоди горобини чорноплодої. 14. Настій квіток арніки. 15. Густиий екстракт красавки. 16. Настій трави череди. 17. Настій листя бар-

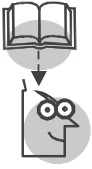
барису. 18. Ефірна гірчична олія. 19. Рідкий екстракт грициків. 20. Настій бруньок берези. 21. Перцевий пластир. 22. Таблетки екстракту сени. 23. Рідкий екстракт із плодів глоду. 24. Насіння гарбуза. 25. Порошок листя дигіталісу. 26. Густиий екстракт папороті чоловічої. 27. Сік із свіжої трави жовтушника сірого. 28. Грудний еліксир з густиим екстрактом солодки. 29. Настій шишок хмелю. 30. Відвар кори дуба. 31. Таблетки коріння ревеню. 32. Свіжі плоди смородини чорної. 33. Мильний (мільнянки) корінь. 34. Відвар із плодів чорниці. 35. Відвар кори калини. 36. Настій приймочок кукурудзи.

в) 1. Трава деревію, череди, чистотілу, собачої кропиви, материнки, подорожника, барвінку. 2. Корінь кульбаби, барбарису, мільнянки, шоломниці, ревеню, женьшеню, вовчуга. 3. Кореневища латаття, зміювика, перстачу, марени, валеріани, айру, бадана. 4. Плоди калини, чорниці, малини, лимонника, софори, смородини, глоду. 5. Квітки арніки, зайцегуба, бузини, липи, глоду, кропиви, цмину. 6. Листя мучниці, красавки, берези, бобівника, подорожника, сумаху, шавлії. 7. Насіння мигдалю, гірчиці, гарбуза, жовтушника, соняшника, льону, рицини. 8. Кора дуба, калини, кореня бавовника. 9. Пагони чорниці, брусниці, каланхое, коричника, мучниці.

§ 158. Афоризми

1. <i>Fide, sed cui fidas, vide.</i>	— Довіряй, але дивись, кому довіреш.
2. <i>In silvam ligna ne feras.</i>	— Не носи дрова до лісу.
3. <i>Ex duobus malis minus est semper eligendum.</i>	— Із двох бід слід вибирати меншу.

ЗАНЯТТЯ № 34

§ 159. Ступені порівняння прикметників

Якісні прикметники в латинській мові, як і в українській, мають три ступені порівняння:

звичайний — *gradus positivus*

вищий — *gradus comparativus*

найвищий — *gradus superlativus*

У словник прикметники записуються в звичайному ступені.

Вищий ступінь утворюється шляхом приєднання до основи прикметника звичайного ступеня суфіксів **-ior** (*m., f*), **-ius** (*n*) Genetivus sing. усіх трьох родів закінчується на **-iōris**.

Gradus positivus

purus, a, um — чистий, а, е

niger, gra, grum — чорний, а, е

subtilis, e — дрібний, а, е

simplex, ĩcis — простий, а, е

Gradus comparativus

purior, purius — чистіший, а, е

nigrior, nigrius — чорніший, а, е

subtilior, subtilius — дрібніший, а, е

simplicior, simplicius — простіший, а, е

Прикметники у вищому ступені відмінюються за приголосним типом III відмни.

Приклад відмінювання прикметника ***subtilis, e*** у вищому ступені.

Causus	Singularis	Pluralis
	m, f n	m, f n
Nom.	subtilior subtilius	subtiliores subtiliora
Gen.	subtiliōris	subtiliorum
Dat.	subtiliori	subtiliorībus
Acc.	subtiliorem subtilius	subtiliores subtiliora
Abl.	subtiliore	subtiliorībus

Найвищий ступінь прикметників здебільшого утворюється шляхом приєднання до основи звичайного ступеня суфікса **-issim-** та родових закінчень **-us** (*m*), **-a** (*f*), **-um** (*n*).

Gradus positivus
 purus, a, um
 subtilis, e
 simplex, ĩcis

Gradus superlativus
 purissimus, a, um — найчистіший, а, е
 subtilissimus, a, um — найдрібніший, а, е
 simplicissimus, a, um — найпростіший, а, е

Прикметники у найвищому ступені відмінюються, як прикметники першої групи, тобто чоловічий та середній рід — за II відміною, а жіночий — за I відміною.

Найвищий ступінь прикметників на **-er** утворюється шляхом приєднання суфікса **-rim-** та родових закінчень **-us, -a, -um** до форми Nom. sing. чоловічого роду.

Gradus positivus
 niger, gra, grum
 acer, acris, acre

Gradus superlativus
 nigerrimus, a, um — найчорніший, а, е
 acerrimus, a, um — найгостріший, а, е

Де кілька прикметників на **-ilis** (facilis, e — легкий, similis, e — подібний) у найвищому ступені утворюються шляхом приєднання до основи суфікса **-lim-** та родових закінчень **-us, -a, -um**: facillimus, a, um; simillimus, a, um.

Прикметники на **-us** з попередньою голосною вищий та найвищий і ступені утворюють за допомогою слів **magis** (найбільш), **maxime** (у найвищій мірі, дуже, надто) і форми звичайного ступеня.

Наприклад:

Positivus	varius, a, um — різноманітний, а, е
Comparativus	magis varius, a, um — більш різноманітний, а, е
Superlativus	maxime varius, a, um — найрізноманітніший, а, е

§ 160. Неправильні ступені порівняння прикметників

У багатьох мовах є прикметники, які утворюють ступені порівняння від різних основ, так звані неправильні ступені порівняння.

Positivus	Comparativus	Superlativus
multus, a, um — численний, а, е	plus — більш численний, а, е	plurimus, a, um — найчисленніший, а, е
bonus, a, um — хороший, а, е	melior, melius — ліпший, а, е; кращий, а, е	optimus, a, um — найліпший, а, е; найкращий, а, е
malus, a, um — поганий, а, е	pejor, pejus — гірший, а, е	pessimus, a, um — найгірший, а, е
magnus, a, um — великий, а, е	major, majus — більший, а, е	maximus, a, um — найбільший, а, е
parvus, a, um — малий, а, е	minor, minus — менший, а, е	minimus, a, um — найменший, а, е

Вищий та найвищий ступені порівняння цих прикметників відмінюються за загальними правилами.

§ 161. Особливості вживання ступенів порівняння прикметників у ботанічній номенклатурі

У ботанічній номенклатурі вищий та найвищий ступені прикметників перекладаються формою звичайного ступеню.

<i>Ammi majus</i>	— аммі велика
<i>Arctium major</i>	— лопух великий
<i>Chelidonium majus</i>	— чистотіл великий
<i>Centaureum minus</i>	— золототисячник малий
<i>Cucurbita maxima</i>	— гарбуз великий
<i>Linum usitatissimum</i>	— льон звичайний
<i>Nymphaea minoriflora</i>	— латаття дрібноквіткове
<i>Plantago major</i>	— подорожник великий
<i>Polygala major</i>	— китятки великі
<i>Polygonum minor</i>	— гірчак малий
<i>Pulmonaria molissima</i>	— медуниця м'яка
<i>Vinca minor</i>	— барвінок малий

§ 162. Використання відмінків при ступенях порівняння

У латинській мові після вищого ступеня використовуються дві конструкції: зі сполучником **quam** (ніж, як) та без нього. Якщо використовується сполучник **quam**, то об'єкт порівняння ставиться в Nom. sing.. Якщо ж сполучник опускається, то об'єкт порівняння ставиться в Ablativus comparationis (орудний порівняння), а в українській мові — у родовому відмінку:

<i>Ferrum utilius est quam aurum.</i>	— Залізо корисніше, ніж золото.
<i>Ferrum utilius est auro.</i> (Ablativus comparationis)	— Залізо корисніше золота.

Якщо треба виділити частину із загального, або один об'єкт із цілої групи, то використовується Genetivus partitivus (родовий роздільний), який перекладається українською мовою з прийменником «із».

<i>Omnium artium medicina nobilissima est.</i>	— З усіх мистецтв медицина найбагатродніша.
<i>Hippocrates omnium medicorum Graecorum celeberrimus erat.</i>	— З усіх грецьких лікарів Гіппократ був найславетнішим.

§ 163. Вправи

I. Перекладіть латиною, утворіть ступені порівняння прикметників:

Гіркий, свіжий, солодкий, чорний, м'який, великий, хороший, малий, крупний.

II. Перекладіть словосполучення латинською мовою, утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

Свіжий відвар, гірка настоянка, солодкий плід, крупні та дрібні порошки, біла глина, гірке кореневище, тверді кристали, чисті склянки, червоні ягоди.

III. Узгодьте прикметники з іменниками, усно перекладіть вирази:

Spissior, spissius (мазь, маса, сік, екстракт). Recentior, recentius (сироп, настій, трава, мед). Purissimus, a, um (глина, вазелін для очей, ефір для наркозу). Ruberrimus, a, um (ягода, квітка, кристал).

IV. Перекладіть латинською мовою:

1. Тверді форми ліків. 2. Дуже солодкий сік ягід малини. 3. Найдрібніший порошок стрептоциду для присипки. 4. Паста — форма ліків твердіша, ніж мазь. 5. Препарати, виготовлені за потребою, мають кращий ефект. 6. Сік чистотілу великого дуже жовтий. 7. Крупний порошок дубової кори для відвару. 8. Мінімальні та максимальні дози ліків. 9. Найкращий вазелін для очної мазі. 10. Змішай, нехай утвориться найдрібніший порошок. 11. Обсип пілюлі найчистішим тальком. 12. Видай найчистіше вазелінове масло для внутрішнього вживання на один прийом. 13. Дуже гіркі ліки видаються в капсулах, закритих кришечкою. 14. Подорожник великий та чистотіл великий ростуть скрізь. 15. Лінетол виготовляється з насіння льону звичайного. 16. Насіння гарбуза великого, очищене від шкірки, висушене, розтерте з медом, приписується як протиглистовий засіб.

V. Перекладіть рецепти українською мовою:

1. Recipe: Infusi foliorum Plantaginis majoris 10,0—200 ml

Da.

Signa:

2. Recipe: Streptocidi 5,0

Penicillini 200000 UA

Misce, ut fiat pulvis subtilissimus

Detur.

Signetur:

3. Recipe: Chloroformii

Spiritus aethylici 95% ana 20 ml

Aetheris aethylici 10 ml

Liquoris Ammonii caustici gtts. V

Misce

Da.

Signa:

4. Recipe: Streptocidi subtilissimi 2,0
Vasellini 10,0
Misce, fiat unguentum
Detur.
Signetur:

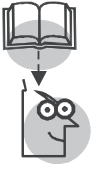
VI. Перекладіть рецепти латинською мовою:

1. Візьми: Найчистішого вазелінового масла 200 мл
Олії м'яти перцевої краплі III
Змішати.
Видати.
Позначити:
2. Візьми: Ксероформу 3,0
Борної кислоти 4,0
Преднізолону 0,04
Стрептоциду 3,0
Змішай, нехай утвориться найдрібніший порошок
Видай.
Познач:
3. Візьми: Порошку ксероформу найдрібнішого 10,0
Видай.
Познач:
4. Візьми: Цинку оксиду 20,0
Магнію карбонату 5,0
Рисового крохмалю 45,0
Тальку 30,0
Змішай, щоб утворився найдрібніший порошок
Видай.
Познач:
5. Візьми: Трави чистотілу великого 20,0
Листя м'яти перцевої
Квіток ромашки по 10,0
Змішай.
Видай.
Познач:

§ 164. Афоризми

1. *Eruditio aspera optima est.* — Суворе навчання — найкраще.
2. *In optima forma.* — У найкращій формі.
3. *Optimum medicamentum quies est.* — Кращі ліки — спокій.
4. *Sapientissimus in septem.* — Наймудріший із семи (мудреців).

ЗАНЯТТЯ № 35—36

§ 165. Прислівник

Прислівник — незмінна частина мови, що пов'язується з дієсловом у реченні та виконує функцію обставини. За способом творення прислівники бувають двох типів:

1. Прислівники, утворені від прикметників (таких більшість).
2. Самостійні прислівники.

Утворення прислівників від прикметників

1. Від прикметників I — II відміни прислівники утворюються шляхом приєднання до основи звичайного ступеня суфікса -e.

asepticus, a, um — асептичний asepticе — асептично
exactus, a, um — точний exacte — точно
frigidus, a, um — холодний frigide — холодно, холодним способом.

2. Від прикметників III відміни прислівники утворюються шляхом приєднання до основи прикметника суфікса -iter, а у прикметників на -ns суфікса -er.

sterilis, e — стерильний steriliter — стерильно
simplex, icis — простий simpliciter — просто
utilis, e — корисний utiliter — корисно
recens, ntis — свіжий recenter — свіжо

3. У значенні прислівників використовуються форми Abl. sing., Acc. sing. середнього роду деяких прикметників.

citus, a, um — швидкий cito — швидко
rarus, a, um — рідкий raro — рідко
multus, a, um — численний multum — багато
facilis, e — легкий facile — легко

Самостійні прислівники

Diu — довго; **semper** — завжди; **minutim** — дрібно; **interdum** — інколи; **deinde** — потім; **nunc** — зараз; **saepe** — часто та багато ін.

§ 166. Ступені порівняння прислівників

Прислівники, утворені від прикметників, мають ступені порівняння. Форма вищого ступеня порівняння прислівника співпадає з формою середнього роду вищого ступеня порівняння прикметника (з суфіксом -ius), а форма найвищого ступеня утворюється шляхом

приєднання до основи найвищого ступеня порівняння прикметника закінчення -e.

Positivus:	cito — швидко	raro — рідко
Comparativus:	citius — швидше	rarius — рідше
Superlativus:	citissime — найшвидше, дуже швидко	rarissime — найрідше, дуже рідко

§167. Прислівники, які вживаються у фармацевтичній термінології

aseptice	— асептично
minutim	— дрібно
ana	— по, порівну
caute	— обережно
cito	— швидко, терміново
citissime	— дуже швидко
exacte	— точно
exactissime	— дуже точно
lente	— повільно (за дією)
semilente	— напівповільно (за дією)
ultralente	— дуже повільно (за дією)
longe	— надзвичайно
modice	— середньо, помірно
optime	— найкращим чином
statim	— негайно
quantum satis	— скільки потрібно
valde	— сильно, дуже, вельми

§ 168. Найменування порошків за ступенем подрібнення

Pulvis subtilis	— дрібний порошок
Pulvis modice subtilis	— середньодрібний порошок
Pulvis subtilissimus	— дуже дрібний порошок
Pulvis longe subtilissimus	— найдрібніший порошок
Pulvis grossus	— крупний порошок
Pulvis modice grossus	— середньокрупний порошок
Pulvis grossissimus	— дуже крупний порошок
Pulvis longe grossissimus	— надзвичайно крупний порошок

§ 169. Числівники

У латинській мові числівники поділяються на кількісні (відповідають на питання *скільки?*), порядкові (*котрий?*), розділові (*по скільки?*), числівники—прислівники (*скільки разів?*).

Арабські цифри	Кількісні числівники	Порядкові числівники	Римські цифри
1	unus, a, um	primus, a, um	I
2	duo, duae, duo	secundus, a, um	II
3	tres, tria	tertius, a, um	III
4	quattuor	quartus, a, um	IV
5	quinque	quintus, a, um	V
6	sex	sextus, a, um	VI
7	septem	septimus, a, um	VII
8	octo	octavus, a, um	VIII
9	novem	nonus, a, um	IX
10	decem	decimus, a, um	X
15	quindecim	quindecimus, a, um	XV
18	duodeviginti	duodevicesimus a, um	XVIII
20	viginti	vicesimus, a, um	XX
100	centum	centesimus, a, um	C
200	ducenti, ae, a	ducentesimus, a, um,	CC
1000	mille	millesimus, a, um	M

Розділові числівники

1. *singuli, ae, a* — по одному
2. *bini, ae, a* — по двох
3. *terni, ae, a* — по трьох

Числівники-прислівники

- semel* — один раз
bis — двічі
ter — тричі

Складні і складені числівники

Складні числівники з останньою цифрою 8 або 9 утворюються шляхом віднімання назви одиниці або двох від назви наступного десятка:

- 18 — *duodeviginti* (два від двадцяти)
 19 — *undeviginti* (один від двадцяти)

Складені кількісні числівники від 21 до 99 утворюються двома способами:

а) спочатку ставиться число одиниць, а потім назви десятків з сполучником *et*:

- 25 — *quinque et viginti*
 27 — *septem et viginti*

б) на першому місці ставиться число десятків, а потім число одиниць:

- 25 — *viginti quinque*
 27 — *viginti septem*

У багатозначних числах спочатку ставиться число більшого розряду без сполучника: 155 — *centum quinquaginta quinque*.

У складних порядкових числівниках усі числа — це порядкові числівники, а в українській мові — тільки останній числівник: п'ятдесят п'ятий — *quinquagesimus quintus*.

Відмінювання кількісних і порядкових числівників

Відмінюються кількісні числівники **unus, a, um** — один, одна, одно; **duo, duae, duo** — два; **tres, tria** — три; назви сотень, тисяч.

Числівник **unus, a, um** використовується тільки в однині, решта — тільки в множині.

Singularis				Pluralis		
Casus	m.	f.	n.	m.	f.	n.
Nom.	unus	una	unum	duo	duae	duo
Gen.	unius			duorum	duarum	duorum
Dat.	uni			duobus	duabus	duobus
Acc.	unum	unam	unum	duos	duas	duo
Abl.	uno	una	uno	duobus	duabus	duobus

Pluralis				Pluralis		
Casus	m.	f.	n.	m.	f.	n.
Nom.	tres	tres	tria	ducenti	ducentae	ducenta
Gen.	trium			ducentorum	ducentarum	ducentorum
Dat.	tribus			ducentis		
Acc.	tres	tres	tria	ducentos	ducentas	ducenta
Abl.	tribus			ducentis		

Порядкові та розділові числівники відмінюються, як прикметники I і II відміни. Числівники-прислівники не відмінюються. На відміну від української мови, де числівники керують іменниками, у латинській мові кількісні числівники узгоджуються з іменниками за родом, числом, відмінком:

дві краплі — *guttae duae*.

Словотворення за допомогою числівників

Деякі фармацевтичні терміни та ботанічні назви утворені за допомогою числівників-префіксів.

Префікси	Значення
un- (uni-)	одно-
du(o), bi-	дво-
ter-, tri-	три-
quadr(i)-	чотири-
quinque(i)-	п'яти-
sex(i)-	шести-
septi-	семи-
octo-	восьми-
deci-	десяти-

Наприклад:

Rudbeckia bicolor — рудбекія двоколірна

Platanthera bifolia — любка дволиста

Viola tricolor — фіалка триколірна

Menyanthes trifoliata — бобівник трилистий

Hypericum quadrangulum — звіробій чотирикутовий

Oxycoccus quadripetalus — журавлина чотирипелюсткова

Leonurus quinquelobatus — собача кропива п'ятилопатева

§ 170. Займенник

У латинській мові існують такі займенники: *особові* (**ego** — я, **tu** — ти), *зворотний* (**sui** — себе), *присвійні* (**meus, a, um** — мій; **tuus, a, um** — твій), *вказівні* (**is, ea, id** — той; **hic, haec, hoc** — цей), *відносні* (**qui, quae, quod** — який), *співвідносні* (**talis, e** — такий, **qualis, e** — який), *заперечні* (**nemo** — ніхто, **nihil** — ніщо), *питальні* (**quis?** — хто? **quid?** — що?).

Вирази із займенниками, що використовуються у фармації:

pro me (pro auctore) — для мене (для автора)

(me — Abl. sing. від ego — я)

per se — у чистому вигляді, хімічно чистий

(se — Acc. sing. від sui — себе)

Da (Dentur) tales doses numero... — Видай (нехай будуть видані)

такі дози числом...

(tales — Nom., Acc. plur. від talis, e — такий)

e qua — з якої

(Abl. sing. від qui, quae, quod — який, яка, яке)

Misce, ut fiat massa pilularum, e qua formentur pilulae numero... —

Змішай, щоб утворилась пілюльна маса, з якої сформувати пілюлі числом...

cui adde — до якого (до якої) додай

(cui — Dat. sing. від qui, quae, quod — який)

Misce, ut fiat mixtura, cui adde... — Змішай, щоб утворилася мікстура, до якої додай...

§ 171. Вправи

I. Утворіть ступені порівняння прислівників:
simpliciter, utiliter, exacte.

II. Перекладіть речення українською мовою, усно зробіть морфологічний розбір:

1. Statim date serum antidiphthericum. 2. Remedia habentia gustum amarum, saepe in capsulis operculatis dantur. 3. In solutionem Glucosi 25% adde aseptice

tincturae Strophanthi guttas V. 4. Saepissime medicamenta per os sumuntur. 5. Contere pulverem Streptocidi exactissime, ut fiat pulvis longe subtilissimus. 6. Infusa calide et frigide praeparantur. 7. Dilue vaccinum aseptice in solutione Natrii chloridi isotonica 0,9%. 8. Decocta et infusa recenter parata dantur. 9. Olea aetherea odorem aromaticum habent, facile in aethere, spiritu solvuntur. 10. Adde sirupum Glycyrrhizae quantum satis. 11. Semper praepara solutiones steriles lege artis. 12. Recipe butyri Cacao quantum satis, ut fiant suppositoria rectalia. 13. Tincturae in vitris bene clausis loco obscuro diutissime servantur. 14. Pulveres subtilissimi et longe subtilissimi pro praeparatione aspersionum adhibentur. 15. Pulvis modice grossus corticis Quercus pro praeparatione decocti est. 16. Praeparatum «Asparcam» similiter Panangino agit. 17. Insulinum, Insulinum lente, Insulinum semilente et Insulinum ultralente sunt. 18. Suspendio Zinc-insulini pro injectionibus similiter Insulino lente, suspendio Zinc-insulini crystallisati pro injectionibus similiter Insulino ultralente agunt. 19. Misce pulveres exactissime. 20. Da medicamenta aegroto gratis. 21. Remedia per os (saepissime!), per rectum (rarius), trans buccam (rarissime) sumuntur. 22. Extracta raro per se praescribuntur. 23. Crystalli Aluminis facile in aqua calida solvuntur, ut remedium adstringens in gargarismatis, bacillis haemostaticis adhibentur. 24. Pilulae pondus 0,2, granula minus 0,1, boli magis 0,5 habent.

III. Перекладіть рецепти українською мовою:

1. Recipe: Strychnini nitratis 0,03
Massae pilularum quantum satis, ut fiant
pilulae numero 30
Da.
Signa:
2. Recipe: Seri antidiphtherici 500000 UA
Dentur tales doses numero 6 in ampullis
Signetur.

IV. Перекладіть латинською мовою:

1. Видати ліки негайно. 2. Настій листя сени готується просто. 3. Трава череди часто вживається для ванн. 4. Відвар із листя евкаліпта часто приписується для інгаляцій і полоскань. 5. Пагони багна болотяного рідко використовуються в медицині. 6. Візьми дрібно нарізаного листя брусниці 100,0. 7. Свіжоприготовлена демінералізована вода. 8. Високоочищена вода.

V. Перекладіть рецепти латинською мовою:

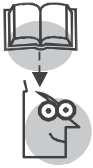
1. Негайно!
Візьми: Протиотрути при отруєнні металами 200,0
Видай.
Познач:
2. Візьми: Екстракту опію 0,05
Олії какао скільки потрібно, щоб утворилась свічка
Видай такі дози числом 12
Познач:
3. Негайно!
Візьми: Натрію хлориду 5,0
Калію хлориду 0,075

Кальцію хлориду 0,015
Новокаїну 2,5
Очищеної води 1000,0
Додай асептично
Розчину адреналіну гідрохлориду 0,1% 2,0
Видай.
Познач:

§ 172. Афоризми

1. *Citius, altius, fortius!* — Швидше, вище, сильніше!
2. *Bis dat, qui cito dat.* — Двічі дає той, хто дає швидко.
3. *Male parata, male dilabuntur.* — Що дурно добувається, те дурно розтрачується.
4. *Si felix esse vis, esto!* — Якщо хочеш бути щасливим, будь!
5. *Fas est ab hoste doceri.* — Треба й у ворога вчитися.
6. *Pereat tristitia, pereant dolores!* — Хай згине сум, хай згинуть страждання!

ЗАНЯТТЯ № 37—38

§ 173. Скорочення в рецептах

При виписуванні рецептів лікарі широко використовують скорочення окремих слів та цілих фраз. Існують певні правила скорочень:

1. Можна скорочено записувати в рецептах назви форм ліків та галенових препаратів, назви органів рослин, рецептурні вирази.

2. Не допускаються скорочення позначень близьких за назвою інгредієнтів, які не дозволяють установити, який саме лікарський засіб прописано.

3. Скорочення закінчують приголосною. Якщо ж декілька приголосних букв стоять поруч, то скорочення закінчують останньою.

4. Деякі рецептурні вирази можуть скорочуватися максимально.

Лише в частині рецепта *Praescriptio* можуть бути максимальні скорочення, коли від слова залишається тільки одна буква. (*D.t.d. N*)

5. Існують нестандартні скорочення, які слід запам'ятати: *hb.* — *herbae, pcr.* — *praecipitati*, *āā* — *ana* та *in*.

§ 174. Найважливіші рецептурні скорочення

Скорочення	Повне написання	Значення
1	2	3
<i>āā</i> <i>ac., acid.</i> <i>aq.</i> <i>aq. purif.</i> <i>bol.</i> <i>but.</i> <i>comp., cps.</i> <i>concentr.</i> <i>cort.</i> <i>D.</i> <i>dec., det.</i> <i>depur.</i> <i>dil.</i> <i>D.t.d. N</i>	<i>ana</i> <i>acidum</i> <i>aqua</i> <i>aqua purificata</i> <i>bolus</i> <i>butyrum</i> <i>compositus</i> <i>concentratus</i> <i>cortex</i> <i>Da. Detur. Dentur.</i> <i>decoctum</i> <i>depuratus</i> <i>dilutus</i> <i>Da (Dentur) tales doses</i> <i>numero</i>	по, порівну кислота вода очищена вода глина масло (тверде) складний концентрований кора Видай. Нехай буде видано. Нехай будуть видані. Видати. відвар очищений розведений Видай (Нехай будуть видані. Видати) такі дози числом

Скорочення	Повне написання	Значення
1	2	3
Div.in part.aeq. empl. emuls. extr. f. fl., flor. fluid. fol. fr., fruct. gel. glob. glob. vagin. gran. gtt.,gtts. hb., herb. inf. in amp., in ampull. in caps. gel. in caps. operc. in ch. cer. in oll. in lag. in scat. in sacc. chart. in tab. obd. in tub. in vitr. fusc. in vitr. nigr. linim. liq. M. m. pil. mucil. N ol. oll. oleos. past. pct, praec. pil. pro infant. pro inject. pulv. q.s. r.,rad. rect. rhiz., rh. Rp.	Divide in partes aequales emplastrum emulsum extractum fiat, fiant flos, flores fluidus folium, folia fructus gelatinosus globulus globulus vaginalis granulum, granula gutta, guttae herba infusum in ampullis in capsulis gelatinosis in capsulis operculatis in charta cerata in olla in lagena in scatula in sacco chartaceo in sacculis chartaceis in tabulettis obductis in tuba, in tubis in vitro fusco in vitro nigro linimentum liquor Misce. Misceatur. massa pilularum mucilago numero oleum olla oleosus pasta praecipitatus pilula pro infantibus pro injectionibus pulvis quantum satis radix rectificatus rhizoma Recipe	Розділи на рівні частини пластир емульсія екстракт нехай утвориться, нехай утворюється квітка, квітки рідкий листок, листя плід, плоди желатиновий кулька піхвова кулька гранула, гранули крапля, краплі трава настій в ампулах у желатинових капсулах у капсулах, закритих кришечкою у навоскованому папері у баночці у пляшці у коробочці у паперовому мішечку у паперових мішечках у таблетках, покритих оболонкою у тубі, у тубах у темній склянці у чорній склянці лінімент рідина Змішай. Змішати. Нехай буде змішано. пілюльна маса слиз числом олія, масло баночка олійний, масляний паста осаджений пілюля для дітей для ін'єкцій порошок скільки потрібно корінь, коріння очищений кореневище Візьми

Скорочення	Повне написання	Значення
1	2	3
S. sem. sicc. simpl. sir. sol. spec. spir. spiss. Steril.! succ. supp. supp. vagin. susp. tab. t-rae, tinct., tct. tub. ung. vagin. vitr.	Signa. Signetur. semen siccus simplex sirupus solutio species spiritus spissus Sterilisa! Sterilisetur! succus suppositorium suppositorium vaginale suspensio tabuletta tinctura tuba unguentum vaginalis vitrum	Познач. Нехай буде позначено. Позначити. насіння сухий простий сироп розчин збір спирт густий Простерилізуй! Нехай буде простерилізовано! Простерилізувати! сік свічка, супозиторій свічка піхвова суспензія таблетка настоянка туба мазь піхвовий склянка, пляшка

§ 175. Контрольні питання

1. Що можна скорочено записувати в рецептах?
2. Закінчують скорочення голосними чи приголосними?
3. У якій частині рецепта можуть бути максимальні скорочення?

§ 176. Вправи

I. Запишіть скорочено назви форм ліків, органів рослин:

solutio, tinctura, mixtura, pulvis, globulus, suspensio, species, unguentum, oleum, gutta, folium, rhizoma, suppositorium, tabuletta, radix, gemma, aqua, decoctum, infusum, vitrum, sirupus.

II. Перекладіть українською мовою рецептурні фрази, запишіть їх скорочено:

1. Dentur (Da) tales doses numero 12.
2. Misce, ut fiant species.
3. Divide in partes aequales numero 6.
4. Misce, ut fiat pulvis subtilissimus.

5. Misceatur. Detur. Signetur.
6. Sterilisetur!
7. Da in charta cerata.
8. Detur in tabulettis obductis.
9. Misce, fiat massa pilularum, e qua formentur pilulae numero 40.
10. Recipe.

III. Перекладіть українською мовою. Напишіть у скороченні рецептурні рядки:

1. Olei Menthae piperitae guttas III.
2. Solutionis Iodi spirituosae 5% 20 ml.
3. Emulsi olei Ricini 150 ml.
4. Liquoris Ammonii anisati 4,0.
5. Tabulettas Ephedrini hydrochloridi et Dimedroli 0,01 pro infantibus.
6. Solutio Tocopheroli acetatis oleosae 10% 10,0.
7. Specierum cholagogarum 50,0.
8. Solutionis Hydrogenii peroxydi concentratae 1,0.
9. Succu Kalanchoës 5,0.
10. Decocti foliorum Uvae ursi 10,0 — 100,0.
11. Rhizomatis cum radicibus Valerianae 30,0.
12. Extracti stigmatum Maydis fluidi 5,0.

IV. Запишіть без скорочень:

- a) tct., t-rae, ung., sol., gtt., gtts., in tab. obd., N12, sem., sicc., aq., ac., ol., hb., pct., caps. gelat., amyl., āā, empl., cort., fol., extr.
- b) D.t.d. N 6. Steril.! M.D.S.
M., f. spec. M., ut f. ung.
M., f. pulv. subtiliss.
D. in tab. obd. Div. in part. aeq. N 12.
D. in vitr. nigr.
- c) 1. Inf. hb. Adonidis vernalis 6,0—180 ml.
2. Dec. rad. Senegae 3,0—100 ml.
3. Mucil. Gummi arab. 25 ml.
4. Extr. Secalis cornuti fluid. 20 ml.
5. Ol. Menthae piperitae gtts. V.
6. Sol. Bilignosti 5% pro inject. 2,0.
7. Tab. Aloës obduct. N 20.
8. Tab. Natrii phthoridi 0,0011 pro infant. N 40.
9. Extr. flor. Helichrysi arenarii sicc. 10,0.
10. Extr. stigm. Maydis fluid. 20,0.
11. Ung. Dibiomycini ophthalm. 5,0.
12. Inf. rhiz. cum rad. Valerianae 10,0—100 ml.
13. Hb. Absinthii 5,0.
14. Fol. Eucalypti 10,0.
15. Ac. glutaminici 3,0.
16. Aq. Foeniculi 15,0.
17. Dec. cort. Quercus 10,0—100 ml.
18. Flor. Calendulae 30,0.

19. Fuct. Rhamni catharticae 10,0.
20. Lin. Methylli salicylatis compos. 1,0.
21. Liq. Ammonii anis. 20,0.

V. Перекладіть рецепти латинською мовою, запишіть їх повністю і в скороченні:

1. Візьми: Олії терпентинової очищеної 3,0
Пілюльної маси скільки потрібно, щоб утворились
пілюлі числом 40
Видай.
Познач: По 2 пілюлі на день.
2. Візьми: Березового дьогтю
Борошна пшеничного по 3,0
Змішай, щоб утворилися пілюлі числом 30
Видай.
Познач: По 2 пілюлі на день.
3. Візьми: Новокаїну 0,3
Хлороформу
Олії блекоти по 10,0
Нашатирного спирту 10 мл
Змішай.
Видай.
Познач: Втирати в суглоби рук.
4. Візьми: Розчину піридоксину гідрохлориду 5% 20 мл
Простерилізуй!
Видай.
Познач: По 2 мл внутрішньом'язово.
5. Візьми: Хініну гідрохлориду 0,1
Води для ін'єкцій 10 мл
Натрію хлориду скільки потрібно, щоб утворився ізотонічний
розчин
Простерилізуй!
Видай.
Познач: Для введення внутрішньовенно по 1 мл.
6. Візьми: Розчину граміцидину спиртового 2% 2 мл
Розчину натрію хлориду ізотонічного 200 мл
Змішай.
Видай.
Познач: Для промивання очей.
7. Візьми: Еритромицину 250000 ОД
Левоміцетину 1,5
Стрептоциду 2,5
Змішай, нехай утвориться найдрібніший порошок
Видай.
Познач: Для вдудання у вуха.
8. Візьми: Розчину ретинолу ацетату масляного
Ланоліну
Оливкової олії по 10,0

- Змішай, нехай утвориться мазь
Видай.
Познач: Змазувати уражені ділянки шкіри.
9. Візьми: Кислоти саліцилової
Резорцину по 0,6
Дьогтю
Нафталану по 30,0
Змішай, щоб утворилась мазь
Видай.
Познач: Для пов'язок.
10. Візьми: Екстракту беладони 0,015
Новокаїну 0,2
Ксероформу 0,1
Іхтіолу 0,2
Масла какао 3,0
Змішай, щоб утворилася свічка
Видай такі дози числом 20
Познач: По 1 свічці 2 рази на день.
11. Візьми: Миш'яковистого ангідриду 0,05
Феруму лактату 0,3
Екстракту та порошку кореня солодки скільки треба,
щоб утворилися пілюлі числом 30
Видай.
Познач: По 2 пілюлі на день
12. Візьми: Настоянки стручкового перцю 5 мл
Мазі камфорної 5,0
Лініменту аміачного 25,0
Змішай.
Видай.
Познач: Розтирання.
13. Візьми: Пластиру свинцевого простого 5,0
Олії соняшникової 10,0
Змішай.
Видай.
Познач: Наносити на запалені ділянки шкіри.
14. Візьми: Кислоти бензойної 2,0
Олії рицинової
Ланоліну безводного по 10,0
Змішай, щоб утворилась мазь
Видай.
Познач: Для змазування шкіри.
15. Візьми: Бісмуту нітрату основного 0,3
Кислоти саліцилової 0,15
Плюмбуму оксиду 5,0
Вазеліну 10,0
Змішай, щоб утворилась паста
Видай.
Познач: Мазь для обличчя.

16. Візьми: Настою коріння алтеї із 3,0—100 мл
Натрію гідрокарбонату
Натрію бензоату по 2,0
Натрію броміду 1,0
Нашатирно-ганусових крапель
Грудного еліксиру по 2,5 мл
Сиропу простого 20 мл
Змішай. Видай.
Познач: По 1 десертній ложці 4 рази на день.
17. Візьми: Крохмалю
Плюмбуму оксиду
Тальку по 5,0
Гліцерину 10,0
Рідини Бурова 2% 150 мл
Змішай. Видай.
Познач: Для примочок.
18. Візьми: Барбіталу-натрію 1,0
Антипірину 2,0
Натрію броміду 6,0
Екстракту глоду рідкого
Настоянки валеріани по 8 мл
Води м'ятної 200 мл
Змішай. Видай.
Познач: По 1 столовій ложці 3 рази на день.
19. Візьми: Відвару коріння ревеню із 5,0—180 мл
Магнію сульфату 2,0
Сиропу простого 10 мл
Олії м'яти перцевої III краплі
Змішай. Видай.
Познач: По 1 столовій ложці 3 рази на день.
20. Візьми: Настою трави горицвіту весняного із 6,0—180 мл
Розчину калію ацетату 30 мл
Змішай. Видай.
Познач: По 1 столовій ложці 3 рази на день.
21. Візьми: Амідопірину 0,8
Настою кореневищ з коренями валеріани із 10,0—200 мл
Магнію сульфату 1,0
Натрію броміду 3,0
Настоянки собачої кропиви 6 мл
Змішай. Видай.
Познач: По 1 столовій ложці 3 рази на день.
22. Візьми: Хлоралгідрату 2,0
Слизу насіння льону 30,0
Води очищеної 200 мл
Сиропу простого 10 мл
Змішай. Видай.
Познач: По 1 столовій ложці 3 рази на день.

23. Візьми: Емульсії олії соняшникової 150,0
 Камфори 2,0
 Води м'ятної 15 мл
 Змішай.
 Видай.
 Познач: По 1 столовій ложці 3 рази на день.
24. Візьми: Кодеїну 0,1
 Настою трави термопсису 150 мл
 Натрію гідрокарбонату 3,0
 Нашатирно-ганусових крапель 3 мл
 Змішай. Видай.
 Познач: По 1 столовій ложці 3 рази на день.
25. Візьми: Відвару листя мучниці 10,0 — 180 мл
 Гексаметилентетраміну 4,0
 Змішай. Видай.
 Познач: По 1 столовій ложці 3 рази на день.

VI. Запишіть рецепти без скорочень, перекладіть українською мовою:

1. Rp.: Sol. Phenylis salicylatis oleos. 2% 20,0
 Sol. Adrenalini hydrochloridi 0,1% gtts. XX
 M.D.
 S.: По дві краплі в обидві ноздрі 3—5 разів на день.
2. Rp.: Aethaminali-natrii 0,1
 Dimedroli 0,03
 Ephedrini hydrochloridi 0,02
 M.,f. pulv.
 D.t.d. N 20
 S.: По 1 порошок на ніч.
3. Rp.: Pentalgini 0,3
 D.t.d. N 20 in tab.
 S.: По 1 табл. при болях.
4. Rp.: Sol. Riboflavini 0,02% 10 ml
 Glucosi 0,5
 Kalii iodidi 0,2
 Sol. Citrali 0,01% gtts. VI
 M.D.
 S.: По дві краплі в обидва ока.
5. Rp.: Sol. Atropini sulfatis 1% 20 ml
 D.
 S.: По 5 крапель внутрішньо перед їжею.
6. Rp.: Seduxeni 0,005
 D.t.d. N 20 in tab.
 S.: По 1 табл. 3 рази на день.
7. Rp.: Ac. nicotinicis 0,05
 Riboflavini
 Thiamini bromidi
 Ac. folici aa 0,03
 Glucosi 0,5

- M., f. pulv.
D.t.d. N 20
S.: По 1 порошку 3 рази на день.
8. Rp.: Analgini 0,5
Anaesthesini
Novocaini āā 0,3
Extr. Belladonnae 0,01
Ol. Cacao 2,0
M., ut f. supp.
D.t.d. N 10
S.: При болях по 1 свічці на день.
9. Rp.: Inf. fol. Uvae ursi 10,0—180 ml
Hexamethylenetetramini 8,0
M.D.
S.: По 1 ст. ложці 3—5 разів на день.
10. Rp.: Xeroformii
Sulfur. praec.
Ol. Ricini āā 10,0
Vasellini ad 100,0
M., ut f. ung.
D.
S.: Втирати в уражені ділянки шкіри.
11. Rp.: Inf. hb. Leonuri 15,0 — 200 ml
Phenobarbitali 2,0
Natrii bromidi 3,0
M.D.
S.: По 1 ст. ложці 3 рази на день.
12. Rp.: Ung. Resorcini 5% 100,0
Dimedroli 0,5
T-rae Convallariae 5,0
M., ut f. ung.
D.
S.: Втирати при зуді.
13. Rp.: Codeini phosphatis 0,3
Dec. rad. Althaeae 10,0—200 ml
Natrii hydrocarbonatis
Natrii benzoatis āā 4,0
Liq. Ammonii anisati 2,0
M.D.
S.: По 1 ст. ложці 3 рази на день.
14. Rp.: Morphini hydrochloridi 0,01
Papaverini hydrochloridi 0,03
Dimedroli 0,05
Sacchari 0,2
M., f. pulv.
D. t. d. N 20
S: По 1 порошку на ніч.

15. Rp.: Sol. Natrii bromidi 1% 100 ml
 Coffeini-natrii benzoatis 1,0
 T-rae Valerianae
 Sir. simpl. āa 10,0
 M. D.
 S.: По 1 чайній ложці 3 рази на день.
16. Rp.: Tab. «Theraphyllum» 0,03
 D. t. d. N 30
 S.: По 1 табл. 3 рази на день.
17. Rp.: Dimedroli 0,05
 Ephedrini hydrochloridi
 Papaverini hydrochloridi āa 0,03
 Euphyllini 0,15
 Sacchari 0,2
 M., f. pulv.
 D. t. d. N 40.
 S.: По 1 порошку 2 рази на день.
18. Rp.: Spir. aethylici 96% 50,0
 D. S.: Для розтирання.
19. Rp.: Laevomycetini 0,2
 Ac. borici 0,1
 But. Sacao q.s.
 M., ut f. glob.
 D. t. d. N 20
 S.: По одній кульці 2 рази на день.
20. Rp.: T-rae Capsici 10,0
 Naphthalani
 Spir. aethylici 96% āa 100,0
 M. D.
 S.: Для розтирання.

VII. Перекладіть рецепти українською мовою і запишіть у скороченні:

1. Recipe: Olei Hyoscyami
 Liquoris Ammonii caustici
 Methylis salicylatis ana 30,0
 Misce, fiat linimentum
 Detur.
 Signetur:
2. Recipe: Acidi salicylici 0,4
 Zinci oxydi
 Amyli ana 5,0
 Vaselini flavi 10,0
 Misce, ut fiat pasta
 Da.
 Signa:
3. Recipe: Methyleni coerulei 0,03
 Natrii salicylatis 0,3
 Misce, fiat pulvis

Da tales doses numero 6 in capsulis amylaceis

Signa:

4. Recipe: Foliorum Menthae piperitae
Florum Sambuci
Florum Tiliae ana 10,0
Misce, fiant species
Detur.
Signetur:
5. Recipe: Foliorum Stramonii
Foliorum Hyoscyami ana 16,0
Natrii nitratis 1,5
Misce, fiat pulvis
Da.
Signa:
6. Recipe: Decocti corticis Quercus 10,0 —150,0
Aluminis usti 2,0
Glycerini 15,0
Misceatur. Detur.
Signetur:
7. Recipe: Extracti Aloës sicci 0,1
Pulveris radicum Rhei 0,3
Misce, ut fiat pulvis.
Dentur tales doses numero 12
Signetur:
8. Recipe: Ferri reducti 0,5
Acidi ascorbinici 0,1
Misce, ut fiat pulvis
Dentur tales doses numero 50 in capsulis gelatinosis
Signetur:
9. Recipe: Fructuum Rubi idaei
Foliorum Farfarae ana 20,0
Herbae Origani 10,0
Misce, fiant species
Da. Signa:
10. Recipe: Ichthyoli 0,1
Extracti Opii 0,015
Olei Cacao 0,2
Misce, fiat suppositorium
Dentur tales doses numero 12
Signetur:
11. Recipe: Tincturae Leonuri 15,0
Tincturae Strychni 5,0
Misceatur.
Detur.
Signetur:
12. Recipe: Tincturae Capsici 7,7
Acidi formicici 0,32

Liquoris Ammonii caustici 1,4
Olei camphorati 6,4
Olei Ricini
Lanolini anhydrici
Axungiae porcinae ana 9,8
Vaselini flavi ad 100,0
Misce, ut fiat unguentum
Detur.
Signetur:

13. Recipe: Sulfuris praecipitati
Picis liquidae Betulae ana 1,0
Zinci oxydi
Amyli Tritici ana 2,5
Vaselini 20,0
Misce, fiat unguentum
Da.
Signa:

14. Recipe: Foliorum Menthae piperitae
Fructuum Thymi
Fructuum Foeniculi
Florum Chamomillae ana 25,0
Misce, fiant species
Detur.
Signetur:

15. Recipe: Coffeini-natrii benzoatis 0,1
Pulveris foliorum Digitalis 0,05
Sacchari 0,2
Misce, fiat pulvis
Dentur tales doses numero 10
Signetur:

VIII. Оформіть рецептурні прописи латинською мовою, запишіть їх у повній формі та зі скороченнями:

1. 10 доз розчину натрію йодиду 10% по 10 ml (повинен бути стерильним). Зберігати слід у чорній склянці. Для внутрішньовенних ін'єкцій через кожні два дні.

2. 10 паличок, кожна із яких містить бензилпеніцилін-натрій (100000 ОД), суспензію гідрокортизону 25% (V крапель), масло какао (0,5); паличка довжиною 15 мм, діаметром 3 мм. По 1 паличці на день в слуховий прохід.

3. Дуже дрібний порошок, у складі якого є стрептоцид, сульфадимезин, норсульфазол (по 5,0). Для вдювання у вухо 2 рази на день.

4. Мазь, до складу якої входить сік каланхое (20,0), фуразолідон і новокаїн (по 0,125), ланолін безводний (30,0). Для змазування слизової порожнини рота.

5. Відвар кори дуба (10,0—200 мл) з кислотою борною (4,0). Для полоскання горла.

6. 12 супозиторіїв, кожен з яких містить дерматол та іхтіол (по 0,2), бутирол (скільки потрібно). По 1 свічці на день.

7. 6 піхвових кульок, кожна з яких містить кислоту лимонну (0,02), хініну гідрохлорид (0,3), масло какао (2,0). По 1 кульці 3 рази на день.

8. Порошок, у складі якого є кодеїну фосфат (0,03), фенобарбітал (0,05), кислота ацетилсаліцилова (0,3). Приготувати 12 доз. По 1 порошку 3 рази на день.

9. Збір для полоскання горла, який містить коріння алтеї(3,0), квітки ромашки й листя мати-й-мачухи (по 5,0), олію м'яти перцевої (V крапель), видається у паперовому мішечку. 2 десертні ложки збору залити пляшкою окропу, настоювати 3 хвилини.

10. 100,0 грудного збору № 1. 1 столову ложку збору залити окропом (200 мл), настоювати 20 хвилин. По 1/2 пляшки 2—3 рази на день після їди.

11. Збір для куріння, що містить листя дурману й листя блекоти (по 4,0), листя м'яти перцевої (2,5), натрію нітрат (0,5). Видаєти у паперовому пакеті. Для куріння під час нападів астми.

12. Таблетки ампіциліну тригідрату (0,25) числом 48. По 1 таблетці 3 рази на день.

§ 177. Афоризми

1. <i>Fiat iustitia, pereat mundus.</i>	— Хай загине всесвіт, але здійсниться правосуддя.
2. <i>Quilibet in sua domo rex.</i>	— Кожний у своєму домі цар.
3. <i>Ne sutor supra crepidam.</i>	— Хай швець не вище черевика (міркує).
4. <i>Munera hostium non munera.</i>	— Подарунки ворогів — не подарунки.
5. <i>Barba crescit, caput nescit.</i>	— Борода росте, а голова не тямить.
6. <i>Hominem quaero!</i>	— Шукаю людину!
7. <i>Nihil habeo, nihil timeo.</i>	— Нічого не маю, нічого не боюсь.

ЗАНЯТТЯ № 39—42

§ 178. Латинська номенклатура вітчизняних форм ліків

Усі форми ліків за агрегатним станом поділяються на тверді, м'які, рідкі, аерозолі (*formae medicamentorum durae, molles, fluidae, aërosola*).

В окремі групи виділяються форми ліків для ін'єкцій (*formae medicamentorum pro injectionibus*), форми ліків для очей (*formae medicamentorum pro oculis*), форми ліків для немовлят та дітей до трьох років (*formae medicamentorum pro infantibus*).

Форми ліків у залежності від шляхів введення до організму поділяються на дві груп: ентеральні (*enteron, i n* — кишка) — вводяться через травний тракт, парентеральні (*para* — біля) — що минають травний тракт.

§ 179. Тверді форми ліків (*Formae medicamentorum durae*)

1. Порошки — **pulveres** (*pulvis, ěris m*)
2. Таблетки — **tabulettae** (*tabuletta, ae f*)
3. Драже — **dragée** (*dragée, n*)
4. Гранули — **granula** (*granulum, i n*)
5. Збори — **species** (*species, ěi f*)
6. Капсули — **capsulae** (*capsula, ae f*)

1. Порошки — **pulveres**

Порошки — тверда форма ліків, характерною ознакою якої є сипкість.

Порошки за кількістю інгредієнтів поділяються на:
прості порошки — *pulveres simplices* (*acidum boricum, Magnesii sulfas, Kalii permanganas*);

складні порошки — *pulveres compositi* (*pulvis Glycyrrhizae compositus, Sal carolinum factitium, aspersio puerilis, Galmaninum*).

За способом вживання:

порошки для зовнішнього застосування — *pulveres ad usum externum*;

порошки для внутрішнього застосування — *pulveres ad usum internum*.

За дозуванням:

порошки поділені на дози — *pulveres divisi*;

порошки нерозділені — *pulveres indivisi*.

За способом приписування:

порошки на один прийом — *pulveres pro dosi*;

порошки на день (добова доза) — *pulveres pro die*.

Уводяться порошки:

перорально, через рот — *per os*,

шляхом присипки — *per aspersionem*,

шляхом вдування — *per insufflationem*,

шляхом ін'єкції — *per injectionem*,

через пряму кишку, ректально — *per rectum*,

шляхом полоскання — *per gargarisma*.

Видаються порошки *in capsulis operculatis, in capsulis chartaceis, in charta cerata, paraffinata, pergaminata*.

2. Таблетки — *tabulettae*

Таблетки — офіційальна форма ліків, яка готується на фармацевтичних підприємствах.

За способом приготування таблетки поділяються на:

tabulettae compressae — пресовані таблетки;

tabulettae friabiles — тритураційні таблетки, отримані методом формування.

За способом використання таблетки поділяються на:

1. *Oriblettae seu tabulettae per os, tabulettae perorales* — таблетки, які застосовуються перорально.

2. *Resoriblettae seu tabulettae sub linguam, tabulettae sublinguales* — таблетки, що застосовуються сублінгвально, під'язикові таблетки або лінгветки.

3. *Injectabulettae seu tabulettae pro injectionibus* — таблетки для отримання ін'єкційних розчинів.

4. *Implantabulettae seu tabulettae pro implantatione, tabulettae implantatae* — таблетки, виготовлені асептично для імплантації.

5. *Solublettae seu tabulettae pro gargarismatis, pro perlotionibus* — таблетки, призначені для приготування розчинів для полоскань, спринцювань.

6. *Tabulettae effervescentes (spargentes)* — шипучі таблетки.

Багато препаратів видаються *in tabulettis obductis* — в таблетках, покритих оболонкою.

3. Драже — *dragée*

Драже — форма ліків, яку одержують нашаруванням лікарських речовин на цукрові гранули.

Звичайно в драже випускають вітаміни.

4. Гранули — *granula*

Гранули — форма ліків для внутрішнього вживання, зернинки різної форми масою до 0,05.

Фармацевтичною промисловістю випускаються *granula Orazi*, *granula Plantaglicidi*, *granula Glycerophosphati*, *granula Aethazoli-natrii pro infantibus*.

5. Збори — *species*

Збір — суміш декількох видів висушених і подрібнених цілих лікарських рослин або їх частин (квітки, листя, трава, плоди, корені, кореневища і т. д.), з якої готують настої та відвари, ванни, або вживають для куріння.

Існують такі групи зборів:

1. *Species ad infusa et decocta* — збори для настоїв та відварів.
2. *Species fumales* — збори для куріння.
3. *Species pro balneis* — збори для ванн.

6. Капсули — *capsulae*

Виготовляються капсули з желатину. Використовуються для вміщення в них порошків або рідких ліків, що мають неприємний смак, запах, або негативно впливають на слизову оболонку рота, на зуби.

Існують:

capsulae (gelatinosae) durae operculatae — тверді (желатинові) капсули з кришечкою;

capsulae (gelatinosae) molles — м'які (желатинові) капсули;

perlae gelatinosae — перлини желатинові, які можуть бути овальними, у вигляді маленьких кульок;

tubatinae — тубатіни — у вигляді маленьких пляшечок;

pelettae — пелети — капсули, призначені для вшивання під шкіру хірургічним шляхом.

Капсули, які застосовуються ректально (*per rectum*), називаються *capsulae rectales*.

Microcapsulae мають розміри від 1 до 500 мікроміліметрів, *nanocapsulae* (*nanus*, і *m* — карлик) мають розмір до 1 мікроміліметра.

§ 180. Рідкі форми ліків (Formae medicamentorum fluidae)

1. Розчини — **solutiones (solutio, ōnis f)**
2. Суспензії — **suspensiones (suspensio, ōnis f)**
3. Емульсії — **emulsa (emulsum, i n)**
4. Настої та відвари — **infusa et decocta (infusum, i n; decoctum, i n)**
5. Краплі — **guttae (gutta, ae f)**
6. Настоянки — **tincturae (tinctura, ae f)**
7. Екстракти — **extracta (extractum, i n)**
8. Слизи — **mucilagines (mucilago, ĩnis f)**
9. Мікстури — **mixturae (mixtura, ae f)**
10. Сиропи — **sirupi (sirupus, i m)**
11. Ароматичні води **aquae aromaticae**

I. Розчини — solutiones

Розчин — суміш однієї або кількох лікарських речовин у розчиннику. У залежності від розчинника розчини поділяються на:

solutiones aquosae — розчини водні,

solutiones spirituosae — розчини спиртові,

solutiones oleosae seu olea medicata — розчини олійні або медичні олії,

solutiones glycerinatae — розчини гліцеринові.

За призначенням розчини діляться на:

1. *Solutio pro injectionibus*.

2. *Solutio ad usum externum: gargarismata* — полоскання, *lotiones* — лосьйони, *collutoria* — промивання для рота, *enemata seu clysmata* — клізми, *liturae* — змазування, *perlotiones* — спринцювання, *frictiones* — розтирання, *collunoria* — промивання для носа.

3. *Solutiones ad usum internum*.

Існують також *solutiones pro anaesthesia* — розчини для анестезії; *solutiones plasmosubstituentes* — плазмозамінні розчини.

Видаються розчини: *in ampullis* — в ампулах, *in spritz-tubulis* — у шприц-тюбиках, *in rectiolis* — у ректальних піпетках, які містять 3—5 мл розчину для мікроклізм.

II. Суспензії — suspensiones

Суспензії одержують змішуванням нерозчинних речовин з очищеною водою, оліями, гліцерином.

Застосовуються *pro injectionibus, ad usum externum, internum*.

Існують *suspensiones siccae*, з яких суспензії готуються *ex tempore*.

Звичайно на етикетках є додатковий надпис: «Перед вживанням збовтати».

III. Емульсії — *emulsa*

Емульсія — суміш води і нерозчинних речовин (ефірних та жирних олій, смол, бальзамів).

Існують *emulsa oleosa* — емульсії оліїсті (несправжні) *et emulsa seminalia seu emulsa seminum* — емульсії насінневі (справжні).

IV. Настої та відвари — *infusa et decocta*

Настої та відвари — водні витяжки лікарських речовин із рослинної сировини, а також водні розчини сухих або рідких екстрактів. Настої готують з більш ніжних частин рослин (квіток, трави, листя та ін.), відвари — з твердих частин рослин (кори, коренів, кореневищ, шкірястого листя). Приписуються лише у скороченій формі. Готуються *ex tempore*.

V. Краплі — *guttae*

Це різноманітні розчини та суміші, які дозуються краплями.

Oculoguttae — краплі для очей, *nasoguttae* — краплі для носа, *otoguttae* — краплі для вуха. Краплі приписують у невеликих кількостях (до 20 мл).

VI. Настоянки — *tincturae*

Настоянки — спиртові, спиртово-водні або спиртово-ефірні витяжки лікарських речовин. Настоянки завжди зафарбовані.

Настоянки — офіциальна форма ліків.

VII. Екстракти — *extracta*

Екстракти — це концентровані витяжки з рослинної сировини (рідко з тваринного матеріалу).

У залежності від екстрагуючої рідини виділяють:

extracta aquosa, spiritiuosa, oleosa, aetherea — екстракти водні, спиртові, олійні, ефірні.

Застосовується єдиний ефірний екстракт — *Extractum Filicis maris aethereum*.

За консистенцією бувають *extracta fluida, spissa, sicca* — екстракти рідкі, густі, сухі.

IX. Слизи — *mucilagines*

Слиз — рідка форма ліків, яку одержують шляхом обробки водою рослинної сировини, що містить слизові речовини (*gummi arabicum* — камедь аравійська, *gummi Armeniacae* — камедь абрикосова, *amylum* — крохмаль, *semina Lini* — насіння льону, *radices Althaeae* — корені алтеї, *tubera Salep* — бульби салепу).

Рідко слизи приписують *per se*, частіше — у мікстурах.

X. Мікстури — *mixturae*

Мікстура — рідка форма ліків, до складу якої входять тверді і рідкі лікарські речовини. Майже всі мікстури готують *ex tempore*.

XI. Сиропи — *sirupi*

Сиропи — концентровані розчини цукру у воді або в ягідних соках. Деякі сиропи використовуються як лікарські засоби (*sirupus Rhei* — сироп ревеню, *sirupus Althaeae* — сироп алтеї, *sirupus Glycyrrhizae* — сироп солодки), інші — як коригенти (*sirupus simplex seu sirupus Sacchari* — сироп простий або цукровий сироп, *sirupus Rubi idaei* — сироп малини).

XII. Ароматичні води — *aquae aromaticae*

Ароматичні води — водно-спиртові рідини, які містять ефірні олії (*aqua Foeniculi* — вода кропу, *aqua Menthae piperitae* — вода м'яти перцевої, *aqua Coriandri spirituosa* — вода коріандру спиртова).

§ 181. М'які форми ліків (*Formae medicamentorum molles*)

1. Мазі — **unguenta** (*unguentum, i n*)
2. Пасти — **pastae** (*pasta, ae f*)
3. Свічки, супозиторії — **suppositoria** (*suppositorium, ii n*)
4. Кульки — **globuli** (*globulus, i m*)
5. Палички, олівці — **bacilli** (*bacillus, i m; stilus, i m seu stylus, i m*)
6. Пластири — **emplastra** (*emplastrum, i n*)
7. Пілюлі — **pilulae** (*pilula, ae f*)
8. Лініменти — **linimenta** (*linimentum, i n*)

I. Мазі — *unguenta*

Мазь — м'яка форма ліків, яка наноситься на шкіру, рану, слизову оболонку. Мазь складається з лікарської речовини (однієї чи декількох) і мазевої основи (*Vaselineum, Lanolinum, adeps suillus depuratus etc.* — вазелін, ланолін, свинячий жир очищений).

Oculenta, unguenta ophthalmica, unguenta pro oculis — мазі для очей.

II. Пасти — *pastae*

Пасти — це густі мазі, які містять більше 25% порошкоподібної речовини. Це недозована форма ліків.

III. Свічки, супозиторії — *suppositoria*

Супозиторії — це м'яка дозована форма ліків, тверда при кімнатній температурі і розм'якшена при температурі тіла людини.

Супозиторії бувають трьох видів: ректальні, вагінальні та палички. Основою для виготовлення свічок і кульок служать *oleum Cacao*, *olea vegetabilia*, *mixturae cum cera*, *Lanolinum etc.* (масло какао, олії рослинні, суміші з воском, ланолін).

Свічки, що вводять *per rectum*, називаються *suppositoria rectalia*, які вводяться *per vaginam* — *suppositoria vaginalia*. Останні, у залежності від форми, поділяються на *globuli* — кульки, *ovula* — овулі (*ovum*, і *n* — яйце), *bacilli* — палички, *pessaria* (*pessarium*, і *n*) — песарії.

Bacilli — різновидність свічок, які вводяться у свищі, сечовивідний канал, у порожнину носа. У рецептах вказується довжина та діаметр паличок.

Палички, що вводяться в порожнину матки, називаються *uretoria* (*ureterium*, і *n*).

IV. Пластирі — *emplastra*

Пластирі — м'яка форма ліків для зовнішнього застосування, що розм'якшується при температурі тіла та прилипає до шкіри.

За агрегатним станом поділяються на *emplastra dura et fluida* — пластирі тверді та рідкі.

Гірчичники — *chartae Sinapis seu chartae sinapismatae* — різновиди пластирів.

Sinapismus-saccinus activatus — гірчичник-пакет активований.

V. Пілюлі — *pilulae*

Пілюля — дозована форма ліків для внутрішнього застосування, маленька кулька масою від 0,1 до 0,5.

Пілюлі вагою більше 0,5 називаються болюсами — *boli*; менше 0,1 називаються гранулами — *granula*.

VI. Аерозолі — *aërosola*

Аерозолі — це дисперсні системи, в яких дисперсним середовищем є газ або газова суміш, а дисперсна фаза складається з твердих часток або рідини.

Існують *aërosola pro inhalationibus seu aërosola interna et aërosola externa* — аерозолі для інгаляцій або аерозолі внутрішні та аерозолі зовнішні.

VII. Лініменти — *linimenta*

Лінімент — це рідка мазь або густа рідина для зовнішнього застосування, для втирання в шкіру. Основою (*remedium constituens*) для лініментів є *olea vigitabilia* (*oleum Helianthi*, *oleum Amygdalarum*, *oleum Ricini etc.*). Існують офіційальні та магістральні лініменти; лініменти—емульсії, лініменти—суспензії.

§ 182. Термінологія Державної Фармакопеї України

У Державній Фармакопеї України (Харків, 2001), розробленій на підставі Європейської Фармакопеї, надається наступна класифікація форм ліків:

1. **Auricularia** — вушні лікарські засоби:

Guttae auriculares (auristillae, otoguttae) et aërosola — вушні краплі й аерозолі;

Medicamenta auricularia mollia — вушні м'які лікарські засоби;

Pulveres auriculares — вушні порошки;

Irrigationes auriculares — вушні промивки;

Tampona auricularia — вушні тампони.

2. **Granula** — гранули:

Granula spargentia (effervescentia) — гранули «шипучі»;

Granula obducta — гранули, покриті оболонкою;

Granula enterosolubilia — гранули кишковорозчинні;

Granula cum exliberatione modificata — гранули з модифікованим вивільненням.

3. **Extracta** — екстракти:

Extracta fluida, spissa, sicca — екстракти рідкі, густі, сухі.

4. **Capsulae** — капсули:

Capsulae durae — тверді капсули;

Capsulae molles — м'які капсули;

Capsulae enterosolubiles — кишковорозчинні капсули;

Capsulae cum exliberatione modificata — капсули з модифікованим вивільненням.

5. **Medicamenta vaginalia** — вагінальні лікарські засоби:

(Medicamenta ad usum vaginalem)

Suppositoria vaginalia (pessaria fluxa) — вагінальні супозиторії (песарії литі);

Tabulettae vaginales (pessaria pressa) — вагінальні таблетки (песарії пресовані);

Capsulae vaginales (pessaria obducta) — вагінальні капсули (песарії з оболонкою);

Sputae vaginales (Musci vaginales) — вагінальні піни;

Tampona vaginalia — вагінальні тампони.

6. **Medicamenta parenteralia** — парентеральні лікарські засоби:

Medicamenta injectabilia — ін'єкційні лікарські засоби;

Medicamenta intravenosa infusionia — внутрішньовенні інфузійні лікарські засоби;

Concentrata pro medicamentis injectabilibus seu intravenosis infusionibus — концентрати для ін'єкційних або внутрішньовенних інфузійних лікарських засобів;

Puweres pro medicamentis injectabilibus seu intravenosis infusionibus — порошки для ін'єкційних або внутрішньовенних інфузійних лікарських засобів;

Implantata — імплантанти.

7. Medicamenta rectalia — ректальні лікарські засоби:

Suppositoria rectalia — ректальні супозиторії;

Capsulae rectales — ректальні капсули;

Solutiones et suspensiones rectales — ректальні розчини і суспензії;

Pulveres et tabulettae pro praeparatione solutionum seu suspensionum rectalium — порошки і таблетки для приготування ректальних розчинів або суспензій;

Medicamenta mollia ad usum rectalem — м'які лікарські засоби для ректального застосування;

Sputae (musci) rectales — піни ректальні;

Tampona rectalia — тампони ректальні.

8. Medicamenta, quae sub pressu sunt (Medicamenta sub pressu) — лікарські засоби, що знаходяться під тиском.

9. Medicamenta mollia ad usum localem — м'які лікарські засоби для місцевого застосування:

Unguenta — мазі (*unguenta hydrophobica* — гідрофобні мазі, *unguenta hydrophobica absorpta* — гідрофобні абсорбційні мазі, *unguenta hydropholica* — гідрофільні мазі);

Cremores — креми (*cremores hydrophilici* — гідрофільні креми, *cremores hydrophobici* — гідрофобні креми);

Gela — гелі (*gela hydrophobica* — гідрофобні гелі, *gela hydropholica* — гідрофільні гелі);

Pastae — пасти;

Linimenta — лініменти.

10. Medicamenta nasalia — назальні лікарські засоби:

Guttae nasales, (guttae ad usum nasalem) et aërosola fluida — назальні краплі та рідкі аерозолі;

Pulveres nasales — назальні порошки;

Medicamenta nasalia mollia — назальні м'які лікарські засоби;

Collunoria (irrigationes nasales) — назальні промивки;

Buginaria (bacilli nasales) — назальні палички, бугінарії

11. Tincturae — настоянки.

12. Ocularia — очні лікарські засоби:

Oculoguttae, guttae ophthalmicae, guttae pro oculis — очні краплі, краплі для очей;

Fomenta ocularia frigida (Fomenta ophthalmica frigida) — очні примочки;

Medicamenta ocularia mollia (medicamenta ophthalmica mollia, medicamenta mollia pro oculis) — очні м'які лікарські засоби (*unguenta, cremores, gela pro conjunctiva* — мазі, креми, гелі для кон'юнктиви);

Lamellae oculares, lamellae ophthalmicae — очні ламелі, очні пластинки;

Membranae (membranulae) oculares, membranae ophthalmicae — очні плівки.

13. Spumae medicatae (musci medicati) — піни медичні.

14. Pulveres ad usum externum (pulveres ad usum dermicum) — порошки для зовнішнього застосування.

15. Pulveres ad usum peroralem — порошки для орального (перорального) застосування:

Pulveres spargentes (effervescentes) — порошки «шипучі»;

Pulveres «ex tempore» — порошки екстемпоральні (*pulveres extemporales*).

16. Medicamenta fluida ad usum peroralem — рідкі лікарські засоби для орального (перорального) застосування:

Medicamenta peroralia fluida — оральні рідкі лікарські засоби;

Pulveres et granula pro solutionibus et suspensionibus peroralibus — порошки і гранули для оральних розчинів і суспензій;

Sirupi — сиропи.

17. Tabulettae — таблетки:

Tabulettae inobductae — таблетки без оболонки;

Tabulettae obductae — таблетки покриті оболонкою;

Tabulettae spargentes (effervescentes) — таблетки «шипучі»;

Tabulettae solubiles — таблетки розчинні;

Tabulettae dispersae — таблетки дисперговані;

Tabulettae enterosolubiles — таблетки кишковорозчинні;

Tabulettae cum exliberatione modificata — таблетки з модифікованим вивільненням.

Tabulettae ad usum in cavitate oris — таблетки для застосування у ротовій порожнині.

§ 183. Офіційні форми ліків, що використовуються в міжнародній практиці

За агрегатним станом ліки поділяються на:

1. *Medicamenta dura* — тверді ліки.
2. *Medicamenta fluida* — рідкі ліки.
3. *Medicamenta mollia* — м'які ліки.
4. *Medicamenta volatilia* — леткі ліки.

За способом застосування ліки поділяються на:

1. *Injectiones* — ін'єкції, ліки для ін'єкцій.
2. *Conspersiones* — найдрібніші порошки для присипок, для вдихання.

3. *Auristillae* — вушні краплі.
4. *Formae perorales fluidae et durae* — оральні або пероральні (per os) форми ліків рідкі і тверді.
5. *Aërosola interna (pro inhalationibus) et externa* — аерозолі внутрішні (для інгаляцій) і зовнішні.

Запам'ятайте:

Applicationes — аплікації (*applicatio, ònis f*), рідкі або мазеподібні препарати, що наносяться на шкіру.

Auristillae — вушні краплі (*auristillae, ārum f*).

Balsama — бальзами (*balsamum, i n*) — ароматичні рідини з рослин, що містять органічні безазотні речовини, ефірні олії, смоли etc.

Buginaria — бугінарії, медичні палички (*buginarium, ii n*) для введення в носовий отвір.

Cacheta — кахети (*cachetum, i n*), крохмальні капсули або облатки (*oblata, ae f*).

Carameles — карамелі (*caramel, is m*), тверді препарати, приготовлені на зразок цукерок.

Cataplasmata — припарки (*cataplasma, ātis n*), напівтверді препарати для нанесення на шкіру.

Collunoria — рідини для промивання носа (*collunorium, ii n*).

Collutoria — рідини для промивання рота (*collutorium, ii n*).

Conspersiones — присипки (*conspersio, ònis f*), дуже дрібні порошки, що містять лікарські речовини і крохмаль або тальк.

Cremares — креми (*cremor, ònis m*), напіврідкі препарати, менш в'язкі, ніж мазі. Використовуються для лікування шкіри. Існують також креми вагінальні та піхвові.

Enemata seu clysmata — клізми (*enema, ātis n; clyisma, ātis n*), розчини для введення в пряму кишку (*per rectum*). Можуть бути лікувальними, живильними, очищувальними.

Gargarismata — полоскання (*gargarisma, ātis n*), рідкі ліки для полоскання рота, горла.

Glycerina — гліцерини (*glycerinum, i n*), розчини антисептичних або в'язучих речовин у гліцерині.

Haustus — ковтки (*haustus, us m*), рідкі лікарські препарати, призначені на один ковток. Застосовуються рідко.

Inhalationes — інгаляції (*inhalatio, ònis f*), рідини, призначені для введення лікарських речовин через дихальні шляхи.

Irrigationes — іригації, промивання (*irrigatio, ònis f*), рідкі препарати для омивання й орошення поверхні шкіри, ран.

Lamellae — пластинки, ламелі, плівки (*lamella, ae f*).

Limonata — лимонади (*limonatum, i n*), готуються *ex tempore* з води, цукру, лимонної, фосфорної, сірководневої, молочної кислоти.

Linctus — лінктуси (*linctus, us m*), солодкі мікстури з лікарськими речовинами (лінктус із кодеїном для дітей, із іпекакуаною etc.).

Lotiones — лосьйони (*lotio, ōnis f*), рідкі препарати для нанесення на шкіру або для промивання очей, носа, гортані, вуха.

Magnata — магми (*magma, ātis n*).

Membranulae seu membranae — плівки, оболонки (*membranula, ae f; membrana, ae f*). *Membranulae ophthalmicae* — очні плівки.

Microcapsulae, microsphaerae — мікрокапсули, мікросфери. Мають розмір 1—1000 мкм, призначаються для введення в судини.

Nanocapsulae, nanosphaerae — нанокапсули, наносфери (*nanus, i m* — карлик). Використовуються у формі спансул та медул, які містять від 50 до 400 мікродраже з різним періодом розчинення лікарських речовин.

Naristillae — очні краплі (*naristillae, ārum f*).

Nebulae — орошення (*nebula, ae f*). Водні, олійні, спиртові розчини.

Oculenta — очні мазі (*oculentum, i n*).

Oleosaccharum — маслоцукор (*oleosaccharum, i n*), суміш цукру з ефірними оліями, використовується як *remedium corrigens*.

Oxymel — оксимед, оцетомед (*oxymel, is n*). У США, Англії використовують *oxymel simplex* — простий оксимед, *oxymel Scillae* оксимед морської цибулі, *oxymel Ipecacuanhae* — оксимед іпекакуани.

Pelettae — пелети (*peletta, ae f*), капсули, вживлюються під шкіру хірургічним шляхом.

Potiones — напої (*potio, ōnis f*), підсолоджені мікстури, у складі яких є активні речовини, сиропи, вода.

Saturations — сатурації, рідини насичені газом (*saturatio, ōnis f*).

Tabulettae — таблетки. У Міжнародній Фармакопеї таблетки називаються *compressi*, у США, Японії — *tabellae*, у Португалії — *compressa*, у Румунії — *compressae*.

Trochisci, pastillae, rotulae — пастилки, коржики, які готуються змішуванням лікарських речовин з цукром і слизами, використовуються у стоматологічній практиці (*trochiscus, i m; pastilla, ae f; rotula, ae f*).

TS — therapeuticum systema — терапевтична система. TS за способом застосування поділяються на пероральні, трансдермальні.

TTS — therapeuticum transdermale systema — терапевтична трансдермальна система.

TPS — therapeuticum perorale systema — терапевтична пероральна система.

Vapores — ліки для інгаляцій (*vapores, ōris m* — пар).

Останнім часом з'являються нові лікарські форми: *infusio, ōnis f* — інфузія; *retard compressi* — ретард-таблетки; *film compressi* — фільм-таблетки (таблетки, покриті нерозчинною оболонкою з отвором); *depot compressi* — депо-таблетки; *compressi granulat* — таблетки-грануляти; *capsulae forte* — капсули форте; *depot capsulae* — депо-капсули; *capsulae retard* — капсули-ретард; *capsulae pro inhalationibus* — капсули для інгаляцій; *spray solutio* — спрей-розчин; *spray pulvis* — спрей-порошок; *spray nasalis* — спрей назальний; *sirupus forte* — сироп форте etc.

§ 184. Контрольні питання

1. На які групи діляться лікарські форми за агрегатним станом?
2. На які дві групи діляться лікарські препарати в залежності від шляху введення в організм?
3. Назвіть тверді форми ліків.
4. Як поділяються порошки за кількістю інгредієнтів? за способом застосування? за дозуванням?
5. Назвіть шляхи введення порошків в організм.
6. У чому видаються порошки?
7. Які є таблетки за способом приготування?
8. Як називаються таблетки, що застосовуються перорально? сублінгвально? для отримання ін'єкційних розчинів? для полоскання та спринцювання?
9. Які є збори за призначенням?
10. У чому видаються збори?
11. Назвіть рідкі форми ліків.
12. На які групи діляться розчини в залежності від розчинника?
13. Назвіть моделі назв настоїв та відварів.
14. На які групи діляться екстракти в залежності від екстрагуючої речовини?
15. Назвіть єдиний ефірний екстракт.
16. Які є екстракти за консистенцією?
17. На етикетках якої форми ліків є додатковий напис «Перед вживанням збовтати»?
18. Які ви знаєте емульсії?
19. Назвіть м'які форми ліків.
20. Які є піхвові свічки в залежності від форми?
21. У чому полягає особливість приписування паличок?
22. До якої форми ліків відносяться гірчичники?
23. Які аерозолі ви знаєте?

§ 185. Вправи

1. Перекладіть латинською мовою:

1. Ретинолу ацетат у гранулах.
2. Ароматичний збір для ванн.
3. Драже та мікродраже.
4. Калію перманганат — простий порошок.
5. Присипка для дітей — складний порошок.
6. Видай у паперовому мішечку.
7. Фолієва кислота часто вживається з вітаміном В₁₂.
8. Порошок синтоміцину видається в желатинових капсулах, закритих кришечкою.
9. Вода м'яти перцевої, спиртова вода коріандру, вода кропу — ароматичні води.
10. Сироп ревеню, сироп солодки, сироп алтеї — лікарські препарати.
11. Найчастіше солодку вживають у мікстурах.
12. Настій коріння алтеї.
13. Краплі для очей з прополісом.
14. Настій зі

стовпчиків з приймочками кукурудзи 20,0—200 мл. 15. Рідкий екстракт алое готується з консервованого листа алое. 16. Деякі розчини приписують у ректальних піпетках. 17. Густі та сухі екстракти приписуються у формі порошоків, таблеток, пілюль, свічок. 18. Додай асептично II краплі настоянки строфанту до розчину. 19. Змішай ефірний екстракт чоловічої папороті з очищеним медом. 20. Скипидар з метилсаліцилатом для втирання. 21. Є такі піхвові свічки: кульки, овулі, палички. 22. Масло какао як формоутворюючий засіб для приготування свічок та кульок застосовується з 1710 року, вказується в усіх фармакопєях. 23. Пасти, креми, гелі, лініменти — різновиди мазей. 24. Змішай 20,0 хлороформу з 40,0 обліпихової олії, щоб утворився лінімент. 25. Мазь геліومیцину приписується для інтраназального застосування.

II. Перекладіть рецепти латинською мовою, запишіть їх повністю та у скороченні:

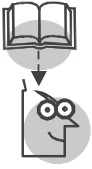
1. Візьми: Парацетамолу
Кислоти ацетилсаліцилової по 0,25
Кофеїну-бензоату натрію 0,1
Змішай, нехай утвориться порошок
Видати такі дози числом 10
Позначити:
2. Візьми: Гранулу амідопірину 0,6
Видай числом 5
Познач:
3. Візьми: Розчину атропіну сульфату 0,1% 1,0
Видати такі дози числом 12 в ампулах
Позначити:
4. Візьми: Екстракту чоловічої папороті густого 0,5
Видай такі дози числом 12 у желатинових капсулах
Познач:
5. Візьми: Рибофлавіну 0,001
Кислоти боратної 0,2
Води для ін'єкцій 10 мл
Змішай.
Видай.
Познач:
6. Візьми: Скипидару
Хлороформу по 15 мл
Метилсаліцилату 10 мл
Змішай, нехай утвориться лінімент
Видай.
Познач:
7. Візьми: Простого свинцевого пластиру 50,0
Видати.
Позначити:
8. Візьми: Супозиторії з синтоміцином 0,25 числом 6
Видати.
Позначити:

9. Візьми: Хлорбутанолгідрату 0,5
 Масла какао скільки потрібно, щоб утворилася свічка
 Видай такі дози числом 12
 Познач:
10. Візьми: Дикаїну 0,05
 Фенолу 1,0
 Очищеної води 3,0
 Плюмбуму оксиду скільки потрібно
 Змішай, нехай утвориться паста
 Видай.
 Познач:

§ 186. Афоризми

1. <i>Qui scribit, bis legit.</i>	— Хто пише, двічі читає.
2. <i>Tertium non datur.</i>	— Третього не дано.
3. <i>Omnia mea mecum porto.</i>	— Все своє ношу з собою.
4. <i>Alter ego.</i>	— Друге я (однодумець).
5. <i>Ex nihilo nihil.</i>	— З нічого — ніщо.
6. <i>Semel scriptum, decies lectum.</i>	— Раз написано — десять разів прочитано.
7. <i>Liber est mutus magister</i>	— Книга — це німий учитель.
8. <i>Nemo fit casu bonus.</i>	— Ніхто не стає хорошою людиною випадково.

ЗАНЯТТЯ № 43

§ 187. Систематизація відомостей про прийменники

Як відомо, у фармацевтичній термінології прийменники вживаються досить часто: у рецептурних виразах, у виразах, які позначають шляхи введення лікарських препаратів, у спеціальних виразах, у назвах препаратів та ін.

I. Прийменники в рецептурних виразах:

Da
Detur
(Видай. Нехай
буде видане)

in capsulis gelatinosis operculatis — у капсулах желатинових, закритих кришечкою;
in tabulettis obductis — у таблетках, покритих оболонкою;
in ampullis — в ампулах;
in spritz—tubulis — у шприц-тюбиках;
in lagena, olla, scatula, tuba (metallica) — у пляшці, у баночці, у коробочці, у тубі (металевій);
in vitro nigro (fusco, flavo) — } у пляшці чорній
ad vitrum nigrum (fuscum, flavum) } (темній, жовтій);
in charta cerata, paraffinata — у папері навоскованому, парафінованому;
in capsulis amylaceis seu in oblatis — у крохмальних капсулах або облатках;
in rectiolis — у ректальних піпетках.

Da
Dentur }
Extende supra linteum — Намаж на полотно.

tales doses numero 6 in scatula. — Видай (Нехай будуть видані) такі дози числом 6 у коробочці.

Divide in partes aequales numero 12 — Розділи на рівні частини числом 12.

Misce, ut fiat massa, e qua formentur pilulae numero 60. — Змішай, щоб утворилася маса, з якої сформувати пілюлі числом 60.

У частині рецепта *Designatio materialiarum* вживається прийменник *ad* — до.

Rp.: Ichthyoli 1,25
Zinci oxydi
Amyli Triticici ana 12,5
Vaselini ad 50,0

Misce, fiat pasta

Da.

Signa:

Якщо через відсутність в аптеці інгредієнта ліки готуються без нього, то проти цієї назви на дублікаті рецепта пишеться прийменник «*sine*» — без. Це означає, що ліки приготовлено без цієї речовини. У відварах та настоях перед кількістю можна вживати прийменник *ex* — з.

decoctum corticis Quercus (*ex*) 10,0—200 ml

infusum herbae Leonuri (*ex*) 15,0—200 ml

II. Прийменники у виразах, що вказують шляхи та способи введення лікарських препаратів:

<i>per os</i>	—перорально, через рот
<i>per rectum</i>	—ректально, через пряму кишку
<i>per vaginam</i>	—вагінально, через піхву
<i>intra venam</i>	— у вену, внутрішньовенно
<i>intra arteriam</i>	— в артерію, внутрішньоартеріально
<i>intra musculos</i>	— у м'язи, внутрішньом'язово
<i>sub linguam</i>	— під язик, сублінгвально
<i>sub cutem</i>	— під шкіру, субкутанно
<i>retro buccam</i>	— за щоку, ретробукально
<i>per injectionem</i>	— шляхом ін'єкції
<i>per frictionem</i>	— шляхом розтирання
<i>per aspersionem</i>	— шляхом присипки
<i>per inhalationem</i>	— шляхом інгаляції
<i>trans derma</i>	— через шкіру, трансдермально

III. Прийменники у спеціальних фармацевтичних виразах:

<i>ad haemodialisim</i>	— для гемодіалізу
<i>ad irrigationem</i>	— для зрошення
<i>ad praeparationes homeopathicas</i>	—для гомеопатичних препаратів
<i>ad usum diagnosticum</i>	— для діагностики
<i>ad usum internum, externum, proprium</i> (<i>pro usu interno, externo, proprio</i>)	— для внутрішнього, зовнішнього, власного вживання
<i>ad usum therapeuticum</i>	— для лікування, для терапії
<i>ad usum veterinarium</i>	— для застосування у ветеринарії
<i>pro adultis</i>	— для дорослих
<i>pro aspersione</i>	— для присипки
<i>pro auctore, pro me</i>	— для автора, для мене

<i>pro balneis (balneo)</i>	— для ванн (ванни)
<i>pro cataplasmate</i>	— для припарки, для компресу
<i>pro centum</i>	— на 100, процент
<i>pro die</i>	— на день (добова доза)
<i>pro dosi</i>	— на один прийом, разова доза
<i>pro frictione</i>	— для втирання
<i>pro gargarismate</i>	— для полоскання
<i>pro infantibus</i>	— для дітей
<i>pro inhalatione</i>	— для інгаляції
<i>pro injectabilibus</i>	— для ін'єкційних форм ліків
<i>pro injectionibus</i>	— для ін'єкцій
<i>pro mille</i>	— на 1000
<i>pro narcosi</i>	— для наркозу
<i>pro roentgeno</i>	— для рентгену
<i>in vitro</i>	— у пробірці
<i>in vivo</i>	— на живому (організмі)
<i>contra tussim</i>	— проти кашлю
<i>contra pertussim</i>	— проти коклюшу
<i>contra febrim</i>	— проти лихоманки
<i>contra scabiem</i>	— проти корости
<i>contra rabiem</i>	— проти сказу
<i>contra odontalgiam</i>	— проти зубного болю
<i>per se</i>	— у чистому вигляді, хімічно чистий
<i>ex tempore</i>	— у разі потреби, екстемпорально

IV. Прийменники вживаються в номенклатурних назвах:

Suppositoria cum extracto Belladonnae, pulvis Ampicillini pro suspensione, suppositoria cum Dimedrolo pro infantibus, aether pro narcosi, tabulettae contra tussim, infusum rhizomatum cum radicibus Valerianae, pulvis cum Oxytetracyclino pro suspensione, membranulae ophthalmicae cum Florenalo, linimentum Synthomycini 1% cum Novocaino, Trichloroethylenum pro narcosi, elixir pectorale seu elixir cum extracto Glycyrrhizae, membranulae ophthalmicae cum Neomycini sulfate.

V. Прийменники вживаються як словотвірні елементи:

Наприклад: **pertussis**, **inactivatus**, **insolubilis**, **indivisus**, **depuratus**, **decorticatus**, **decoctum**, **subnitras**, **subcutaneus**, **sublingualis**, **supracutaneus**, **subamarus**, **intravenosus**, **intramuscularis**, **extemporalis**, **peroralis**, **retrobuccalis**, **transdermalis**.

§ 188. Контрольні питання

1. Які прийменники вживаються в стандартних рецептурних виразах?
2. Назвіть вирази, в яких вживається прийменник *ad*.
3. Назвіть рецептурний вираз, в якому вживається вираз «*e qua*».
4. Який прийменник вживається в *designatio materialium*?
5. Коли пишеться прийменник «*sine*» на дублікатах рецепта?
6. Які прийменники вживаються у виразах, що вказують на шляхи та способи введення лікарських засобів?
7. Які прийменники вживаються в спеціальних фармацевтичних виразах?
8. Які прийменники використовуються в назвах лікарських препаратів?
9. Назвіть прийменники, які використовуються як словотвірні елементи.

§ 189. Вправи

I. Запишіть латинські вирази, від яких утворені прислівники; перекладіть їх українською мовою:

Сублінгвально, перорально, екстемпорально, ретробукально, ректально, вагінально, субкутанно, трансдермально.

II. Допишіть пропущені прийменники, перекладіть вирази:

... tussim, ... olla, ... me, ... infantibus, ... buccam, ... se, ... cutem, ... injectionibus, ... vivo, ... cataplasmate, ... venam, ... tempore, ... vaginam, ... roentgeno, ... os, ... rabiem, ... rectum, ... dosi, ... die, ... scabiem, ... usum externum, ... usu interno, ... balneis, ... centum, ... odontalgiam, ... frictionem, ... vitrum fuscum, ... vitro nigro, ... scatula, ... tabulettis obductis, ... pertussim, ... linguam, ... gargarismate, ... frictione, ... balneo.

III. Перекладіть вирази українською мовою:

a) Pro injectionibus, per se, pro usu interno; ad 200,0; contra tussim, pro dosi, pro auctore, pro die, ex tempore, per rectum, sub linguam, pro aspersione, intra musculos, per frictionem, trans derma, sub cutem, pro me.

b) Dentur tales doses numero 12. Divide in partes aequales. Misce, ut fiat pulvis subtilissimus. Sterilisetur! Da in tabulettis obductis. Misce, fiant species. Signetur. Misce, ut fiat suppositorium rectale. Misceatur. Detur in charta cerata. Solutio Camphorae oleosa ad usum externum. Membranulae ophthalmicae cum Pilocarpini hydrochlorido. Detur in vitro nigro. Solutio Acidi borici in Glycerino 10%. Barii sulfas pro roentgeno. Vaccinum contra rabiem. Remedium pro dosi et pro die.

IV. Перекладіть вирази латинською мовою:

1. Видай жовчогінний збір у паперових мішечках. 2. Нехай будуть видані такі дози числом 6 в ампулах. 3. Настій квіток ромашки для полоскання. 4. Форми ліків для дітей. 5. Приготуй розчин для ін'єкцій. 6. Нехай буде вида-

ний лінімент у баночці. 7. Розділи на рівні частини числом 10. 8. Таблетка нітрогліцерину сублінгвальна. 9. Очні півки з неоміцину сульфатом. 10. Аерозолі використовуються для зовнішнього застосування, для інгаляцій. 11. Суспензія — форма ліків, яку готують змішуванням нерозчинних речовин з водою, олією, гліцерином. 12. Свічки вводяться ректально, вагінально.

V. Перекладіть речення латинською мовою:

1. Візьми глюкози до 50,0. 2. Розділи пілюльну масу на рівні частини числом 30. 3. Видати такі дози числом 12 у паперових мішечках. 4. Намаж пластир на полотно. 5. Змішай, щоб утворилася маса, з якої сформувати пілюлі числом 60. 6. Видай порошки у навоскованому папері.

§ 190. Афоризми

1. *Maximus in minimis.*

— Великий у малому.

2. *Homo novus.*

— Нова людина.

3. *Abusus non tollit usum.*

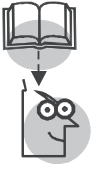
— Зловживання не відмінює вживання.

4. *Ridendo castigat mores.*

— Сміхом виправляє вдачу.

5. *Caelum non animum mutant, qui trans mare currunt.*

— Ті, що виїждять за море, міняють тільки небо, а не душу.

ЗАНЯТТЯ № 44

Особливості вживання латинської номенклатури в гомеопатії

§ 191. Загальні відомості з історії гомеопатії

Слово «гомеопатія» утворено з двох грецьких слів *ὅμοιος* — подібний і *πάθος* — страждання, тобто «лікування чимось, що викликає ефект, подібний до самого страждання». Основний принцип цього методу — «Подібне подібним лікується» (*Similia similibus curantur*). Для лікування хворих гомеопатія застосовує малі дози речовин, великі дози яких можуть викликати у людей стан аналогічний захворюванню. Лікарі-гомеопати дотримуються єдиного медичного принципу — лікувати хворого, а не хворобу. Засновником гомеопатії як терапевтичної системи лікування є німецький вчений-медик, приват-доцент Лейпцігського університету Самуїл Ганеман (1755—1843 рр.). Уперше С. Ганеман сформулював принципи гомеопатії в роботі «Досвід нового принципу для знаходження цілющих властивостей лікарських речовин» у 1796 р. У 1810 р., після майже 20 років практичного застосування гомеопатичного методу лікування хворих, С. Ганеман публікує книгу «Органон лікарського мистецтва» (*ὄργανον* — інструмент, знаряддя), що є основною роботою з гомеопатії. Книга була перекладена багатьма мовами, багаторазово перевидавалася, не втрачаючи своєї цінності майже 200 років потому. Відношення до гомеопатії в історичному розвитку було різним — від поклоніння до повного заперечення і забуття. У теперішній час гомеопатичний метод лікування хворих використовується більш ніж у 70 країнах світу. Найважливіше досягнення гомеопатії — висока ефективність лікування хворих. Чим більше в гомеопатії фіксується позитивних результатів лікування, тим частіше лікарі в усьому світі звертаються до гомеопатичного методу. Обсяг виробництва гомеопатичних лікарських засобів у світі за останні 15 років збільшився у 10 разів.

В Україні гомеопатія почала розвиватися у 30-ті роки XIX століття. У Києві, Харкові, Полтаві, Чернігові, Кам'янці-Подільському були створені товариства лікарів-гомеопатів, відкриті гомеопатичні лікувальні заклади, перші аптеки (у Києві — у 1835 р., у Харкові — у 1894 р., в Одесі — у 1892 р.).

Сьогодні гомеопатія переживає друге народження. Так, практично у всіх областях України створені спеціалізовані гомеопатичні аптеки (їх більше 30) і відділи, у яких готують та відпускають населенню гомеопатичні препарати.

Також у багатьох містах України існують гомеопатичні товариства. З метою консолідування зусиль лікарів та фармацевтів з відродження і розвитку в країні гомеопатичного методу лікування і виробництва вітчизняних препаратів створені Асоціація гомеопатів України (травень 1999 р.), і Товариство гомеопатичної фармації (листопад 1999 р.)

§ 192. Гомеопатичні форми ліків

Гомеопатичні форми ліків за консистенцією, як і в алопатичній медицині, поділяться на тверді, рідкі, м'які та аерозолі (спреї).

Тверді форми ліків:

Порошки (тритурації) — **Triturationes (triturationis, onis f)**

Гранули — **Granula (granulum, i n)**

Таблетки — **Tabulettae (tabuletta, ae f)**

Гомеопатичні тверді лікарські форми не ковтають, запиваючи водою, а розсмоктують у роті, попередньо прополоскавши ротову порожнину.

Рідкі форми ліків:

Гомеопатичні розведення — **Solutiones et dilutiones homoeopathicae (solutio, onis f; dilutio, onis f)**

Настоянки (тінктури) — **tincturae (tinctura, ae f)**

Краплі — **guttae (gutta, ae f)**

Розчини для ін'єкцій — **Solutiones pro injectionibus**

Олії — **olea (oleum, i n)**

Лініменти (оподельдоки) — **opodeldoca (opodeldocum, i n)**

М'які форми ліків:

Мазі — **unguenta (unguentum, i n)**

Супозиторії — **suppositoria (suppositorium, ii n)**. В Україні вживаються досить рідко.

Аерозолі:

Гомеопатичні препарати газоподібної консистенції — спреї (**spray**)

У книзі «Гомеопатичні лікарські засоби» В. Швабе, що є гомеопатичною фармакопеею, лікарські засоби поділяться на такі групи:

рідкі ліки (дилюції) — **dilutiones (dilutio, onis f)**

ліки в порошок (тритурації) — **triturationes (triturationis, onis f)**

ліки в крупинках (гранули та кульки) — **granula et globuli**
(**granulum, i n, globulus, i m**)

мазі — **unguenta** (**unguntum, i n**)

рідини для розтирання (оподельдоки) — **opodeldoca** (**opod.**).

Ін'єкційні препарати, що містять тільки один активний інгредієнт, можуть називатися *ин'єлі* — **inijeel** (утворено від лат. *injectio, onis f* — ін'єкція). Наприклад, препарати фірми *Heel*: *Belladonna-Injeel*, *Angio-Injeel*. Комплексні ін'єкційні та пероральні препарати звичайної і посиленої дії називаються *гомакорди* — **homacord**. Наприклад: *Belladonna-Homacord*. Лікарські засоби в гомеопатії, як і в алопатії, підрозділяються на дозовані (ін'єкційні препарати, гранули, таблетки, свічки) і недозовані (оподельдоки, мазі, олії). Шляхи введення гомеопатичних ліків: *per os* (перорально), *sub linguam* (сублінгвально), *per rectum* (ректально), *per injectionem* (ін'єкційно), *supra cutem* (супракутанно), нанесенням на слизові оболонки.

§ 193. Про назви гомеопатичних лікарських препаратів

Слід зазначити, що в гомеопатії не існує чітких правил утворення латинських назв лікарських препаратів. Як назви препаратів, отриманих з рослин, використовуються повні латинські ботанічні назви або їх синоніми, застарілі ботанічні назви, назви роду, видові означення. Українськими та російськими назвами гомеопатичних препаратів рослинного походження звичайно є транслітеровані латинські назви рослин. Наприклад:

Arosunum — Апоцидум (препарат з *Arosunum cannabinum L.* — кендир коноплевий)

Allium sativum — Аліум сатівум (препарат з *Allium sativum L.* — часник городній)

Millefolium — Мілефоліум (препарат з *Achillea millefolium L.* — деревій звичайний)

Senna — Сена (препарат з *Cassia acutifolia Del.* — касія гостролиста).

Латинські назви хімічних елементів, кислот, оксидів та солей також можуть бути вживані як назви гомеопатичних лікарських засобів. Українськими та російськими назвами таких препаратів, зазвичай, є транслітеровані латинські назви або в перекладі. Наприклад:

Iridium — Іридій

Aurum iodatum — Аурум йодатум

Plumbum aceticum — Плюмбум ацетикум

Aluminium oxydatum — Окис алюмінію.

Деякі фірми дотримуються принципів утворення назв препаратів традиційних для алопатичної медицини. Так, наприклад, порівняно невелика група препаратів утворюється з використанням стандартного суфікса **-in-** (*Allergin*, *Lupulinum*, *Potencinum*, *Phytotussinum*, *Bellandinum*

etc.). Різні гомеопатичні фірми використовують специфічні принципи творення патентованих назв препаратів. Наприклад, міжнародний концерн «Едас» випускає препарати під однією загальною назвою «Едас» з цифровими доповненнями, де від Едас-101 до Едас-150 це краплі, Едас-201, 202, 203 — мазі, Едас-401, 402 — розтирки, Едас-801, 802 — олії, від Едас-903 до Едас 953 — гранули. Американська фірма «Біолайн» називає свої препарати, наприклад, Біолайн артрит, Біолайн біль, Біолайн киньпалити, Біолайн застуда, Біолайн нервозність та ін. Російські фірми випускають препарати Авіа-море, Вернісон, Возрастон, Клімаксан, Пустун, Заспокой, Нетизжог, Мігрин, Антизапой, Невросед, Урорегулан, Стоптокс та ін.

Українська фірма «Арніка» випускає препарати Антигрипін-ARN, Сноверин-ARN, Фарінгол-ARN, Спазмінал-ARN, Алергін-ARN, Кордалон-ARN.

§ 194. Хімічна номенклатура

Хімічні елементи

У гомеопатії вживаються ті ж хімічні елементи, що й в офіційній медицині, а також деякі інші (Aurum — золото, Cadmium — кадмій, Stannum — олово, Platinum — платина, Radium — радій, Selenium — селен, Cobaltum — кобальт, Iridium — іридій, Niccolum — нікель). Іменник Arsenicum (арсен, миш'як) використовується у стягненій формі — Arsenum. Natrium транслітерується як натрійум і як натрум, Kalium — як каліум і калюм. Сурма, як і в деяких європейських країнах, називається Antimonium. Ртуть має дві синонімічні назви: Hydrargyrum, i n та Mercurius, ii m.

§ 195. Вправи

1. Запишіть назви хімічних елементів латиною та подайте їх українську транскрипцію:

Срібло, золото, свинець, сурма, олово, ртуть (2 синоніми), платина, свинець, кобальт, мідь, барій, калій, миш'як, магній, цинк, натрій.

§ 196. Номенклатура кислот

Латинські назви кислот у гомеопатичній практиці використовуються ті ж, що й в офіційній медицині. Українською та російською мовами вони можуть транслітеруватись чи, рідше, перекладатись. Наприклад:

Acidum oxalicum — ацидум оксалікум (щавлева кислота)

Acidum aceticum — ацидум ацетікум (оцтова кислота)
Acidum formicicum — ацидум форміцикум (мурашина кислота)

У назві хлоридної (хлороводневої, соляної) кислоти використовуються два означення: *hydrochloricum* і *muriaticum* (*Acidum muriaticum seu Acidum hydrochloricum*).

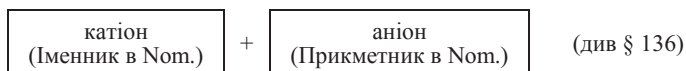
§ 197. Вправи

I. Запишіть латиною назви кислот — гомеопатичних препаратів; подайте їх переклад українською мовою:

Ацидум саліцилікум, ацидум бензоікум, ацидум муріатикум, ацидум пікринікум, ацидум фосфорикум, ацидум карболікум, ацидум гідрофлюорикум, ацидум гідроціанікум, ацидум нітрикум, ацидум сульфурікум.

§ 198. Номенклатура солей

У гомеопатії латинські назви солей будуються за «старим» способом, характерним для ДФ ІХ видання.

Natrium carbonicum — натріум карбонікум (Natrii carbonas у МФ)

Zincum phosphoratum — цинкум фосфоратум (Zinci phosphidum у МФ)

Mercurius cyanatus — меркуріус ціанатус (Hydrargyri cyanidum у МФ)

Латинські назви солей українською та російською мовами транслітеруються чи перекладаються за «старим» способом (Ammonium carbonicum — амоніум карбонікум; Natrium silicicum — кремнієвокислий натрій).

§ 199. Вправи

I. Транслітеруйте хімічні назви, подайте їх переклад латинською мовою за міжнародним способом та перекладіть українською мовою:

Chininum muriaticum	Antimonium arsenicosum
Cuprum arsenicosum	Kalium bichromicum
Ferrum sulfuricum	Plumbum aceticum

Ferrum iodatum
Aurum iodatum
Chininum arsenicosum
Calcium iodatum
Lithium carbonicum

Apomorphinum hydrochloricum
Bismuthum subnitricum
Chininum arsenicum
Mercurius cyanatus

II. Перекладіть латинською мовою двома способами:

Атропіну сульфат
Стрихніну нітрат
Цинку валеріанат
Барію йодид
Хініну арсенід
Хініну гідрохлорид

Калію йодид
Амілнітрат
Калію ацетат
Ртуті ціанід
Свинцю ацетат
Бісмуту субнітрат.

§ 200. Рецепт

Гомеопатичні лікарські засоби розділяються на дві групи:

— *офіційальні* (виготовлені за стандартними прописами промисловим способом)

— *екстемпоральні* (et tempore), що готуються за рецептами лікарів-гомеопатів для індивідуального використання.

Рецептурний пропис у гомеопатії містить ті ж частини, що і рецепт у офіційній медицині і вписується за тими ж правилами.

1. Назва лікувально-профілактичної установи (штамп) — **Inscriptio**.

2. Прізвище, ініціали хворого, вік — **Nomen et aetas aegroti**.

3. Дата виписування рецепта — **Datum**.

4. Прізвище, ініціали лікаря — **Nomen medici**.

5. Перерахування лікарських речовин, ступінь розведення, кількість, вид форми ліків — **Designatio materiarum**.

6. Особливості вживання лікарського засобу — **Signatura**.

7. Підпис і печатка лікаря — **Subscriptio et sigillum medici**.

Після Recipe назви препаратів та форм ліків пишуться у родовому відмінку.

Штамп

Степанову В.А., 38 років

15.01.2004 р.

Лікар Ільченко С.В.

Rp: Apis 3

Arnicae 3

Urticae urentis 6 10,0 gran.

S.: По 6—8 крупинок 3 рази на день за 30 хв. до їди.

Лікар (підпис і печатка лікаря).

Однак, інколи зустрічаються прописи, де не вживається слово *Resipe*, а назви лікарських препаратів прописані у називному відмінку.

Штамп

Степанову В.А., 38 років
15.01.2004 р.

Лікар Ільченко С.В.

1. *Bryonia alba* X3 10,0 gran.

2. *Colocynthis* X3 10,0 gran.

3. *Natrium muriaticum* 12 10,0 gran.

По 7 крупинок 3 рази на день за 20—30 хв. до їди по черзі.

Лікар (підпис і печатка лікувального закладу).

В одному рецепті може бути виписано не більше чотирьох лікарських препаратів, кожний з яких позначається арабською цифрою (1, 2, 3, 4). Якщо в рецепті виписується один лікарський засіб, до складу якого входять кілька інгредієнтів, то лікарські препарати не нумеруються. Приймати виписані ліки слід в тій же послідовності, у якій вони виписані. Назви ліків пишуться латинською мовою, потім позначається форма лікарського препарату (ділюція — *dil.*, тритурація — *trit.*, гранули — *gran.*, мазь — *ung.* і т. д.), кількість. Часто в рецептах не вказується кількість виписаних ліків, у таких випадках ліки видаються в кількості 10,0. Необхідно пам'ятати, що гомеопатичні ліки в рецепті виписуються відповідно до методу їхнього готування — за десятиковою (децимальною) або сотенною (центисимальною) шкалою. Десяткова шкала позначається латинською буквою **D** або римською цифрою **X**, сотенна або децимальна — латинською буквою **C** або арабською цифрою без усякої позначки.

Якщо виписується спиртовий розчин, то в рецепті вживається слово *dilutio* (*dil.*) і ставляться дві печатки (лікаря і «Для рецептів»).

Нерозведені есенції і настоянки у рецептах позначаються грецькою літерою фіта (**ϑ**). Не вказується гомеопатичне розведення в рецептах оподельдоків або мазей, указується тільки вид форми ліків (*Opod. Bryonia 100,0*).

§ 201. Ботанічна номенклатура

У гомеопатії поряд з офіційними лікарськими рослинами використовується багато інших рослин. Наприклад: *Solanum dulcamarum* — паслін солодко-гіркий, *Geleopsis segetum* — жабрій посівний, *Cannabis sativa* — коноплі посівні та ін. На відміну від офіційної медицини в

гомеопатії лікарські засоби готуються, головним чином, із свіжих рослин і їхніх частин. Назвами гомеопатичних препаратів, отриманих з рослин, в основному, є транслітеровані повні латинські ботанічні назви, назви роду або видові означення: *Millefolium* — Мілефоліум (від *Achillea millefolium* L.), *Cucurbita* — Кукурбіта (від *Cucurbita pepo* L.), *Rubia* — Рубія (від *Rubia tinctorum* L.), *Viburnum opulus* — Вібурнум опулюс (від *Viburnum opulus*), *Stramonium* — Страмоніум (із *Datura stramonium* L.), *Uva ursi* — Ува урсі (із *Arctostaphylos uva-ursi* L.), *Absinthium* — Абсінтіум (від *Artemisia absinthium* L.).

Як назва препарату іноді використовується частина синоніма ботанічної назви або застаріла назва: *Bovista* — бовиста (*Lasiacantha gigantea* F. Smarda, синонім — *Bovista gigantea* Bigerd et Guill. — порхавка гігантська); *Cardus marianus* — Кардус маріанус (*Silydum marianum* Z.); *Gaertn* — расторопша, гостропестро; синонім — *Cardus marianus*, Z.; *Anisum stellatum* — анізум стелятум (*Illicium verum* Hook. — аніс справжній, аніс зірчатий, застаріла назва рослини — *Anisum stellatum* Z.).

Для виготовлення гомеопатичних лікарських препаратів використовується також сировина тваринного походження — виділення тварин, секрет деяких органів, витяжки з органів молодих тварин та патологічно змінених тканин людини і тварин, зміїні отрути, а також морська губка, мурахи руді, павуки та ін. Як наприклад: *euspongia*, *ae f* — губка; *formica*, *ae f* — форміка, мурашка; *lytta*, *ae f* — літа, мушка (шпанга); *vespa*, *ae f* — веспа, шершень; *vipera*, *ae f* — віпера, гадюка; *apis*, *is f* — бджола.

§ 202. Вправи

I. Транслітеруйте назви гомеопатичних лікарських засобів, отриманих з рослин. Напишіть латинську та українську ботанічні назви рослин:

Origanum, Plantago, Aquilegia, Salvia, Menyanthes, Myrtillus, Viola, Taraxacum, Sambucus nigra, Chamomilla, Chelidonium, Boldo, Calamus, Hyoscyamus, Basilicum, Calabar, Gnaphalium, Crataegus, Catechu, Mentha piperita, Hypericum, Pinus silvestris, Ledum, Frangula.

II. Запишіть латиною назви гомеопатичних засобів рослинного походження; дайте їх переклад українською мовою:

Бетуля альба, Калямус ароматікус, Адоніс верналіс, Юніперус комуніс, Пінус сільвєстріс, Вібурнум опулюс, Самбукус нігра, Тіліа європеа, Мента піперіта, Фрагарія веска, Генціана лютеа, Югланс регіа, Популюс тремулоїдес, Нігелла сатіва, Вератрум альбум, Ононіс спіноза, Сінапіс нігра, Арундо маврітаніка, Калямус ароматікус, Евонімус європеа.

§ 203. Латинська термінологія, часто вживана у гомеопатичній номенклатурі

I відміна іменників

<i>acacia, ae f</i>	акація(-ія)
<i>acalypha, ae f</i>	акаліфа
<i>aethusa, ae f</i>	етуза, петрушка (собача)
<i>ambra, ae f</i>	амбра
<i>angelica, ae f</i>	ангеліка, дягель, дудник
<i>angustura, ae f</i>	ангустура
<i>aralia, ae f</i>	аралія(-ія)
<i>aurelia, ae f</i>	аврелія(-ія), равлик
<i>vadiaga, ae f</i>	бадяга
<i>caltha, ae f</i>	кальта, калюжниця
<i>carica, ae f</i>	каріка, динне дерево
<i>centella, ae f</i>	центеля(-а)
<i>chimaphila, ae f</i>	чимафіля(-а), зимолубка
<i>cicuta, ae f</i>	цикута
<i>coccinella, ae f</i>	кокцинеля(-а), сонечко
<i>cochlearia, ae f</i>	кохлеарія(-ія), ложечниця
<i>cola, ae f (kola, ae f)</i>	кола(-я)
<i>collinsonia, ae f</i>	колинсонія(-ія), кам'яний корінь
<i>comocladia, ae f</i>	комокладія(-ія)
<i>dicentra, ae f</i>	дицентра
<i>dioscorea, ae f</i>	діоскореа
<i>dorema, ae f</i>	дорема
<i>drosera, ae f</i>	дросера, росичка
<i>echinacea, ae f</i>	ехінацеа(-я), рудбекія
<i>euphorasia, ae f</i>	еуфоразія(-ія), очанка
<i>euphorbia, ae f</i>	еуфорбіа(-ія), молочай
<i>euspongia (spongia), ae f</i>	еуспонгіа(-ія) (спонгіа(-ія), губка)
<i>ferula, ae f</i>	феруля
<i>formica, ae f</i>	форміка, мурашка
<i>fumaria, ae f</i>	фумарія(-ія), рутка
<i>gaultheria, ae f</i>	гаультеріа(-ія)
<i>gratiola, ae f</i>	граціоля(-а), авран, жовтець, боже дерево
<i>grindelia, ae f</i>	гринделія(-ія)
<i>hedeona, ae f</i>	гедеона
<i>hepatica, ae f</i>	гепатика, печіночниця
<i>kalmia, ae f</i>	кальміа(-ія)
<i>krameria, ae f</i>	крамерія(-ія)

<i>lactuca, ae f</i>	ляктука, лятук, латук
<i>lasiasphaera, ae f</i>	лязіасфера, порхавка, моруха
<i>linaria, ae f</i>	лінарія(-ія), льонок
<i>lobaria, ae f</i>	лобарія(-ія)
<i>lobelia, ae f</i>	лобелія(-ія)
<i>lytta, ae f</i>	літа, мушка (шпангая)
<i>mandragora, ae f</i>	мандрагора
<i>marsdenia, ae f</i>	марсденія(-ія)
<i>melissa, ae f</i>	меліса, лимонна трава, лимонна м'ята
<i>mitchela, ae f</i>	мітчела(-я)
<i>momordica, ae f</i>	момордика
<i>myrica, ae f</i>	мірика, тамариска
<i>nicotiana, ae f</i>	нікотіана
<i>nigella, ae f</i>	нігеля(-а), чорнушка, вовнянка
<i>paenonia, ae f</i>	пеонія(-ія), півонія, мар'їн корінь
<i>parnassia, ae f</i>	парнасія(-ія), білозір
<i>passiflora, ae f</i>	пасифл(ь)ора, страстоцвіт, кавалерська зірка
<i>paullinia, ae f</i>	паулінія(-ія), гуарана
<i>phitolacca, ae f</i>	фітоляка, лаконос
<i>picea, ae f</i>	піцеа, ялинка, смерека
<i>potentia, ae f</i>	потенція, доза, розведення
<i>ptelea, ae f</i>	птелеа(-я)
<i>pulsatilla, ae f</i>	пул(ь)сатилія(-а), сон-трава, вовчий сон
<i>quassia, ae f</i>	квазіа(-ія)
<i>robinia, ae f</i>	робінія(-ія), біла акація
<i>sabadilla, ae f</i>	сабаділя(-а)
<i>sanguinaria, ae f</i>	сангвінарія(-ія)
<i>sarsaparilla, ae f</i>	сарсапарилія(-а), сасапариль
<i>saxifraga, ae f</i>	саксифрага, ломикамінь
<i>scilla, ae f</i>	сциля, морська цибуля
<i>sepia, ae f</i>	сепія(-ія), каракатиця
<i>serenaea, ae f</i>	серенеа(-я)
<i>simaruba, ae f</i>	симаруба
<i>spigelia, ae f</i>	спігелія(-ія)
<i>stellaria, ae f</i>	стелярія(-ія), зірочник, мокриця, мокрець
<i>stillingia, ae f</i>	стилінгіа(-ія)
<i>turnera, ae f</i>	турнера, дамiana
<i>veronica, ae f</i>	вероніка, буквиця
<i>vespa, ae f</i>	веспа, шершень
<i>vipera, ae f</i>	віпера, гадюка, змія
<i>wyethia, ae f</i>	віетія, віетія(-ія)
<i>zizia, ae f</i>	ціція(-ія), пастернак луговий

II відміна іменників

<i>ailanthus</i> , <i>i f</i>	айлант, ясень
<i>arum</i> , <i>i n</i>	арум, аронник
<i>chenopodium</i> , <i>ii n</i>	хеноподіум, лобода
<i>chionanthus</i> , <i>i m</i>	хіонантус, зимолубка
<i>colchicum</i> , <i>i n</i>	кол(ь)хікум, пізноцвіт
<i>conium</i> , <i>ii n</i>	коніум, болиголов
<i>crocus</i> , <i>i m</i>	крокус, шафран
<i>delphinium</i> , <i>ii n</i>	дельфініум, стефанова насінина
<i>eryngium</i> , <i>ii n</i>	ерингіум, миколайчик
<i>gelsemium</i> , <i>ii n</i>	гельземіум, гельземій
<i>geranium</i> , <i>ii n</i>	гераніум, герань
<i>haematoxylon</i> , <i>i n</i>	гематоксил(ь)он, кампешеве дерево
<i>helianthemum</i> , <i>i n</i>	геліантемум, сонццвіт
<i>helleborus</i> , <i>i m</i>	гелеборус, чемерник
<i>lamium</i> , <i>ii n</i>	ляміум, яснотка, глуха кропива
<i>laurocerasus</i> , <i>i f</i>	лявроцеразус, лавровишня
<i>lilium</i> , <i>ii n</i>	ліліум, лілія, латаття, глечики
<i>lobium</i> , <i>ii n</i>	лобіум, плевели, пажитниця
<i>lycopodium</i> , <i>ii n</i>	лікоподіум, п'ядич, плавун, баранець
<i>lycopus</i> , <i>i m</i>	лікопус, вовконіг
<i>melilotus</i> , <i>i m</i>	мелілотус, буркун
<i>myrtus</i> , <i>i f</i>	мирт
<i>nerium</i> , <i>ii n</i>	неріум, олеандр
<i>oleander</i> , <i>dri m</i>	олеандер, олеандр
<i>onosmodium</i> , <i>i n</i>	оносмодіум, оносмодій
<i>ornithogalum</i> , <i>i n</i>	орнітогалюм, рястка
<i>podophyllum</i> , <i>i n</i>	подофілюм, ноголижник
<i>petroselinum</i> , <i>i n</i>	петрозелінум, петрушка
<i>peumus</i> , <i>i m</i>	пеумус
<i>pilocarpus</i> , <i>i m</i>	піл(ь)окарпус
<i>populus</i> , <i>i f</i>	популюс, осика
<i>prunus</i> , <i>i f</i>	прунус, слива
<i>ranunculus</i> , <i>i m</i>	ранункулюс, жовтець
<i>raphanus</i> , <i>i m</i>	рафанус, редька, редьква
<i>rosmarinus</i> , <i>i m</i>	розмаринус, розмарин
<i>schoenocaulon</i> , <i>i n</i>	шенокавл(ь)он, сабадила
<i>sedum</i> , <i>i n</i>	седум, очиток, заяча капуста
<i>selenicerus</i> , <i>i m</i>	селеніцерус
<i>sempervivum</i> , <i>i n</i>	семпервівум, молодило, горлянка, живучка
<i>silybum</i> , <i>i n</i>	силібум, расторопша, гостропестро
<i>sus</i> , <i>suis m, f</i>	сус, свиня

<i>symphytum, i n</i>	симфітум, живокіст
<i>teucrium, ii n</i>	тевкріум, самосил
<i>theridion, ii n</i>	теридіон
<i>trifolium, ii n</i>	трифоліум, конюшина, бобівник
<i>trillium, ii n</i>	триліум, трилижник
<i>verbascum, i m</i>	вербаскум, коров'як, дивина
<i>viscum, i n</i>	віскум, омела
<i>xanthoxylon, i n</i>	ксантоксил(ь)он, жовтобровник

Нестандартні грецькі іменники

<i>agave, es f</i>	агаве, агава
<i>aloë, es f</i>	алоє, столітник
<i>daphne, es f</i>	дафне, вікстремія
<i>hippomanes, is n</i>	гіпоманес
<i>hydrocotile, es f</i>	гідрокотиль, центела

Невідміювані іменники

<i>curare</i>	кураре
<i>injeel</i>	ін'єль
<i>homacord</i>	гомакорд
<i>guanaco</i>	гуанако

III відміна іменників

<i>abies, etis f</i>	абієс, ялина, смерека
<i>apis, is f</i>	апіс, бджола
<i>berberis, idis f</i>	берберис, барбарис
<i>cantor, oris m</i>	кантор, бобер
<i>clematis, idis f</i>	клематіс, ломиніс
<i>colocynthis, idis f</i>	кол(ь)оцинт, колоквінт
<i>condurango, inis f</i>	кондуранго
<i>contharis, idis f</i>	контарис, шпанська мушка
<i>cyclamen, enis n</i>	циклямен, цикламен, дряква, альпійська фі алка
<i>geleopsis, idis f</i>	гелеопсис, жабрій
<i>hamamelis, idis f</i>	гамамеліс
<i>hydrastis, idis f</i>	гідрастис
<i>iris, iridis f</i>	ірис, касатик, півники
<i>lachnanthes, is f</i>	ляхантес, лахантес
<i>paris, is f</i>	парис, вороняче око
<i>physostigma, atis n</i>	фітостигма, калабарський біб
<i>plumbago, inis f</i>	плюмбаго, свинчатка

salix, icis *f*
solidago, inis *f*
vitex, icis *f*

салікс, верба
солідаго, золота різка, бесегур
вітекс, прутняк, верболіз, вербник, авраамове
дерево

Прикметники I і II відміни

bulbosus, a, um
candidus, a, um
crispus, a, um
crudus, a, um
glaber, bra, brum
grandiflorus, a, um
foetidus, a, um
maritimus, a, um
medius, a, um
melificus, a, um
rectus, a, um
rotundus, a, um
silvaticus, a, um
stellatus, a, um
tigrinus, a, um
verus, a, um
villosus, a, um

клубненосний
білий, білосніжний
кучерявий
сирий, необроблений
голий
крупноквітковий
смердючий
морський
середній
медоносний
прямий
круглий
лісовий
зірчастий
тигровий
істинний
волохатий

Прикметники III відміни

acer, acris, acre
animalis, e
biennis, e
perennis, e
tricolor, oris
urens, ntis
utilis, e
vegetabilis, e

їдкий, гострий
тваринний
дворічний
багаторічний
триколірний
пекучий
корисний
рослинний

ЗАНЯТТЯ № 45—46

§204. Загальні відомості про медичну термінологію

Сучасна медична термінологія — поняття комплексне, до її складу входить кілька сот тисяч слів і стійких словосполучень, які складають термінологічну базу цілого ряду медико-біологічних дисциплін. Це природно сформована терміносистема, яка має багатовікову традицію. Характерна її особливість — використання латинської та грецької мов для утворення термінів. Однак у ній зустрічаються і терміни арабського, італійського, німецького, англійського і французького походження.

Один з найбільш значних розділів медичної термінології — клінічна термінологія. Вона поєднує назви галузей медичної науки, симптомів, хвороб, синдромів, функціональних реакцій, рефлексів, морфологічних порушень і методів досліджень. На відміну від анатомічної термінології, яка оперує в основному латинською лексикою, основу клінічної складають слова грецького походження. Поряд зі словами чисто грецького або латинського походження у клінічній термінології зустрічаються терміни-гібриди, утворені одночасно з грецьких та латинських компонентів. Наприклад: **dysfunctio, ōnis f** — порушення функції (**dys** — префікс грецького походження зі значенням «порушення, розлад», **functio, ōnis f** — латинський іменник зі значенням «виконання, здійснення, функція»).

Окремі клінічні терміни перекладаються українською мовою, як наприклад, **subacutus, a,um** — підгострий, але частіше вони транслітеруються: **syndromum, i,n** — синдром. Більшість клінічних термінів — інтернаціональні.

За структурою розрізняють прості, складні та складені клінічні терміни. Прості — це окремі іменники, які позначають конкретні поняття (наприклад: **ulcus, ěris n** — виразка). Складені терміни утворюються за допомогою декількох окремих слів і можуть містити узгоджене, неузгоджене означення або те й інше одночасно. Наприклад: **hyperkinesia cordis** — гіперкінезія серця, **dyspersia hepatica** — печінкова дисперсія; **enphysema pulmonum diffusum** — дифузна емфізема легень. Складні терміни — це слова, утворені шляхом складання декількох грецьких або, рідше, латинських терміноелементів. Наприклад: **ot-o-rhin-o-laryng-o-logia** — розділ медицини, який вивчає захворювання вуха, горла і носа й методи їхнього лікування.

Розрізняють:

1) грецькі корневі терміноелементи, які звичайно, є еквівалентами до латинських анатомічних назв (наприклад: - **myo** - = **musculus, i m**).

2) кінцеві терміноелементи, які вказують на патологічні зміни, оперативні втручання та способи діагностування (наприклад: - **poësis** — кінцевий терміноелемент, зі значенням «утворення», «творення»);

3) афікси (префікси і суфікси, які мають сталі семантичне значення). Наприклад: -**itis, itidis f** — суфікс зі значенням «хвороба, запалення», **hypo** — грецький префікс зі значенням «нижче, під».

Багато терміноелементів можуть вживатися як на початку, так і наприкінці терміна. Деякі терміни з самостійним значенням можуть також використовуватися як кінцеві терміноелементи.

Оволодіння клінічною термінологією передбачає знання достатньо великого обсягу греко-латинських терміноелементів та способів конструювання складних термінів. При утворенні клінічних термінів використовується: суфіксальний спосіб творення іменників та прикметників (**myoma, ātis n** — міома, доброякісна пухлина з м'язової тканини; **lateralis, e** — латеральний, боковий); префіксальний і префіксально-суфіксальний (**dystonia, ae f** — дистонія, порушення тонуусу; **sublingualis, e** — сублінгвальний, під'язиковий); а також спосіб складання основ (**odontalgia, ae f** — зубний біль).

§205. Найпоширеніші греко-латинські терміноелементи

Терміноелемент	Значення	Приклади
1	2	3
a-, an- ad- ante- anti- con-, com- syn-, sym- } de- des- } dys- endo- epi- extra- hemi-, semi- in- meta- per-	заперечення, відсутність якості при, до, наближення перед, до проти з, з'єднання відділення чогось; рух зверху вниз; знищення, відокремлення порушення, розлад усередині над, біля поза- половина, напів- рух у середину; заперечення після, по, пере- через, підсилення основного поняття	atrophia Analginum adductor antebrachium antipyreticus coniugatio symbiosis dehydratio desodoratio dystrophia endoscopia epidermis extrathoracalis hemiplegia internus inactivatus metastasis pertussis perforans

Терміноелемент	Значення	Приклади
1	2	3
peri- pro- re- retro- trans-	біля, навколо рух уперед повторна дія, рух назад положення ззаду через, пере-	periosteum provisor recurrens retropharyngeus transplantatio
-aden- -angi- -anthrop- -arthr- -brady- -cancer-, -carcin- -cephal- -cheil- -cholecyst- -chondr- -chrom-, -chromat- -colp- -cyt- -cyst- -dacry- -dactyl- -encephal- -gastr- } -stomach- } -geus- -gloss- -gynaec- -hepat(o)- -hidr- -hist- -hyster- } -metr- } -kerat- -lapar- -laryng- -leuc-, -leuk- -lip(o)- -lith- -macr- } -mega- } -mast- -mening- -micr- -my(o)- -neur- -neph- -odont- -onc-	залоза судина людина суглоб повільний рак, ракова пухлина голова губа жовчний міхур хрящ колір піхва клітина сечовий міхур сльоза палець головний мозок шлунок смак, язик жінка печінка піт тканина матка ріг; роговиця живіт гортань білий жир камінь великий грудна залоза мозкова оболонка маленький м'яз нерв нирка зуб пухлина	adenitis angiologia anthropologia arthralgia bradycardia cancer cephalgia megalocheilia cholecystitis chondroma chromocystoscopy colpotomia cytologia cystoscopy dacryodenitis polydactylia encephalopathia gastralgia stomachicus hypergeusia glossalgia gynaecologia hepatitis hyperhidrosis histologia metrectomia keratoderma laparotomia laryngitis leukaemia lipogenesis nephrolithiasis macroscopicus megacolon mastopathia meningitis microbiologia myalgia neuritis nephritis odontalgia oncogenesis

Терміоелемент	Значення	Приклади
1	2	3
-op(s)- -ophthalm- -ortho- -oste- -ot- -paed- -pharyng- -phleb- -phren- -pleg- -pneum- -pod- -proct- -rhin- -sial- -sphigm- -spondyl- -stomat- -tachy- -thorac-	зір око прямий, правильний кістка вухо дитина глотка вена розум параліч легені нога пряма кишка ніс сльюна пульс хребет рот швидкий грудна клітка	dysopsia ophthalmologia orthopaedia osteochondrosis otitis paediatrics pharyngospasmus phlebogramma phrenologia hemiplegia pneumonia podalgia proctoscopy rhinitis sialolithiasis asphigmia spondylopathia stomatologia tachycardia hydrothorax

§ 206. Найпоширеніші грецькі кінцеві терміоеlementи

- aemia, ae *f* — стан крові; кров як середовище
- aesthesia, ae *f* — чутливість
- algia, ae *f* — біль без органічних змін
- dermia, ae *f* — стан шкіри
- ectomia, ae *f* — вирізування, відсікання, відрізання
- ergia, ae *f* — діяльність, дія
- genesis, is *f* — виникнення, походження
- graphia, ae *f* — дослідження (апаратурне) з результатом у вигляді знімка або карти реєстрації сигналів
- logia, ae *f* — вчення, наука
- lysis, is *f* — розкладання, розпад
- necrosis, is *f* — некроз, відмирання тканин, органів
- pathia, ae *f* — захворювання, хворобливий стан
- philia, ae *f* — схильність
- phobia, ae *f* — боязнь, страх
- plegia, ae *f* — параліч
- rrrhagia, ae *f* — витікання крові
- rrrhaphia, ae *f* — накладання шва, зшивання
- rrrhoea, ae *f* — виділення секрету або рідини
- sclerosis, is *f* — паталогічне затвердіння тканини або органа

- scopia, ae f	— огляд органів за допомогою спеціальних інструментів
- spasmus, i m	— спазм, судома
- sthenia, ae f	— сила
- stenosis, is f	— стеноз (звуження)
- therapia, ae f	— лікування
- tomia, ae f	— оперативний розтин
- tonia, ae f	— тонус, напруження, тиск
- trophia, ae f	— живлення
- uria, ae f	— стан сечі, сеча як середовище

§207. Грецькі суфікси іменників.

- iāsis, is f	хвороба незапального характеру, ознака хвороби	sialolithiasis
- ītis, itīdis f	запалення	neuritis gastritis
- ōma, ātis n	пухлина (злоякісна)	myoma
- ōsis, is f	перевищення норми; захворювання незапального характеру	leucocytosis
- īsmus, i m	хвороба, отруєння	morphinismus

§208. Основні моделі термінів

1. Модель назви запального процесу

основа грецької назви органу, тканини + **ītis, itīdis f**

dermatitis, īdis f	— дерматит, запалення шкіри
neuritis, īdis f	— неврит, запалення нерва
otitis, īdis f	— отит, запалення вуха

2. Модель назви патологічного процесу

основа грецького іменника або прикметника + **ōsis, is f**

sclerosis, is f — склероз, затвердіння

3. Модель назви пухлини

основа грецької назви тканини + **ōma, ātis n**

neuroma, ātis n — неврома

4. Модель утворення терміна за допомогою кінцевого терміноелемента

основа грецької назви органу або явища й ін. + кінцевий елемент

gastrosco^{ria}, ae, *f* — гастроскопія
(gaster — шлунок + sco^{ria} — огляд)
haematologia, ae, *f* — гематологія
(haem — кров + logia — учення)

§ 209. Вправи

I. Знайдіть у правому стовпчику префікс з відповідним значенням:

1. напів-, половина	1. peri-
2. багато	2. endo-
3. біля, навколо	3. syn-
4. усередині	4. dys-
5. з'єднання	5. lys-, lyt-
6. порушення, роз'єднання	6. hyper-
7. розкладання, знищення	7. hemi-
8. зверху, вище	8. poly-

II. Виділіть терміни, префікс яких вказує на порушення функції:

atrophia	hyperglykaemia
atonia	dystonia
anuria	anaemia
dystrophia	hypotrophia

III. Виділіть префікси в термінах, вкажіть їх значення:

acholia	regeneratio
hyperglykaemia	epidermis
aphagia	transplantatio
transmissia	dystrophia

IV. Вкажіть значення префіксів та коренів, поясніть значення термінів:

dysfunctio	dystonia
anaesthesia	hypertrophia
atrophia	hypotonia
analgesia	antipyreticus

V. Запишіть терміноелементи зі значенням:

гній	походження
кров	кровотеча
сеча	з'єднання
чутливість	параліч

змертвіння	живлення
витікання	захворювання
розтин	параліч
боязнь	огляд

VI. Поясніть значення термінів:

dyskinesia	(-kinesis — рух)
dysuria	(-uria — сечовипускання)
dystrophia	(-trophia — живлення)
dystopia	(-topia — положення органа)

VII. Поясніть значення пар термінів:

hyperaesthesia	— hypoaesthesia
hypertrophia	— hypotrophia
hypergeusia	— hypogeusia

VIII. Утворіть терміни, поясніть їх значення:

рослина	}	... (o) therapia
ліки		
вода		
повітря		
жар		

голова	}	... (o) algia
нирка		
м'яз		
шлунок		
сечовий міхур		
пряма кишка		

IX. Визначте кореневий терміноелемент в кожній групі слів та його значення, поясніть значення термінів:

1. Anaesthesia, hyperaesthesia, hypoaesthesia.
2. Anuria, diuresis, uraemia, albuminuria, polyuria.
3. Haematoma, haematologia, haemolysis, anaemia, haematuria.
4. Neuralgia, odontalgia, otalgia, enteralgia.

X. Виділіть терміноелементи, вкажіть їх значення, поясніть значення термінів:

bronchosopia, neuralgia, atrophia, rectosopia, pathologia, pharmacologia, phytotherapia, transmissio, hydrotherapia, hydrophobia, hyperaesthesia, anthropologia, cardiologia, biologia, nosologia, anaesthesiologia.

*XI. Поясніть значення термінів з грецьким коренем **angi** — судина:*

Angiographia, angiopathia, angiospasmus, angiologia, angioma, angiorrhaphia, angiotomia, angioneurosis.

XII. Дайте латинські назви понять:

шлункова кровотеча
кровотеча із очного яблука

підвищена і понижена чутливість
недокрів'я
білокрів'я
відсутність сили (загальна слабкість)

XIII. Утворіть за допомогою сполучного голосного «о» терміни із терміноелементів з таким значенням:

серце + наука
ліки + наука
кров + наука
клітина + наука
тканина + наука
хвороба (nos) + наука
хвороба, страждання + наука

XIV. Утворіть латинські терміни:

захворювання нервів (нервової системи), лікування ліками, лікування холодом, лікування водою, лікування повітрям, запис дослідження роботи головного мозку, запис дослідження роботи серця, наука про життя, наука про тканини, наука про пухлини.

XV. Поясніть значення термінів:

Genesis, nephritis, necrosis, haemolysis, otitis, bronchitis, sepsis, arthritis, haemopoësis, oncogenesis, sclerosis, gastritis, encephalitis.

XVI. Знайдіть у першому та в другому стовпчиках слова — синоніми:

генезис	зародок
летальний	походження
ембріон	показання
абсцес	порушення живлення (тканин)
демонстрація	смертельний
дистрофія	взаємодія
інверсія	виродження
дегенерація	заохочення
стимуляція	нарив
кореляція	нестійкість
лабільність	перекидання

XVII. Запишіть терміни латинською мовою, підкресліть грецькі терміноелементи, укажіть їх значення:

геморагія	поліартрит	неврома
офтальмологія	геміспазм	дерматит
патогенез	геміатрофія	аритмія
ендокардит	радіотерапія	фармакотерапія
поліневрит	міома	анурія
параплегія	ентеральгія	аносмія
ендоскопія	гастроскопія	холемія
дистрофія	атрофія	дистонія

гіпертрофія
анестезія
неврастенія
уремія
гіперестезія
гіпостезія
кардіографія
гематома
кардіоплегія
нозологія

фармакологія
гідроліз
гемоліз
гістоліз
біогенез
патогенез
гістогенез
енцефаліт
бронхіт
артроліз

кардіограма
лейкемія
міотонія
кардіоліз
поліурія
міологія
кардіофобія
гідротерапія
бактеріемія

XVIII. Прочитайте терміни, виділіть знайомі вам терміноелементи:

Іменники I відміни

acholia, ae *f*
achyilia, ae *f*
adynamia, ae *f*
aetiologia, ae *f*

— ахолія (ненадходження жовчі в кишечник)
— ахілія (відсутність шлункового соку)
— адинамія (утрата сил, надзвичайна слабкість)
— етіологія (наука про причини виникнення

albuminuria, ae *f*
algia, ae *f*
allergia, ae *f*

хвороб, сама причина хвороби)
— альбумінурія (наявність білка в сечі)
— біль (загальна назва для болів)
— алергія (незвичайна реакція організму на повторні дії мікробів, чужорідних білків, лікарських препаратів)

anaemia, ae *f*
anaesthesia, ae *f*
analgesia, ae *f*
anaphylaxia, ae *f*

(грец. *allos* — інший і *ergon* — справа, дія)
— анемія (малокрів'я)
— анестезія (утрата чутливості)
— аналгезія (утрата почуття болю)
— анафілаксія (стан різко підвищеної чутливості організму)

anorexia, ae *f*
anuria, ae *f*

— анорексія (відсутність апетиту)
— анурія (відсутність сечі, припинення виділення сечі нирками)

aphagia, ae *f*
aphasia, ae *f*
arphonia, ae *f*

— афагія (неможливість ковтання)
— афазія (розлад спроможності говорити)
— афонія (відсутність голосу, втрата голосу внаслідок хвороби)

apnoë, es *f*
arrhythmia, ae *f*

— апное (відсутність дихання)
— аритмія (порушення рівномірної діяльності органа)

asphyxia, ae *f*
atrophia, ae *f*

— асфіксія (відсутність пульсу та подиху, задуха)
— атрофія (зменшення об'єму тканини або органа внаслідок порушення їх живлення)

azoturia, ae *f*

— азотурія (підвищення виділення з сечею азотистих продуктів)

bacteriaemia, ae *f*
cachexia, ae *f*

— бактеріемія (присутність бактерій у крові)
— кахексія (загальне виснаження організму)

<i>coma, ae f</i>	— кома (непритомний стан, що нагадує глибокий сон)
<i>dystrophia, ae f</i>	— дистрофія (порушення живлення тканин)
<i>epidemia, ae f</i>	— епідемія (інфекційна хвороба, яка широко і швидко розповсюджується серед населення)
<i>euphoria, ae f</i>	— ейфорія (підвишенорадісний стан)
<i>gangraena, ae f</i>	— гангрена (змертвіння)
<i>haematuria, ae f</i>	— гематурія (виділення крові з сечею)
<i>haemorrhagia, ae f</i>	— гемограма (запис даних дослідження крові)
<i>hypertonia, ae f</i>	— геморагія (кровотеча)
<i>hypotonia, ae f</i>	— гіперглікемія (підвищення вмісту цукру в крові)
<i>hypoxia, ae f</i>	— гіпертонія (підвищення артеріального тиску)
<i>idiosyncrasia, ae f</i>	— гіпотонія (пониження артеріального тиску)
<i>ischaemia, ae f</i>	— гіпоксія (киснева недостатність)
<i>leucopenia, ae f</i>	— ідіосинкразія (своєрідна негативна реакція організму на певну взаємодію)
<i>leukaemia, ae f</i>	— ішемія (зменшення надходження крові до тканин або органу)
<i>lipaemia, ae f</i>	— лейкопенія (зменшення числа лейкоцитів у крові)
<i>lymph, ae f</i>	— лейкемія (стійке збільшення числа білих кров'яних тілець)
<i>neuralgia, ae f</i>	— ліпемія (підвищення кількості жиру в крові)
<i>oliguria, ae f</i>	— лімфа (волога)
<i>ophthalmia, ae f</i>	— невралгія (напад болю за ходом нерва)
<i>pandemia, ae f</i>	— олігурія (зменшення кількості виділення нирками сечі)
<i>pathologia, ae f</i>	— офтальмія (запалення очей)
<i>peristaltica, ae f</i>	— пандемія (епідемія, що набула великих розмірів)
<i>phobia, ae f</i>	— патологія (наука про хвороби)
<i>pyaemia, ae f</i>	— перистальтика (хвилеподібні м'язові скорочення кишок)
<i>resistentia, ae f</i>	— фобія (страх, нав'язливий стан страху)
<i>sclera, ae f</i>	— піємія (наявність гною в крові)
<i>urina, ae f</i>	— резистенція (спроможність чинити опір)
	— склера (білкова оболонка ока)
	— сеча, урина

Іменники II відміни

<i>antigenum, i n</i>	— антиген (чужа для організму речовина, що викликає утворення антитіл)
<i>bilirubinum, i n</i>	— білірубін (жовчний пігмент)
<i>electrolytus, i m</i>	— електроліт (речовина, що розпадається при розчиненні на іони)
<i>endotoxinum, i n</i>	— ендотоксин (отрута, що звільняється при розкладі бактерій)
<i>epithelium, i n</i>	— епітелій (тканина, що покриває всі вільні поверхні тіла /шкіра, слизові оболонки/)

haemoglobinum, <i>i n</i>	— гемоглобін (дихальний, залізовмісний пігмент крові)
hormonum, <i>i n</i>	— гормон (продукт залоз внутрішньої секреції)
insultus, <i>i m</i>	— інсульт (раптове порушення діяльності мозку внаслідок крововиливу)
infarctus, <i>i m</i>	— інфаркт (змертвіння в органі внаслідок стійкого припинення надходження крові)
metabolismus, <i>i m</i>	— метаболізм (обмін речовин в організмі)
recidivus, <i>i n</i>	— рецидив (повернення хвороби)
secretum, <i>i n</i>	— секрет (речовини, які виділяються залозами)
stadium incubationis } incubationis }	— інкубаційний період (проміжок часу від моменту зараження до появи перших симптомів хвороби)
tonus, <i>i m</i>	— тонус (напруга, напруження)
toxinum, <i>i n</i>	— токсин (отруйна речовина)
cancer, <i>cri m</i>	— канцер (рак, злоякісна пухлина, що розвивається з епітеліальної тканини)

Іменники III відміни

carcinoma, <i>ātis n</i>	— карцинома (рак, злоякісна пухлина з епітеліальної тканини)
coagulatio, <i>ōnis f</i> crisis, <i>is f</i>	— коагуляція — криза (швидке падіння температури з різким переломом у перебігу хвороби)
degeneratio, <i>ōnis f</i> desinsectio, <i>ōnis f</i>	— дегенерація (переродження, виродження) — дезінсекція (учення про заходи боротьби з членистогими /вошима, блохами, клопами/)
desintoxicatio, <i>ōnis f</i> destructio, <i>ōnis f</i>	— дезінтоксикація (звільнення від отруєння) — деструкція (порушення нормальної анатомічної структури)
diagnosis, <i>is f</i> diuresis, <i>is f</i> epidermis, <i>is f</i> genesis, <i>is f</i> haematoma, <i>ātis n</i> haemolysis, <i>is f</i>	— діагноз (рознпзнання хвороби та її визначення) — діурез (сечовиділення) — епідерміс (поверхневий шар шкіри) — генезис (походження) — гематома (кров'яна пухлина) — гемоліз (процес розкладання червоних кров'яних тілець)
intoxicatio, <i>ōnis f</i>	— інтоксикація (отруєння організму токсичними речовинами)
leucocytosis, <i>is f</i> necrosis, <i>is f</i>	— лейкоцитоз (збільшення числа лейкоцитів у крові) — некроз (змертвіння якої-небудь частини організму /кишок, тканини, органа/)
nephritis, <i>īdis f</i> oedema, <i>ātis n</i> otitis, <i>īdis f</i> pathogenesis, <i>is f</i>	— нефрит (запалення нирок) — едема (набряк) — отит (запалення вуха) — патогенез (механізм виникнення та розвитку хвороби)

prostratio, *ōnis f*

proliferatio, *ōnis f*

regeneratio, *ōnis f*

sanatio, *ōnis f*

sarcoma, *ātis n*

stenosis, *is f*

symptoma, *ātis n*

vaccinatio, *ōnis f*

— прострація (повний занепад сил із байдужним відношенням до навколишнього середовища)

— проліферація (розмноження клітин)

— регенерація (відродження клітин, тканин)

— санація (оздоровлення, вилікування)

— саркома (злоякісна пухлина)

— стеноз (звуження каналів або отворів)

— симптом (ознака)

— вакцинація (запобіжне щеплення)

§210. Грецькі корені-синоніми латинських іменників

Латинський іменник	Грецький корінь	Значення
1	2	3
<p>aqua, <i>ae f</i> cellula, <i>ae f</i> glandula, <i>ae f</i> femina, <i>ae f</i> planta, <i>ae</i> tela, <i>ae f</i> urina, <i>ae f</i> vagina, <i>ae f</i> vena, <i>ae f</i> vita, <i>ae f</i></p> <p>cancer, <i>cri m</i> morbus, <i>i m</i> musculus, <i>i m</i> nervus, <i>i m</i> oculus, <i>i m</i> ventriculus, <i>i m</i> medicamentum, <i>i n</i> rectum, <i>i n</i> venenum, <i>i n</i></p> <p>calor, <i>ōris m</i> color, <i>ōris m</i> dolor, <i>ōris m</i> homo, <i>inis m</i> pes, <i>pedis m</i></p> <p>cor, <i>cordis, n</i> os, <i>oris, n</i> os, <i>ossis, n</i></p>	<p>I відміна</p> <p>-hydr- -cyt- -aden- -gynaec- -phyt- -hist- -ur(o)- -colp- -phleb- -bi(o)-</p> <p>II відміна</p> <p>-carcin- -path- -my(o)- -neur- -ophthalm- -gastr-, -stomach- -pharmac- -proct- -toxic-, tox-</p> <p>III відміна (чоловічий рід)</p> <p>-pyr-, pyret- -chrom-, chromat- -alg- -anthrop- -pod-</p> <p>Винятки:</p> <p>-card- -stomat- -oste-</p>	<p>вода клітина залоза жінка рослина тканина сеча піхва, вагіна вена життя</p> <p>рак, ракова пухлина захворювання м'яз нерв око шлунок ліки пряма кишка отрута</p> <p>жар колір біль людина нога</p> <p>серце рот кістка</p>

Латинський іменник	Грецький корінь	Значення
1	2	3
<p><i>auris, is f</i> <i>curato, ōnis f</i> <i>cutis, is f</i></p> <p><i>dens, ntis, m</i> <i>sanguis, īnis, m</i> <i>vas, vasis, n</i></p> <p><i>animal, ālis n</i> <i>caput, ītis n</i> <i>corpus, ōris n</i> <i>fel, fellis n</i></p> <p><i>gustus, us m</i> <i>sensus, us m</i> <i>cornu, us n</i></p>	<p>III відміна (жіночий рід)</p> <p>-ot- -therapia -derm-, -dermat-</p> <p>Винятки: -odont- -haem-, -haemat- -angi-</p> <p>III відміна (середній рід)</p> <p>-zo(o)- -cephal- -soma-, -somat- -chol-</p> <p>VI відміна</p> <p>-geus- -aesthes- -kerat-</p>	<p>вухо лікування шкіра</p> <p>зуб кров судина</p> <p>тварина голова тіло жовч</p> <p>смак відчуття, чутливість ріг</p>

Грецькі корені-синоніми латинських прикметників

Латинський прикметник	Грецький корінь	Значення
<p><i>albus, a, um</i> <i>acidus, a, um</i> <i>durus, a, um</i> <i>magnus, a, um</i> <i>multus, a, um</i> <i>parvus, a, um</i> <i>ruber, bra, brum</i></p> <p><i>aequalis, e</i> <i>dulcis, e</i> <i>omnis, e</i></p>	<p>I—II відміна</p> <p>-leuc-, -leuk- -oxy- -scler- -macr-, -mega- -poly- -micr- -erythr-</p> <p>III відміна</p> <p>-is(o)- -glyc- -pan-</p>	<p>білий кислий твердий великий численний малий червоний</p> <p>рівний, однаковий солодкий весь, усякий</p>

§211. Запам'ятайте деякі вирази, що вживаються у медичній практиці

1. *Anamnesis morbi.* — Відомості про хворобу.
2. *Status praesens.* — Стан хворого на цей момент, теперішній стан.
3. *Status quo.* — Попередній стан.
4. *Status idem.* — Стан хворого той же.
5. *Indicatio vitalis.* — Життєві показники.
6. *Habitus aegroti.* — Зовнішність хворого.
7. *Status communis.* — Загальний стан.
8. *Diagnosis dubia.* — Сумнівний діагноз.
9. *Diagnosis vera.* — Діагноз правильний.
10. *Diagnosis ex observatione.* — Діагноз на основі спостережень.
11. *Diagnosis ex juvantibus.* — Діагноз на основі допоміжних засобів.
12. *Casus ordinarius.* — Звичайний випадок.
13. *Casus extraordinarius.* — Незвичайний випадок.
14. *Praesente medico (aegroto).* — У присутності лікаря (хворого).
15. *Absente aegroto (consilium).* — У відсутності хворого (консиліум).
16. *Dosis pro cursu.* — Доза на курс лікування.
17. *Facies Hippocratica* — Гіппократове обличчя, обличчя вмираючої людини.
18. *In statu nascendi.* — У момент зародження.
19. *Dura necessitas.* — Сувора необхідність.
20. *Ignoti nulla curatio morbi.* — Не можна лікувати нерозпізнану хворобу.
21. *Abusus in Baccho.* — Зловживання вином.
22. *Hygiene amica valetudinis.* — Гігієна — подруга здоров'я.
23. *Diagnosis bona — curatio bona.* — Добрий діагноз — добре лікування.
24. *Post mortem medicina.* — Лікування після смерті.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

Перевір себе!

Алфавіт. Правила читання букв та буквосполучень

1. Зазначте, в якому ряду наведено букви, що передають лише голосні звуки:

- а) a, c, e, d
- б) e, g, f, k, o
- в) u, m, l, i, y
- г) a, o, u, e, i
- д) b, c, s, m, n

2. Зазначте, в якому ряду наведено букви, що передають лише приголосні звуки:

- а) a, c, e, d
- б) e, g, f, k, o
- в) u, m, l, i, y
- г) a, o, u, e, i
- д) b, c, s, m, n

3. Зазначте ряд, в якому наведено лише дифтонги:

- а) eu, ch, ae, ou
- б) ch, ph, th, rh
- в) ae, oe, au, eu

4. Зазначте ряд, в якому наведено лише диграфи:

- а) th, ch, dr, ou
- б) ch, ph, th, rh
- в) ae, oe, au, eu
- г) th, ch, dr, pl

5. Зазначте ряд, в якому в усіх буквосполученнях буква «с» читається як */ц/*:

- а) сое, соо, су, са
- б) clo, се, со, сі
- в) сі, сае, се, су
- г) са, су, іс, ка
- д) су, су, сі, со

6. Зазначте ряд, в якому в усіх буквосполученнях буква «с» читається як */к/*:

- а) сое, соо, су, са

- б) clo, ce, co, ci
- в) ci, cae, ce, cy
- г) ca, cu, ic, co
- д) cy, cu, ci, co

7. Значте, як вимовляється буква «l»:

- а) твердо
- б) твердо й м'яко
- в) м'яко

8. Значте, яка буква ніколи не вживається в словах грецького походження:

- а) a
- б) i
- в) j
- г) m
- д) u

9. Значте слова, які мають букву, що вимовляється як [z] (дві правильні відповіді):

- а) gemma
- б) hora
- в) Hyoscyamus
- г) granulum
- д) Gossypium

10. Значте слова, які мають букву, що вимовляється як [r] (дві правильні відповіді):

- а) gangraena
- б) humulus
- в) Hypericum
- г) gradula
- д) Helianthus

11. Значте, як вимовляється буква «y»:

- а) [и]
- б) [і]
- в) [у]

12. Значте слова, в яких буква «s» вимовляється як [z] (дві правильні відповіді):

- а) sal
- б) Rosa
- в) plasma

- г) solutio
- д) Salvia

13. Зазначте слова, в яких буква «s» вимовляється як [с] (три правильні відповіді):

- а) salux
- б) mensa
- в) usu
- г) solutus
- д) Saponaria

14. Зазначте, в яких словах буквосполучення «ngu» вимовляється як [нгв] (три правильні відповіді):

- а) unguentum
- б) lingula
- в) lingua
- г) angustifolius
- д) Sanguisorba

15. Зазначте, в якому слові буква «z» вимовляється як [ц]:

- а) rhizoma
- б) Oryza
- в) Zincum
- г) Leuzea
- д) Zea

16. Зазначте слова, в яких буквосполучення «ae» та «oe» належить читати як два голосних звуки (чотири правильні відповіді):

- а) aether
- б) aërosolum
- в) aeger
- г) aër
- д) Octoestrolum
- е) Aloë
- ж) Kalanchoë
- з) praepara

17. Зазначте слова із буквосполученням, що вимовляється як [кв] (три правильні відповіді):

- а) linimentum
- б) Quercus
- в) charta
- г) aqua
- д) Equisetum

18. Зазначте, як може вимовлятися буквосполучення «*ti*»:

- а) [нГВ], [нГУ]
- б) [ті], [ці]
- в) [сі], [нгв]

19. Зазначте буквосполучення та букви, що вживаються лише в словах грецького походження (чотири правильних відповідей):

- а) у
- б) ngu
- в) ti
- г) p
- д) ch
- е) z
- ж) qu
- з) th
- и) su
- к) rh

Наголос. Поняття про довготу та короткість голосних

1. Зазначте склад, на який наголос не ставиться (дві правильні відповіді):

- а) другий від кінця склад
- б) перший від кінця склад
- в) перший від кінця склад і наступні після третього складу від кінця

2. Зазначте ряд букв та буквосполучень, перед якими голосний буде довгим:

- а) x, ol, ur, in, ph
- б) h, x, z, ur, th
- в) bl, ss, in, qu, ngu
- г) x, z, дві і більше приголосні

3. Зазначте ряд букв та буквосполучень, перед якими голосний буде коротким:

- а) x, ol, ur, in, ph
- б) h, ch, ph, th, rh, голосні
- в) bl, ss, in, qu, ngu
- г) x, z, два і більше приголосних

4. Зазначте ряд, в якому всі суфікси мають короткий голосний:

- а) -al-, -ace-, -id-
- б) -id-, -ul-, -ic-
- в) -ur-, -in-, -at-, -os-

5. Зазначте ряд, в якому всі суфікси мають довгий голосний:

- а) -as-, -il-, -ul-
- б) -ol-, -ul-, -id-, -ic-
- в) -ur-, -at-, -os-

6. Зазначте слова, в яких другий склад від кінця є довгим (чотири правильні відповіді):

- а) Oryza
- б) Althaea
- в) Tilia
- г) Strophanthus
- д) Bistorta

7. Зазначте слова, в яких другий склад від кінця є довгим (дві правильні відповіді):

- а) spirituosus
- б) Penicillinum
- в) Ephedra
- г) Betula
- д) cinereus

8. Зазначте слова, в яких другий склад від кінця є довгим (чотири правильні відповіді):

- а) extraho
- б) tinctura
- в) pilula
- г) ampulla
- д) Ambosexum
- е) camphoratus

9. Зазначте слово, в якому другий склад від кінця є коротким:

- а) Oryza
- б) Althaea
- в) Tilia
- г) Strophanthus
- д) Bistorta

10. Зазначте слова, в яких другий склад від кінця є коротким (три правильні відповіді):

- а) spirituosus
- б) Penicillinum
- в) Ephedra
- г) Betula
- д) cinereus

11. Зазначте слова, в яких другий склад від кінця є коротким (дві правильні відповіді):

- а) *extraho*
- б) *tinctura*
- в) *pilula*
- г) *ampulla*
- д) *Ambosexum*
- е) *camphoratus*

12. Зазначте, в яких словах наголошеним є той самий склад, що і в слові «*unguentum*» (три правильні відповіді):

- а) *solutio*
- б) *tabuletta*
- в) *Glycerinum*
- г) *haemostaticus*
- д) *Glycyrrhiza*

Дієслово

1. Зазначте дієвідміну дієслова «*recipĕre*»:

- а) перша
- б) друга
- в) третя
- г) четверта

2. Зазначте дієвідміну дієслова «*sterilisāre*»:

- а) перша
- б) друга
- в) третя
- г) четверта

3. Зазначте дієвідміну дієслова «*decorticāre*»:

- а) перша
- б) друга
- в) третя
- г) четверта

4. Зазначте дієвідміну дієслова «*miscĕre*»:

- а) перша
- б) друга
- в) третя
- г) четверта

5. Зазначте дієвідміну дієслова «*continēre*»:

- а) перша
- б) друга
- в) третя
- г) четверта

6. Зазначте дієвідміну дієслова «*linīre*»:

- а) перша
- б) друга
- в) третя
- г) четверта

7. Зазначте дієвідміну дієслова «*conspēre*»:

- а) перша
- б) друга
- в) третя
- г) четверта

8. Зазначте пропущену частину неозначеної форми дієслова *повторювати* «*repet**»:

- а) -īre
- б) -ēre
- в) -āre
- г) -ēre

9. Зазначте пропущену частину неозначеної форми дієслова *проциджувати* «*col**»:

- а) -īre
- б) -ēre
- в) -āre
- г) -ēre

10. Зазначте пропущену частину неозначеної форми дієслова *бути здоровим* «*val**»:

- а) -īre
- б) -ēre
- в) -āre
- г) -ēre

11. Зазначте пропущену частину неозначеної форми дієслова *закінчувати* «*fin**»:

- а) -īre
- б) -ēre
- в) -āre
- г) -ēre

12. Зазначте пропущену частину неозначеної форми дієслова *розводити* «*dilu**»:

- а) -īre
- б) -ēre
- в) -āre
- г) -ĕre

13. Зазначте пропущену частину неозначеної форми дієслова *доводити* «*add**»:

- а) -īre
- б) -ēre
- в) -āre
- г) -ĕre

14. Зазначте пропущену частину неозначеної форми дієслова *висушувати* «*exsicc**»:

- а) -īre
- б) -ēre
- в) -āre
- г) -ĕre

15. Зазначте пропущену частину неозначеної форми дієслова *ділити* «*divid**»:

- а) -īre
- б) -ēre
- в) -āre
- г) -ĕre

16. Зазначте пропущену частину неозначеної форми дієслова *мати* «*hab**»:

- а) -īre
- б) -ēre
- в) -āre
- г) -ĕre

17. Зазначте, як утворюються форми *praesens indicativi activi*:

- а) від форми Infinitivus відкидається -re, -ĕre
- б) основа дієслова + особове закінчення дієслова
- в) основа дієслова + суфікс «а» + особове закінчення дієслова

18. Зазначте, як утворюються форми *conjunctivus*:

- а) від форми Infinitivus відкидається -re, -ĕre
- б) основа дієслова + особове закінчення дієслова
- в) основа дієслова + суфікс «а» + особове закінчення дієслова

19. Зазначте дієслово у формі наказового способу однини:
- a) dantur
 - б) miscet
 - в) signant
 - г) solvitur
 - д) sterilisa
20. Зазначте дієслово у формі наказового способу множини:
- a) addit
 - б) sumunt
 - в) recipe
 - г) infundite
 - д) habet
21. Зазначте дієслово у формі наказового способу множини:
- a) repetit
 - б) colant
 - в) audiunt
 - г) miscete
 - д) solvit
22. Зазначте дієслово у формі наказового способу однини:
- a) praeparat
 - б) servant
 - в) infunditur
 - г) signatur
 - д) da
23. Зазначте дієслово у формі 3 особи однини дійсного способу пасивного стану:
- a) signa
 - б) solvunt
 - в) corrigit
 - г) exsiccatur
 - д) dat
24. «Простерилізуйте» перекладається:
- a) sterilisamus
 - б) steriliso
 - в) sterilisate
25. «Змішати; нехай змішується» перекладається:
- a) misceatur
 - б) miscetur
 - в) misce

26. «Нехай утвориться» перекладається:

- а) fiant
- б) fiat
- в) fio

27. «Видається» перекладається:

- а) detur
- б) dat
- в) datur

28. «Познач» перекладається:

- а) signetur
- б) signo
- в) signa

29. «Візьми» перекладається:

- а) recipite
- б) recipe
- в) recipatur

30. «Додай» перекладається:

- а) addit
- б) addatur
- в) adde

31. «Містяться» перекладається:

- а) continetur
- б) continent
- в) continentur

32. «Вони застосовують» перекладається:

- а) adhibe
- б) adhibent
- в) adhibentur

**Іменник. Словникова форма.
Визначення основи та відміни іменника**

1. Значчте, скільки відмін має латинський іменник:

- а) п'ять
- б) чотири
- в) шість
- г) три

2. Зазначте назву знахідного відмінка:

- а) Nominativus
- б) Genetivus
- в) Dativus
- г) Accusativus
- д) Ablativus

3. Зазначте назву родового відмінка:

- а) Nominativus
- б) Genetivus
- в) Dativus
- г) Accusativus
- д) Ablativus

4. Зазначте назву орудного відмінка:

- а) Nominativus
- б) Genetivus
- в) Dativus
- г) Accusativus
- д) Ablativus

5. Зазначте, із чого складається словникова форма іменника:

- а) називний відмінок, рід
- б) родовий відмінок, рід
- в) називний відмінок, закінчення родового відмінка, рід

6. За формою родового відмінка можна визначити:

- а) рід, відміну
- б) основу, рід
- в) основу, відміну

7. Зазначте, показником якої відміни є закінчення «-is» родового відмінка однини:

- а) I відміни
- б) II відміни
- в) III відміни
- г) IV відміни
- д) V відміни

8. Зазначте, показником якої відміни є закінчення «-ae» родового відмінка однини:

- а) I відміни
- б) II відміни
- в) III відміни

- г) IV відміни
- д) V відміни

9. Зазначте, показником якої відміни є закінчення «-us» родового відмінка однини:

- а) I відміни
- б) II відміни
- в) III відміни
- г) IV відміни
- д) V відміни

10. Зазначте, показником якої відміни є закінчення «-i» родового відмінка однини:

- а) I відміни
- б) II відміни
- в) III відміни
- г) IV відміни
- д) V відміни

11. Зазначте основу іменника «herba, ae, f»:

- а) herb-
- б) herba-
- в) herbae-

12. Зазначте основу іменника «infusum, i, n»:

- а) infusum-
- б) infusu-
- в) infus-

13. Зазначте основу іменника «rhizoma, atis, n»:

- а) rhizome-
- б) rhizomat-
- в) rhizome-

14. Зазначте основу іменника «cortex, icis, m»:

- а) cortex-
- б) cortici-
- в) cortic-

15. Зазначте основу іменника «spiritus, us, m»:

- а) spirit-
- б) spir-
- в) spiritus-

16. Зазначте основу іменника «*dies, ei m, f*»:

- а) die-
- б) di-
- в) diei-

17. Зазначте ряд, в якому наведені лише іменники III відміни:

- а) aether, eris m ; mucilago, inis f ; Aloë, ës f
- б) pix, icis f ; injectio, onis f ; semen, inis n
- в) spiritus, us m ; sirupus, i m ; Strychnos, i f
- г) Hippophaë, es f ; Arachis, idis f ; adeps, ipis m
- д) odor, oris m ; cormus, i m ; mel, mellis n

18. Зазначте ряд, в якому наведені лише іменники II відміни:

- а) spiritus, us m ; bacillus, i m ; genus, eris n
- б) Absinthium, i n ; Hyoscyamus, i m ; Aloë, ës f
- в) Strychnos, i f ; sirupus, i m ; Rheum, i n
- г) usus, us m ; tempus, oris, n ; granulum, i n
- д) Kalanchoë, ës f ; Ricinus, i m ; numerus, i m

19. Зазначте ряд, в якому наведені лише іменники IV відміни:

- а) spiritus, us m ; succus, i m ; numerus, i m
- б) radix, icis f ; hirudo, inis f ; charta, ae f
- в) aether, eris m ; Mays, dis f ; genus, eris n
- г) pharmacon, i n ; Strophanthus, i m ; Secale, is n
- д) usus, us m ; Quercus, us f ; cornu, us n

20. Зазначте ряд, в якому наведені лише іменники I відміни:

- а) Belladonna, ae f ; gramma, atis n ; scatula, ae f
- б) stigma, atis n ; Amygdala, ae f ; Calendula, ae f
- в) officina, ae f ; Urtica, ae f ; rhizoma, atis n
- г) globulus, i m ; suppositorium, i n ; Polygala, ae f
- д) Althaea, ae f ; Schizandra, ae f ; Periploca, ae f

21. Зазначте іменник I відміни у *Genetivus singularis*:

- а) rhizomatis
- б) speciei
- в) Glycyrrhizae
- г) infusi
- д) spiritus

22. Зазначте іменник II відміни у *Genetivus singularis*:

- а) capsulae
- б) Quercus
- в) Menyanthidis

- г) diei
- д) decocti

23. Зазначте іменник III відміни у *Genetivus singularis* (дві правильні відповіді):

- а) Secalis
- б) bacilli
- в) radicis
- г) gemmae
- д) cornus

I відміна іменників. Неузгоджене означення. Прийменники

1. «Трава конвалії» перекладається:

- а) baccae Schizandrae
- б) tinctura Valerianae
- в) guttae tincturae
- г) herba plantarum
- д) herba Convallariae

2. «Ягоди обліпихи» перекладається:

- а) tinctura Aloës
- б) herba Ephedrae
- в) baccae Schizandrae
- г) gemmae Betulae
- д) baccae Hippophaës

3. «Настоянка лимонника» перекладається:

- а) tinctura Calendulae
- б) tinctura Araliae
- в) tinctura Arnicae
- г) tinctura Schizandrae
- д) tinctura Belladonnae

4. «Березові бруньки» перекладається:

- а) tabuletta Menthae
- б) guttae tincturarum
- в) herba Ephedrae
- г) gemmae Betulae
- д) tinctura Aloës

5. «Настоянка нагідок» перекладається:

- а) aqua Menthae
- б) herba Convallariae

- в) tinctura Calendulae
- г) baccae Hippophaës
- д) bacca Schizandrae

6. Зазначте ряд прийменників, що вживаються тільки з *Acc.*:

- а) sine, pro, de, cum, ex
- б) contra, ad, per, supra
- в) in, cum, supra, intra

7. Зазначте ряд прийменників, що вживаються тільки з *Abl.*:

- а) in, sub
- б) supra, per, contra, intra
- в) de, ex, sine, pro, cum

8. Зазначте ряд прийменників, що вживаються з *Acc.* та з *Abl.*:

- а) in, sub
- б) contra, supra
- в) pro, de

9. Зазначте пропущене закінчення іменника у виразі «під язик» — «*sub lingu»:**

- а) - a
- б) -as
- в) -am

10. Зазначте пропущене закінчення іменника у виразі «проти ангіни» — «*contra angin»:**

- а) -a
- б) -am
- в) -ae

11. Зазначте пропущене закінчення іменника у виразі «для хворих» — «*pro aegrot»:**

- а) -ae
- б) -as
- в) -is

12. Зазначте пропущене закінчення іменника у виразі «протягом години» — «*per hor»:**

- а) -as
- б) -am
- в) -a

13. Зазначте пропущене закінчення іменника у виразі «у воді» — «*in aqua**»:

- а) -am
- б) -ae
- в) -a

14. Зазначте пропущене закінчення іменника у виразі «внутрішньовенно» — «*intra ven**»:

- а) - arum
- б) - as
- в) - am

15. Зазначте пропущене закінчення іменника у виразі «у таблетках» — «*in tabulett**»:

- а) -is
- б) -as
- в) -arum

16. Зазначте пропущений прийменник у виразі «через тканину» — «* *telam*»:

- а) supra
- б) per
- в) de

17. Зазначте пропущений прийменник у виразі «із трави» — «* *herba*»:

- а) pro
- б) ex
- в) cum

18. Зазначте пропущений прийменник у виразі «із плівками» — «* *membranulis*»:

- а) ex
- б) supra
- в) cum

19. Зазначте правильний переклад виразу «із жиру»:

- а) cum axungia
- б) ex axungia
- в) sine axungia

20. Зазначте правильний переклад виразу «із мигдалевою олією»:

- а) cum oleo Amygdalarum
- б) sine oleo Amygdalarum
- в) in oleo Amygdalarum

21. Зазначте правильний переклад виразу «у таблетках бромкамфори»:

- a) sine tabulettis Bromcamphorae
- б) in tabulettis Bromcamphorae
- в) in tabuletta Bromcamphorae

22. Зазначте правильний переклад виразу «у настоянці валеріани»:

- a) in tincturam Valerianae
- б) in tinctura Valerianae
- в) cum tinctura Valerianae

23. Зазначте правильний переклад виразу «у таблетках»:

- a) ex tabulettis
- б) sub tabulettas
- в) de tabuletta
- г) cum tabulettis
- д) in tabulettis

24. Зазначте правильний переклад виразу «під язик»:

- a) sub lingua
- б) sub linguis
- в) supra linguam
- г) sub linguam
- д) de linguis

25. Зазначте переклад виразу «у віск»:

- a) in cera
- б) in scatulis
- в) in ceram
- г) de olla
- д) cum ceram

26. Зазначте переклад виразу «через ніхву»:

- a) in telam
- б) per chartam
- в) per vaginam
- г) per horam
- д) sub aqua

27. Зазначте правильний переклад виразу «із березових бруньок»:

- a) sine gemmis Betulae
- б) pro gemmis Betulae
- в) gemmae Betulae

- г) gemmam Betulae
- д) cum gemmis Betulae
- е) ex gemmis Betulae

28. Зазначте переклад виразу «із настоянкою красавки»:

- а) sine tinctura Schizandrae
- б) sine tinctura Belladonnae
- в) cum tinctura Schizandrae
- г) cum tinctura Belladonnae
- д) ex tinctura Belladonnae
- е) ex tinctura Schizandrae

29. Зазначте переклад виразу «у м'ятних таблетках»:

- а) pro tabulettis Menthae
- б) in aqua Menthae
- в) in tabuletta Menthae
- г) sine tabulettis Menthae
- д) sine tabuletta Menthae
- е) in tabulettis Menthae

30. Зазначте переклад виразу «із ягід обліпихи»:

- а) ex bacca Hippophaës
- б) cum baccis Hippophaës
- в) ex baccis Hippophaës
- г) sine bacca Hippophaës
- д) in bacca Hippophaës
- е) in baccis Hippophaës

31. Зазначте переклад виразу «про солодку»:

- а) ex Schizandra
- б) ex Glycyrrhiza
- в) cum Glycyrrhiza
- г) de Schizandra
- д) de Glycyrrhiza
- е) pro Glycyrrhiza

32. Зазначте переклад виразу «із трави конвалії»:

- а) ex tinctura Convallariae
- б) cum tinctura Convallariae
- в) ex foliis Convallariae
- г) ex herba Convallariae
- д) cum herba Convallariae
- е) in folio Convallariae

33. Зазначте переклад виразу «без настоянки лимонника»:

- a) de tinctura Schizandrae
- б) cum tinctura Schizandrae
- в) sine tinctura Schizandrae
- г) ex tinctura Schizandrae

34. Зазначте переклад виразу «для таблеток і пілюль»:

- a) tabulettae sub linguam
- б) in tabulettis et pilulis
- в) pro tabulettis et pilulis
- г) in scatulis et ollis
- д) ex tabulettis sub linguam
- е) de tinctura et tabuletta

35. Зазначте правильний переклад виразу «у настоянці валеріани»:

- a) in tinctura Valerianae
- б) in tincturis Valerianae
- в) in tincturas Valerianae
- г) ex tinctura Valerianae
- д) de tincturae Valerianae
- е) ex tincturis Valerianae

36. Зазначте правильний переклад виразу «у пілюльну масу»:

- a) in massam pilularum
- б) in massa pilularum
- в) sub massam pilularum
- г) de massa pilularum
- д) pro massa pilularum
- е) ex massa pilularum

II відміна іменників

1. Зазначте іменники II відміни чоловічого роду у *Not. plur.* (дві правильні відповіді):

- a) decocta
- б) receptum
- в) succi
- г) oleis
- д) sirupi

2. Зазначте іменники II відміни середнього роду у *Not. plur.* (дві правильні відповіді):

- a) succorum
- б) infusa

- в) Strychnos
- г) suppositoria
- д) granulis

3. Значте ряд, в якому наведено лише іменники II відміни жіночого роду:

- а) Sirupus, Rheum, emulsum
- б) crystallus, bolus, Amygdalus
- в) Rhamnus, Leonurus, Sambucus
- д) Oxycoccus, Alnus, Juniperus
- е) Viburnum, Persicum, Serpyllum

4. Значте основу іменника «folium, i n»:

- а) foliu-
- б) fol-
- в) foli-

5. Значте форму слова, що перекладається як «відвари»:

- а) decocta
- б) decoctum
- в) decocto

6. Значте форму слова, що перекладається як «кислотами»:

- а) acidum
- б) acida
- в) acidis

7. Значте форму слова, що перекладається як «числом»:

- а) numeros
- б) numerus
- в) numero

8. Значте закінчення іменника «Ricinus, i m» у Abl. sing. («рициною»):

- а) -a
- б) -orum
- в) -is
- г) -i
- д) -o

9. Значте закінчення іменника «Erysimum, i n» у Acc. sing. («жовтушник»):

- а) -i
- б) -is

- в) -um
- г) -a
- д) -orum

10. Зазначте закінчення іменника «*vitrum, i n*» у *Abl. plur.* («склянками»):

- а) -o
- б) -a
- в) -is
- г) -um
- д) -orum

11. «*Oleum Ricini*» перекладається:

- а) ганусова олія
- б) олія кропу
- в) рицинова олія
- г) обліпихова олія

12. «*Oleum Terebinthinae*» перекладається:

- а) мигдалева олія
- б) скипидар
- в) олія кропу
- г) рицинова олія

13. «*Tinctura Strychni*» перекладається:

- а) настоянка арніки
- б) настоянка красавки
- в) настоянка конвалії
- г) настоянка чилібухи
- д) настоянка пустирника

14. «*Oleum Persicorum*» перекладається:

- а) маслинова олія
- б) персикова олія
- в) бавовникова олія

15. «*Emplastrum Capsici*» перекладається:

- а) перцеві пластири
- б) перцевого пластирю
- в) перцевий пластир

16. «*Amylum Tritici*» перекладається:

- а) рисовий крохмаль
- б) пшеничний крохмаль

в) кукурудзяний крохмаль

17. «*Antidota et venena*» перекладається:

- а) протиотрута та отрути
- б) протиотрута та отрута
- в) протиотрути та отрути

18. «*Extractum Absinthii*» перекладається:

- а) екстракт алое
- б) екстракт полину гіркого
- в) екстракт полину цитварного

19. Зазначте пропущене закінчення у виразі «з рициновою олією» — «*cum ole* Ricini*»:

- а) -is
- б) -i
- в) -o
- г) -a
- д) -um

20. Зазначте пропущене закінчення у виразі «у рицинову олію» — «*in ole* Ricini*»:

- а) -a
- б) -um
- в) -is
- г) -orum
- д) -i

21. Зазначте пропущене закінчення у виразі «у скипидарі» — «*in ole* Terebinthinae*»:

- а) -um
- б) -i
- в) -o
- г) -a
- д) -is

22. Зазначте пропущене закінчення у виразі «із листя блекоти» — «*e foli* Hyoscyami*»:

- а) -i
- б) -is
- в) -o
- г) -um
- д) -a

23. Зазначте пропущене закінчення у виразі «у гранули» — «*in granul**»:

- а) -o
- б) -i
- в) -is
- г) -a
- д) -um

24. Зазначте пропущене закінчення у виразі «для кульок та свічок» – «*pro globul* et suppositori**»:

- а) -o
- б) -a
- в) -um
- г) -i
- д) -is

25. Зазначте пропущене закінчення у номенклатурній назві «*Decoctum foli* Uvae ursi**»:

- а) -a
- б) -um
- в) -orum
- г) -is
- д) -o

26. Зазначте пропущене закінчення у номенклатурній назві «*Infusum herbae Centauri**»:

- а) -a
- б) -o
- в) -orum
- г) -um
- д) -i

27. Зазначте пропущене закінчення у номенклатурній назві «*Decoctum baccarum Myrtill**»:

- а) -a
- б) -um
- в) -i
- г) -orum
- д) -is

28. Зазначте пропущене закінчення у номенклатурній назві «*Oleum Persic**»:

- а) -a
- б) -i

- в) -is
- г) -orum
- д) -um

29. Зазначте пропущене закінчення у номенклатурній назві «*Oleum Helianth**»:

- а) -o
- б) -um
- в) -is
- г) -i
- д) -as

**Грецько-латинські терміоеlementи
у тривіальних назвах лікарських препаратів**

1. Зазначте значення грецького терміоеlementa «-phen-»:

- а) метильна група
- б) ферментні препарати
- в) етильна група
- г) фенильна група
- д) атом сірки

2. Зазначте значення грецького терміоеlementa «-thyr-»:

- а) кореневище
- б) листок
- в) серце; серцеві препарати
- г) жовч; жовчогінні препарати
- д) препарати гормонів щитовидної залози

3. Зазначте значення грецького терміоеlementa «-oxy-»:

- а) солодкий
- б) жар; жарознижувальні препарати
- в) заспокійливі препарати
- г) бджола
- д) кислий; кисень

4. Зазначте значення грецького терміоеlementa «-aesth-»:

- а) препарати чоловічих статевих гормонів
- б) чутливість; препарати, що знімають чутливість
- в) препарати жіночих статевих гормонів
- г) суглоб; препарати для лікування суглобів
- д) задуха; протиастматичні препарати

5. Значте значення суфікса «-as-»:

- а) атом сірки
- б) атом азоту
- в) ферментні препарати
- г) суфікс у назвах кислотних та вуглеводних радикалів
- д) заперечення

6. Значте значення грецького терміноелемента «-naphth-»:

- а) метильна група
- б) нафталанове ядро
- в) чутливість; препарати, що знімають чутливість
- г) червоний
- д) фтор

7. Значте значення грецького терміноелемента «poly-»:

- а) поєднання
- б) заперечення
- в) розкладання, розчинення
- г) задуха
- д) багато

8. Значте значення грецького терміноелемента «-lys-, -lyt-»:

- а) гній; антибактеріальні препарати
- б) квітка
- в) новий
- г) бджола
- д) розкладання, розчинення

9. Значте значення грецького терміноелемента «-oestr-»:

- а) препарати чоловічих статевих гормонів
- б) задуха; протиастматичні препарати
- в) жовч; жовчогінні препарати
- г) серце; серцеві глікозиди
- д) препарати жіночих статевих гормонів

10. Значте значення грецького терміноелемента «haem-, -aem-»:

- а) серце; серцеві глікозиди
- б) препарати гормонів щитовидної залози
- в) м'яз
- г) гній; антибактеріальні препарати
- д) кров; препарати, що мають відношення до крові

11. Значте назву лікарського препарату, в якій міститься терміноелемент що вказує на анестезуючі препарати:

- а) Analginum
- б) Aethocainum

- в) Cordigitum
- г) Anaesthesinum
- д) Cyclodolum

12. Зазначте назву лікарського препарату, в якій міститься терміноелемент зі значенням «етильна група»:

- а) Befunginum
- б) Gossypolum
- в) Pyocillinum
- г) Oxylidinum
- д) Aethazolum

13. Зазначте назву лікарського препарату, в якій міститься терміноелемент що вказує на антибіотик пеніцилінового ряду:

- а) Oxacillinum
- б) Antipyrinum
- в) Testosteronum
- г) Laxoseptum
- д) Barbamylum

14. Зазначте назву лікарського препарату, в якій міститься терміноелемент зі значенням «червоний»:

- а) Algamonum
- б) Glycyrrhamum
- в) Cyclobarbitalum
- г) Biomycinum
- д) Erythromycinum

15. Зазначте назву лікарського препарату, в якій міститься терміноелемент зі значенням «синій»:

- а) Algopyrinum
- б) Cyanocobalaminum
- в) Synoestrolum
- г) Trimethinum
- д) Pyocillinum

16. Зазначте назву лікарського препарату, в якій міститься терміноелемент, що вказує на антибіотик групи стрептоміцинових:

- а) Oxacillinum
- б) Dipheninum
- в) Erythranum
- г) Cardiovalenum
- д) Monomycinum

17. Зазначте назву лікарського препарату, в якій міститься терміноелемент зі значенням «речовина; суфікс у назвах кислотних та вуглеводневих радикалів»:

- а) Biomycinum
- б) Pentylium
- в) Coffeinum
- г) Cyclodolum
- д) Florimycinum

18. Зазначте назву лікарського препарату, в якій міститься терміноелемент, що вказує на протиастматичні препарати:

- а) Antivomitum
- б) Anaesthalginum
- в) Glyphyllinum
- г) Aspirinum
- д) Antasthminum

19. Зазначте, яке значення має терміноелемент, що міститься у назвах обох препаратів «*Methylandrostendiolum, Androralum*»:

- а) препарати гормонів щитовидної залози
- б) препарати жіночих статевих гормонів
- в) препарати чоловічих статевих гормонів
- г) м'яз
- д) розкладання, розчинення

20. Зазначте, яке значення має терміноелемент, що міститься у всіх назвах препаратів «*Novocainum, Lidocainum, Pyromecainum, Trimecainum*»:

- а) місцевоанестезуючі препарати
- б) жовчогінні препарати
- в) серцеві препарати
- г) анестезуючі препарати
- д) заспокійливі препарати

21. Зазначте, яке значення має терміноелемент, що міститься у всіх назвах препаратів «*Ribonucleasum, Streptoliasum, Lydasum, Ronidasum, Penicillinasum*»:

- а) препарати щитовидної залози
- б) вміст атома азоту
- в) вміст атома сірки
- г) ферментні препарати
- д) знеболювальні препарати

22. Зазначте, яке значення має терміноелемент, що міститься у всіх назвах препаратів «*Valocardinum, Cardiaminum, Cardiorhythminum*»:

- а) серцеві препарати
- б) жовчогінні препарати
- в) розкладання, розчинення
- г) болезаспокійливі препарати
- д) суфікс у назвах кислотних та вуглеводневих радикалів

23. Зазначте, яке значення має терміноелемент, що міститься у всіх назвах препаратів «*Fibrinolysinum, Sarcolysinum, Cerebrolysinum*»:

- а) поєднання, разом, з
- б) атом азоту
- в) розкладання, розчинення
- г) зміна отрута
- д) квітка

24. Зазначте, яке значення має терміноелемент, що міститься у всіх назвах препаратів «*Pantocidum, Streptocidum, Pyocidum, Microcidum*»:

- а) вбивати; антибактеріальні препарати
- б) атом сірки
- в) нирка; препарати, що лікують нирки
- г) жовч; жовчогінні препарати
- д) покращена якість препарату

25. Зазначте, яке значення має терміноелемент, що міститься у всіх назвах препаратів «*Laevomycesinum, Kanamycinum, Carminomycinum*»:

- а) препарати щитовидної залози
- б) протигрибкові препарати
- в) антибіотики групи стрептоміцинових
- г) місцевоанестезуючі препарати
- д) ферментні препарати

26. Зазначте, яке значення має терміноелемент, що міститься у всіх назвах препаратів «*Amidopyrinum, Antipyriminum, Pyrogenalum*»:

- а) кислий
- б) солодкий
- в) кров; препарати, що мають відношення до крові
- г) жовчогінні препарати
- д) жарознижувальні препарати

27. Зазначте, яке значення має терміноелемент, що міститься у всіх назвах препаратів «*Dioxydinum, Oxuphenonum, Desoxycorticosteronum*»:

- а) вода
- б) кислий; кисень
- в) квітка
- г) кореневище
- д) злаякісна пухлина

28. Зазначте, яке значення має терміноелемент, що міститься у всіх назвах препаратів «*Lyothyroninum, Thyreocomb, Thyrotropinum*»:

- а) серцеві глікозиди
- б) кров; препарати, що мають відношення до крові
- в) шкіра; препарати для лікування захворювань шкіри
- г) антикоагулянти
- д) препарати гормонів щитовидної залози

29. Зазначте, яке значення має терміноелемент, що міститься у всіх назвах препаратів «*Diaethylstilboestrolum, Oestradiolum, Octoestrolum*»:

- а) сечогінні препарати
- б) жовчогінні препарати
- в) кров; препарати, що мають відношення до крові
- г) препарати жіночих статевих гормонів
- д) знеболювальні препарати

30. Зазначте, яке значення має терміноелемент, що міститься у всіх назвах препаратів «*Euphyllinum, Theophyllinum, Platyphyllinum*»:

- а) кореневище
- б) квітка
- в) серце; серцеві препарати
- г) листок
- д) антибіотики групи цефалоспоринів

31. Зазначте, яке значення має терміноелемент, що міститься у всіх назвах препаратів «*Haemodesum, Haemophobinum, Haematogenum*»:

- а) кров; препарати, що мають відношення до крові
- б) препарати, що лікують кишкові захворювання
- в) синій
- г) солодкий
- д) поліпшена якість препарату

32. Зазначте, яке значення має терміноелемент, що міститься у всіх назвах препаратів «*Glycyrrhamum, Glycerinum, Nitroglycerinum*»:

- а) кислий
- б) червоний
- в) синій
- г) солодкий
- д) чорний

33. Зазначте значення префікса в назві препарату «*Synoestrolum*»:

- а) поліпшена якість препарату
- б) нижче, під
- в) вище норми
- г) заперечення
- д) поєднання
- е) новий
- ж) проти
- з) багато

34. Зазначте значення префікса в назві препарату «*Analginum*»:

- а) поліпшена якість препарату
- б) нижче, під
- в) вище норми
- г) заперечення
- д) поєднання
- е) новий
- ж) багато

35. Зазначте значення префікса в назві препарату «*Hypoglycamidum*»:

- а) поліпшена якість препарату
- б) нижче, під
- в) вище норми
- г) заперечення
- д) поєднання
- е) новий
- ж) проти
- з) багато

36. Зазначте значення префікса в назві препарату «*Antasthminum*»:

- а) поліпшена якість препарату
- б) нижче, під
- в) вище норми
- г) заперечення
- д) поєднання
- е) новий

- ж) проти
- з) багато

37. Зазначте значення префікса в назві препарату «*Euphyllinum*»:

- а) хороший, приємний
- б) нижче, під
- в) вище норми
- г) заперечення
- д) поєднання
- е) новий
- ж) проти
- з) багато

38. Зазначте значення префікса в назві препарату «*Hyperazinum*»:

- а) поліпшена якість препарату
- б) нижче, під
- в) вище норми
- г) заперечення
- д) поєднання
- е) новий
- ж) проти
- з) багато

39. Зазначте значення виділеного терміноелемента «*Synthophyllum*»:

- а) кореневище
- б) квітка
- в) листок
- г) задуха
- д) кров

40. Зазначте значення виділеного терміноелемента «*Acetalginum*»:

- а) червоний
- б) синій
- в) кислий
- г) кров
- д) біль

41. Зазначте значення виділеного терміноелемента «*Antistenocardium*»:

- а) м'яз
- б) біль; знеболювальні препарати
- в) препарати гормонів щитовидної залози
- г) серце; серцеві препарати
- д) гній; антибактеріальні препарати

42. Зазначте значення виділеного терміноелемента «*Aethylbarbitolum*»:

- а) етильна група
- б) метильна група
- в) фенільна група
- г) похідні барбітурової кислоти
- д) атом сірки

43. Зазначте значення виділених терміноелементів «*Methyltestosteronum*»:

- а) препарати жіночих статевих гормонів
- б) препарати чоловічих статевих гормонів
- в) препарати, що знижують апетит
- г) препарати для схуднення
- д) анаболічні стероїди

44. Зазначте значення виділеного терміноелемента «*Erythranum*»:

- а) синій
- б) кислий
- в) червоний
- г) солодкий
- д) кров

45. Зазначте значення виділеного терміноелемента «*Dichlothiazidum*»:

- а) етильна група
- б) атом азоту
- в) метильна група
- г) фенільна група
- д) атом сірки

46. Зазначте значення виділеного терміноелемента «*Aethazolum*»:

- а) ферментний препарат
- б) атом сірки
- в) фенільна група
- г) етильна група
- д) атом азоту

47. Зазначте значення виділеного терміноелемента «*Cyanocobalaminum seu Vitaminum B₁₂*»:

- а) синій
- б) червоний
- в) кислий
- г) солодкий
- д) кров

48. Зазначте значення виділеного терміноелемента «Thygeoidinum»:

- а) анаболічні стероїди
- б) кортикостероїди
- в) препарати, що лікують захворювання підшлункової залози
- г) препарати гормонів щитовидної залози
- д) задуха; протиастматичні препарати

49. Зазначте значення виділеного терміноелемента «Anaesthesinum»:

- а) протівірусні препарати
- б) протиблювотні препарати
- в) чутливість; препарати, що знімають чутливість
- г) червоний
- д) етильна група

50. Зазначте значення виділеного терміноелемента «Rheopolyglucinum»:

- а) поліпшена якість препарату
- б) гній
- в) м'яз
- г) багато
- д) гриб

51. Зазначте значення виділеного терміноелемента «Phentolaminum»:

- а) етильна група
- б) метильна група
- в) фенільна група
- г) атом азоту
- д) атом сірки

52. Зазначте значення виділеного терміноелемента «Naphthammonum»:

- а) атом сірки
- б) атом азоту
- в) кров
- г) жовч
- д) нафталанове ядро

53. Зазначте значення виділеного терміноелемента «Strophanthinum»:

- а) кореневище
- б) жовч
- в) кислий
- г) квітка
- д) листок

54. Зазначте значення виділеного терміноелемента «*Chromolympotrastum*»:

- а) протибластомні препарати
- б) препарати чоловічих статевих гормонів
- в) діагностичні, рентгеноконтрастні препарати
- г) серцеві препарати
- д) болезаспокійливі препарати

55. Зазначте значення виділеного терміноелемента «*Gastrodiagnostum*»:

- а) антибактеріальні препарати
- б) препарати для лікування шлункових захворювань
- в) антибіотики пеніцилінового ряду
- г) протигрибкові препарати
- д) діагностичні, рентгеноконтрастні препарати

56. Зазначте назву препарату, в якій міститься терміноелемент зі значенням «*жовчогінні препарати*»:

- а) Syntocainum
- б) Aethamidum
- в) Pentalginum
- г) Allocholum
- д) Haemodesum

57. Зазначте назву препарату, в якій міститься терміноелемент зі значенням «*андрогенні стероїди*»:

- а) Oestronum
- б) Oxycholinum
- в) Bilignostum
- г) Methylandrostendiolum
- д) Ancophenum

58. Зазначте назву препарату, в якій міститься терміноелемент зі значенням «*місцевоанестезуючі препарати*»:

- а) Elastolytinum
- б) Synoestrolum
- в) Thyrotropinum
- г) Octoestrolum
- д) Sovcainum

59. Зазначте назву препарату, в якій міститься терміноелемент зі значенням «*препарати, що містять продукти життєдіяльності бджіл*»:

- а) Apisarthronum
- б) Apressinum

- в) Syntocainum
- г) Neohydrinum
- д) Analgesinum

60. Зазначте назву препарату, в якій міститься терміноелемент зі значенням «препарати, що містять зміну отруту»:

- а) Antasthmanum
- б) Viperalginum
- в) Vinylinum
- г) Bilignostum
- д) Aethyotrastum

61. Зазначте назву препарату, в якій міститься терміноелемент, що вказує на жарознижувальні препарати:

- а) Antipyrimum
- б) Apilacum
- в) Novocillinum
- г) Validolum
- д) Synandrinum

62. Зазначте назву препарату, в якій міститься терміноелемент, що вказує на заспокійливі препарати:

- а) Synandrinum
- б) Dermazinum
- в) Testovironum
- г) Spasmolytinum
- д) Sedalginum

63. Зазначте назву препарату, в якій міститься терміноелемент, що вказує на протиалергійні препарати:

- а) Viomycinum
- б) Neophyllinum
- в) Allerganum
- г) Aprophenum
- д) Acetalginum

64. Установіть відповідність між терміноелементами та їх значеннями:

а) -arol-, com-, coum-	1) препарати бджолоїної отрути та інших продуктів життєдіяльності бджіл
б) -zepam-	2) контрацептиви
в) -ap-, -apis-	3) протиблювотні препарати
г) -helm(in)-, -verm-	4) препарати, що сприяють схудненню

д) -ov-	5) полум'я; протизапальні препарати
е) -emet-, -vom-	6) антикоагулянти
ж) -pu(o)-	7) протиглистові препарати
з) -flog-; -phlog-	8) гній; антисептичні препарати
к) -grac-	9) снодійні, заспокійливі седативні препарати

Прикметники I—II відмін.

Дієприкметники минулого часу пасивного стану

1. Значте пропущений прикметник у виразі «Emplastrum *» (клейкий пластир):

- а) amylaceum
- б) amarum
- в) aethereum
- г) adhaesivum

2. Значте пропущений прикметник у виразі «Succus *» (шлунковий сік):

- а) gastricus
- б) stomachicus
- в) racemicus
- г) ponderosus

3. Значте пропущений прикметник у ботанічній назві «Gentiana *» (тирлич жовтий):

- а) fusca
- б) flava
- в) lutea
- г) fluida

4. Значте пропущений прикметник у виразі «lagena *» (жовта пляшка):

- а) flava
- б) lutea
- в) fusca
- г) pura

5. Значте пропущені закінчення у виразі «pro unguent* ophthalmic*» (для очної мазі):

- а) -o, -i
- б) -o, -o
- в) -um, -um
- г) -i, -i

6. Зазначте пропущені закінчення у виразі «remedia extern* et intern*» (зовнішні та внутрішні лікарські засоби):

- a) -is, -is
- б) -ae, -a
- в) -a, -a
- г) -o, -o

7. Зазначте пропущене закінчення у виразі «formae remediorum dur*» (тверді форми ліків):

- a) -a
- б) -orum
- в) -ae
- г) -as

8. «Сіра ртутна мазь» перекладається:

- a) unguentum Hydrargyri cinereum
- б) unguentum Hydrargyri coeruleum
- в) unguentum Hydrargyri fuscum
- г) unguentum Hydrargyri flavum

9. «Густий екстракт глоду» перекладається:

- a) extractum Crataegi siccum
- б) extractum Crataegi fluidum
- в) extractum Crataegi spissum
- г) extractum Crataegi compositum

10. «Подрібнена трава деревію» перекладається:

- a) herba Centaurii concisa
- б) herba Erysimi exsiccata
- в) herba Chelidonii exsiccata
- г) herba Millefolii concisa

11. «Очищений скипидар» перекладається:

- a) oleum Terebinthinae depuratum
- б) oleum Terebinthinae rectificatum
- в) oleum Terebinthinae purificatum
- г) oleum Terebinthinae destillatum

12. «Очищена вода» перекладається:

- a) aqua depurata
- б) aqua rectificata
- в) aqua purificata
- г) aqua destillata

- 13. «У таблетках, покритих оболонкою» перекладається:**
- a) in tabulettis operculatis
 - б) in tabulettis pulveratis
 - в) in tabulettis obductis
 - г) in tabulettis contritis
- 14. «Чумна вакцина» перекладається:**
- a) vaccinum pestosum
 - б) vaccinum antirabicum
 - в) vaccinum influenzae
 - г) vaccinum gonococcicum
- 15. «Осаджена сірка» перекладається:**
- a) Sulfur purificatum
 - б) Sulfur pulveratum
 - в) Sulfur praecipitatum
 - г) Sulfur exsiccatum
- 16. «Протиглистові препарати» перекладається:**
- a) praeparata anthelminthica
 - б) praeparata analeptica
 - в) praeparata antiemetica
 - г) praeparata antiphlogistica
- 17. «Послаблюючі (проносні) препарати» перекладається (дві правильні відповіді):**
- a) praeparata cholagoga
 - б) praeparata laxativa
 - в) praeparata diuretica
 - г) praeparata purgativa
- 18. «Сильнодіючі препарати» перекладається:**
- a) praeparata hypnotica
 - б) praeparata narcotica
 - в) praeparata heroica
 - г) praeparata bactericida
- 19. «Decoctum cholagogum» перекладається:**
- a) сечогінний відвар
 - б) жовчогінний відвар
 - в) оживляючий відвар
 - г) заспокійливий відвар
- 20. «Ungentum fungicidum» перекладається:**
- a) кровоспинна мазь

- б) протизапальна мазь
- в) болезаспокійлива мазь
- г) протигрибкова мазь

21. «Tabulettae antiemeticiae» перекладається:

- а) протиглистові таблетки
- б) протиблювотні таблетки
- в) протизапальні таблетки
- г) снодійні таблетки

22. «Infusum hypoglycaemicum» перекладається:

- а) настій, що знижує тиск
- б) настій, що знижує біль
- в) настій, що знижує рівень цукру в крові
- г) настій, що знімає відчуття болю

III відміна іменників

1. Значте, іменники якого роду відносяться до III відміни:

- а) чоловічого та жіночого
- б) чоловічого, жіночого та середнього
- в) чоловічого та середнього

2. Значте, скільки типів відмінювання мають іменники III відміни:

- а) два
- б) чотири
- в) три

3. Значте тип відмінювання іменника «*animal, alis n*»:

- а) голосний
- б) приголосний
- в) мішаний

4. Значте тип відмінювання іменника «*pulvis, eris m*»:

- а) голосний
- б) приголосний
- в) мішаний

5. Значте тип відмінювання іменника «*radix, icis f*»:

- а) голосний
- б) приголосний
- в) мішаний

6. Зазначте тип відмінювання іменника «*cortex, icis m*»:

- а) голосний
- б) приголосний
- в) мішаний

7. Зазначте тип відмінювання іменника «*pars, partis f*»:

- а) голосний
- б) приголосний
- в) мішаний

8. Зазначте тип відмінювання іменника «*cutis, is f*»:

- а) голосний
- б) приголосний
- в) мішаний

9. Зазначте тип відмінювання іменника «*semen, inis n*»:

- а) голосний
- б) приголосний
- в) мішаний

10. Зазначте тип відмінювання іменника «*aether, eris m*»:

- а) голосний
- б) приголосний
- в) мішаний

11. Зазначте тип відмінювання іменника «*rhizoma, atis n*»:

- а) голосний
- б) приголосний
- в) мішаний

12. Зазначте тип відмінювання іменника «*Secale, is n*»:

- а) голосний
- б) приголосний
- в) мішаний

13. Зазначте тип відмінювання іменника «*calx, calcis f*»:

- а) голосний
- б) приголосний
- в) мішаний

14. Зазначте основу іменника «*flos, oris m*»:

- а) flo-
- б) flor-
- в) flos-

15. Зазначте основу іменника «*mucilago, inis f*»:
а) mucilagin-
б) mucilag-
в) mucilagi-
16. Зазначте основу іменника «*Plantago, inis f*»:
а) plantag-
б) plantago-
в) plantagin-
17. Зазначте основу іменника «*injectio, onis f*»:
а) inject-
б) injectio-
в) injection-
18. Зазначте основу іменника «*stigma, atis n*»:
а) stigmat-
б) stigm-
в) stigmat-
19. Зазначте основу іменника «*Echinopanax, acis f*»:
а) echinop-
б) echinopanax-
в) echinopan-
20. Зазначте рівноскладовий іменник III відміни:
а) semen, inis n
б) Ribes, is n
в) Piper, eris n
21. Зазначте, до якого типу відмінювання відносяться рівноскладові іменники III відміни на *-es, -is*:
а) голосного
б) приголосного
в) мішаного
22. Зазначте, іменники якого типу відмінювання мають закінчення *-ium* у *Gen. plus.*:
а) голосного та мішаного
б) мішаного
в) приголосного та мішаного
23. Іменники, що відмінюються за голосним типом, в *Abl. sing.* мають закінчення:
а) -e
б) -o
в) -i

24. Зазначте ряд, в якому наведено закінчення *Nom. sing.* іменників чоловічого роду III відміни:

- a) -en, -ur, -us, -ma
- б) -o, -s, -x, -al
- в) -o, -or, -os, -er, -es, -ex

25. Зазначте закінчення в *Ablativus singularis* іменників приголосного типу:

- a) -i
- б) -um
- в) -e

26. Зазначте пропущене закінчення іменника у номенклатурній назві «*Infusum flor* Tiliae*» (настій квіток липи):

- a) -es
- б) -um
- в) -ibus

27. Зазначте пропущене закінчення іменника у виразі «*praeparatum ex cortic* Frangulae*» (препарат із кори крушини):

- a) -a
- б) -em
- в) -e

28. Зазначте пропущене закінчення іменника у номенклатурній назві «*Flor* Helichrysi arenarii*» (квітки цмину піщового):

- a) -ium
- б) -a
- в) -es

29. Зазначте пропущене закінчення іменника у номенклатурній назві «*Infusum foliorum Menyanthid* trifoliatae*» (настій листя бобівника трилистого):

- a) -um
- б) -es
- в) -is

30. Зазначте пропущене закінчення іменника у виразі «*Cort* Viburni exsiccatus*» (кора калини висушена):

- a) -e
- б) -ex
- в) -em

31. «*Liquor Ammonii anisatus*» перекладається:
а) нашатирний спирт
б) нашатирно- ганусові краплі
в) розчин калію арсеніту
32. «*Flores Crataegi*» перекладається:
а) квітки бузини
б) квітки нагідків
в) квітки глоду
33. «*Per os*» перекладається:
а) через пряму кишку
б) через рот
в) за всіма правилами
34. «*Liquor Ammonii caustici*» перекладається:
а) нашатирний спирт
б) розчин аміаку
в) нашатирно- ганусові краплі
35. «*Herba Bursae pastoris*» перекладається:
а) трава фіалки трьохколірної
б) трава грициків
в) трава водяного перцю
36. Зазначте пропущене закінчення іменника у виразі «*cum liquor* Ammonii anisato*» (з нашатирно-ганусовими краплями):
а) -i
б) -is
в) -em
г) -ibus
д) -e
37. Зазначте пропущене закінчення іменника у виразі «*ex cortic* Viburni*» (із кори калини):
а) -es
б) -ia
в) -e
г) -ibus
д) -em
38. Зазначте пропущене закінчення іменника у виразі «*in aether* puro*» (у чистому ефірі):
а) -o
б) -a
в) -e
г) -i
д) -is

39. Зазначте пропущене закінчення іменника у виразі «*sine sapon* medicato*» (без медичного масла):

- а) -i
- б) -e
- в) -is
- г) -a
- д) -es

40. Зазначте пропущене закінчення іменника у виразі «*ad liquor* purificatum*» (до очищеної рідини):

- а) -em
- б) -e
- в) -i
- г) -es
- д) -ibus

41. «*Ex cortice et floribus*» перекладається:

- а) із коренів та квіток
- б) з корою та квітками
- в) із кори та квіток

42. «*In Papavere somnifero*» перекладається:

- а) у маку червоному
- б) у маках снотворних
- в) у маку снотворному

43. «*In granulis florum Helichrysi arenarii*» перекладається:

- а) з гранулами квіток цмину піскового
- б) у гранули квіток цмину піскового
- в) у гранулах квіток цмину піскового

44. «*Praeparata liquorem Burovi lege artis*» перекладається:

- а) рідину Бурова приготувати за всіма правилами
- б) рідина Бурова готується за всіма правилами
- в) приготуй рідину Бурова за потребою

45. «Трісковий риб'ячий жир» перекладається:

- а) oleum jecoris Aselli
- б) oleum hepatis
- в) axungia porcina depurata
- г) adeps suillus depuratus

46. «Молочний цукор» перекладається:

- а) saccharum lacticum
- б) saccharum lacteum

- в) saccharum lactis
- г) saccharum dulce

47. «Густий екстракт споринні» перекладається:

- а) extractum Absinthii spissum
- б) extractum Crataegi spissum
- в) extractum Secalis cornuti spissum
- г) extractum Plantaginis spissum

48. «Із коренів та кореневищ первоцвіту» перекладається:

- а) e radice et rhizomatis Primulae
- б) e radicibus et rhizomatibus Primulae
- в) cum radicibus et rhizomatis Primulae
- г) e radicibus et rhizomatis Primulae

49. Зазначте пропущене закінчення у виразі «pro gargarismat*» (для полоскання):

- а) -is
- б) -ibus
- в) -e
- г) -a

50. Зазначте пропущені закінчення у виразі «Capit* Papaver* somnifer*» (головки маку снотворного):

- а) -es; -is; -i
- б) -a; -is; -i
- в) -a; -i; -is
- г) -es; -is; -a

51. Зазначте пропущене закінчення у виразі «extractum siccum contra tuss*» (сухий екстракт проти кашлю):

- а) -em
- б) -um
- в) -is
- г) -im

52. Зазначте пропущені закінчення у виразі «Emulsum seminis Cucurbitae decorticat*» (емульсія насіння гарбуза, очищеного від шкірки):

- а) -a; -a
- б) -orum; -orum
- в) -um; -orum
- г) -is; -is

53. «*Ex tempore*» перекладається:
а) через годину
б) на вимогу, за потребою
в) протягом години
г) протягом доби
54. «*Pro dosi*» перекладається:
а) добова доза; доза на день
б) лікувальна доза
в) середня доза
г) разова доза; доза на прийом
55. «*Contra febrim*» перекладається:
а) проти коклюшу
б) проти сказу
в) проти лихоманки
г) проти корости
56. «*Sinapismus-saccinus activatus*» перекладається:
а) гірчичник активований
б) гірчичник-пакет активований
в) активований гірчичник у пакеті
57. «*Folia Orthosiphonis*» перекладається (дві правильні відповіді):
а) листя ортосифону
б) листя вовчуга
в) листя ниркового чаю
г) листя гірчиці
58. Зазначте ряд, в якому наведено закінчення *Nominativus singularis* іменників жіночого роду III відміни:
а) -o, -es, -ex, -or, -er
б) -e, -ar, -al
в) -o, -es, -as, -is, -ux
59. Зазначте типи відмінювання іменників із закінченнями жіночого роду:
а) приголосний і голосний
б) приголосний і мішаний
в) мішаний і голосний
60. «*Ялівцевий дьогть*» перекладається:
а) *pix liquida Juniperi*
б) *pix liquida Pini*
в) *pix liquida Betulae*

61. Зазначте пропущене закінчення у виразі «*rad* Althaeae*» (корінь алтеї):

- а) -ex
- б) -is
- в) -ix

62. Зазначте пропущене закінчення у виразі «*pulvis foliorum Digital**» (порошок листя дигіталісу):

- а) -es
- б) -is
- в) -em

63. Зазначте пропущене закінчення у виразі «*extractum Filic* maris*» (екстракт чоловічої папороті):

- а) -em
- б) -um
- в) -is

64. «*Baccae Ribis nigri*» перекладається:

- а) спілі ягоди обліпихи
- б) свіжі ягоди чорниці
- в) ягоди чорної смородини

65. «*Adeps suillus pro unguento*» перекладається:

- а) рицинова олія для мазі
- б) свиний жир для мазі
- в) скипидар для мазі

66. «*Extractum Thermopsisidis siccum*» перекладається:

- а) сухий екстракт чилібухи
- б) сухий екстракт родовика
- в) сухий екстракт мишатника

67. «*Succus e foliis Plantaginis*» перекладається:

- а) сік із листя подорожника
- б) сік із листя чорниці
- в) сік із листя заманихи

68. «*Tinctura e radicibus Echinopanacis*» перекладається:

- а) настоянка із кори заманихи
- б) настоянка із кореневищ заманихи
- в) настоянка із коренів заманихи

69. «*Pix liquida Betulae pro balsamo Vischnevsky*» перекладається:
а) ялівцевий дьоготь для бальзаму Вишневського
б) мазь Вишневського з березового дьогтю
в) березовий дьоготь для бальзаму Вишневського
70. «*Pulveres divisi et indivisi*» перекладається:
а) порошок розділений і нерозділений
б) порошки подрібнені і неподрібнені
в) розділені і нерозділені порошки
71. «*Formae medicamentorum pro infantibus*» перекладається:
а) форми ліків для хворих
б) форми ліків для дітей
в) форми ліків для дорослих
72. Зазначте пропущений прикметник у словосполученні «*pix * Betulae*» (березовий дьоготь):
а) lucida
б) fluida
в) limpidus
г) liquida
д) niger
73. Зазначте пропущену форму прикметника у словосполученні «*solutio Natrii chloridi **» (ізотонічний розчин натрію хлориду):
а) isotonicus
б) isotonicis
в) isotonica
74. Зазначте пропущену форму прикметника у словосполученні «*Solutiones **» (спиртові розчини):
а) spirituosa
б) spirituosae
в) spirituosus
75. Зазначте пропущену форму прикметника у словосполученні «*Pulveres **» (розділені порошки):
а) divisis
б) divisi
в) divisus
76. Зазначте пропущену форму прикметника у словосполученні «*injectiones **» (підшкірні ін'єкції):
а) subcutanea
б) subcutaneus
в) subcutaneae

77. Зазначте пропущену форму прикметника у словосполученні «*adeps **» (свинячий жир):

- a) suillus
- б) suilla
- в) suillum

78. Зазначте пропущену форму прикметника у словосполученні «*hirudo **» (медична п'явка):

- a) medicatus
- б) medicatum
- в) medicata

79. Зазначте пропущену форму прикметника у словосполученні «*faex **» (медичні дріжджі):

- a) medicatae
- б) medicata
- в) medicati

80. Зазначте пропущений іменник у виразі «бджолиний анатоксин» — «*anatoxinum **»:

- a) viperae
- б) apis
- в) animalis

81. Зазначте пропущений іменник у виразі «кукурудзяний крохмаль» — «*amylum **»:

- a) Oryzae
- б) Tritici
- в) Maydis

82. Зазначте пропущену назву у виразі «настоянка блювотного горіха» — «*tinctura * vomicae*»:

- a) Nucis
- б) radiceis
- в) Bidentis

83. Зазначте правильну форму іменника у виразі «арахісова олія» — «*oleum **»:

- a) Arachis
- б) Arachidis
- в) Arachidi

84. Зазначте пропущений іменник у виразі «*листя брусниці*» — «*folia **»:

- a) Adonidis
- б) Filicis
- в) Vitis idaeae

85. Зазначте пропущений іменник у виразі «*брикет трави череди*» — «*briketum herbae **»:

- a) Arachidis
- б) Digitalis
- в) Bidentis

86. Зазначте пропущений іменник у виразі «*настій кореня алтеї*» — «*infusum * Althaeae*»:

- a) picis
- б) partis
- в) radiceis

87. Зазначте пропущену назву у виразі «*настій трави горицвіта весняного*» — «*infusum herbae **»:

- a) Myrtilli
- б) Echinopanacis
- в) Adonidis vernalis

Прикметники III відміни

1. Зазначте, на скільки груп поділяються прикметники III відміни залежно від кількості родових закінчень:

- a) на п'ять
- б) на дві
- в) на три

2. Зазначте рядок, в якому наведені лише прикметники двох закінчень:

- a) simplex, icis; communis, e; majalis, e
- б) recens, ntis; pectoralis, e; vulgaris, e
- в) vaginalis, e; aequalis, e; subtilis, e

3. Зазначте рядок, в якому наведені лише прикметники одного закінчення:

- a) recens, ntis; simplex, icis; tricolor, oris
- б) duplex, icis; sterilis, e; injectabilis, e
- в) complex, icis; pinguis, e; fortis, e.

4. Зазначте пропущене закінчення у словниковій формі прикметника «*silvester, *, tre*»:

- a) -tris
- б) -tria
- в) -tre

5. Зазначте пропущене закінчення у словниковій формі прикметника «*paluster, tris, **»:

- a) -ter
- б) -tre
- в) -tris

6. Зазначте пропущене закінчення у словниковій формі прикметника «*pectoral*, e*»:

- a) -er
- б) -is
- в) -ia

7. Зазначте пропущене закінчення у словниковій формі прикметника «*recens, **»:

- a) -is
- б) -e
- в) -ntis

8. Зазначте пропущене закінчення у словниковій формі прикметника «*simplex, **»:

- a) -icis
- б) -is
- в) -ium

9. «*Ректальні свічки*» перекладається:

- a) globulus vaginalis
- б) suppositoria vaginalia
- в) suppositoria rectalia

10. «*Дрібні порошки*» перекладається:

- a) pulveres simplices
- б) pulveres compositi
- в) pulveres subtiles

11. «*Для ін'єкційних розчинів*» перекладається:

- a) pro solutione injectabili
- б) pro solutionibus injectabiles
- в) pro solutionibus injectabilibus

12. «У *леткому лініменті*» перекладається:
- a) in linimento volatili
 - б) in linimentum volatile
 - в) in linimentis volatilibus
13. «*М'які форми ліків*» перекладається:
- a) formae medicamentorum durae
 - б) formae medicamentorum steriles
 - в) formae medicamentorum molles
14. «У *кишковорозчинних таблетках*» перекладається:
- a) in tabulettis obductis
 - б) in tabulettas enterosolubiles
 - в) in tabulettis enterosolubilibus
15. «*Відвар коріння вовчуга польового*» перекладається:
- a) decoctum radicum Ononidis arvensis
 - б) decoctum radicum Violae arvensis
 - в) decoctum radicum Ononidis vulgaris
16. Зазначте правильний переклад виразу «*насінневі емульсії*» (дві правильні відповіді):
- a) emulsa seminum
 - б) emulsia seminalia
 - в) emulsa seminalia
17. Зазначте правильний переклад виразу «*терапевтична транс-дермальна система*»:
- a) Therapeutica transdermalis systema
 - б) Therapeuticum transdermale systema
 - в) Therapeutica transdermale systema
18. Зазначте правильний переклад виразу «*лікувальні дози*»:
- a) medicati doses
 - б) doses medicata
 - в) doses medicatae
19. Зазначте правильний переклад виразу «у *рослинній олій*»:
- a) in oleo vegetabilis
 - б) in oleo vegetabile
 - в) in oleo vegetabili

20. Зазначте правильний переклад виразу «Видати такі дози числом 10»:

- a) Da talis dosis numero 10
- б) Da tales doses numero 10
- в) Dentur tales doses numero 10

21. Зазначте пропущене закінчення прикметника в ботанічній назві «*Amygdalus communis**» (мигдаль звичайний):

- a) -er
- б) -is
- в) -e

22. Зазначте пропущене закінчення прикметника в ботанічній назві «*Taraxacum officinale**» (кульбаба лікарська):

- a) -er
- б) -is
- в) -e

23. Зазначте пропущене закінчення прикметника в ботанічній назві «*Pinus silvestris**» (сосна лісова):

- a) -er
- б) -is
- в) -e

24. Зазначте пропущене закінчення прикметника в ботанічній назві «*Ledum palustre**» (багно болотняне):

- a) -er
- б) -is
- в) -e

25. Зазначте правильну форму пропущеного прикметника у виразі «*Divide in partes * numero 6*» (Розділи на рівні частини числом 6):

- a) aequales
- б) aequalium
- в) aequalis

26. Зазначте правильну форму пропущеного прикметника у виразі «*suppositoria **» (вагінальні свічки):

- a) vaginales
- б) vaginalia
- в) vaginalium

27. Зазначте правильну форму пропущеного прикметника у виразі «Розчин ціанокабаламіну для внутрішньом'язової ін'єкції» — «*Solutio Cyanocobalamini pro injectione **»:

- a) intramusculari
- б) intramuscularis
- в) intramuscularibus

28. Зазначте правильну форму пропущеного прикметника в реченні «Візьми натуральний илунковий сік» — «*Recipe succum gastricum **»:

- a) naturalis
- б) naturale
- в) naturalem

29. Зазначте правильну форму пропущеного прикметника у виразі «Медичні п'явки» — «*Hirudines **»:

- a) medicinales
- б) medicinalia
- в) medicinalis

30. Зазначте правильну форму пропущеного прикметника в реченні «Видай кишковорозчинні таблетки числом 12» — «*Databulettas * numero 12*»:

- a) enterosolubilia
- б) enterosolubilis
- в) enterosolubiles

31. Зазначте правильну форму пропущеного прикметника в реченні «Розділи дрібний порошок стрептоциду на рівні частини числом 6» — «*Divide pulverem Streptocidi * in partes aequales numero 6*»:

- a) subtilis
- б) subtilem
- в) subtili

Дієприкметники теперішнього часу дійсного стану

1. Зазначте, з чого складається словникова форма дієприкметників теперішнього часу дійсного стану:

- a) форма Nom. sing. чоловічого та жіночого родів + закінчення середнього роду
- б) форма Nom. sing. чоловічого, жіночого та середнього родів + закінчення Gen. sing.
- в) форма Nom. sing. чоловічого, жіночого та середнього родів + закінчення Gen. sing. зі зміненою частиною основи

2. Зазначте суфікси, за допомогою яких утворюються дієприкметники теперішнього часу дійсного стану:

- а) -at-, -al-
- б) -ul-, -os-
- в) -ns, -ens

3. Зазначте тип відмінювання дієприкметників теперішнього часу дійсного стану:

- а) голосний, III відміна
- б) приголосний, III відміна
- в) мішаний, III відміна

4. Зазначте дієвідміну дієслова, від якої утворено дієприкметник «*miscens*»:

- а) перша
- б) друга
- в) третя
- г) четверта

5. Зазначте дієвідміну дієслова, від якої утворено дієприкметник «*corrigen*»:

- а) перша
- б) друга
- в) третя
- г) четверта

6. Зазначте дієвідміну дієслова, від якої утворено дієприкметник «*continens*»:

- а) перша
- б) друга
- в) третя
- г) четверта

7. Зазначте дієвідміну дієслова, від якої утворено дієприкметник «*conservans*»:

- а) перша
- б) друга
- в) третя
- г) четверта

8. Зазначте дієвідміну дієслова, від якої утворено дієприкметник «*refrigerans*»:

- а) перша
- б) друга
- в) третя
- г) четверта

9. «Допоміжний засіб» перекладається:

- a) *remedium adstringens*
- б) *remedium adjuvans*
- в) *remedium anticoncipiens*
- г) *remedium anticoagulans*

10. «Відхаркувальний відвар» перекладається:

- a) *decoctum excitans*
- б) *decoctum pectorale*
- в) *decoctum repellens*
- г) *decoctum expectorans*

11. «В'язучий сік» перекладається:

- a) *succus constituens*
- б) *succus irritans*
- в) *succus anticoagulans*
- г) *succus adstringens*

12. «*Pasta defendens*» перекладається:

- a) живильна паста
- б) виправляюча паста
- в) захисна паста
- г) подразнювальна паста

13. «*Enema nutriens*» перекладається:

- a) клізма послабляюча
- б) клізма очищувальна
- в) клізма стимулювальна
- г) клізма живильна

14. «*Remedium constituens*» перекладається:

- a) виправляючий лікарський засіб
- б) формоутворюючий лікарський засіб
- в) основний лікарський засіб
- г) протизаплідний лікарський засіб

15. Зазначте пропущене закінчення у виразі «*remedia repellent**» (відлякуючі лікарські засоби):

- a) -is
- б) -a
- в) -es
- г) -ia

16. Зазначте правильну форму дієприкметника у словосполученні «виправляючі засоби» — «*remedia **»:

- a) *corrigena*
- б) *corrigenes*
- в) *corrigenia*

17. Зазначте пропущений дієприкметник у словосполученні «*стимулюючий препарат*» — «*praeparatum **»:

- a) expectorans
- б) constituens
- в) stimulans

18. Зазначте пропущений дієприкметник у словосполученні «*ослаблюючий відвар*» — «*decoctum **» (дві правильні відповіді):

- a) sedativum
- б) laxans
- в) purgans

19. Зазначте пропущений дієприкметник у словосполученні «*засіб, перешкоджаючий зсіданню крові*» — «*remedium **»:

- a) anticoncipiens
- б) anticoagulans
- в) adjuvans

20. Зазначте пропущений дієприкметник у словосполученні «*допоміжні засоби*» — «*remedia **»:

- a) adjuvantia
- б) corrigentia
- в) expectorantia

21. Зазначте пропущене закінчення дієприкметника в рецептурному рядку «*Rp.: Solutionis Viridis nitent* 3,0*»:

- a) -ibus
- б) -ium
- в) -is

22. Зазначте пропущене закінчення дієприкметника в рецептурному рядку «*Rp.: Specierum laxant* 100,0*»:

- a) -ibus
- б) -ium
- в) -is

23. Зазначте пропущене закінчення дієприкметника в рецептурному рядку «*Rp.: Succi Aloës arborescent* 50,0*»:

- a) -ibus
- б) -ium
- в) -is

24. Зазначте пропущене закінчення дієприкметника в рецептурному рядку «*Specierum expectorant* 100,0*»:

- a) -ibus
- б) -ium
- в) -is

25. Зазначте пропущене закінчення дісприкметника у словосполученні «*cum cremore nutrient **»:

- а) -i
- б) -is
- в) -e

26. Зазначте правильний переклад словосполучення «*відлякувальні аерозолі*»:

- а) *aërosoli repellentes*
- б) *aërosola repellentia*
- в) *aërosola repellenta*

27. Зазначте правильний переклад виразу «*стимулююча настоянка заманихи*»:

- а) *stimulans tincturae Echinopanacis*
- б) *tinctura Echinopanacis stimulantis*
- в) *tinctura Echinopanacis stimulans*

28. Зазначте правильний переклад виразу «*без подразнювальної дії*»:

- а) *sine actione irritanti*
- б) *sine actione irritante*
- в) *sine actionis irritantis*

29. Зазначте правильний переклад виразу «*globuli anticoncipientes*»:

- а) протизаплідні кульки
- б) вагінальні кульки
- в) ректальні кульки

30. Зазначте правильний переклад виразу «*remedium excitans*»:

- а) відлякуючий лікарський засіб
- б) живильний лікарський засіб
- в) збуджувальний лікарський засіб

Хімічна номенклатура

1. Зазначте, до якої відміни належить більшість назв хімічних елементів:

- а) першої
- б) другої
- в) третьої
- г) четвертої
- д) п'ятої

2. Значте, до якого роду належить більшість назв хімічних елементів:

- а) жіночого
- б) чоловічого
- в) середнього

3. Значте граматичну модель назв кислот:

- а) іменник у *Nom. sing.* + іменник у *Gen. sing.*
- б) іменник у *Nom. sing.* + дієприкметник у *Nom. sing.*
- в) іменник у *Nom. sing.* + прикметник у *Nom. sing.*

4. Значте ряд суфіксів, за допомогою яких утворюються назви кислот:

- а) -at-, -ace-
- б) -os-, -ic-
- в) -in-, -ur-

5. Значте суфікс, за допомогою якого утворюються прикметники-назви оксигеновмісних кислот на вищому ступені окиснення:

- а) -et-
- б) -os-
- в) -ace-
- г) -ic-

6. Значте суфікс, за допомогою якого утворюються прикметники-назви оксигеновмісних кислот на нижчому ступені окиснення:

- а) -et-
- б) -os-
- в) -ace-
- г) -ic-

7. Значте префікс, який мають прикметники в назвах безоксигенових кислот:

- а) sub-
- б) hydro-
- в) hyper-

8. Значте назву кислоти, утворену від іменника «лист»:

- а) acidum phyllicum
- б) acidum formicicum
- в) acidum folicum

9. Значте назву кислоти, утворену від іменника «вугілля»:

- а) acidum carbolicum
- б) acidum carbonicum
- в) acidum butyricum

10. Зазначте назву кислоти, утворену від іменника «жир (сало)»:
- a) acidum benzoicum
 - б) acidum adipinicum
 - в) acidum oleicum
11. Зазначте назву кислоти, утворену від іменника «лимон»:
- a) acidum formicicum
 - б) acidum lipoicum
 - в) acidum citricum
12. Зазначте назву кислоти, утворену від іменника «молоко»:
- a) acidum lacticum
 - б) acidum oxalicum
 - в) acidum tartaricum
13. Зазначте назву кислоти, утворену від іменника «масло (тверде)»:
- a) acidum oleicum
 - б) acidum butyricum
 - в) acidum succinicum
14. Зазначте назву сульфідної кислоти:
- a) acidum sulfuricum
 - б) acidum hydrosulfuricum
 - в) acidum sulfurosum
15. Зазначте назву нітратної кислоти:
- a) acidum nitrosum
 - б) acidum lacticum
 - в) acidum nitricum
16. Зазначте назву винної (виннокам'яної) кислоти:
- a) acidum tannicum
 - б) acidum maleicum
 - в) acidum tartaricum
17. Зазначте назву буриштинової кислоти:
- a) acidum stearicum
 - б) acidum succinicum
 - в) acidum boricum
18. Зазначте назву мурашиної кислоти:
- a) acidum lacticum
 - б) acidum silicicum
 - в) acidum formicicum

19. Зазначте назву *арсенітної кислоти*:

- a) acidum arsenicicum
- б) acidum lacticum
- в) acidum arsenicosum

20. Зазначте назву *щавлевої кислоти*:

- a) acidum silicicum
- б) acidum oxalicum
- в) acidum tannicum

21. Зазначте назву *цианідної кислоти*:

- a) acidum hydrochloricum
- б) acidum cyanicum
- в) acidum hydrocyanicum

22. Зазначте назву *йодидної кислоти*:

- a) acidum iodicum
- б) acidum periodicum
- в) acidum hydroiodicum

23. «Магнію оксид важкий» може перекладатися як *(дві правильні відповіді)*:

- a) Magnii oxydum leve
- б) Magnii peroxydum leve
- в) Magnii oxydum ponderosum
- г) Magnium oxydatum ponderosum

24. «Карбону діоксид» може перекладатися як *(дві правильні відповіді)*:

- a) Carboneum dioxydatum
- б) Carbonei dioxydum
- в) Carboneum oxydulatum
- г) Carbonei dioxydatum

25. «Закис азоту» може перекладатися як *(дві правильні відповіді)*:

- a) Nintrogenii oxydum
- б) Nitrogenium oxydulatum
- в) Nitrogenium oxydatum
- г) Dinitrogenii oxydum

26. Зазначте суфікс, за допомогою якого утворюються назви аніонів солей оксигеновмісних кислот на вищому ступені окиснення:

- a) -atum
- б) -is

- в) -as
- г) -idum

27. Зазначте суфікс, за допомогою якого утворюються назви аніонів солей оксигеновмісних кислот на нижчому ступені окиснення:

- а) -atum
- б) -is
- в) -as
- г) -idum

28. Зазначте, у назвах аніонів яких солей вживається префікс sub-:

- а) безоксигенових солей
- б) кислих солей
- в) основних солей
- г) оксигеновмісних солей на вищому ступені окиснення

29. «Оксациліну натрієва сіль» може перекладатися (дві правильні відповіді):

- а) Oxacillinum-natrium
- б) Oxacillini natricum
- в) Oxacillinum natricum
- г) Oxacillini natrium

30. «Кофеїну-бензоат натрію» може перекладатися (дві правильні відповіді):

- а) Coffeini-benzoatis natrii
- б) Coffeini-natrii benzoas
- в) Coffeium-natrium benzoicum
- г) Coffeino-natrium benzoicum

31. «Фенілсаліцилат» може перекладатися (дві правильні відповіді):

- а) Phenylsalicylatum
- б) Phenylis salicylas
- в) Phenylsalicylas
- г) Phenylis salicylas

32. «Наксоліну гідрохлорид дигідрат» перекладається:

- а) Naxolini hydrochloridum dihydricum
- б) Naxolini hydrochloridum dihydratum
- в) Naxolinum hydrochloridum dihydratum
- г) Naxolini hydrochloridum dihydratis

33. «Streptopimycini et Calcii chloridum» перекладається:

- а) стрептоміцину, кальцію хлорид
- б) стрептоміцино-кальцію хлорид

- в) стрептоміцино-кальцієвий комплекс
- г) стрептоміцин-хлоркальцієвий комплекс

34. «Ferrosi sulfas» перекладається:

- а) заліза сульфат
- б) оксиду заліза сульфат
- в) закису заліза сульфат
- г) заліза гіпосульфат

35. «Pulvis Chlorbutanoli hydratis» перекладається:

- а) порошок хлорбутанолу гідрату
- б) порошок хлорбутанолгідрату
- в) порошок хлорбутанолу гідратного
- г) порошок хлорбутанолового гідрату

36. «Ferrosi chloridum» перекладається:

- а) хлорид заліза
- б) гідрохлорид заліза
- в) хлорид закису заліза
- г) залістий хлорид

37. Зазначте пропущене закінчення у виразі «Noradrenalini hydro-tart* pro injectionibus» (норадреналіну гідротартрат для ін'єкцій):

- а) -um
- б) -is
- в) -as
- г) -atis

38. Зазначте пропущені закінчення у виразі «Solutio Plumb* subacetat*» (розчин основного ацетату свинцю):

- а) -i; -i
- б) -is; -is
- в) -i; -is
- г) -is; -i

39. Зазначте пропущені закінчення у виразі «Membranulae ophthalmicae cum Kanamycin* sulfat*» (очні плівки з канаміцину сульфатом):

- а) -i; -i
- б) -i; -is
- в) -o; -i
- г) -i; -e

Іменники IV та V відмін

1. Зазначте, родові закінчення іменників IV відміни:

- а) -ei, -u, -a
- б) -er, -us, -um
- в) -us, -u

2. Зазначте, закінчення Gen. sing. іменників V відміни:

- а) -us
- б) -ei
- в) -is

3. Зазначте рід іменника «*Quercus*»:

- а) чоловічий
- б) жіночий
- в) середній

4. Зазначте, в якому числі вживається іменник «*species* (у значенні «збір, чай»)»:

- а) однині та множині
- б) однині
- в) множині

5. Зазначте ряд, в якому наведено іменники тільки IV відміни:

- а) spiritus, fructus, cornu
- б) usus, exitus, succus
- в) Quercus, genus, sirupus

6. Зазначте ряд, в якому наведено іменники тільки V відміни:

- а) Ribes, dies, scabies
- б) rabies, dies, species
- в) species, stipes, Aloës

7. Зазначте пропущене закінчення іменника у виразі «*ex fruct» (із плодів):**

- а) -um
- б) -a
- в) -ibus

8. Зазначте пропущене закінчення іменника у виразі «*in spirit* aethylico*» (у етиловому спирті):

- а) -o
- б) -u
- в) -um

9. Зазначте пропущене закінчення іменника у виразі «*in cortice Querc**» (у корі дуба):

- а) -um
- б) -us
- в) -u

10. Зазначте пропущене закінчення іменника у виразі «*vaccinum contra rabi**» (вакцина проти сказу):

- а) -es
- б) -u
- в) -em

11. «*Sirupus ex fructibus Rosae*» перекладається:

- а) сироп із плоду шипшини
- б) сиропи із плодів шипшини
- в) сироп із плодів шипшини

12. «*Fructus Rhamni catharticae pro speciebus*» перекладається:

- а) плоди жостеру проносного для збору
- б) збір з плодами жостеру проносного
- в) плоди жостеру проносного для відвару

13. «*Formae medicamentorum ad usum externum et internum*» перекладається:

- а) лікарська форма для зовнішнього та внутрішнього застосування
- б) лікарські форми для зовнішнього та внутрішнього застосування
- в) ліки зовнішні та внутрішні

14. «*Fructus Rubi idaei exsiccati*» перекладається:

- а) висушені плоди малини
- б) подрібнені плоди брусниці
- в) висушений плід малини

15. «*Species diaphoreticae*» перекладається:

- а) збір проносний
- б) збір грудний
- в) збір потогінний

16. «*Unguentum contra scabiem*» перекладається:

- а) мазь для хворого
- б) мазь проти корости
- в) мазь проти подразнення

17. «*Species cholagogae*» перекладається:

- а) збір проносний
- б) збір сечогінний
- в) збір жовчогінний

18. «*Medicamentum pro die*» перекладається:
а) лікарський засіб на один прийом
б) добова доза лікарського засобу
в) лікарські засоби на добу
19. «*Species diureticae in sacculis chartaceis*» перекладається:
а) грудний збір у паперових мішечках
б) жовчогінний збір у паперових мішечках
в) сечогінний збір у паперових мішечках
20. Зазначте пропущене закінчення іменника в рецептурному рядку «*Recipe: Infusi fruct* Juniperi 10,0 - 200 ml*»:
а) -u
б) -ua
в) -uum
21. Зазначте пропущене закінчення іменника в рецептурному рядку «*Recipe: Spirit* saponati compositi 20,0*»:
а) -is
б) -um
в) -us
22. Зазначте пропущене закінчення іменника в рецептурному рядку «*Recipe: Sirupi ex fruct* Rosae 20,0*»:
а) -ibus
б) -is
в) -um
23. Зазначте пропущене закінчення іменника в рецептурному рядку «*Recipe: Speci* pectoralium 50,0*»:
а) -ei
б) -es
в) -erum

Ботанічна номенклатура

1. Зазначте граматичну модель ботанічної назви «*Achillea millefolium*»:
а) 1 б) 2 в) 3 г) 4 д) 5
2. Зазначте граматичну модель ботанічної назви «*Althaea officinalis*»:
а) 1 б) 2 в) 3 г) 4 д) 5
3. Зазначте граматичну модель ботанічної назви «*Arctostaphylos uva-ursi*»:
а) 1 б) 2 в) 3 г) 4 д) 5

4. Зазначте граматичну модель ботанічної назви «*Chelidonium majus*»:
а) 1 б) 2 в) 3 г) 4 д) 5
5. Зазначте граматичну модель ботанічної назви «*Primula veris*»:
а) 1 б) 2 в) 3 г) 4 д) 5
6. Зазначте граматичну модель ботанічної назви «*Theobroma cacao*»:
а) 1 б) 2 в) 3 г) 4 д) 5
7. Зазначте українську ботанічну назву рослини «*Bergenia crassifolia*»:
а) бадан товстолистий
б) горобина звичайна
в) нирковий чай
г) пижмо звичайне
8. Зазначте українську ботанічну назву рослини «*Inonotus obliquus*»:
а) золототисячник малий
б) сумах дубильний
в) оман високий
г) чага, березовий гриб
9. Зазначте українську ботанічну назву рослини «*Vaccinium myrtillus*»:
а) кульбаба лікарська
б) чорниця звичайна
в) брусниця звичайна
г) калина звичайна
10. Зазначте українську ботанічну назву рослини «*Senecio platyphylloides*»:
а) софора японська
б) горобина звичайна
в) жовтозілля широколисте
г) жостір проносний
11. Зазначте українську ботанічну назву рослини «*Sorbus aucuparia*»:
а) горобина чорнопліва
б) горобина звичайна
в) родовик лікарський
г) шоломниця байкальська
12. Зазначте українську ботанічну назву рослини «*Rhus coriaria*»:
а) раувольфія зміїна
б) смородина чорна
в) сумах дубильний
г) блекота чорна

13. Зазначте українську ботанічну назву рослини «*Ledum palustre*»:
- а) льон посівний
 - б) ламінарія цукриста
 - в) материнка звичайна
 - г) багно звичайне (болотяне)
14. Зазначте українську ботанічну назву рослини «*Bidens tripartita*»:
- а) гірчиця чорна
 - б) череда трироздільна
 - в) бадан товстолистий
 - г) водяний трилисник
15. Зазначте українську ботанічну назву рослини «*Artemisia absinthium*»:
- а) полин цитварний
 - б) горобина чорнопліва
 - в) полин гіркий
 - г) касія гостролиста
16. Зазначте українську ботанічну назву рослини «*Carum carvi*»:
- а) перець однорічний
 - б) кмин звичайний
 - в) чебрець звичайний
 - г) бадан товстолистий
17. Зазначте українську ботанічну назву рослини «*Chelidonium majus*»:
- а) чистотіл великий
 - б) подорожник великий
 - в) золототисячник малий
 - г) волошка синя
18. Зазначте українську ботанічну назву рослини «*Acorus calamus*»:
- а) часник городній
 - б) аніс звичайний
 - в) кріп запашний
 - г) аїр тростиновий
19. Зазначте українську ботанічну назву рослини «*Taraxacum officinale*»:
- а) мильнянка лікарська
 - б) кульбаба лікарська
 - в) шавлія лікарська
 - г) алтей лікарський

20. Зазначте українську ботанічну назву рослини «*Crataegus sanguinea*»:

- а) суниці лісові
- б) дельфіній високий
- в) глід криваво-червоний
- г) родіола рожева

21. Зазначте фармацевтичну назву рослини «*Claviceps purpurea*»:

- а) *Claviceps purpurea*
- б) *Claviceps*
- в) *Secale cornutum*

22. Зазначте фармацевтичну назву рослини «*Cinchona succirubra*» (дві правильні відповіді):

- а) *Cinchona*
- б) *Cinchona succirubra*
- в) *China*

23. Зазначте фармацевтичну назву рослини «*Gnaphalium uliginosum*»:

- а) *Gnaphalium uliginosum*
- б) *Gnaphalium*
- в) *Uliginosum*

24. Зазначте фармацевтичну назву рослини «*Dryopteris filix-mas*»:

- а) *Filix*
- б) *Filix mas*
- в) *Dryopteris filix-mas*

25. Зазначте фармацевтичну назву рослини «*Potentilla erecta*»:

- а) *Potentilla erecta*
- б) *Tormentilla*
- в) *Terebinthina*

26. Зазначте фармацевтичну назву рослини «*Plantago major*»:

- а) *Plantago major*
- б) *Plantago*
- в) *Major*

27. Зазначте фармацевтичну назву рослини «*Rubia tinctorum*»:

- а) *Rubia*
- б) *Tinctorum*
- в) *Rubia tinctorum*

28. Зазначте фармацевтичну назву рослини «*Pinus silvestris*» :
- а) Pinus
 - б) Pinus silvestris
 - в) Terebinthina
29. Зазначте фармацевтичну назву рослини «*Cassia acutifolia*» (дві правильні відповіді):
- а) Cassia
 - б) Cassia acutifolia
 - в) Senna
30. Зазначте фармацевтичну назву рослини «*Sophora japonica*»:
- а) Sophora japonica
 - б) Sophora
 - в) Japonica
31. Зазначте фармацевтичну назву рослини «*Inonotus obliquus*» (дві правильні відповіді):
- а) Inonotus obliquus
 - б) Inonotus
 - в) Fungus betulinus
32. Зазначте пропущене видове означення в назві «Оман високий» — «*Inula* *»:
- а) obliquus
 - б) helenium
 - в) inebrians
33. Зазначте пропущене видове означення в назві «Каланхое перисте» — «*Kalanchoë* *»:
- а) pinnata
 - б) cardiaca
 - в) perforatum
34. Зазначте пропущене видове означення в назві «Бавовник шорсткий» — «*Gossypium* *»:
- а) palustre
 - б) arvense
 - в) hirsutum
35. Зазначте пропущену назву роду рослини «Нирковий чай» — «* *stamineus*»:
- а) Arctostaphylos
 - б) Potentilla
 - в) Orthosiphon

36. Зазначте пропущену назву роду рослини «Женьшень» — «* *ginseng*»:
а) Papaver
б) Panax
в) Primula
37. Зазначте пропущену назву роду рослини «Журавлина чотирьохпелюсткова» — «* *quadripetalus*»:
а) Oryza
б) Ononis
в) Oxycoccus
38. Зазначте пропущену назву виду рослини «Спориш звичайний» — «*Polygonum* *»:
а) coeruleum
б) aviculare
в) major
39. Зазначте пропущену назву роду рослини «Горобина звичайна» — «* *aucuparia*»:
а) Solanum
б) Strophanthus
в) Sorbus
40. «*Decoctum rhizomatium Bergeniae*» перекладається:
а) відвар кореневищ айра болотяного
б) відвар кореневищ бадана товстолистого
в) настій коріння заманихи високої
41. «*Succus fructuum Aroniae melanocarpae*» перекладається:
а) сік плодів анісу звичайного
б) сік плодів малини звичайної
в) сік плодів горобини чорноплодої
42. «*Extractum Polemonii coerulei spissum*» перекладається:
а) екстракт марени красильної густий
б) екстракт зайцегуба п'янокого густий
в) екстракт синюхи блакитної густий
43. «*Infusum herbae Ledi palustris*» перекладається:
а) настій трави заманихи високої
б) настій трави кульбаби лікарської
в) настій трави багна болотяного

44. «*Folia Vitis idaeae*» перекладається:
а) листя брусниці
б) листя малини
в) листя ниркового чаю
45. «*Rhizomata Nupharis lutei*» перекладається:
а) кореневища омана високого
б) кореневища глечиків жовтих
в) кореневища марени красильної
46. «*Infusum herbae Serpylli*» перекладається:
а) настій трави звіробою
б) настій трави череди
в) настій трави чебрецю борового
47. «*Flores Centaureae cyani*» перекладається:
а) квітки омана високого
б) квітки золототисячника малого
в) квітки волошки синьої
48. «*Rhizomata Inulae*» перекладається:
а) кореневища глечиків
б) кореневища омана
в) кореневища перстача
49. «*Herba Centaurii*» перекладається:
а) трава чистотілу
б) трава волошки
в) трава золототисячника
50. «*Decoctum florum Lagochili*» перекладається:
а) відвар квіток пустирника
б) відвар квіток бузини
в) відвар квіток зайцегуба
51. «*Herba Hyperici exsiccata*» перекладається:
а) трава дельфінію висушена
б) трава звіробою висушена
в) трава споришу висушена
52. «*Cortex radicum Gossypii*» перекладається:
а) кора коріння барбарису
б) кора коріння глечиків
в) кора коріння бавовника

53. «*Decoctum strobilorum Lupuli*» перекладається:
а) відвар шишок сосни
б) відвар шишок ялини
в) відвар шишок хмелю
54. «*Infusum florum Helichrysi arenarii*» перекладається:
а) настій квіток цмину пісового
б) настій квіток наперстянки пурпурової
в) настій квіток полину цитварного
55. «*Насіння соняшника*» перекладається:
а) semina Hyoscyami
б) semina Helianthi
в) semina Gossypii
56. «*Голівки маку снотворного*» перекладається:
а) capita Vaccinii myrtilli
б) capita Tanaceti vulgaris
в) capita Papaveris somniferi
57. «*Відвар плодів вільхи*» перекладається:
а) decoctum fructuum Alni
б) decoctum fructuum Anethi
в) decoctum fructuum Ononidis
58. «*Рідкий екстракт деревію*» перекладається:
а) extractum Centaurii fluidum
б) extractum Bergeniae fluidum
в) extractum Millefolii fluidum
59. «*Перцевий пластир*» перекладається:
а) emplastrum Capsici
б) emplastrum Papaveris
в) emplastrum Piperis
60. «*Клубні картоплі*» перекладається:
а) tubera Gentianae luteae
б) tubera Scilli maritimae
в) tubera Solani tuberosi
61. «*Насіння жовтушника сірого*» перекладається:
а) semina Lini usitatissimi
б) semina Ricini communis
в) semina Erysimi canescentis

62. «*Кореневище марени красильної*» перекладається:

- a) rhizoma Potentillae erectae
- б) rhizoma Rubiae tinctorum
- в) rhizoma Polemonii coerulei

63. «*Голівки часнику городнього*» перекладається:

- a) bulbi Allii cepae
- б) bulbi Allii sativi
- в) bulbi Scillae maritimae

64. «*Трава спориша звичайного*» перекладається:

- a) herba Polygoni hydropiperis
- б) herba Polygoni bistortae
- в) herba Polygoni avicularis

65. «*Кореневище перстачу*» перекладається:

- a) rhizoma Tormentillae
- б) rhizoma Sanguisorbae
- в) rhizoma Inulae

66. «*Листя ниркового чаю*» перекладається:

- a) folia Oleandri
- б) folia Orthosiphonis
- в) folia Farfarae

67. «*Трава материнки*» перекладається:

- a) herba Hyoscyami
- б) herba Stramonii
- в) herba Origani

68. «*Насіння гарбуза*» перекладається:

- a) semina Schizandrae
- б) semina Cucurbitae
- в) semina Thermopsidis

Ступені порівняння прикметників

1. **Форми вищого ступеню прикметників утворюються за допомогою суфіксів:**

- a) -ace-; -ic-
- б) -ior; -ius
- в) -at-; -os-

2. Форми найвищого ступеню прикметників утворюються за допомогою суфіксів:

- а) -issim-; -rim-; -lim-
- б) -or; -al-
- в) -bil-; -os-

3. Прикметники у вищому ступені відмінюються за:

- а) мішаним типом III відміни
- б) голосним типом III відміни
- в) приголосним типом III відміни

4. Прикметники у найвищому ступені відмінюються за:

- а) голосним типом III відміни
- б) першою відміною
- в) першою і другою відміною

5. Значте форму *Nom. sing. m, f* вищого ступеня порівняння прикметника «*solubilis, e*»:

- а) solubilis
- б) solubilius
- в) solubilior

6. Значте форму *Nom. sing. m, f* вищого ступеня порівняння прикметника «*luteus, a, um*»:

- а) magis luteus, a, um
- б) luteior
- в) luteius

7. Значте форму *Nom. sing. m, f* вищого ступеня порівняння прикметника «*recens, ntis*»:

- а) recentius
- б) recentior
- в) magis recens

8. Значте форму *Nom. sing. m, f* вищого ступеня порівняння прикметника «*niger, gra, grum*»:

- а) nigrior
- б) nigerrimus
- в) nigrius

9. Значте форму *Nom. sing. m, f* вищого ступеня порівняння прикметника «*parvus, a, um*»:

- а) magis parvus, a, um
- б) minor
- в) minus

10. Зазначте форму *Nom. sing. m, f* вищого ступеня порівняння прикметника «*magnus, a, um*»:

- a) majus
- б) major
- в) magis magnus, a, um

11. Зазначте форму *Nom. sing. n* вищого ступеня порівняння прикметника «*mollis, e*»:

- a) molle
- б) mollius
- в) mollior

12. Зазначте форму *Nom. sing. n* вищого ступеня порівняння прикметника «*bonus, a, um*»:

- a) melius
- б) melior
- в) bonum

13. Зазначте форми вищого ступеня порівняння прикметника «*поганий*» (дві правильні відповіді):

- a) pejor
- б) malum
- в) pejus
- г) pessimus

14. Зазначте ряд, в якому наведені лише прикметники, що утворюють найвищий ступінь порівняння за допомогою суфікса *-issim-*:

- a) purus, a, um; spissus, a, um; recens, ntis
- б) magnus, a, um; luteus, a, um; coeruleus, a, um
- в) similis, e; facilis, e; dissimilis, e
- г) multus, a, um; parvus, a, um; malus, a, um
- д) ruber, bra, brum; niger, gra, grum; acer, acris, acre

15. Зазначте ряд, в якому наведені лише прикметники, що утворюють найвищий ступінь порівняння за допомогою суфікса *-rim-*:

- a) similis, e; facilis, e; dissimilis, e
- б) cinereus, a, um; luteus, a, um; coeruleus, a, um
- в) ruber, bra, brum; niger, gra, grum; acer, acris, acre
- г) viridis, e; albus, a, um; sterilis, e
- д) multus, a, um; parvus, a, um; malus, a, um

16. Зазначте ряд, в якому наведені лише прикметники, що утворюють найвищий ступінь порівняння за допомогою суфікса *-lim-*:

- a) magnus, a, um; multus, a, um; bonus, a, um
- б) pinguis, e; albus, a, um; simplex, icis

- в) *ruber, bra, brum; niger, gra, grum; acer, acris, acre*
- г) *similis, e; facilis, e; dissimilis, e*
- д) *cinereus, a, um; luteus, a, um; varius, a, um*

17. Зазначте ряд, в якому наведені лише прикметники, що утворюють найвищий ступінь порівняння від різних основ:

- а) *similis, e; facilis, e; dissimilis, e*
- б) *rectificatus, a, um; dilutus, a, um; solubilis, e*
- в) *varius, a, um; luteus, a, um; coeruleus, a, um*
- г) *magnus, a, um; parvus, a, um; bonus, a, um*
- д) *ruber, bra, brum; niger, gra, grum; acer, acris, acre*

18. Зазначте правильну форму найвищого ступеня порівняння прикметника «*magnus, a, um*»:

- а) *maximus, a, um*
- б) *maxime magnus, a, um*
- в) *magnissimus, a, um*

19. Зазначте правильну форму найвищого ступеня порівняння прикметника «*parvus, a, um*»:

- а) *parvissimus, a, um*
- б) *maxime parvus, a, um*
- в) *minimus, a, um*

20. Зазначте форму найвищого ступеня порівняння прикметника «*чистий*»:

- а) *purissimus, a, um*
- б) *purior, purius*
- в) *purus, a, um*

21. Зазначте форму найвищого ступеня порівняння прикметника «*дрібний*»:

- а) *subtilis, e*
- б) *subtilior, ius*
- в) *subtilissimus, a, um*

22. Зазначте форму найвищого ступеня порівняння прикметника «*крупний*»:

- а) *grossior, ius*
- б) *grossus, a, um*
- в) *grossissimus, a, um*

23. Зазначте форму найвищого ступеня порівняння прикметника «*м'який*»:

- а) *mollis, e*
- б) *mollior, ius*
- в) *mollissimus, a, um*

24. Зазначте форму найвищого ступеня порівняння прикметника «хороший»:

- a) bonus, a, um
- б) melior, melius
- в) optimus, a, um

25. «Lьon звичайний» перекладається:

- a) *Linum usitatissimum*
- б) *Linum vulgare*
- в) *Linum usitatum*

26. «Fructus Ammi majoris» перекладається:

- a) плоди аммі великої
- б) плоди аммі більшої
- в) плоди аммі найбільшої

27. «Folia Vincae minoris» перекладається:

- a) листя барвінку малого
- б) листя барвінку меншого
- в) листя барвінку найменшого

28. «Дрібний порошок» перекладається:

- a) *pulvis subtilis*
- б) *pulvis subtilior*
- в) *pulvis modice subtilis*

29. «Порошок середньодрібний» перекладається:

- a) *pulvis subtilior*
- б) *pulvis modice subtilis*
- в) *pulvis subtilissimus*

30. «Дуже дрібний порошок» перекладається:

- a) *pulvis longe subtilissimus*
- б) *pulvis modice subtilis*
- в) *pulvis subtilissimus*

31. «Найдрібніший порошок» перекладається:

- a) *pulvis subtilissimus*
- б) *pulvis longe subtilissimus*
- в) *pulvis subtilior*

32. «Pulvis grossus» перекладається:

- a) крупний порошок
- б) середньокрупний порошок
- в) дуже крупний порошок

33. «*Pulvis grossissimus*» перекладається:
а) найкрупніший порошок
б) дуже крупний порошок
в) середньокрупний порошок
34. «*Pulvis modice grossus*» перекладається:
а) дуже крупний порошок
б) найкрупніший порошок
в) середньокрупний порошок
35. «*Pulvis longe grossissimus*» перекладається:
а) середньокрупний порошок
б) надзвичайно крупний порошок
в) дуже крупний порошок
36. «*Pulveres grossi, subtiles, subtilissimi*» перекладається:
а) порошки дрібні, середньодрібні, найдрібніші
б) порошки крупні, дрібні, дуже дрібні
в) порошки крупні, середньодрібні, найдрібніші
37. «*Vaselinum optimum*» перекладається:
а) вазелін найкращий
б) вазелін кращий
в) вазелін хороший

Номенклатура форм ліків

1. «*Formae remediorum pro infantibus*» перекладається:
а) форма ліків для інфузій
б) форми ліків для дітей
в) форми ліків для дорослих
2. «*Pulveres simplices*» перекладається:
а) прості порошки
б) подібні порошки
в) порошки сімпліція
3. «*Olea vegetabilia*» перекладається:
а) жирні олії
б) вегетативні олії
в) рослинні олії
4. «*Oculoguttae*» перекладається:
а) густі краплі
б) вушні краплі
в) очні краплі

5. «*Injectabletae*» це:

- а) таблетки для ін'єкцій
- б) таблетки для одержання ін'єкційних розчинів
- в) таблетки для безболісних ін'єкцій

6. «*Perlae gelatinosae*» це:

- а) желатинові гранули
- б) желатинові капсули
- в) перли желатинові

7. «*Tubatinae*» це:

- а) капсули у вигляді маленьких пляшок
- б) невеликі туби
- в) таблетки у вигляді тюбиків

8. «*Species fumales*» перекладається:

- а) збір для промивання
- б) чай для поліпшення обміну речовин
- в) збір для куріння

9. «*Aspersio puerilis*» перекладається:

- а) дитяча присипка
- б) присипка порошкова
- в) присипка від опіків

10. «*Uretoria*» це:

- а) маточні спринцювання
- б) палички, що вводяться в порожнину матки
- в) контрацептивні палички

11. «*Nasoguttae*» перекладається:

- а) мазь для носа
- б) промивання для носа
- в) носові краплі

12. «*Suppositoria rectalia*» це:

- а) свічки, які вводяться в пряму кишку
- б) свічки, що вводяться у піхву
- в) свічки, що вводяться у носовий прохід

13. «*Pulveres divisi*» перекладається:

- а) порошки сильні за дією
- б) порошки, поділені на дози
- в) порошки для полоскань

14. «Pelettae» це:

- а) капсули, призначені для вшивання під шкіру хірургічним шляхом
- б) невеличкі пілюлі
- в) лікувальні пластири

15. «Per gargarisma» перекладається:

- а) для полоскання
- б) шляхом полоскання
- в) після полоскання

16. «Tabulettae friabiles» це:

- а) таблетки, отримані шляхом пресування
- б) таблетки проти лихоманки
- в) таблетки, отримані методом формування

17. «Suppositoria vaginalia» це:

- а) свічки, що вводяться у матку
- б) свічки, що вводяться у пряму кишку
- в) свічки, що вводяться у піхву

18. «Otoguttae» перекладається:

- а) краплі для вуха
- б) краплі для носа
- в) очні краплі

19. «Pulveres indivisi» перекладається:

- а) порошки слабкі за дією
- б) порошки розділені
- в) порошки нерозділені

20. «Implantabulettae» це:

- а) таблетки на основі рослинної сировини
- б) таблетки, виготовлені асептично для імплантації
- в) таблетки для поліпшення дії імплантантів

21. «Oriblettae» це:

- а) таблетки, шр застосовуються перорально
- б) таблетки, що застосовуються сублінгвально
- в) таблетки, що застосовуються для лікування захворювань шлунку

22. «Resoriblettae» це:

- а) таблетки, що застосовуються перорально
- б) таблетки, що застосовуються сублінгвально
- в) швидкорозчинні таблетки

23. Зазначте правильний переклад виразу «*шляхом присипки*»:
- a) via aspersionis
 - б) per aspersionem
 - в) usu aspersione
24. Зазначте правильний переклад виразу «*шляхом вдування*»:
- a) per insufflationem
 - б) in sufflatione
 - в) intra insufflationes
25. Зазначте переклад терміна «*шприц-тюбик*»:
- a) shpritz-tuba
 - б) shpritz-tubulus
 - в) spritz-tubula
26. Зазначте переклад виразу «*у ректальних піпетках*»:
- a) in rectiolibus
 - б) in rectiolis
 - в) in rect-tubis
27. Зазначте переклад виразу «*емульсії насінневі (справжні)*» (дві правильні відповіді):
- a) emulsa seminalia
 - б) emulsa seminis
 - в) emulsa seminum
28. Зазначте переклад терміна «*гірчичник*» (дві правильні відповіді):
- a) charta Brassicae
 - б) charta Sinapis
 - в) charta sinapismata
29. Зазначте переклад терміна «*лосьйони*»:
- a) liturae
 - б) collutoria
 - в) lotiones
30. Зазначте переклад терміна «*рідини для промивання рота*»:
- a) liturae
 - б) collutoria
 - в) perlotiones
31. Зазначте переклад терміна «*змазування*»:
- a) liturae
 - б) perlotiones
 - в) enemata

32. Зазначте переклад терміна «спринцювання»:
- a) clysmata
 - б) collutoria
 - в) perlotiones
33. Зазначте правильний переклад терміна «тверді форми ліків»:
- a) formae remediorum solidae
 - б) formae medicamentorum durae
 - в) forma medicinalis dura
34. Зазначте правильний переклад виразу «складні порошки»:
- a) pulveres divisi
 - б) pulveres simplices
 - в) pulveres compositi
35. Зазначте правильний переклад виразу «у крохмальних капсулах»:
- a) in capsulis amulaceae
 - б) in capsulis amylaceis
 - в) de capsulis amylaceis
36. Зазначте правильний переклад виразу «водні розчини»:
- a) solutiones aquosae
 - б) solutionis hydricis
 - в) hydrosoli
37. Зазначте правильний переклад виразу «порошки на один прийом»:
- a) uno usu pulveres
 - б) pulvis per se
 - в) pulveres pro dosi
38. Зазначте правильний переклад виразу «у паперових мішечках»:
- a) in sacculis chartaceis
 - б) in sacculo chartaceo
 - в) in sacculum chartaceum
39. Зазначте правильний переклад виразу «м'які капсули»:
- a) capsullae solidae
 - б) capsullae mites
 - в) capsulae molles
40. Зазначте переклад терміна «розтирання» (*Nom. plur.*):
- a) lotiones
 - б) frictiones
 - в) insufflationes

41. Зазначте правильний переклад виразу «порошки для зовнішнього застосування» (дві правильні відповіді):

- a) pulveres ad usum externum
- б) pulveres in uso externo
- в) pulveris ad usu supracutaneum
- г) pulveres pro usu externo

42. Зазначте правильний переклад терміна «розчини гліцеринові»:

- a) solutiones glycerinatae
- б) solutiones gluconatae
- в) solutiones glykaerinatae

43. Зазначте правильний переклад виразу «тверді капсули, закриті кришечкою»:

- a) capsulae solidae operculatae
- б) capsula operculata dura
- в) capsulae durae operculatae

44. Зазначте правильний переклад виразу «медичні олії»:

- a) olei medicinalis
- б) olea medicata
- в) olea medici

45. Зазначте правильний переклад виразу «пресовані таблетки»:

- a) tabulettae pressurae
- б) tabulettae bonpressae
- в) tabulettae compressae

Медична термінологія

1. Зазначте терміноелемент зі значенням «залоза»:

- a) -aden-
- б) -arthr-
- в) -cephal-
- г) -cholecyst-
- д) -colp-

2. Зазначте терміноелемент зі значенням «м'яз»:

- a) -mast-
- б) -mening-
- в) -my(o)-
- г) -neph-
- д) -cyst-

3. Зазначте терміноелемент зі значенням «жовчний міхур»:

- а) -cephal-
- б) -cyst-
- в) -arthr-
- г) -aden-
- д) -cholecyst-

4. Зазначте значення терміноелемента «-angi-»:

- а) суглоб
- б) судина
- в) сльоза
- г) клітина
- д) язик

5. Зазначте значення терміноелемента «-nephr-»:

- а) нирка
- б) м'яз
- в) грудна залоза
- г) мозкова оболонка
- д) нерв

6. Зазначте значення терміноелемента «-onc-»:

- а) око
- б) гортань
- в) вена
- г) злокісна пухлина
- д) грудна клітка

7. Зазначте грецький корінь-дублет латинського іменника «cellula, ae f»:

- а) -aden-
- б) -cyt-
- в) -phyt-
- г) -ur-
- д) -bi(o)-

8. Зазначте грецький корінь-дублет латинського іменника «glandula, ae f»:

- а) -cyt-
- б) -ur-
- в) -carcin-
- г) -aden-
- д) -gastr-

9. Зазначте грецький корінь-дублет латинського іменника «*vagina, ae f*»:

- а) -hist-
- б) -neur-
- в) -my(o)-
- г) -path-
- д) -colp-

10. Зазначте грецький корінь-дублет латинського іменника «*vena, ae f*»:

- а) -phleb-
- б) -colp-
- в) -gastr-
- г) -proct-
- д) -cephal-

11. Зазначте грецький корінь-дублет латинського іменника «*morbus, i m*»:

- а) -aden-
- б) -ur-
- в) -carcin-
- г) -path-
- д) -pharmac-

12. Зазначте грецький корінь-дублет латинського іменника «*ventriculus, i m*»:

- а) -gastr-
- б) -my(o)
- в) -hydr-
- г) -card-
- д) -cephal-

13. Зазначте грецький корінь-дублет латинського іменника «*rectum, i n*»:

- а) -alg-
- б) -gastr-
- в) -angi-
- г) -colp-
- д) -proct-

14. Зазначте грецький корінь-дублет латинського іменника «*dolor, oris m*»:

- а) -pod-
- б) -card-

- в) -ot-
- г) -hydr-
- д) -alg-

15. Зазначте грецький корінь-дублет латинського іменника «*cor, cordis, n*»:

- а) -card-
- б) -oste-
- в) -haem(at)-
- г) -ur-
- д) -aden-

16. Зазначте грецький корінь-дублет латинського іменника «*auris, is f*»:

- а) -oste-
- б) -cyst-
- в) -card-
- г) -ot-
- д) -angi-

17. Зазначте грецький дублет латинського іменника «*curatio, ōnis f*»:

- а) -ot-
- б) -oste-
- в) -angi-
- г) -aden-
- д) -therapia

18. Зазначте грецький корінь-дублет латинського іменника «*sanguis, inis m*»:

- а) -odont-
- б) -my(o)
- в) haem(at)-
- г) -ot-
- д) -hydr-

19. Зазначте грецький корінь-дублет латинського прикметника «*ablus, a, um*»:

- а) poly-
- б) -macr-, -mega-
- в) -leuc-, -leuk-
- г) -erythr-
- д) -glyc-

20. Зазначте грецький корінь-дублет латинського прикметника «*ruber, bra, brum*»:

- а) -erythr-
- б) -pan-
- в) -micr-
- г) - macr-, -mega-
- д) -scler-

21. Зазначте грецький корінь-дублет латинського прикметника «*dulcis, e*»:

- а) -leuc-, -leuk-
- б) -glyc-
- в) -scler-
- г) -micr-
- д) - macr-, -mega-

22. Зазначте ряд термінів, що містять префікс зі значенням «заперечення, відсутність»:

- а) atrophia, asphigmia, anaemia, analgesia
- б) haematuria, oliguria, polyuria, uraemia
- в) dyskinesia, dystrophia, dysgeusia, dysbacteriosis
- г) hypertonia, hypergeusia, hyperaesthesia, hypertrophia
- д) hypotonia, hypoxia, hypotrophia, hypoaesthesia

23. Зазначте ряд термінів, що містять терміноелемент зі значенням «*кров*»:

- а) cystotomia, cystostomia, cystoscopy, cystitis
- б) myomalacia, myalgia, myelitis, myorrhexis
- в) hypoxaemia, haemorrhagia, uraemia, toxaemia
- г) macrocytus, leukocytus, cytologia
- д) pneumocardia, cardiomyopathia, bradycardia, cardiologia

24. Зазначте ряд термінів, що містять терміноелемент зі значенням «*серце*»:

- а) pharmacotherapia, pharmacomania, pharmacophobia, pharmacologia
- б) atrophia, atonia, anuria, anaemia
- в) dystrophia, atrophia, hypertrophia, hypotrophia,
- г) bradycardia, cardiomyopathia, tachycardia, cardiogramma
- д) cystitis, leukocytus, cytologia, macrocytus

25. Зазначте ряд термінів, що містять терміноелемент зі значенням «*м'яз*»:

- а) cardiomyopathia, myoma, myorrhexis, , myoscleosis
- б) myelitis, polymyelopathia, myeloblastus

- в) macrocytus, macrodactylia, megaloglossia
- г) leukaemia, leukocytus, leucopathia, leukocytolysis
- д) polyarthritis, polyuria, polymyelopathia

26. Зазначте ряд термінів, що містять терміноелемент зі значенням «порушення, розлад»:

- а) cardiogramma, cardioplegia, cardiorrhesis
- б) cephalohaematoma, cephalomyositis, cephalgia
- в) dysgeusia, dysopsia, dysosmosis, dystonia
- г) arthropathia, arthrosis, arthralgia
- д) gastritis, gastrolithus, gastrectomia

27. Зазначте значення префікса, спільного для термінів «hypoder-mia, hypotrophia, hypoleucocytosis, hypoglykaemia»:

- а) заперечення, відсутність
- б) порушення, розлад
- в) поєднання
- г) розкладання
- д) нижче, під, менше норми

28. Зазначте значення терміноелемента, спільного для термінів «arthralgia, polyarthritis, arthropathia»:

- а) судина
- б) суглоб
- в) багато
- г) біль
- д) запалення

29. Зазначте значення терміноелемента, спільного для термінів «angiospasmus, angiographia, angiologia, angiocarditis»:

- а) серце
- б) опис
- в) наука
- г) спазм, судоми
- д) судина

30. Зазначте значення терміноелемента, спільного для термінів «dermatosclerosis, cardiosclerosis, osteosclerosis»:

- а) кістка
- б) патологічне затвердіння та ущільнення тканини або органу
- в) хвороба
- г) шкіра
- д) серце

31. Зазначте значення суфікса, спільного для термінів «*туома, osteoma, dermatoma, haematoma*»:

- а) м'яз
- б) кістка
- в) шкіра
- г) пухлина
- д) запалення

32. Зазначте значення терміноелемента, спільного для термінів «*cystoscopy, cystalgia, cystitis*»:

- а) огляд
- б) жовч
- в) хвороба, хворобливий стан
- г) запалення
- д) сечовий міхур

33. Зазначте значення терміноелемента, спільного для термінів «*colpotomia, colpohysteropexia, colposcopy*»:

- а) піхва
- б) патологічне затвердіння та ущільнення тканини або органу
- в) хвороба
- г) шкіра
- д) серце

34. Зазначте значення терміноелемента, спільного для термінів «*nephrolithiasis, pyelolithotomia, cholelithiasis, cystolithus*»:

- а) нирка
- б) жовч
- в) сечовий міхур
- г) розсікання, розтин
- д) камінь

35. Зазначте значення терміноелемента, спільного для термінів «*gastrectasia, gastrolithus, gastrostenosis, gastralgia*»:

- а) шлунок
- б) грудна клітка
- в) сечовий міхур
- г) головний мозок
- д) жовчний міхур

36. Зазначте значення терміноелемента, спільного для термінів «*oncographia, oncogenesis, oncolyticus*»:

- а) опис
- б) походження, розвиток

- в) розкладання, розчинення
- г) злоякісна пухлина
- д) параліч

37. Зазначте значення терміноелемента, спільного для термінів «osteochondrosis, osteoma, osteomyelalgia, osteosclerosis»:

- а) біль
- б) кістка
- в) затвердіння, ущільнення
- г) пухлина
- д) спинний мозок

38. Зазначте значення терміноелемента, спільного для термінів «odontalgia, orthodontia, odontoma, odontolithus»:

- а) біль
- б) пухлина
- в) прямиий, правильний
- г) камінь
- д) зуб

39. Зазначте кінцевий терміноелемент зі значенням «біль (без органічних змін)»:

- а) -aemia
- б) -logia
- в) -pathia
- г) -algia
- д) -scoria

40. Зазначте кінцевий терміноелемент зі значенням «видалення, вирізання»:

- а) -plegia
- б) -rrhagia
- в) -ectomy
- г) -tomy
- д) -rrhaphia

41. Зазначте кінцевий терміноелемент зі значенням «хвороба, хворобливий стан»:

- а) -pathia
- б) -necrosis
- в) -philia
- г) -phobia
- д) -spasmus

42. Зазначте кінцевий терміноелемент зі значенням «параліч»:

- а) -sclerosis
- б) -pathia
- в) -necrosis
- г) -plegia
- д) -stenosis

43. Зазначте кінцевий терміноелемент зі значенням «кровотеча»:

- а) -rrhaphia
- б) -rrhoea
- в) -rrhagia
- г) -tomia
- д) -trophia

44. Зазначте кінцевий терміноелемент зі значенням «накладання шва»:

- а) -rrhagia
- б) -rrhoea
- в) -sthenia
- г) -scopia
- д) -rrhaphia

45. Зазначте кінцевий терміноелемент зі значенням «витікання»:

- а) -rrhoea
- б) -ectomia
- в) -logia
- г) -lysis
- д) -rrhaphia

46. Зазначте кінцевий терміноелемент зі значенням «розрив»:

- а) -rrhaphia
- б) -rrhoea
- в) -rrhagia
- г) -rrhexis
- д) -ectomia

47. Зазначте кінцевий терміноелемент зі значенням «патологічне затвердіння та ущільнення тканини або органу»:

- а) -stenosis
- б) -spasmus
- в) -sclerosis
- г) -scopia
- д) -algia

48. Зазначте кінцевий терміоелемент зі значенням «звуження»:

- а) -pepsia
- б) -necrosis
- в) -stenosis
- г) -trophia
- д) -plegia

49. Зазначте кінцевий терміоелемент зі значенням «розсікання, оперативний розтин»:

- а) -ectomia
- б) -tomia
- в) -tonia
- г) -rrhagia
- д) -rrhoea

50. Зазначте кінцевий суфікс зі значенням «запалення»:

- а) -ismus
- б) -iasis
- в) -oma
- г) -itis
- д) -osis

51. Установіть відповідність між кінцевими терміоелементами та їх значеннями:

а) -rrhagia	1) параліч, удар
б) -sclerosis	2) паталогічне затвердіння тканини або органа
в) -trophia	3) накладання шва
г) -graphia	4) живлення
д) -rrhaphia	5) дослідження за допомогою рентгенівського знімка або реєстрації сигналів
е) -ectomia	6) сила
ж) -genesis	7) кровотеча
з) -plegia	8) виникнення, походження
к) -stenia	9) вирізання, видалення

52. Установіть відповідність між префіксами та їх значеннями:

а) peri-	1) через, переміщення у просторі
б) re-	2) до, при, наближення
в) trans-	3) половина
г) syn-, sym-	4) порушення, розлад функції
д) ad-	5) знищення, відокремлення; рух зверху вниз
е) hemi-, semi-	6) навколо, біля
ж) dys-	7) без, не, заперечення; в, на; рух до середини
з) des-	8) повторна дія, рух назад
к) in-	9) з, з'єднання

КЛЮЧІ ДО ТЕСТІВ

Алфавіт. Правила читання букв та буквосполучень

1.	Г	10.	а, Г
2.	Д	11.	б
3.	В	12.	б, В
4.	б	13.	а, Г, Д
5.	в	14.	а, В, Д
6.	Г	15.	в
7.	В	16.	б, Г, е, Ж
8.	в	17.	б, Г, Д
9.	б, В	18.	б
		19.	а, д, з, к

Наголос. Поняття про довготу та короткість голосних

1.	б, в	7.	а, б
2.	Г	8.	б, Г, д, е
3.	б	9.	в
4.	б	10.	В, Г, Д
5.	в	11.	а, в
6.	а, б, Г, д	12.	б, в, д

Дієслово

1.	в	17.	б
2.	а	18.	в
3.	а	19.	д
4.	б	20.	Г
5.	б	21.	Г
6.	Г	22.	Д
7.	в	23.	Г
8.	Г	24.	в
9.	в	25.	а
10.	б	26.	б
11.	а	27.	в
12.	Г	28.	в
13.	Г	29.	б
14.	в	30.	в
15.	Г	31.	в
16.	б	32.	б

**Іменник. Словникова форма.
Визначення основи та відміни іменника**

1.	а	12.	в
2.	а	13.	б
3.	б	14.	в
4.	д	15.	а
5.	в	16.	б
6.	в	17.	б
7.	в	18.	в
8.	а	19.	д
9.	г	20.	д
10.	б	21.	в
11.	а	22.	д
		23.	а, в

I відміна іменників. Неузгоджене означення. Прийменники

1.	д	13.	в	25.	в
2.	д	14.	в	26.	в
3.	г	15.	а	27.	е
4.	г	16.	б	28.	г
5.	в	17.	б	29.	е
6.	б	18.	в	30.	в
7.	в	19.	б	31.	е
8.	а	20.	а	32.	г
9.	в	21.	б	33.	в
10.	б	22.	б	34.	в
11.	в	23.	д	35.	а
12.	б	24.	г	36.	а

II відміна іменників

1.	в, д	11.	в	21.	в
2.	б, г	12.	б	22.	б
3.	б	13.	г	23.	г
4.	в	14.	б	24.	д
5.	а	15.	в	25.	в
6.	в	16.	б	26.	д
7.	в	17.	в	27.	в
8.	д	18.	б	28.	г
9.	в	19.	в	29.	г
10.	в	20.	б		

Терміноелементи у назвах лікарських препаратів

1.	Г	22.	а	44.	в
2.	Д	23.	в	45.	д
3.	Д	24.	а	46.	д
4.	б	25.	в	47.	а
5.	в	26.	д	48.	Г
6.	б	27.	б	49.	в
7.	д	28.	д	50.	Г
8.	д	29.	Г	51.	в
9.	д	30.	Г	52.	д
10.	д	31.	а	53.	Г
11.	Г	32.	Г	54.	в
12.	д	33.	д	55.	д
13.	а	34.	Г	56.	Г
14.	д	35.	б	57.	Г
15.	б	36.	ж	58.	д
16.	д	37.	е	59.	а
17.	б	38.	в	60.	б
18.	д	39.	в	61.	а
19.	в	40.	д	62.	д
20.	а	41.	Г	63.	в
21.	Г	42.	Г	64.	а) — 6; б) — 9; в) — 1;
Г) — 7; д) — 2; е) — 3;
ж) — 8; з) — 5; к) — 4
		43.	б		

Прикметники I—II відмін.

Дієприкметники минулого часу пасивного стану

1.	Г	12.	в
2.	а	13.	в
3.	в	14.	а
4.	а	15.	в
5.	б	16.	а
6.	в	17.	б, Г
7.	в	18.	в
8.	а	19.	б
9.	в	20.	Г
10.	Г	21.	б
11.	б	22.	в

III відміна іменників

1.	б	30.	б	59.	б
2.	в	31.	б	60.	а
3.	а	32.	в	61.	в
4.	б	33.	б	62.	б
5.	б	34.	а	63.	в
6.	б	35.	б	64.	в
7.	в	36.	д	65.	в
8.	в	37.	в	66.	б
9.	б	38.	в	67.	в
10.	б	39.	б	68.	в
11.	б	40.	а	69.	в
12.	а	41.	в	70.	в
13.	в	42.	в	71.	б
14.	б	43.	в	72.	г
15.	а	44.	в	73.	в
16.	в	45.	а	74.	б
17.	в	46.	в	75.	б
18.	а	47.	в	76.	в
19.	б	48.	г	77.	а
20.	б	49.	а	78.	в
21.	в	50.	б	79.	б
22.	а	51.	г	80.	б
23.	в	52.	в	81.	в
24.	в	53.	б	82.	а
25.	в	54.	г	83.	а
26.	б	55.	в	84.	в
27.	в	56.	б	85.	в
28.	в	57.	а, в	86.	в
29.	в	58.	в	87.	в

Прикметники III відміни

1.	в	11.	в	21.	б
2.	в	12.	а	22.	в
3.	а	13.	в	23.	б
4.	а	14.	в	24.	в
5.	б	15.	а	25.	а
6.	б	16.	а, в	26.	б
7.	в	17.	б	27.	а
8.	а	18.	в	28.	в
9.	в	19.	в	29.	а
10.	в	20.	б	30.	в
				31.	б

Дієприкметники теперішнього часу дійсного стану

1.	в	11.	г	21.	в
2.	в	12.	в	22.	б
3.	а	13.	г	23.	в
4.	б	14.	б	24.	б
5.	в	15.	г	25.	а
6.	б	16.	в	26.	б
7.	а	17.	в	27.	в
8.	а	18.	б, в	28.	а
9.	б	19.	б	29..	а
10.	г	20.	а	30.	в

Хімічна номенклатура

1.	б	14.	б	27.	б
2.	в	15.	в	28.	в
3.	в	16.	в	29.	а, в
4.	б	17.	б	30.	б, г
5.	г	18.	в	31.	б, г
6.	б	19.	в	32.	а
7.	б	20.	б	33.	г
8.	в	21.	в	34.	в
9.	б	22.	в	35.	б
10.	б	23.	в, г	36.	в
11.	в	24.	а, б	37.	в
12.	а	25.	б, а	38.	в
13.	б	26.	в	39.	г

Іменники IV та V відмін

1.	в	13.	б
2.	б	14.	а
3.	б	15.	в
4.	в	16.	б
5.	а	17.	в
6.	б	18.	б
7.	в	19.	в
8.	б	20.	в
9.	б	21.	в
10.	в	22.	а
11.	в	23.	в
12.	а		

Ботанічна номенклатура

1.	а	24.	б	47.	в
2.	д	25.	б	48.	б
3.	г	26.	б	49.	в
4.	д	27.	в	50.	в
5.	б	28.	а	51.	б
6.	в	29.	а, в	52.	в
7.	а	30.	а	53.	в
8.	г	31.	а, в	54.	а
9.	б	32.	б	55.	б
10.	в	33.	а	56.	в
11.	б	34.	в	57.	а
12.	в	35.	в	58.	в
13.	г	36.	б	59.	а
14.	б	37.	в	60.	в
15.	в	38.	б	61.	в
16.	б	39.	в	62.	б
17.	а	40.	б	63.	б
18.	г	41.	в	64.	в
19.	б	42.	в	65.	а
20.	в	43.	в	66.	б
21.	в	44.	а	67.	в
22.	а, в	45.	б	68.	б
23.	а	46.	в		

Ступені порівняння прикметників

1.	б	14.	а	26.	а
2.	а	15.	в	27.	а
3.	в	16.	г	28.	а
4.	в	17.	г	29.	б
5.	в	18.	а	30.	в
6.	б	19.	в	31.	б
7.	б	20.	а	32.	а
8.	а	21.	в	33.	б
9.	б	22.	в	34.	в
10.	б	23.	в	35.	б
11.	б	24.	в	36.	б
12.	а	25.	а	37.	а
13.	а, в				

Номенклатура форм ліків

1.	б	16.	в	31.	а
2.	а	17.	в	32.	в
3.	в	18.	а	33.	б
4.	в	19.	в	34.	в
5.	б	20.	б	35.	б
6.	в	21.	а	36.	а
7.	а	22.	б	37.	в
8.	в	23.	б	38.	а
9.	а	24.	а	39.	в
10.	б	25.	в	40.	б
11.	в	26.	б	41.	а, г
12.	а	27.	а, в	42.	а
13.	б	28.	б, в	43.	в
14.	а	29.	в	44.	б
15.	б	30.	б	45.	в

Медична термінологія

1.	а	20.	а	39.	г
2.	в	21.	б	40.	в
3.	д	22.	а	41.	а
4.	б	23.	в	42.	г
5.	а	24.	г	43.	в
6.	г	25.	б	44.	д
7.	б	26.	в	45.	а
8.	г	27.	д	46.	г
9.	д	28.	б	47.	в
10.	а	29.	д	48.	в
11.	г	30.	б	49.	б
12.	а	31.	г	50.	г
13.	д	32.	д	51.	а) — 7; б) — 2; в) — 4; г) — 5; д) — 3; е) — 9; ж) — 8; з) — 1; к) — 6
14.	д	33.	а	52.	а) — 6; б) — 8; в) — 1; г) — 9; д) — 2; е) — 3; ж) — 4; з) — 5; к) — 7
15.	а	34.	д		
16.	г	35.	а		
17.	д	36.	г		
18.	в	37.	б		
19.	в	38.	д		

ОРІЄНТОВАНІ ЗРАЗКИ ЗАЛІКОВОЇ МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Варіант 1

I. Перекладіть латинською мовою:

1. Гідроксидіону-натрію сукцинат — снодійний та наркотичний засіб.
2. Сухий екстракт марени красильної.
3. Суспензія бензилбензоату від корости.
4. Разова доза промедолу або трімеперидину гідроксиду в шприц-тюбику.
5. Висушені квітки волошки синьої.
6. Вища добова доза олеандоміцину фосфату для дітей.
7. Олійний розчин фолікуліну для підшкірних ін'єкцій.
8. Грудний збір з корінням алтеї, солодки та підбілу.
9. Живильні, відлякувальні та стимулювальні лікарські засоби.
10. Таблетки нікотинової кислоти з календулою.

II. Напишіть латиною назви препаратів, підкресліть терміноелементи, вкажіть їх значення:

Ацефен, тиреоїдин, ампіцилін, фенолфталеїн, пенталгін, спазмолітин, кардіовален, нон-овлон, мієлобромол.

III. Перекладіть рецепт латиною, запишіть у повній формі та зі скороченнями:

Візьми: Анальгін 1,0
Калію броміду
Натрію броміду по 20,0
Настоянки собачої кропиви
Настоянки конвалії по 5,0
Очищеної води до 150,0
Змішай. Видай.
Познач:

IV. Напишіть рецепт без скорочень, перекладіть українською мовою:

Rp.: Sulfur. praecip.
Picis liquid. Betulae āā 1,0
Zinci oxydi
Amyl. Triticici āā 2,5
Vaselini 2,0
M., f. ung.
D. S.

V. Перекладіть речення українською мовою:

Tabulettae «Allocholum» obductae sunt remedium cholagogum et bactericidum, chole siccam, extractum Allii sativi siccum, extractum Urticae siccum, carbonem activatum continent.

VI. Виділіть терміоеlementи, вкажіть їх значення:

Cardiomyopathia, oncogenesis, gastralgia, colpitis, myosclerosis, hemiplegia, hyperthyreosis, bacteriaemia, anthropologia, proctoscopia.

VII. Утворіть терміни-композиції із заданим значенням:

Кровотворення; опущення шлунка; біль у язиці; кишкова кровоте-ча; наука про тканини.

VIII. Наведіть грецькі корені-синоніми до латинських слів:

ruber, bra, brum; corpus, ōris n; auris, is f; rectum, i n; cellula, ae f

Варіант 2

I. Перекладіть латинською мовою:

1. Вища, нижча та середня дози леспенефрилу для внутрішньовенних ін'єкцій.
2. Плоди кропу городнього для вітрогінного збору.
3. Жовтий оксид цинку для зовнішнього застосування.
4. Подрібнені шишки ялини звичайної.
5. Екстемпоральна суспензія бензилпеніциліну-новокаїну.
6. Бісмуту основний галат — в'яжучий, послаблюючий, протизапальний засіб.
7. Суміш етилхлориду з ефіром та циклопропаном.
8. Дрібно порошоквані кореневища бадану товстолистого.
9. Синильна кислота — отрута.
10. Порошок слані ламінарії цукристої.

II. Напишіть латиною назви препаратів, підкресліть терміоеlementи, вкажіть їх значення:

Гіпновал, морфоциклін, тіамін, холензим, уросульфан, ентеросептол, рибонуклеаза, поліглюцин, перболін

III. Перекладіть рецепт латиною, запишіть у повній формі та зі скороченнями:

Візьми: Хлороформу
Етилового спирту 95 % по 20 мл
Етилового ефіру 10 мл
Нашатирного спирту крапель V
Змішати. Видати.
Позначити:

IV. Напишіть рецепт без скорочень, перекладіть українською мовою:

Rp.: Dec. rad. Polygalae ex 20,0 — 200,0
Natrii benzoatis 3,0
Sir. simpl. 20,0
M. D. S.:

V. Перекладіть речення українською мовою:

Folia et flores Stramonii alcaloidea hyoscyaminum, atropinum, daturinum, ceram, picem, salia mineralia continent, ut remedium sedativum et analgeticum praescribuntur.

VI. Виділіть терміноелементи, вкажіть їх значення:

Encephalitis, osteochondrosis, leukaemia, enterospasmus, cytologia, lipoma, otoscopya, tachycardia, cystoscopya, carcinophobia.

VII. Утворіть терміни-композиції із заданим значенням:

Біль у ногах; запалення матки; понижена чутливість; витікання гною; загальна назва захворювань нирок.

VIII. Наведіть грецькі корені-синоніми до латинських слів:

musculus, i m; calor, oris m; dens, dentis m; fel, fellis n; parvus, a, um

ТЕКСТИ ДЛЯ ПЕРЕКЛАДУ

MENTHOLUM

Mentholum ex oleo Menthae piperitae et via synthetica fabricatur. Oleum Menthae piperitae e foliis et partibus epigaeis specierum multarum Menthae paratur, ad 50% Mentholi, 4—9% aetheris Mentholi cum acido acetico et acido valerianico continet. Mentholum ad usum externum ut remedium analgeticum, solutio Mentholi spirituosa 2% pro frictionibus ad neuralgias, myalgias, arthralgias praescribitur. Mentholum in nasoguttis est, pro inhalationibus adhibetur. Stilus Mentholi continet Mentholi 1,0, Paraffini 3,5, Ceresini 0,5, ad usum supracutaneum praescribitur. Mentholum in formis talibus est: pulvis, oleum Mentholi 1% et 2%, solutio Mentholi spirituosa 1% et 2%, stilus Mentholi. Oleum Mentholi 1% et 2% est solutio Mentholi in oleo Vaselini. Mentholum est in praeparatis «Validolum» et «Menovasinum», in unguentis «Boromentholum», «Geucamenum» et «Efcamonum», in tabulettis «Pectussil», in nasoguttis «Eucatum», in aërosolo «Camphomenum», in mixturis pro inhalationibus, in inhalatore «Inhacamf», in guttis Zelenini.

via, ae f — дорога, шлях
fabrico, āre l — виготовляти
inhalator, ōris m — інгалятор
epigaeus, a, um — надземний

VALOCORDINUM

Valocordinum est praeparatum complex, continens Phenobarbitalum (in XX guttis Valocordini 0,0085 Phenobarbitali continentur), Aethylbromisovalerianatum, oleum Menthae piperitae aethereum, oleum Humuli lupuli, Aethanolum (spiritus aethylicus). Dosis Valocordini maxima XL guttae pro dosi sunt, cum aqua seu supra saccharum ter per diem sumitur. Valocordinum similiter Corvalolo et Milocordino agit, in lagenis flavis servatur, ut remedium cardiacum, sedativum praescribitur.

complex, īcis — складний
ter — тричі
similiter — подібно
ago, ěre, 3 — діяти

CORVALOLUM

Corvalolum est praeparatum continens Aetherem aethylicum α -Acidi bromisovalerianici (2%), Phenobarbitalum-natrium (ad 3%), oleum Menthae piperitae (0,14%), mixturam Aethanoli (spiritus aethylici 96%) cum aqua purificata. Corvalolum ut remedium cardiacum, sedativum,

spasmolyticum praescribitur. Dosis therapeutica pro dosi X—XXX guttae, dosis maxima pro die XC guttae sunt, cum aqua seu supra saccharum sub linguam sumitur. Corvalolum similiter Valocordino et Milocordino agit.

ago, ěre, 3 — діяти
similiter — подібно

AQUAE

In medicina aqua purificata, aqua demineralisata, aqua pro injectionibus, aquae aromaticae (aqua Menthae piperitae, aqua Rosarum etc.) et aquae continentes materias medicatas adhibentur. Aqua pro injectionibus in ampullis datur. Aqua Menthae piperitae e foliis Menthae praeparatur, odorem et gustum Menthae habet, liquor limpidus incoloratus est. Aqua Menthae piperitae saepe ut remedium corrigens odorem in mixturis et gargarismatis praescribitur.

Aqua Amygdalarum amararum e seminibus Amygdali amarae paratur, 0,1% Acidi hydrocyanici continet, ut remedium sedativum et analgeticum in mixturis et guttis praescribitur.

Aqua Foeniculi ex oleo Foeniculi aethereo paratur, remedium internum pro infantibus est. Aqua Coriandri spirituosa e fructibus Coriandri sativi et spiritu aethylico (Aethanolo) paratur, ut remedium corrigens adhibetur.

Aqua Veratri e rhizomatis cum radicibus Veratri (Nota bene! Veratrum planta venenata est) praeparatur, ad usum supracutaneum caute adhibetur.

Aqua Plumbi e 2 partibus solutionis Plumbi subacetatis et 98 partibus aquae purificatae constat, ex tempore paratur, ad usum externum pro collyriis praescribitur.

collyrium, ii, n — очна примочка
supracutaneus, a, um — нашкірний
caute — обережно

DE TINCTURIS

Tinctura est forma remediorum fluida. Tincturae sunt liquores limpidi, colorati. Parantur e materiis vegetabilibus et semper saporem et odorem materiae vegetabilis habent. Materiae medicinales saepissime Aethanolo (spiritu aethylico), rarius mixtura Aethanoli cum Aethere medicinali extrahuntur. Sunt tincturae spirituosae, spirituoso-aquosae et spirituoso-aetherae. Tincturae ad praeparationem non calefaciuntur. Sumuntur tincturae guttis pro dosi, ad exemplum, tinctura Valerianae XX—XXX guttae, tinctura Belladonnae V—X, tinctura Calendulae X—XX, tinctura Strychni III—X etc. Tincturae continentemedia heroica et toxica in guttis pro dosi ab V ad X praescribuntur. Tincturae in vitris bene clausis diutissime servantur.

limpidus, a, um — прозорий
semper — завжди, постійно

calefacio, ěre, 3 — підігрівати
ad exemplum — наприклад
clausus, a, um — закритий
diutissime — дуже довго

STREPTOMYCINUM

Streptomycinum est praeparatum antibacteriale. Praeparata Streptomycini talia sunt:

1. Streptomycini sulfas (synonima — Strysolin, Strycin, Streptolin etc.) per os, pro injectionibus intramuscularibus (raro in cavitates) adhibetur. Solutiones pro injectionibus saepissime per aquam purificatam seu solutionem Natrii chloridi isotonicam ex tempore praeparantur.

2. Streptosulmycini sulfas in aqua pro injectionibus, in solutione Natrii chloridi isotonica, in solutione Novocaini 0,25—0,5% ex tempore solvitur, intra musculos introducitur.

3. Streptomycini et Calcii chloridum.

4. Dihydrostreptomycini pantothenas et Dihydrostreptomycini sulfas tantum pro injectionibus intramuscularibus praescribuntur, solutiones ex tempore praeparantur per solutionem Novocaini, aquam purificatam sterilem, solutionem Natrii chloridi isotonicam.

cavitas, ātis f — порожнина

introduco, ěre, 3 — вводити

tantum — тільки

PRAEPARATA CONTINENTIA ARSENICUM

In medicina praeparata continentia Arsenicum talia adhibentur:

1. Acidum arsenicosum anhydricum (dosis maxima pro dosi — 0,005, pro die — 0,015) cum Ferri lactate in pilulis;

2. Liquor Kalii arsenitis seu Liquor arsenicalis Fowleri (dosis maxima pro dosi — X guttae, dosis maxima pro die — XXX guttae);

3. Natrii arsenas crystallisatus in forma solutionis aquosae 1% pro injectionibus subcutaneis. Solutio «Duplex» sub cutem introducitur, solutionem Strychnini nitratis aquosam 0,1% et solutionem Natrii arsenatis 1% continet.

Praeparatum «Osarsolum» 27% Arsenici continet, in forma tabulettarum, pulverum et suppositoriorum vaginalium praescribitur. Tabulettae Blaudi obductae Acidum arsenicosum anhydricum continent.

ACIDUM ASCORBINICUM SEU VITAMINUM C

(Syn. Ascorbit, Ascorbin, Cebione, Cevex, Redoxon, Vitascorbol etc.)

Verbum «ascorbicus» a praefixo Graeco «a» et verbo Latino «scorbutus» derivatum est. Acidum ascorbinicum est acidum organicum,

quantitates variae in plantis omnibus, sed quantitas maxima Acidi ascorbinici in fructibus Ribis nigri et Rosae recentibus, in Brassica, citris, aurantiis, multum in baccis, fructibus, oleribus crudis sunt. Crystalli Acidi ascorbinici acidae, sine odore sunt, facile in aqua, peius in spiritu solvuntur. Acidum ascorbinicum via synthetica perficitur. Solutiones Acidi ascorbinici pro injectionibus cum Natrii hydrocarbonate et stabilisatoribus praeparantur, ad +100 °C per 15 minutas sterilisantur. Acidum ascorbinicum in forma pulverum, tabulettarum obductarum, solutionum 5%, 10% pro injectionibus, polyvitariorum multorum est. Saepissime Acidum ascorbinicum cum Glucoso, Rutino (tabulettae compositae «Ascorutinum»), Acido folico praescribitur. Dosis Acidi ascorbinici pro die ad homines adultos 0,5, pro infantibus 0,3 est. Acidum ascorbinicum loco frigido et obscuro servatur.

verbum, i n — слово

scorbutus, i m — цинга

derivatus, a, um — похідний

quantitas, ātis f — кількість

varius, a, um — різний, різноманітний

Brassica, ae f — капуста

aurantium, ii n — апельсин, помаранч

olera (olus, ěris n) — овочі

crudus, a, um — неочищений, необроблений

acidus, a, um — кислий

facile — легко

perficio, ěre, 3 — виготовляти

stabilisator, ōris m — стабілізатор

ACIDUM SALICYLICUM

Verbum «salicylicum» e verbo «salix» (верба) et radice Graeca «yl» (речовина) derivatur (saepe «yl» in nominibus radicalorum est: methylum, acetylium, phenylium). Acidum salicylicum pulvis crystallisatus albus sine odore est, male in aqua frigida, facile in aqua calida et spiritu solvitur, ad usum internum non praescribitur. In forma aspersionum, pastae, unguentorum, solutionum spirituosarum, mixturae cum Zinci oxydo et Talco, emplastri ad clavos adhibetur. Pulvis Acidi salicylici subtilissimus ut remedium antisepticum, desiniciens praescribitur. Salia Acidi salicylici multa in medicina adhibentur.

Natrii salicylas actionem analgeticam habet, in forma pulverum contra febrim, neuralgiam praescribitur. Tabulettae «Ascophenum» Acidi acetylsalicylici 0,25, Coffeini 0,05, Phenacetini 0,4 continet. Linimentum «Camphocinum» Acidum salicylicum, oleum Ricini, oleum Terebinthinae rectificatum, Methylii salicylatem, Camphoram, tincturam Capsici continet, pro frictionibus praescribitur.

derivo, āre, 1 — створювати
frigidus, a, um — холодний
calidus, a, um — гарячий, теплий
clavus, i m — мозоль
actio, ōnis f — дія

CORTEX FRANGULAE

Planta medicinalis Frangula alnus Mill. aliter Rhamnus frangula L. nominatur. Est arbor aut frutex cum foliis glabris, nitentibus, floribus parvis, fructibus primum viridibus, tum rubris. Frangula alnus cum arboribus Alnus glutinosa, Sorbus aucuparia, Prunus padus et plantis ceteris crescit.

Cortex Frangulae recens in medicina non adhibetur. Cortex Frangulae glycosida varia, substantias tannicas, saponina etc. continet. Cortex Frangulae exsiccatus ut remedium laxans in forma decocti aut extracti fluidi et sicci adhibetur. Decoctum corticis Frangulae per se, extractum Frangulae siccum in tabulettis obductis praescribitur, in praeparato «Rhamnilum» est. Species laxantes, stomachicae, antihæmorrhoidales corticem Frangulae continent. Species antihæmorrhoidales ex partibus aequalibus foliorum Sennae, herbae Millefolii, corticis Frangulae, fructuum Coriandri, radicis Glycyrrhizae constant. Raro ex cortice Frangulae sirupum praeparatur qui ut remedium laxans adhibetur.

aliter — інакше
arbor, ōris f — дерево
frutex, icis m — кущ
nitens, ntis — блискучий
primum — спочатку
tum — після, потім
cresco, ěre, 3 — рости
tannicus, a, um — дубильний

CAPSELLA BURSA-PASTORIS

Capsella bursa-pastoris planta herbacea spontanea annua est. Herba Bursae pastoris quantitatem magnam vitamini K₁, Cholinum, Acetylcholinum, Thyraminum, saponina, acidum citricum, ascorbinicum, tartaricum continet, in seminibus Bursae pastoris oleum pingue et oleum Sinapis est. Infusum herbae Bursae pastoris, extractum Bursae pastoris fluidum remedia haemostatica sunt. Saepè extractum Bursae pastoris fluidum cum extracto Polygoni hydropiperis praescribitur. Herba Bursae pastoris cum herba Equiseti in species haemostaticas ingrediuntur.

spontaneus, a, um — самовільний, довільний, некультивований
quantitas, ātis f — кількість
ingredior, gredi — входити

AMYGDALUS

Verbum «Amygdalus, i f» est nomen arboris, sed «amygdala, ae f» est nomen fructus. Arbor Amygdalus communis (Rosaceae) varietates habet: Amygdalus dulcis et Amygdalus amara. Fructus Amygdali amarae toxicus sunt, glycosidum amygdalinum (glycosidum Acidi hydrocyanici) continent. In seminibus Amygdali dulcis oleum pingue, quod exprimitur methodo frigida, saccharosa, glucosa, vitamina B₁, B₆, B₅, PP, C, microelementa (Calcium, Ferrum, Cuprum, Barium) continentur. Oleum Amygdalarum ex seminibus Amygdali dulcis et amarae est liquor subflavus limpidus sine odore, cum sapore suavi, ad praeparationem linimentorum, solutionum oleosarum adhibetur.

In oleo Amygdalarum Camphora optime solvitur, solutio Camphorae oleosa 20% pro injectionibus subcutaneis et intramuscularibus praescribitur.

Aqua Amygdalarum amararum, praeparata ex seminibus Amygdali amarae, est liquor limpidus sine colore, odorem Amygdali habet, ut remedium sedativum contra asthma bronchiale, gastralgiam adhibetur.

arbor, ōris f — дерево

varietas, ātis f — різновид

frigidus, a, um — холодний

suavis, e — приємний

bronchialis, e — бронхіальний

FOLIA SALVIAE

Salvia officinalis L. est nomen botanicum, «Salvia» est nomen pharmaceuticum. Nomen Salvia a verbo «salvere» formatum est. In medicina folia Salviae exsiccata adhibentur.

Folia Salvia adulta sunt cinereo-viridia, sed folia juvenalia sunt argenteo-alba. Folia Salviae recentia effectum bonum bactericidum habent. Folia colliguntur et exsiccantur in aëre aut in igne. Odor foliorum forte aromaticus est, sapor subamarus, adstringens. Partes omnes plantae oleum aethereum (ad 2,5%) et substantias tannicas, acidum ursolicum continent. Infusum ex foliis Salviae exsiccatis ut remedium adstringens, molliens et disinficiens pro gargarismatis oris et gutturis, pro cataplasmatibus praescribitur. Folia Salviae in species pectorales includuntur. Praeparatum «Salvinum» extractione Acetono ex foliis Salviae praeparatur. Solutio Salvini spirituosa 0,1—0,25% ex tempore praeparatur, in stomatologia adhibetur.

colligo, ère 3 — збирати

verbum, i n — слово, дієслово

formatus, a, um — сформований

juvenalis, e — молодий

ignis, is m — вогонь

molliens, ntis — пом'якшувальний

guttur, ūris n — горло

includo, ěre 3 — включати, охоплювати, мати в своєму складі

ATROPA BELLADONNA

Planta «Atropa belladonna» (Solanaceae) est vegetabile medicinale perenne herbaceum, nomen materiae pharmaceuticae est «Belladonna». In medicina herba, folia et radices plantae adhibentur. Partes omnes Atropae belladonnae toxicae sunt. Folia Belladonnae Julio colliguntur, in aqua frigida lavantur et siccantur. Radices magnae in partes conciduntur.

Folia Belladonnae ut remedium antiasthmaticum, analgeticum, excitans adhibentur. Omnes partes plantae alcaloïda hyoscyaminum, atropinum, scopolaminum, glycosidum methylaesculinum etc. continent.

Quantitas maxima alcaloidorum in radicibus (1,5%), in foliis — ad 1%, in caulibus — ad 0,65%, in floribus — ad 0,6%, in fructibus — ad 0,7% est. Alcaloïdum atropinum ex foliis et seminibus plantae elicitor, in forma solutionis Atropini sulfatis 0,1% pro injectionibus praescribitur. Formae medicamentorum tales ex Belladonna sunt:

1. Tinctura Belladonnae.

2. Extractum Belladonnae spissum et siccum ad usum internum.

perennis, e — багаторічний

lavo, āre, 1 — мити

elicio, ěre, 3 — добувати, отримувати

SUCCI PLANTARUM MEDICINA

In medicina succi tales adhibentur: succus Erysimi, succus Plantaginis, succus Aloës, succus Kalanchoës.

Succus Erysimi e herba Erysimi canescentis recenti conficitur, ad praeparationem praeparati «Cardiovalenum» succus Erysimi, Adonisidum concentratum, tinctura e rhizomatis cum radicibus Valerianae recentibus, extractum Crataegi fluidum, Camphora, Natrii bromidum, Aethanolum, Chlorbutanoli hydras adhibentur.

Succus Plantaginis est mixtura succi e foliis Plantaginis majoris recentibus et succi e herba Plantaginis psyllii, conservatus Aethanolo (spiritu aethylico) et Natrii methabisulfite.

Succus Aloës e foliis Aloës arborescentis recentibus et conservatis conficitur, in linimento Aloës est. Sirupus Aloës cum Ferro sumitur.

Succus Kalanchoës e foliis et cormis Kalanchoës pinnatae recentibus paratur, in unguento Kalanchoës est. Interdum succus Kalanchoës cum solutione Novocaini 2% adhibetur.

conficio, ěre, 3 — виробляти

psyllius, a, um — блошиний

MATERIAE RUDES PLANTARUM MEDICINALIUM ET ANIMALIUM

Materiae rudes plantarum medicinalium plantae omnes seu partes plantarum esse possunt. Saepissime plantae et partes plantarum exsiccatae, rarius recentes ad praeparationem medicamentorum, phytopraeparatorum adhibentur (cortices, flores, caules, folia, fructus, herbae, semina, stigmata, strobili, cormi, baccae, gemmae, alabastra, radices, rhizomata, bulbi, tubera, bulbotubera plantarum cultivatarum et spontaneorum).

Medici vetuste materiae animales pro curatione aegrotorum adhibebant. Tempore praesenti materiae animalium tales adhibentur: toxina serpentium, producta activitatis vitalis apium, chole, sanguis, placenta, hirudines, cornua, spermacetum, oleum jecoris Aselli, mel, cera etc.

materiae rudes — сировина (лікарська)

esse possunt — можуть бути

bulbotuber, ěris n — клубнецибулина

cultivatus, a, um — культивований

spontaneus, a, um — некультивований, самовільний

serpens, ntis f — змія

activitas, ātis f — діяльність

vitalis, e — життєвий

spermacetum, i n — спермацет

caulis, is m — стебло

vetuste — здавна

PRODUCTA ACTIVITATIS VITALIS APIUM (APIS MELLIFICA)

Propolis seu gluten apis massa compacta seu adhaesiva, colore fusco-viridi est, odorem specificum, gustum urentem amarum habet, insolubilis in aqua est. Praeparata officinalia Propolis sunt: Proposolum et Propoceum. Proposolum est aërosolum continens propolim, glycerinum, aethanolum (spiritus aethylicus), in stomatologia adhibetur. Propoceum in forma linimenti pro curatione vulnerum praescribitur. Apilacum (apis, lac) est productum activitatis vitalis apium, in forma suppositoriorum (pro infantibus), tabulettarum sub linguam et unguenti 3% (pro adultis) praescribitur. Apitoxinum est toxinum Apis mellificae, massa spissa incolorata cum odore aromatico mellis, gustu urenti, ut remedium effectivum pro curatione rheumatismi, polyarthritidis, asthmatis bronchialis etc. adhibetur. Apitoxinum per morsum apis interdum praescribitur, 5 morsus apis per diem.

Apitoxinum in forma tabulettarum, unguentorum, linimentorum, solutionum aquosarum et oleosarum adhibetur. Solutio Apitoxini aquosa 1:20000 ex tempore praeparatur ex tabuletta «Apifor» et aqua purificata (20 ml). Unguenta «Apisarhronum» et «Virapin» pro frictione praescribuntur.

activitas, ātis f — діяльність
compactus, a, um — щільний
vitalis, e — життєвий
mellificus, a, um — медоносний
gluten, īnis n — клей
gustus, us m — смак
urens, ntis — пекучий
vulnus, ěris n — рана
morsus, us m — укукус
interdum — іноді

FORMAE REMEDIORUM PRO INJECTIONIBUS

Formae remediorum pro injectionibus solutiones aquosae et oleosae, emulsa et suspensiones sunt.

Injectiones intravenosae, intramusculares, subcutaneae, intracutaneae, intraarteriales, cerebrospinales, atque injectiones in musculus cordis, in tumores, in cavitates sunt. Tabuletae et pulveres steriles in solutionibus sterilibus ex tempore solvuntur. Dissolutores steriles sunt: aqua pro injectionibus, aqua demineralisata, olea pingua (oleum Persicorum, oleum Amygdalarum), Aethanolum seu spiritus aethylicus, glycerinum, spiritus benzylicus, propilenglycolum, polyaethylenglycolum, Benzylī benzoas.

cerebrospinalis, e — спинномозковий

atque — до того ж, і притому

tumor, ōris m — пухлина

cavitas, ātis f — порожнина

dissolutor, ōris m — розчинник

INFUSA ET DECOCTA

Infusa et decocta sunt extracta aquosa ex materiis vegetabilibus. Infusa saepissime ex foliis, floribus, herbis, rarius ex partibus aliis plantarum parantur. Decocta saepissime ex cortice, radicibus, rhizomatis, rarius ex foliis praeparantur.

Infusa et decocta materias medicatas, saccharum, mucilagines, amarities, tanninum etc. continent, in officinis parantur et loco frigido per dies duos servantur. Sunt formae medicamentorum ad usum internum, raro ad usum externum praescribuntur. Ad praeparationem infusorum et decoctorum e Secali cornuto, herba Adonidis vernalis et Convallariae majalis, radice Polygalae, rhizomate cum radicibus Valerianae partem unam materiae vegetabilis et partes 30 aquae recipimus.

alius, a, ud — інший, інша, інше

amarities, ēi f — гіркота

ЛАТИНСЬКІ КРИЛАТІ ВИСЛОВИ

1. *Ab ovo usque ad mala.*
— Від яйця до яблук (від початку до кінця). У римлян обід починався яйцями і закінчувався фруктами.
2. *Abusus non tollit usum.*
— Зловживання не відмінює вживання.
3. *Ad Calendas (Kalendas) Graecas.*
— До грецьких Календ (ніколи). У римлян. Календами називалось перше число кожного місяця. У греків поняття «Календи» не було.
4. *Ad rem.*
— До справи.
5. *Alma mater.*
— Мати-годувальниця. Метафорично: шаноблива назва навчального закладу.
6. *Alter ego.*
— Другий я (однодумець).
7. *Amicus cognoscitur amore, more, ore, re.*
— Приятель пізнається завдяки любові, звичаям (характеру), мові, вчинкам.
8. *Amicus Plato, sed magis amica veritas.*
— Друг Платон, але правда дорожча.
9. *Ars longa, vita brevis est.*
— Мистецтво вічне, життя коротке.
10. *Aquila non captat muscas.*
— Орел не ловить мух.
11. *Audiat et altera pars.*
— Хай буде вислухана і друга (протилежна) сторона. Один з основних принципів судочинства.
12. *Aut bene, aut nihil.*
— Або добре, або нічого.
13. *Barba crescit, caput nescit.*
— Борода росте, а голова не тямить.
14. *Bene dignoscitur, bene curatur.*
— Правильно розпізнається, добре лікується.
15. *Bis dat, qui cito dat.*
— Двічі дає той, хто дає швидко.
16. *Bonum magnum est.*
— Велике благо.
17. *Caelum, non animum, non mores mutat, qui trans mare currit.*
— Хто мандрує за море, змінює лише небо, а не душу, не звичаї.
18. *Circulus vitiosus.*
— Порочне коло.
19. *Citius, altius, fortius!*
— Швидше, вище, сильніше!
20. *Cogito, ergo sum.*
— Мислю — значить існую (Декарт).
21. *Contra factum.*
— Проти факту.
22. *Contra factum non datur argumentum.*
— Проти факту немає доказу.
23. *Contra spem spero.*
— Без надії сподіваюсь.
24. *Cum Deo! (C.D!)*
— З Богом!

25. *Cum grano salis.*
— З дрібкою солі, дотепно (з іронією, глузливо).
26. *Curriculum vitae.*
— Опис життя (біографія, життєпис).
27. *De gustibus et coloribus non est disputandum.*
— Про смаки і кольори не треба сперечатись.
28. *De lingua stulta incommoda multa.*
— Від дурного язика багато неприємностей.
29. *Dictum factum.*
— Сказано — зроблено.
30. *Dies diem docet.*
— День учить день (з кожним днем ми стаємо розумнішими).
31. *Domus propria domus optima.*
— Власний дім — найкращий дім.
32. *Divide et impera!*
— Поділяй і владарюй!
33. *Dum spiro, spero.*
— Поки дихаю, сподіваюсь.
34. *Dura lex, sed lex.*
— Суворий закон, але закон.
35. *Errare humanum est.*
— Помиляться властиво будь-якій людині.
36. *Erudito aspera optima est.*
— Суворе навчання — найкраще.
37. *Et fumus patriae dulcis.*
— І дим батьківщини солодкий.
38. *Est modus in rebus.*
— Є міра в речах.
39. *Ex duobus malis minus est semper eligendum.*
— Із двох бід слід вибрати меншу.
40. *Exemplum docet.*
— Приклад учить.
41. *Exitus letalis.*
— Смертельний кінець.
42. *Ex libris.*
— Малюнок, девіз: із книг. Назва знаку (екслібрис), на якому є ім'я власника книги.
— За звичаєм, згідно зі звичаєм.
— Із нічого ніщо не виникає.
— Поспішай повільно!
— Довіряй, але дивись кому!
— Хай загине світ, але здійснився правосуддя!
— Нехай буде світло!
— Кінець вінчає діло.
— Сміливим доля допомагає (Теренцій).
43. *Ex more.*
— Веселімося! (Назва студентської пісні). Початок середньовічної студентської пісні, яка стала міжнародним студентським гімном.
44. *Ex (de) nihilo nihil (fit).*
— Крапля камінь точить.
45. *Festina lente!*
— Вигляд хворого.
46. *Fide, sed cui, vide!*
— Шукаю людини!
47. *Fiat iustitia, pereat mundus!*
48. *Fiat lux!*
49. *Finis coronat opus.*
50. *Fortes fortuna adjuvat (Terentius).*
51. *Gaudeamus igitur.*
52. *Gutta cavat lapidem.*
53. *Habitus aegroti.*
54. *Hominem quaero!*

55. *Homo novus.*
56. *Homo sapiens.*

57. *Honores mutant mores, sed raro in meliores.*
58. *Ignorantia non est argumentum.*
59. *In facto.*
60. *Inter collegas.*
61. *In nuce.* —
62. *In optima forma.*
63. *In silvam ligna ne feras.*
64. *In toto.*
65. *Intra et extra muros.* —
66. *Invia est in medicina via sine lingua Latina.*
67. *Labores pariunt honores.*
68. *Mala herba cito crescit.*
69. *Male parta, male dilabuntur* (Naevius).
70. *Manu scriptum.*
71. *Maximus in minimis.*
72. *Medica mente, non medicamentis!*
73. *Medice, cura te ipsum!*

74. *Mens sana in corpore sano.*
75. *Modus vivendi.*

76. *Multi multa sciunt, nemo omnia.*
77. *Munera hostium non munera.*

78. *Natura sanat, medicus curat morbos.*
79. *Nota bene!*
80. *Ne sutor supra crepidam* (indicet).
81. *Nihil habeo, nihil timeo.*
82. *Noli nocere!*
83. *Non scholae, sed vitae discimus.*

— Нова людина.
— Людина розумна; людина як розумна істота.
— Почесті змінюють вдачу, але рідко на кращу.
— Незнання — не доказ.

— Фактично, на ділі.
— Між колегами.
— У горісі (тобто в зародку).
— У найкращій формі.
— Не носи дрова до лісу.
— У цілому.
— У середині та ззовні стін.
— У медицині неможливий шлях без латинської мови.
— Праця породжує почесні.
— Погана трава швидко росте.
— Ганебно придбане — ганебно й пропадає.
— Написане рукою (манускрипт).
— Великий у малому.
— Лікуй розумом, а не ліками!

— Лікарю, лікуй себе самого!
(Застосовується до тих людей, що дають іншим добрі поради, а самі на практиці їх не дотримуються).
— У здоровому тілі — здоровий дух.
— Спосіб життя. Мирне співіснування.
— Багато хто знає багато що, все — ніхто.
— Подарунки ворогів — не подарунки.
— Природа оздоровлює, а лікар лікує хвороби.
— Добре зауваж! Запам'ятай!
— Хай швець не вище черевика (міркує).
— Нічого не маю, нічого не боюсь.
— Не нашкодь!
— Не для школи, а для життя вчилося.

84. *Nulla dies sine linea.*

85. *Officium medici est, ut tuto,
ut celeriter, ut jucunde sanet.*

86. *Omne initium difficile est.*

87. *Omne nimium nocet.*

88. *Omnia mea mecum porto.*

89. *Optimum medicamentum
quies est.*

90. *O, sancta simplicitas!*

91. *O tempora, o mores!*

92. *Otium post negotium.*

93. *Panem et circenses!*

94. *Paucis verbis.*

95. *Per aspera ad astra (Seneca).*

96. *Perfice te.*

97. *Periculum in mora (Livius).*

98. *Plenus venter non studet
libenter.*

99. *Post factum.*

100. *Post hoc, non est propter
hoc.*

101. *Primum non nocere, sed
noli nocere, seu cave ne laedas.*

102. *Primus inter pares.*

103. *Pro et contra.*

104. *Pro forma.*

105. *Qualis rex, talis grex.*

— Жодного дня без рядка. (Пліній Старший повідомляє, що відомий давньогрецький художник Апеллес кожного дня тренувався у своєму мистецтві, роблячи хоч один штрих).

— Обов'язок лікаря полягає в тому, щоб лікувати безпечно, швидко, приємно.

— Кожний початок важкий.

— Будь-яка надмірність шкодить.

— Усе своє ношу з собою. Слова одного з легендарних давньогрецьких «семи мудреців» Біанта (VI ст. до н.е.).

— Найкращі ліки — спокій.

— О, свята простота! (За легендою, Ян Гус, якого спалювали на вогнищі, сказав ці слова, коли якась стара, керуючись благочестивими намірами, підкинула до вогнища в'язанку хмизу.).

— О часи, о звичаї!

— Відпочинок після роботи.

— Хліба та видовищ!

— Небагатослівно.

— Через терни до зірок (Сенека).

— Удосконалюй себе.

— Небезпека у зволіканні (справа не терпить зволікання).

— Ситому череву до навчання бай- дуже.

— Після зробленого; постфактум.

— «Після цього» не значить «внаслідок цього».

— Передусім — не шкодь (хворому), або остерігайся щоб не зашкодити.

— Перший серед рівних.

— За і проти.

— Для форми, формально.

— Який цар, така й череда. (Який піп, така у нього і молитва.)

106. *Quod licet Jovi, non licet bovi.* — Що дозволено Юпітеру, те не дозволено бикові.
107. *Quaerite et invenietis.* — Шукайте й знайдете.
108. *Quilibet in sua domo rex.* — Кожний у своєму домі цар.
109. *Qui scribit, bis legit.* — Хто пише, двічі читає.
110. *Quod capita, tot sententiae.* — Скільки голів, стільки думок.
111. *Quod homines, tot sententiae.* — Скільки людей, стільки й думок.
112. *Repetitio est mater studiorum.* — Повторення — мати навчання.
113. *Ridendo castigat mores.* — Сміхом виправляє звичаї.
114. *Sapienti sat.* — Розумному вистачить (сказаного). Розуміючому досить.
115. *Sapientissimus in septem.* — Наймудріший із семи (мудреців).
116. *Scientia potentia est.* — Знання — сила.
117. *Semel scriptum, decies lectum.* — Раз написано, десять разів прочитано.
118. *Similia similibus curantur.* — Подібне подібним лікується.
119. *Simplex sigillum veri.* — Простота — ознака істини (прикмета правди).
120. *Sine causa.* — Без причини.
121. *Sine ira et studio.* — Без гніву й упередженості.
122. *Si sapis, sis apis.* — Якщо ти мудрий, будь бджілкою.
123. *Si vis pacem, para bellum.* — Якщо хочеш миру, готуйся до війни.
124. *Suum cuique placet.* — Кожному подобається своє.
125. *Tabula rasa.* — Чиста дошка.
126. *Terra incognita.* — Невідома земля (невідома галузь знань).
127. *Tertium non datur.* — Третього не дано (або одне, або друге).
128. *Tres faciunt collegium.* — Троє становлять товариство.
129. *Ultima ratio.* — Останній доказ.
130. *Una dies gradus est vitae.* — Один день — сходинка життя.
131. *Una hirundo non facit ver.* — Одна ластівка не робить весни.
132. *Unus pro omnibus et omnes pro uno.* — Один за всіх, і всі за одного.
133. *Urbi et orbi.* — Місту й миру, всьому світу.
134. *Usus magister est optimus.* — Досвід — найкращий учитель.
135. *Vademecum*
(*Vade cum me* — Іди зі мною).
136. *Vanitas vanitatum et omnia vanitas.* — Суєта суєт і все суєта

137. *Veni, vidi, vici.*

138. *Verba docent, exempli trahunt.*

139. *Verum amicum pecunia non parabis.*

140. *Vim repellere licet.*

141. *Viva vox docet.*

142. *Vivat, crescat, floreat!*

143. *Vivorum oportet meminisse.*

144. *Vivos voco, mortuos plango, fulgura frango.*

145. *Vivere est cogitare (Cicero).*

146. *Volens — nolens.*

— Прийшов, побачив, переміг. (Так Юлій Цезар сповістив другові про свою перемогу в битві біля Зели).

— Слова вчать, а приклади приваблюють.

— Справжнього друга за гроші не придбаєш.

— На силу відповідають силою.

— Живе слово вчить.

— Хай живе, хай росте, хай процвітає!

— Слід пам'ятати про живих.

— Кличу живих, плачу за мертвими, розсікаю блискавки.

— Жити — це мислити (Цицерон).

— Хочеш — не хочеш.

GAUDEAMUS — ВЕСЕЛИМОСЬ!

(Старовина студентська пісня)

Переклад А.О. Содомори

*Gaudeamus igitur,
Juvenes dum sumus!
Post jucundam juventutem,
Post molestam senectutem
Nos habebit humus.*

*Ubi sunt, qui ante nos
In mundo fuere?
Transeas ad superos,
Transeas ad inferos,
Hos si vis videre.*

*Vita nostra brevis est,
Brevi finiatur.
Venit mors velociter,
Rapit nos atrociter,
Nemini parcetur.*

*Vivat Academia,
Vivant professores!
Vivat membrum quodlibet,
Vivant membra quaelibet,
Semper sint in flore!*

*Vivant omnes virgines,
Graciles, formosae!
Vivant et mulieres,
Tenerae, amabiles,
Bonae, laboriosae!*

*Vivat et Res publica
Et qui illam regit!
Vivat nostra civitas,
Maecenatum caritas,
Quae nos hic protegit!*

*Pereat tristitia,
Pereant dolores,
Pereat diabolus,
Quivis antiburschius
Atque irrisores!*

Гей повеселімося,
Поки молоді!
Мине молодість квітуча,
Старість нас впов'є, мов туча,
І земля покрийє.

Де ті, що жили колись
На розлогім світі?
Треба чи під землю йти,
Чи на небо злинути,
Щоби їх зустріти.

Те життя — лиш мить одна,
Вмить воно й пролине.
Смерть кістлява — тут як тут,
Чинить свій над нами суд:
Всіх — до домовини.

Хай живе науки храм,
Хай живуть учені!
Кожен з них нехай живе,
Процвітає гроно все
У добрі, натхненні!

Хай живуть дівчата всі —
Струнки та ласкаві!
Хай усі жінки живуть,
Що любов, тепло несуть,
Ніжні, в праці жваві!

Хай живе наш край увесь
І хто править краєм!
Хай живуть мужі ясні,
Що з їх ласки, приязні
Знать тут набуваєм!

Геть, журба напаснице,
Геть од нас, лукавий!
Геть усяк, хто квапиться
З нас понасміхатися,
Заздрий нашій славі!

АЛФАВІТНИЙ СПИСОК БОТАНІЧНИХ НАЗВ РОСЛИН

Ботанічна назва	Назва рослиної сировини		Українська назва	Російська назва
	Назва органу рослини	Фармацевтична назва рослини		
1	2	3	4	5
A				
<i>Achillea millefolium</i>	herba	<i>Millefolii</i>	Деревій звичайний, (білоголовник)	Тысячелистник обыкновенный
<i>Acorus calamus</i>	rhizomata	<i>Calami</i>	Аір тростиновий (лепеха звичайна, татарське зілля, ірниця, тавір, сашина, муварник)	Аир болотный
<i>Adonis vernalis</i>	herba	<i>Adonidis vernalis</i>	Горицвіт весняний, (жовтоцвіт весняний, стародубка, чорногірка, заячий мак)	Горицвет весенний, адонис
<i>Allium sativum</i>	bulbi	<i>Allii sativi</i>	Часник городній	Чеснок полевой
<i>Alnus glutinosa</i>	fructus	<i>Alni</i>	Вільха клейка, вільха чорна	Ольха клейкая
<i>Aloë arborescens</i>	folia	<i>Aloës</i>	Алое деревидне (столітник)	Алоэ древовидное
<i>Althaea officinalis</i>	radices, herba	<i>Althaeae</i>	Алтея лікарська (проскурняк, слизник, папурник, гордовля)	Алтей лекарственный
<i>Amygdalus communis</i>	semina	<i>Amygdali</i>	Мигдаль звичайний	Миндаль обыкновенный
<i>Amygdalus amara</i>	semina	<i>Amygdali amarae</i>	Мигдаль гіркий	Миндаль горький
<i>Amygdalus dulcis</i>	semina	<i>Amygdali dulcis</i>	Мигдаль солодкий	Миндаль сладкий
<i>Anethum graveolens</i>	fructus	<i>Anethi graveolentis</i>	Кріп запашний (копрій)	Укроп душистый
<i>Anisum vulgare</i>	fructus	<i>Anisi vulgare</i>	Аніс звичайний (ганус)	Анис обыкновенный
<i>Arachis hypogaea</i>	fructus	<i>Arachidis</i>	Арахіс підземний (земляний горіх)	Арахис подземный

Aralia mandshurica	radices Araliae mandshuricae	Аралия маньчжурская	Аралия маньчжурская
Arctostaphylos uva-ursi	folia, cormi Uvae ursi	Мучница звичайна (ведмеже вушко)	Толокнянка обыкновенная (медвежье ушко)
Arnica montana	flores Arnicae	Арніка гірська (скусувник гірський, трава барана, чарник, баранка, ангельське зілля)	Арніка горная
Aronia melanocarpa	fructus recentes Aroniae melanocarpae	Аронія чорнопліда (горобина чорнопліда)	Аронія черноплотная (рябина черноплотная)
Artemisia absinthium	herba, folia Absinthii	Полин гіркий	Полынь горькая
Artemisia cina	flores Cinae	Полин цитварний (цитварне насіння, цитварні квітки)	Полынь цитварная
Atropa belladonna	folia, radices, herba Belladonnae	Беладона звичайна (красавка, сонник, отруйниця)	Красавка (белладонна обыкновенная)
B			
Berberis vulgaris	folia, radices, cortex radicum Berberidis	Барбарис звичайний, (квасниця, кисле дерево, кислич звичайний, кислянка)	Барбарис обыкновенный
Bergenia crassifolia	rhizomata Bergeniae	Бадан товстолистий	Бадан толстолистый
Betula verrucosa	gemmae, folia, succus Betulae	Береза бородавчата	Береза бородавчатая
Bidens tripartita	herba Bidentis	Черета трироздільна (причепи, собачі реп'яхи, чорнобривець болотяний)	Черета трёхраздельная
Brassica nigra (Sinapis nigra)	semina Sinapis	Гірчиця чорна	Горчица чёрная
C			
Calendula officinalis	flores Calendulae	Нагідки лікарські (крокіс, календула)	Календула лекарственная, ноготки лекарственные
Capsella bursa-pastoris	herba Bursae pastoris	Гридики звичайні (калітник, мисочки, мішечки)	Пастушья сумка

1 Ботанічна назва	2 Назва рослиної сировини		4 Українська назва	5 Російська назва
	Назва органу рослини	Фармацевтична назва рослини		
Capsicum annuum	fructus	Capsici	Перець однорічний стручковий (перця)	Перець стручковий од- нолітній
Carum carvi	fructus	Carvi	Кмин звичайний	Кмин обыкновенный
Cassia acutifolia (Senna alexandrina)	folia, fructus	Sennae (Cassiae)	Касія гостролиста (сена афри- канська)	Кассия остролистная (сenna александрійська)
Centaurea cyanus	flores	Centaureae cyani	Волошка синя	Василёк синий
Centaureum erythraea	herba	Centaurei	Золототисячник малий, (золототисячник зонтичний)	Золототысячник малый (золототысячник зон- тичный)
Chelidonium majus	herba	Chelidonii	Чистотіл великий (сіре злля, ластовинне злля)	Чистотел большой
Cinchona succirubra	cortex	Chinae (Cinchonae)	Хінне дерево (цинхона черво- носокова)	Хинное дерево (цинхо- на красносочковая)
Cinnamomum camphora	corni	Camphorae	Коричник камфорний (камфор- ний лавр, камфорне дерево)	Коричник камфорный (камфорное дерево)
Citrus limon	fructus	Citri	Цитрус лимон (цитрина)	Лимон (цитрон)
Claviceps purpurea	cornua	Secalis cornuti	Маткові ріжки (житні ріжки, матка, спориння)	Спорынья
Convallaria majalis	herba, folia, flores	Convallariae	Конвалка звичайна (майфка, кукуричка)	Ландыш майский
Coriandrum sativum	fructus	Coriandri	Коріандр посівний (кінза, троян)	Кориандр посевной
Crataegus sanguinea	fructus, flores	Crataegi	Глід криваво-червоний (боярка)	Боярышник кроваво- красный
Cucurbita pepo	semina	Cucurbitae	Гарбуз звичайний (гарбуз столовий)	Тыква обыкновенная

D	<i>Datura stramonium</i> <i>Delphinium elatum</i> <i>Digitalis lanata</i> <i>Digitalis purpurea</i> <i>Dryopteris filix-mas</i>	folia, <i>Stramonii</i> herba <i>Delphinii elati</i> folia <i>Digitalis lanatae</i> folia <i>Digitalis</i> rhizomata <i>Filicis maris</i>	Дурман звичайний, (бодяк, біс-дерево) Дельфіній високий Дигіталіс шерстистий (наперстянка шерстиста, напереник) Дигіталіс пурпуровий, наперстянка пурпурова Дріоптерис чоловічий (папороть чоловіча, щитник чоловічий)	Дурман обыкновенный Живокость высокая Наперстянка шерстистая (дигиталис шерстистый) Наперстянка пурпуровая (дигиталис пурпуровый) Папоротник мужской (щитовник мужской)
E	<i>Echinopanax elatum</i> <i>Ephedra equisetina</i> <i>Erysimum canescens seu Erysimum diffusum</i> <i>Eucalyptus cinerea</i>	rhizomata cum radicibus <i>Echinopanax</i> herba <i>Ephedrae</i> herba recens <i>Erysimi canescentis</i> folia, cormi <i>Eucalypti</i>	Заманиха висока (оплопанак високий, ехінопанак) Ефедра хвощова, або гірська Жовтушник сіруватий (ж. розлогий, ж. сивючий) Евкалипт пополястий	Заманиха высокая (оплопанак высокий) Ефедра хвощевая (горная), хвойник хвощевой Желтушник серый (ж. седеющий, ж. раскидистый) Эвкалипт петельный
F	<i>Foeniculum vulgare</i> <i>Fragaria vesca</i> <i>Frangula alnus</i>	fructus <i>Foeniculi</i> folia, baccae <i>Fragariae</i> cortex <i>Frangulae</i>	Фенхель звичайний Суніці лісові Крушина ламка, або вільховидна	Фенхель обыкновенный Земляника лесная Крушина ольховидная
G	<i>Gentiana lutea</i> <i>Glycyrrhiza glabra</i>	radices <i>Gentianae</i> radices <i>Glycyrrhizae</i>	Тирлич жовтий Солодка гола (солоковий корінь, солодець голий, вербець, лакриця)	Горечавка жёлтая Солодка голая (лакричник)

Ботанична назва	Назва рослиної сировини		Українська назва	Російська назва
	Назва органу рослини	Фармацевтична назва рослини		
1	2	3	4	5
<i>Snaphalium uliginosum</i>	herba	<i>Snaphalii uliginosi</i>	Сухоцвіт багновий (драговинний, болотяний)	Сушенця топяная (болотная)
<i>Gossypium hirsutum</i>	folia, semina, cortex radicem	<i>Gossypii</i>	Бавовник шорсткий (бавовна, бамба)	Хлопчатник шерстистый (обыкновенный)
H				
<i>Helianthus annuus</i>	semina	<i>Helianthi</i>	Соняшник однорічний (звичайний)	Подсолнечник однолетний
<i>Helichrysum arenarium</i>	flores	<i>Helichrysi arenarii</i>	Цмин пісковий	Бессмертник (цмин) песчаный
<i>Hippophaë rhamnoides</i>	fructus	<i>Hippophaë</i>	Обліпиха крушиновидна, або жостероподібна	Облепиха крушиновая
<i>Humulus lupulus</i>	strobili	<i>Lupuli</i>	Хміль звичайний	Хмель обыкновенный
<i>Huoscyanus niger</i>	folia, herba	<i>Huoscyanami</i>	Блекота чорна (зубовник, німіція, люльник, собачий мак)	Белена чёрная
<i>Hupericum perforatum</i>	herba	<i>Huperici</i>	Звіробій звичайний, (божа кривця, стокривця, заяча кривця, кривавник)	Зверобой продырявленный (обыкновенный)
I				
<i>Inonotus obliquus</i>	—	<i>Inonotus obliquus</i> , <i>Fungus betulinus</i>	Чага (березовий гриб)	Чага (чёрный березовый гриб)
<i>Inula helenium</i>	rhizomata cum radicibus	<i>Inulae</i>	Оман високий (дивосил)	Девясил высокий
J				
<i>Juniperus communis</i>	fructus (bassae)	<i>Juniperi</i>	Ялівець звичайний (яловець звичайний)	Можжевельник обыкновенный

К Kalanchoë pinnata	commi recentes Kalanchoë's	Каланхоэ перистое	Каланхоэ перистое
L Lagochilus inebrians	flores, folia Lagochili	Зайцегуб п'який	Зайцегуб опьяняющий (лагохилус опьяняющий)
Laminaria saccharina	thalli Laminariae	Ламінарія цукриста (морська капуста)	Ламинария сахаристая (морская капуста)
Lectum palustre	herba, Cormi Ledi palustris	Багно звичайне	Багульник болотный
Leonurus cardiaca	herba Leonuri	Собача кропива звичайна, (пустирник звичайний)	Пустырник сердечный
Leuzea carthamoides	rhizomata cum radicibus Leuzeae	Левзея сафлоровидна (велико-головник сафлороподібний, мараловий корінь, маралова трава, оленячий корінь, оленяча трава)	Левзея сафлоровидная
Linum usitatissimum	semina Lini	Льон посівний (звичайний, льон-довгунець)	Лён обыкновенный
M Matricaria chamomilla	flores Chamomillae	Ромашка лікарська (рум'янка, романець)	Ромашка аптечная (лекарственная)
Mentha piperita	folia Menthae piperitae	М'ята перцева, або холодна	Мята перечная
Menyanthes trifoliata	folia Menyanthidis	Бобівник трилистяний, (воляний трифоль трилисник, жаб'ячі огірочки, трифілія)	Вахта трёхлистная (водяной трилисник)
N Nerium oleander	folia Oleandri	Олеандр звичайний	Олеандр обыкновенный
Nuphar luteum	rhizomata Nupharis lutei	Глечики жовті (латаття жовте, жовта водяна лілія)	Кубышка жёлтая (жёлтая водяная лилия)
O Olea europaea	fructus Oleae europaeae	Маслина європейська	Маслина европейская

Ботанічна назва	Назва рослиної сировини		Українська назва	Російська назва
	Назва органу рослини	Фармацевтична назва рослини		
1	2	3	4	5
Ononis arvensis	radices	Ononidis	Вовчуг польовий	Стальник полевої
Origanum vulgare	herba	Origanum vulgare	Материнка звичайна (душанка, душинка)	Душица обыкновенная
Orthosiphon stamineus	folia	Orthosiphonis	Ортосифон тичинковий (нирковий чай, котячі вуса, яванський чай)	Ортосифон тычиночный (почечный чай)
Oryza sativa	fructus	Oryzae	Рис посівний	Рис посевной
Oxycoccus quadripetalus	bassae (fructus)	Oxycocci	Журавлина чотирипелюсткова (звичайна)	Клюква четырёхлепестковая
P				
Radus racemosa	fructus	Padi	Черемха звичайна	Черемуха обыкновенная
Panax ginseng	radices	Ginseng	Женьшень (корінь життя, лодина-корінь)	Женьшень
Papaver somniferum	capita	Papaveris	Мак снотворний	Мак снотворный
Persica vulgaris	fructus	Persicae	Персик звичайний	Персик обыкновенный
Picea abies	gemmae, strobili	Piceae	Ялина європейська (смерека)	Ель обыкновенная
Pinus silvestris	turiones, folia	Pini	Сосна лісова	Сосна лесная (обыкновенная)
Plantago major	folia, herba	Plantaginis	Подорожник великий (трикутник)	Подорожник большой
Polemonium coeruleum	rhizomata cum radicibus	Polemonii	Синюха блакитна	Синюха голубая
Polygonum bistorta	rhizomata	Bistortae	Гірчак зміїний (зміювик, ракові шийки)	Гореч змеиный (змеевик)

Polygonum hydropiper	herba Polygoni hydroperis	Гірчак перцевий (водний перець, собачий перець)	Горец перечный (водяной перец)
Polygonum aviculare	herba Polygoni avicularis	Спориш звичайний (куряча трава, гусятник, моріжок)	Горец птичий (спорыш)
Potentilla erecta (Potentilla tormentilla)	rhizomata Tormentillae	Перстач прямостоячий, (калган)	Лапчатка прямостоячая
Primula veris	folia, rhizomata cum radicibus Primulae	Первоцвіт весняний (первоцвіт лікарський, примула)	Первоцвіт весенний, первоцвіт лікарственный
Q			
Quercus robur	cortex Quercus	Дуб звичайний	Дуб обыкновенный (черешчатый)
R			
Rhodiola rosea	rhizomata cum radicibus Rhodiolae roseae	Родіола рожева (золотий корінь)	Родиола розовая (золотой корень)
Rauwolfia serpentina	radices Rauwolfiae serpentinae	Раувольфія зміїна	Раувольфия змеиная
Rhamnus cathartica	fructus Rhamni catharticae	Жостір проносний (крушина проносна, чорноягідник)	Жостер слабительный (крушина слабительная)
Rheum palmatum (=tanguticum)	radices Rhei	Ревінь пальчастий, ревінь тангутський, китайський рапонтик	Ревень тангутский (для невидный)
Rhus coriaria	folia Rhois coriariae	Сумах дубильний	Сумах дубильный
Ribes nigrum	folia, fructus, gemmae recentes Ribis nigri	Смородина чорна	Смородина чёрная
Ricinus communis	Semina Ricini	Рицина звичайна	Клещевина обыкновенная
Rosa majalis (syn. Rosa cinnamomea)	Fructus Rosae	Шипшина травнева (шипшина корична)	Шиповник майский (шиповник коричный, роза коричная)
Rubia tinctorum	rhizomata et radices Rubiae tinctorum	Марена красильна	Марена красильная
Rubus idaeus	fructus Rubi idaei	Малина	Малина

Ботанічна назва	Назва рослиної сировини		Українська назва	Російська назва
	Назва органу рослини	Фармацевтична назва рослини		
1	2	3	4	5
S				
<i>Salvia officinalis</i>	folia	Salviae	Шавлія лікарська	Шалфей лікарственный
<i>Sambucus nigra</i>	flores	Sambuci	Бузина чорна	Бузина чёрная
<i>Sanguisorba officinalis</i>	rhizomata et radices	Sanguisorbae	Родовик лікарський (стягників, сухозлотія)	Кровохлёбка лекарственная
<i>Saponaria officinalis</i>	rhizomata	Saponariae	Мильнянка лікарська (мильний корінь, собаче мило, мильна трава)	Мильнянка лекарственная
<i>Schizandra chinensis</i>	semina, fructus	Schizandrae	Лимонник китайський	Лимонник китайский
<i>Scilla maritima</i>	bulbi	Scillae	Морська цибуля	Морской лук
<i>Scutellaria baicalensis</i>	radices	Scutellariae baicalensis	Шоломниця байкальська	Шлемник байкальский
<i>Senecio platyphylloides</i>	herba, rhizomata cum radicibus	Senecionis platyphylloidis	Жовтозілля широколисте (живильна трава, хрещата трава)	Крестовник плосколистый (широколистный)
<i>Solanum tuberosum</i>	tubera	Solani	Картопля	Картофель
<i>Sophora japonica</i>	fructus, alabastra	Sophorae japonicae	Софора японська (японська акація)	Софора японская
<i>Sorbus aucuparia</i>	fructus	Sorbi	Горобина звичайна	Рябина обыкновенная
<i>Stephania glabra</i>	tubera cum radicibus	Stephaniae glabrae	Стефанія гола	Стефанія голая (гладкая)
<i>Strophanthus kombe</i>	semina	Strophanthi	Строфант комбе	Строфант комбе
<i>Strychnos nux-vomica</i>	semina	Strychni, Nuclei vomicae	Блотовний горіх (чилибуха)	Чилибуха (рвотный орех)

T					
Tanacetum vulgare	flores	Tanaceti	Пижмо звичайне (дика горобинка, райціт, польова горобинка, коровай приворог)	Пижма обыкновенная	
Taraxacum officinale	folia, radices	Taraxaci	Кульбаба лікарська, (лгучки, пуслодуй, солдагики, плішпівець)	Одуванчик лікарственный	
Theobroma cacao	semina	Cacao	Шоколадне дерево	Шоколадное дерево	
Thermopsis lanceolata	herba, semina	Thermopsidis	Термопис ланцетовидний (мишатник)	Термопис ланцетовидный (мышатник)	
Thymus serpyllum	herba	Serpylli	Чебрець боровий, або плазкий	Тимьян ползучий (чабрец)	
Thymus vulgaris	herba	Thymi vulgaris	Чебрець звичайний	Тимьян обыкновенный	
Tilia cordata	flores	Tiliae	Липа серцелиста	Липа сердцевидная	
Tussilago farfara	folia	Farfarae	Підбіл звичайний (мати-ямачуха звичайна)	Мать-и-мачеха обыкновенная	
U					
Urtica dioica	folia	Urticae	Кропива дводомна	Крапива двудомная	
V					
Vaccinium myrtillus	folia, fructus	Myrtilli	Чорниця звичайна (боровиця)	Черника обыкновенная	
Vaccinium vitis-idaea	folia, cormi	Vitis idaeae	Брусниця (бруслина, кам'янка)	Брусника	
Valeriana officinalis	rhizomata cum radicibus	Valerianae	Валеріана лікарська	Валериана лекарственная	
Viburnum opulus	fructus, cortex	Viburni	Калина звичайна	Калина обыкновенная	
Vinca minor	herba	Vincae minoris	Барвінок малий (могильник, хрещатий барвінок)	Барвінок малый	
Viola arvensis	herba	Violae	Фіалка польова	Фиалка полевая	
Viola tricolor	herba	Violae	Фіалка триколірна, (братки триколірні)	Фиалка трёхцветная (иван-да-марья)	
Z					
Zea mays	stigmata, stili cum stigmatibus	Maydis	Кукурудза звичайна (маїс)	Кукуруза обыкновенная (маис)	

ЛАТИНСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК

А

<i>āā</i> (ana)	по, порівну
Absinthium, <i>ii n</i>	полин гіркий
Ablatīvus (Abl.)	орудний (<i>відмінок</i>)
absorbtus, a, um	абсорбційний, абсорбований
abusus, us <i>m</i>	зловживання
Academia, <i>ae f</i>	академія
Accusatīvus (Acc.)	знахідний (<i>відмінок</i>)
acer, acris, acre	гострий
acētas, ātis <i>m</i>	ацетат
acētum, <i>i n</i>	оцет
acetylium, <i>i n</i>	ацетил
acetylsalicylicus, a, um	ацетилсаліциловий
Achillēa millefolium	деревій звичайний (<i>бот.</i>)
acholia, <i>ae f</i>	ахолія, ненадходження жовчі до кишечника
acidum, <i>i n</i>	кислота
ac. aceticum	оцтова (ацетатна) кислота
ac. acetylsalicylicum	ацетилсаліцилова (ацетилсаліцилатна) кислота
ac. adipinicum	адипінова (адипінатна) кислота
ac. arsenicum	арсенатна (миш'якова) кислота
ac. arsenicosum	арсенітна (миш'яковиста) кислота
ac. ascorbinicum (ascorbicum)	аскорбінова (аскорбінатна) кислота
ac. barbituricum	барбітурова (барбітуратна) кислота
ac. benzoicum	бензойна (бензоатна) кислота
ac. boricum	борна (боратна) кислота
ac. butyricum	масляна (бутиратна) кислота
ac. caproicum	капронова (капронатна) кислота
ac. carbolicum	карболова (карболатна) кислота
ac. carbonicum	вугільна (карбонатна) кислота
ac. chloricum	хлоратна (хлорнувата) кислота
ac. chlorosum	хлоритна (хлориста) кислота
ac. chromicum	хромова (хроматна) кислота
ac. citricum	лимонна (цитратна) кислота
ac. folicum	фолієва (фоліатна) кислота
ac. formicicum	мурашина (форміатна) кислота
ac. glutaminicum (glutamicum)	глутамінова (глутамінатна) кислота
ac. hydrochloricum	хлоридна (хлороводнева, соляна) кислота
ac. hydrocyanicum	ціанідна (ціановоднева, синильна) кислота
ac. hydrofluoricum (hydrophthoricum)	фторидна (фтороводнева) кислота
ac. hydroiodicum	йодидна (йодоводнева) кислота
ac. hydrosulfuricum	сульфідна (сірководнева) кислота
ac. hypochlorosum	хлорнуватиста (гіпохлоритна) кислота

ac. lacticum	молочна (лактатна) кислота
ac. maleicum	малеїнова (малеатна) кислота
ac. nicotinicum	нікотинова (нікотинатна) кислота
ac. nitricum	нітратна (азотна) кислота
ac. nitrosum	нітритна (азотиста) кислота
ac. nucleicum	нуклеїнова (нуклеатна) кислота
ac. oleicum	олеїнова (олеатна) кислота
ac. oxalicum	щавлева (оксалатна) кислота
ac. pantothenicum	пантотенова (пантотенатна) кислота
ac. perchloricum	перхлоратна (хлорна) кислота
ac. phosphoricum	фосфатна (фосфорна) кислота
ac. phthalicum	фталатна (фталева) кислота
ac. propionicum	пропіонова (пропіонатна) кислота
ac. salicylicum	саліцилова (саліцилатна) кислота
ac. silicicum	силікатна (кремнієва) кислота
ac. stearicum	стеаринова (стеаратна) кислота
ac. succinicum	бурштинова (сукцинатна) кислота
ac. sulfuricum	сульфатна (сірчана) кислота
ac. sulfurosum	сульфітна (сірчиста) кислота
ac. tartaricum	Винна, або виннокам'яна (тарtratна) кислота
ac. undecylenicum	ундециленова (ундециленатна) кислота
acidus, a, um	кислий
Acorus calamus	аїр болотяний, або тростиновий (<i>бот.</i>)
actio, ōnis <i>f</i>	дія
activitas, ātis <i>f</i>	активність
activatus, a, um	активований
adde asepticе	додай асептично
adeps, adipis <i>m</i>	жир, сало
addo, ēre 3	додавати
adenosintriphosphoricus, a, um	аденозинтрифосфорний
adhaesīvus, a, um	липкий, клейкий
adhibeo, ēre 2	вживати, застосовувати, користуватися
adhibitio, ōnis <i>f</i>	вживання, використання, застосування
adipinicus, a, um	адипіновий
adjuvans, ntis	допоміжний
adjuvo, āre 1	допомагати, сприяти
Adōnis, īdis <i>m, f</i>	горицвіт, жовтоцвіт, адоніс
Adonisdum, i <i>n</i>	адонізид
Adrenalinum, i <i>n</i>	адреналін
adsorptus, a, um	адсорбований
adstringens, ntis	в'яжучий
adūltus, a, um	дорослий, великий
adynamia, ae <i>f</i>	адинамія, безсилля, втрата сили
aeger, gra, grum	хворий
aegre	важко, тяжко
aegrōtus, a, um	хворий
aequalis, e	рівний, однаковий

aër, aëris *m*
aërosōlum, *i n*
aesthēsis, *is f*
aetas, ātis *f*
Aethazolum, *i n*
aether, ēris *m*
aethereus, *a, um*
aetheroleum, *i n*
aethylicus, *a, um*
Aethylium, *ii n*
Aethylmorphinum, *i n*
Aethinyloestradiolum, *i n*
aetiologia, *ae f*

ago, ěre *3*
Agiolax, *i n*
alabastrum, *i n*
albumen, ĩnis *n*
albus, *a, um*
alcohol, *olis n*
alcaloidum, *i n*
alĭter
alius, alia, aliud
allergia, *ae f*
Allergolum, *i n*
Allium sativum
Alnus, *i f*
Aloë, ěs *f* (*грецьк.*)
Althaea, *ae f*
Alumen, ĩnis *n*
Aluminium, *ii n*
amarities, ěi *f*
amarus, *a, um*
amĭcus, *i m*
amidochloridum, *i n*
Amidopyrinum, *i n*
Ammi (*не відм.*)
ammoniatus, *a, um*
amorphus, *a, um*
ampulla, *ae f*
amygdala, *ae f*
Amygdalus, *i f*
amylaceus, *a, um*
amylasum, *i n*
amylium, *ii n*
amylum, *i n*
ana (*аā*)
anaemia, *ae f*

повітря
аерозоль
чутливість, відчуття
вік
етазол
ефір
ефірний
ефірна олія
етиловий
етил
етилморфін
етинілестрадіол
етіологія, учення про причини захворювань
діяти, займатися
агіолакс
бутон, пуп'янок
білок
білий
алкоголь; спирт
алкалоїд
інакше
інший
алергія
алергол
часник городній (*бот.*)
вільха
алоє
алтея
галун
алюміній
гіркота
гіркий
друг
амідохлорид
амідопірін
аммі (*рослина лікарська*)
аміачний
аморфний
ампула
мигдаль (*плід*)
мигдаль (*дерево*)
крохмальний
амілаза
аміл
крохмаль
по, порівну
анемія, недокрів'я, малокрів'я

anaesthesia, ae <i>f</i>	анестезія, обезболювання
anaestheticus, a, um	анестетик; той, що знімає чутливість
analepticus, a, um	аналептичний
analgesia, ae <i>f</i>	анальгезія, позбавлення або відсутність відчуття болю
analgeticus, a, um	болезаспокійливий, знеболювальний
Analginum, i <i>n</i>	анальгін
Anastress, i <i>n</i>	анастрес
anatoxinum, i <i>n</i>	анатоксин
androgeñus, a, um	андрогенний (стосується чоловічих статевих гормонів)
Androtinum, i <i>n</i>	андротин
Anēthum, i <i>n</i>	кріп
angina, ae <i>f</i>	ангіна
angiographia, ae <i>f</i>	ангіографія, дослідження стану судин
angiologia, ae <i>f</i>	ангіологія, наука про судини
anhydricus, a, um	безводний
animal, ālis <i>n</i>	тварина
animālis, e	живий, тваринний
anisatus, a, um	ганусовий, анісовий
Anisum, i <i>n</i>	ганус, аніс
annuus, a, um	однорічний
anorexia, ae <i>f</i>	анорексія, погіршення апетиту
ante	1) перед, раніш, скоріше; 2) (<i>прийм. з Асс.</i>) перед, до
anthelminthicus, a, um	протиглисний, протиглистовий
anthropologia, ae <i>f</i>	антропологія, наука про людину
antiasthmaticus, a, um	антиастматичний, протиастматичний
antibacterialis, e	протибактеріальний, антибактеріальний
antibioticus, a, um	антибіотичний
anticoagulans, ntis	антикоагулятивний, антикоагуляційний
anticoncipiens, ntis	протизаплідний, контрацептивний
antidiphthericus, a, um	протидифтерійний
antidotum, i <i>n</i>	протиотрута
antiemeticus, a, um	протиблювотний
antigangraenosus, a, um	протиангренозний
antigēnum, i <i>n</i>	антиген
antihaemorrhoidalis, e	протигеморойний, антигемороїдальний
Antimonium, ii <i>n</i>	сурма, Стибій
antipestosus, a, um	протичумний
antiphlogisticus, a, um	протизапальний
antipyreticus, a, um	жарознижувальний, жарознижувальний
Antipyrinum, i <i>n</i>	антипірін
antirabicus, a, um	антирабічний (проти сказу)
antisepticus, a, um	антисептичний, незаражуючий, незаражувальний
antitetanicus, a, um	протиправцевий
antitoxinum, i <i>n</i>	антитоксин, протиотрута

antituberculosus, a, um	протитуберкульозний
anuria, ae <i>f</i>	анурія, затримка сечі
apis, is <i>f</i>	бджола
Apisarthronum, i <i>n</i>	апізартрон
apitoxinum, i <i>n</i>	апітоксин, токсин бджоли
apnoë, es <i>f</i>	апное, тимчасова зупинка дихання
applicatio, ðnis <i>f</i>	аплікація
Apressinum, i <i>n</i>	апресин
aqua, ae <i>f</i>	вода
aquosus, a, um	водний
arabicus, a, um	арабський, аравійський
Arachis, ïdis <i>f</i>	арахіс
Aralia, ae <i>f</i>	аралія
arbor, ðris <i>f</i>	дерево
arborescens, ntis	деревовидний
Arctostaphylos uva-usi	мучниця звичайна, ведмеже вушко (<i>бот.</i>)
arenarius, a, um	пісковий
Argentum, i <i>n</i>	срібло, Аргентум
argilla, ae <i>f</i>	глина
argumentum, i <i>n</i>	доказ, аргумент
Armeniaca, ae <i>f</i>	абрикос
Arnica, ae <i>f</i>	арніка, баранка
aromaticus, a, um	ароматичний, ароматний
Aronia, ae <i>f</i>	аронія, горобина чорноплода
arrhythmia, ae <i>f</i>	аритмія
ars, artis <i>f</i>	мистецтво, наука
arsenas, ätis <i>m</i>	арсенат
arsenicalis, e	миш'яковий
arsenicus, a, um	миш'яковистий
Arsenicum, i <i>n</i>	миш'як, Арсен
Artemisia absinthium	полин гіркий (<i>бот.</i>)
Artemisia cina	полин цитварний (<i>бот.</i>)
arteria, ae <i>f</i>	артерія
arthralgia, ae <i>f</i>	артралгія, біль у суглобах
artificiosus, a, um	штучний
arvensis, e	польовий
ascorbincus, a, um	аскорбіновий
Asselus, i <i>m</i>	тріска (<i>риба</i>)
aseptice	асептично
asepticus, a, um	асептичний
asiaticus, a, um	азіатський
Asparaginasum, i <i>n</i>	аспарагіназа
Asparcam, i <i>n</i>	аспаркам
aspersio, ðnis <i>f</i>	присипка
asphyxia, ae <i>f</i>	асфіксія, відсутність пульсу та дихання
Aspirinum, i <i>n</i>	аспірін
asthma, atis <i>n</i>	астма, задишка, ядуха
Asthmatolum, i <i>n</i>	астматол

Athrombon, *i n*
atonia, *ae f*
atque
Atraxin, *i n*
Atropa belladonna
atrophia, *ae f*

Atropinum, *i n*
auctor, *ōris m*
audio, *īre 4*
aurantium, *ii n*
auriculāris, *e*
auristillae, *ārum f*
Aurum, *i n*
aut
Avermex, *i n*
Averson, *i n*
avis, *is f*
Axerophtholum, *i n*
axungia, *ae f*
azoturia, *ae f*

атромбон
атонія, послаблення тону
(*спол.*) і притому, до того ж, та, а також
атраксин
беладона лікарська, красавка (*бот.*)
атрофія, зменшення об'єму тканини або
органу, внаслідок порушення їх живлення
атропін
автор
слухати, чути
апельсин
вушний
вушні краплі
золото, Аурум
(*спол.*) або
авермекс
аверсон
птах
аксерофтол
жир, сало
азотурія, наявність азоту в сечі

В

bacca, *ae f*
bacillus, *i m*
bacteriaemia, *ae f*
bactericidus, *a, um*
baicalensis, *e*
balneum, *i n*
balsamicus, *a, um*
balsānum, *i n*
barba, *ae f*
Barbitalum-natrium, *ii n*
barbituricus, *a, um*
Barium, *ii n*
basis, *is f*
Belladonna, *ae f*
bene
benzoas, *atis m*
benzoicus, *a, um*
Benzonalum, *i n*
Benzothiaminum, *i n*
benzylicus, *a, um*
Benzylpenicillinum, *i n*
Berberis, *īdis f*
Bergenia, *ae f*
Bethiolum, *i n*

ягода
бацила, паличка, олівець (медичний)
бактеріємія, наявність бактерій у крові
бактерицидний, убиваючий бактерії
байкальський
ванна
бальзамічний
бальзам
борода
барбітал-натрій
барбітуровий
барій
основа, базис
беладона, красавка
добре
бензоат
бензойний
бензонал
бензотіамін
бензилловий
бензилпеніцилін
барбарис
бадан
бетіол

Betula, ae <i>f</i>	береза
betulinus, a, um	березовий
Bicillinum, i <i>n</i>	біцилін
bicolor, ōris	двоколірний
Bidens, ntis <i>f</i>	череда
bifolius, a, um	двулистковий, двулистий
Bilignostum, i <i>n</i>	білігност
bilirubinum, i <i>n</i>	білірубін; пігмент, забарвлююча речовина жовчі
Bilitrastum, i <i>n</i>	білітраст
biologicus, a, um	біологічний
bis	два рази, двічі (<i>присл., числ.</i>)
Bismuthum, i <i>n</i>	вісмут, Бісмут
Bistorta, ae <i>f</i>	змійовик, ракові шийки, гірчак зміїний
bivalens, ntis	бівалентний
bolus, i <i>f</i>	болюс (велика пілюля); глина
bonus, a, um	добрий, хороший
Borax, ācis <i>f</i>	бура
boricus, a, um	борний
Boromentholum, i <i>n</i>	бороментол
Borum, i <i>n</i>	бор
botanica, ae <i>f</i>	ботаніка, наука про рослини
Brassica nigra	гірчиця чорна (<i>бот.</i>)
brevis, e	короткий
briquetum, i <i>n</i>	брикет
bromatus, a, um	бромистий
Bromcamphora, ae <i>f</i>	бромкамфора
bromidum, i <i>n</i>	бромід
bromisovalerianicus, a, um	бромізовалеріановий
Bromisovalum (<i>seu</i>	бромізовал (<i>або бромурал</i>)
Bromuralum), i <i>n</i>	
Bromum, i <i>n</i>	бром
bronchiālis, e	бронхіальний
bronchītis, īdis <i>f</i>	бронхіт, запалення слизової оболонки бронхів
broncholyticus, a, um	бронхолітичний
bronchosopia, ae <i>f</i>	бронхоскопія, огляд внутрішньої поверхні бронхів за допомогою бронхоскопа
buccalettae, ārum <i>f</i>	букалети, таблетки, що вживаються за щоку
bucca, ae <i>f</i>	щока
buginarium, ii <i>n</i>	паличка медична для введення в ніс
bulbotüber, ěris <i>n</i>	бульбоцибулина
bulbus, i <i>m</i>	цибулина
bursa, ae <i>f</i>	сумка, гаманець
Bursa (ae) pastoris	грицики
butyrum, i <i>n</i>	масло (тверде)
butyricus, a, um	масляний, бутировий

С

Сакао (<i>не відм.</i>)	какао
cacheta, ae <i>f</i>	кахета, облатка
cachexia, ae <i>f</i>	кахексія, загальне виснаження
Calamus, i <i>m</i>	лепеха, айр
calcaria, ae <i>f</i>	вапно
Calciferolum, i <i>n</i>	кальциферол
Calcium, ii <i>n</i>	Кальцій
calefacio, ěre 3	підігрівати
Calendula, ae <i>f</i>	календула, нагідки
calide	гаряче, гарячим способом, тепло
calidus, a, um	гарячий
Calomēlas, ānos <i>n</i>	каломель (монохлорид ртуті)
calor, ōris <i>m</i>	тепло, жар
Camphora, ae <i>f</i>	камфора
camphoratus, a, um	камфорний
cancer, cri <i>m</i>	рак
candidus, a, um	(сліпучо) білий
canescens, ntis	сірий, сивий, сіруватий
caproicus, a, um	капроновий
Capsella bursa-pastoris	грицики звичайні (<i>бот.</i>)
Capsicinum, i <i>n</i>	капсидин
Capsicum, i <i>n</i>	перець стручковий
capsula, ae <i>f</i>	капсула, оболонка
capto, āre 1	ловити
caput, ĩtis <i>n</i>	голова, голівка
caramel, is <i>n</i>	карамель
carbo, ōnis <i>m</i>	вугілля
Carbomalum, i <i>n</i>	карбомал
carbonicus, a, um	вугільний
carcinoma, ātis <i>n</i>	рак, ракова пухлина, карцинома
cardiācus, a, um	серцевий
cardiogramma, ātis <i>n</i>	кардіограма
cardiospasmus, i <i>m</i>	спазм, судома серцева
carotinum, i <i>n</i>	каротин
Carum carvi	кмин звичайний (<i>бот.</i>)
Carvi (<i>не відм.</i>)	кмин
Cassia, ae <i>f</i> (<i>Senna</i> , ae <i>f</i>)	касія, сена
casus, us <i>m</i>	випадок; відмінок (<i>грам.</i>)
cataplasma, ātis <i>n</i>	припарка, гарячий компрес
caulis, is <i>m</i>	стебло
causa, ae <i>f</i>	причина
causticus, a, um	їдкий
caute	обережно
cavitas, ātis <i>f</i>	западина, заглибина, порожнина
celeberrimus, a, um	дуже славнозвісний
Centaurea, ae <i>f</i>	волошка

Centaurium, ii <i>n</i>	золототисячник
centum (<i>не відм.</i>)	сто
cephalgia, ae <i>f</i>	головний біль
cera, ae <i>f</i>	віск
Cerasus, i <i>f</i>	вишня (<i>дерево</i>)
cerasum, i <i>n</i>	вишня (<i>плід</i>)
cerātus, a, um	навоскований, навощений
cerebrospinālis, e	спинномозковий
ceterus, a, um	інший, решта
et cetēra (etc.)	та інші, і так далі
Chamomilla, ae <i>f</i>	ромашка
charta, ae <i>f</i>	папір
chartaceus, a, um	паперовий
Chelidonium, ii <i>n</i>	чистотіл
Chenopodium, ii <i>n</i>	лобода
China, ae <i>f</i>	хіна
chinēnsis, e	китайський
Chininum, i <i>n</i>	хінін
Chlorali hydras	хлоралгідрат
Chlorbutanolum, i <i>n</i>	хлорбутанол
chloricus, a, um	хлорнуватий
chloridum, i <i>n</i>	хлорид
Chloroformium, ii <i>n</i>	хлороформ
chlorosus, a, um	хлористий
Chlortetracyclinum, i <i>n</i>	хлортетрациклін
Chlorum, i <i>n</i>	хлор, Хлор
cholagōgus, a, um	жовчогінний
Cholagonum, i <i>n</i>	холагон
chole, es <i>f</i> (<i>грецьк.</i>)	жовч
Cholecalciferolum, i <i>n</i>	холекальциферол
Cholenzymum, i <i>n</i>	холензим
chroma, ātis <i>n</i>	колір
chromicus, a, um	хромовий
Chromum, i <i>n</i>	хром, Хром
Cina, ae <i>f</i>	полин цитварний
Cinchona succirubra	цинхона красносогокова, хінне дерево (<i>бот.</i>)
cinereus, a, um	сірий, попелястий
Cinnamomum camphora	коричник камфорний (<i>бот.</i>)
circulus, i <i>m</i>	коло
citissime	дуже швидко
citius	швидше
cito	швидко
citras, ātis <i>m</i>	цитрат
Citramonum, i <i>n</i>	цитрамон
citricus, a, um	лимонний
Citrus limon	лимон, цитрина (<i>бот.</i>)
citus, a, um	швидкий, скорий
civitas, ātis <i>f</i>	державка

clausus, a, um	закритий
Claviceps purpurea	маткові ріжки (<i>бот.</i>), житні ріжки, спориня
clavus, i m	гвіздок; мозоль
Cloforex, i n	клофорекс
clyisma, ātis n	клізма, промивання
coagulatio ōnis f	коагуляція, зсідання
Coccarboxylasum, i n (Coccarboxylasa, ae f)	кокарбоксілаза
Codeinum, i n	кодеїн
coeruleus, a, um	голубий, блакитний, синій
Coffeinum, i n	кофеїн
cogito, āre 1	мислити, думати
colo, āre 1	проціджувати
Collagenasum, i n	колагеназа
colligo, ěre 3	збирати, стягати
collunorium, ii n	промивання носове
collutorium, ii n	промивання для рота
collyrium, ii n	примочка очна
color, ōris m	колір, забарвлення
colporrhaphia, ae f	зшивання піхви, накладення шва на піхву
colpotomia, ae f	розріз, оперативний розтин піхви
combustio, ōnis f	опік
communis, e	звичайний; спільний
compactus, a, um	компактний, щільний
comparatīvus, a, um	порівняльний
complex, icis	складний
compositio, ōnis f	склад
compositus, a, um	складний
compressus, i m	таблетка (у Міжнародній фармакопеї)
concentratum, i n	концентрат
concentrātus, a, um	концентрований
concido, ěre 3	різати, розрізати, подрібнювати
concīsus, a, um	нарізаний, подрібнений
Condolphinum, i n	кондельфін
conficio, ěre 3	робити, виробляти
conjunctīva, ae f	кон'юнктива
conjunctivus (modus)	умовний спосіб, кон'юнктив (<i>грам.</i>)
conservātus, a, um	консервований
conservo, āre 1	зберігати
conspersio, ōnis f (aspersio, ōnis f)	присипка
conspergo, ěre 3	обсипати
consto, āre 1	складатись
constituens, ntis	формуотворювальний, формуотворюючий
(con)tero, ěre 3	терти, розтирати
contineo, ěre 2	містити, вмішувати
contra	(<i>прийм.</i> з Acc.) проти
contundo, ěre 3	товкти
contūsus, a, um	розтовчений

convalesco, ěre 3
Convallaria, ae *f*
coquo, ěre 3
cor, cordis *n*
Corazolum, i *n*
Coriandrum, i *n*
cornus, i *m*
cornu, us *n*
cornūtus, a, um
corpus, ōris *n*
corrigenis, ntis

cortex, ĩcis *m*
Corvalolum, i *n*
Crataegus, i *f*
cremor, ōris *m*
crudus, a, um
cryodesiccatus, a, um
crystallisātus, a, um
crystallus, i *f*
Cucurbita, ae *f*
cui
cultivātus, a, um
cum
Cuprum, i *n*
curatio, ōnis *f*
cutis, is *f*
cyanus, a, um
Cyanocobalaminum, i *n*
Cystenalum, i *n*
cystoscopia, ae *f*

cytologia, ae *f*
cytostaticus, a, um

одужувати, видужувати
конвалія
варити
серце
коразол
коріандр, каляндра, кинза, троян
пагін
ріг, ріжок
рогатий
тіло; субстанція
виправляючий (для поліпшення смаку, кольору або запаху ліків)
кора
корвалол
глід
крем
необроблений, сирий
висушений методом сублимації
кристалізований
кристал
гарбуз
якому (*Dat. від qui, quae, quod – який*)
оброблений, культивований
(*прийм. з Abl.*) з, разом з
мідь, Купрум
лікування
шкіра
темно-блакитний
ціанокобаламін
цистенал
цистоскопія, огляд порожнини сечового міхура за допомогою цистоскопа
цитологія, наука про клітини
цитостатичний

D

Dativus (*Dat.*)
datum, i *n*
Datura stramonium
de
Decamevitum, i *n*
decem
declinatio, ōnis *f*
decoctum, i *n*
decorticātus, a, um
decylenicus, a, um
defendens, ntis
degeneratio, ōnis *f*

давальний (*відмінок*)
дата
дурман звичайний (*бот.*)
(*прийм з Abl.*) про, за, від
декамевіт
десять
відміна (*грам.*)
відвар
очищений від кори, шкірки
дециленовий
захисний; той, що захищає
дегенерація, переродження

deinde	(<i>присл.</i>) після того, потім
Delphinium, <i>i n</i>	дельфіній, живокіст
deminerālisātus, <i>a, um</i>	демініралізований
depuro, <i>āre l</i>	очищати
depurātus, <i>a, um</i>	очищений (для твердих речовин)
derivātus, <i>a, um</i>	зроблений, вироблений
derivo, <i>āre l</i>	виробляти, походити
derma, <i>ātis n</i>	шкіра
Dermazinum, <i>i n</i>	дермазин
dermāticus, <i>a, um</i>	шкіряний
dermatītis, <i>īdis f</i>	дерматит, запалення шкіри
describo, <i>ēre 3</i>	описувати
desiccātus, <i>a, um</i>	висушений
designatio, <i>ōnis f</i>	позначення
desinfectio, <i>ōnis f</i>	дезінфекція, знезаражування
desintoxicatio, <i>ōnis f</i>	дезінтоксикація
destillo, <i>āre l</i>	дистилювати, переганяти
destillātus, <i>a, um</i>	дистильований, перегнаний
destructio, <i>ōnis f</i>	знищення
deus, <i>i m</i>	бог
diabolus, <i>i m</i>	чорт, біс, диявол
Diaethylstilboestrolum, <i>i n</i>	діетилстильбестрол
diagnōsis, <i>is f</i>	діагноз, розпізнавання хвороби
diametrum, <i>i n</i> ; diametros, <i>i f</i> ;	діаметр
diamēter, <i>tri m</i>	
diaphoreticus, <i>a, um</i>	потогінний
Diazepamum, <i>i n</i>	діазепам
Dibiomycinum, <i>i n</i>	дибіоміцин
Dicainum, <i>i n</i>	дикаїн
Dichlothiazidum, <i>i n</i>	дихлотіазид
dies, <i>ēi m, f</i>	день
difficile	важко, нелегко
diffusus, <i>a, um</i>	розлогий
Digitoxinum, <i>i n</i>	дигітоксин
dignosco, <i>ēre 3</i>	розпізнавати
Dihydrostreptomycinum, <i>i n</i>	дигідрострептоміцин
diluo, <i>ēre 3</i>	розводити
dilūtus, <i>a, um</i>	розведений
Dimedrolum, <i>i n</i>	димедрол
Dinoprostum, <i>i n</i>	динопрост
dioxŷdum, <i>i n</i>	діоксид
Diprophyllinum, <i>i n</i>	дипрофілін
dispersus, <i>a, um</i>	диспергований
disputandus, <i>a, um</i>	той, про якого слід сперечатися
dissolutor, <i>ōris m</i>	розчинник
diu	(<i>присл.</i>) довго
diurēsis, <i>is f</i>	сечовиділення, діурез
diureticus, <i>a, um</i>	сечогінний

Diuretinum, i *n*
diutissime
dividens, ntis
divido, ěre 3
divīsus, a, um
do, dāre 1
doceo, ěre 2
domus, us *f*
Dorminalum, i *n*
dosis, is *f*
Doxycyclinum, i *n*
dragee (*множ. dragées*)
(*не відм.*)
Dryoptēris filix-mas
ducenti, ae, a
dulcis, e
dum
duo, duae, duo
duodevicesimus, a, um
duodevigīnti
duplex, ĩcis
durus, a, um
dysfunctio, ōnis *f*
dyskinesia, ae *f*
dystonia, ae *f*
dystrophia, ae *f*
dysuria, ae *f*

діуретин
дуже довго
розділяючий, що розділяє
ділити, розподіляти
поділений, розділений
давати, видавати, відпускати
учити, навчати
дім, будинок
дормінал
доза, певна кількість
доксидиклін
драже

щитник чоловічий, папороть чоловіча (*бот.*)
двісті
солодкий; приємний
(*спол.*) поки
два
вісімнадцятий
вісімнадцять
подвійний
твердий; суворий
дисфункція, порушення функції
дискінезія, розлад довільних рухів
дистонія, порушення тону м'язів, судин
дистрофія, розлад живлення
дизурія, утруднення сечовиділення

Е

е
Echinopanax, ācis *n*
Ectericidum, i *n*
ectomia, ae *f*
effectus, us *m*
effervescens, ntis
ego
elasticus, a, um
electrolŷtus, a, um
Eleutherococcus, i *m*
elicio, ěre 3
elixir, ĩris *n*
Emetisan, i *n*
emolliens, ntis
emplastrum, i *n*
emŭlsum, i *n*
encephalographia, ae *f*

див. ех
заманиха, оплопанакс, ехінопанакс
ектерицид
вирізання, видалення
результат, наслідок; сильне враження
шипучий
(*займ.*) я
еластичний
електролітний
елеутерокок
витягати
еліксир
еметизан
пом'якшувальний
пластир
емульсія
енцефалографія, рентгенологічне дослідження діяльності головного мозку

endoscopia, ae <i>f</i>	ендоскопія, метод обстеження порожнин тіла за допомогою оптичних пристроїв
endotoxinum, i <i>n</i>	ендотоксин
enema, ātis <i>n</i>	клизма, промивання
enteralgia, ae <i>f</i>	ентеральгія, кишковий біль
enterālis, e	ентеральний
enteron, i <i>n</i>	кишка
enterosolubilis, e	кишковорозчинний
Ephedra, ae <i>f</i>	ефедра, хвойник
Ephedrinum, i <i>n</i>	ефедрин
epidēmia, ae <i>f</i>	епідемія, швидке і значне поширення інфекційної хвороби на певній місцевості
epidermis, is <i>f</i>	епідерміс, надшкір'я
epigaeus, a, um	надземний
Equisetinum, i <i>n</i>	еквізетин
Equisētum, i <i>n</i>	хвощ
erectus, a, um	прямий
Ergocalciferolum, i <i>n</i>	ергокальциферол
Ergometrinum, i <i>n</i>	ергометрин
Ergotaminum, i <i>n</i>	ерготамін
erro, āre <i>l</i>	помилятися
eruditio, ōnis <i>f</i>	ерудиція
Erysiminum, i <i>n</i>	еризимін
Erysimum, i <i>n</i>	жовтушник
erythrocytus, i <i>m</i>	еритроцит
Erythromycinum, i <i>n</i>	еритроміцин
esse	бути
Estriol, i <i>n</i>	естріол
et	(<i>спол.</i>) і, та
etc. (et cetera)	та інші
Eucalyptus, i <i>f</i>	евкаліпт
Eunocin, i <i>n</i>	еуноктин
euphoria, ae <i>f</i>	еуфорія, ейфорія, підвищено радісний стан
Euphyllinum, i <i>n</i>	еуфілін
europaeus, a, um	європейський
Eusynthomycinum, i <i>n</i>	еусинтоміцин
ex	(<i>прийм. з Abl.</i>) з, із
exacte	(<i>присл.</i>) старанно, точно
exactissime	найстаранніше; дуже точно
exactus, a, um	точний, старанний
excitans, ntis	збуджувальний, збуджуючий
exemplar, āris <i>n</i>	зразок, приклад
exemplum, i <i>n</i>	приклад
exitus, us <i>m</i>	кінець, вихід
exitus letalis	смертельний кінець
exliberatio, ōnis <i>f</i>	вивільнення
expectorans, ntis	відхаркувальний
experientia, ae <i>f</i>	досвід, спроба, намагання

exprimo, ěre 3
exsicco, āre 1
exsiccātus, a, um
extemporālis, e (ex tempore)
extendo, ěre 3
extensus, a, um
externus, a, um
extra
extractio, ōnis *f*
extractum, i *n*
extraho, ěre 3

fabrico, āre 1
facies, ēi *f*
facies Hippocratica

facīle
facīlis, e
facio, ěre 3
factitiuus, a, um
factus, a, um
faex, faecis *f*
Farfara, ae *f*
farīna, ae *f*
febris, is *f*
femininus, a, um
Ferrum, i *n*
festino, āre 1
fibrinum, i *n*
fido, ěre 3
filtrātus, a, um
fīlto, āre 1
finio, tre 4
finis, is *f*
fīo, fīēri
flavus, a, um
Flogicortum, i *n*
floreo, ěre 2
flos, ōris *m*
fluidus, a, um
fluxus, a, um
Foeniculum, i *n*
folium, ii *n*
forma, ae *f*
formentum, i *n*
formo, āre 1
Formylium, ii *n*

вичавлювати, видавлювати
висушувати
висушений
екстемпоральний (у разі потреби)
намазувати, розтягати
намазаний
зовнішній
(*прийм. з Acc.*) поза, зовні, крім
екстракція
витяжка, екстракт
витягати, екстрагувати

F

виробляти, робити
поверхня; лице, обличчя
гіпократове лице; обличчя людини, яка
вмирає
легко
легкий
робити
штучний
зроблений
дріжджі; вижимка
мати-й-мачуха
борошно
гарячка, лихоманка, пропасниця
жіночий
залізо, Ферум
поспішати
фібрин
вірити, довіряти
профільтрований, проціджений
фільтрувати, проціджувати
закінчувати, обмежувати
кінець, межа, границя
робитися, утворюватися
жовтий, золотистий
флогікорт
цвісти, квітнути
квітка
рідкий
литий
кріп, фенхель
листок
форма, вигляд, вид
примочка
утворювати
форміл

forte
fortis, e
fortūna, ae *f*
Fragaria, ae *f*
Frangula, ae *f*
friabilis, e
frictio, ōnis *f*
frigidus, a, um
fructus, us *m*
frutex, ĩcis *m*
fumans, ntis
fungicidus, a, um

fungus, i *m*
Furacilinum, i *n*
fuscus, a, um

Gammaglobulinum, i *n*
gangraena, ae *f*
gangraenosus, a, um
gargarisma, ātis *n*
gaster, tris *f* (*грецьк.*)
gastricus, a, um; stomachicus, a, um
Gastrodiagnost, i *n*
gastroscopia, ae *f*

gaudeo, ēre 2
gelatina, ae *f*
gelatinosus, a, um
gelum, i *n*
gemma, ae *f*
genēsis, is *f*
Genetivus (Gen.)
Gentiana, ae *f*
genus, ěris *n*
Ginseng (*не відм.*)
glaber, bra, brum
glandula, ae *f*
globulus, i *m*
glossētis, is *f*
Glucosa, ae *f* (Glucosum, i *n*)
glutaminicus, a, um
gluten, ĩnis *n*
Glycerinum, i *n*
glycerophosphas, ātis *m*

(*присл.*) сильно
сильний (за дією)
доля, щастя
суниця
крушина
розтертий, тритураційний
втирання, розтирання, фрикційний масаж
холодний
плід
чагарник, куш
димлячий, що димить
убиваючий грибки, протигрибковий, фунгіцидний
грибковий наріст, гриб
фурацилін
темний, чорнуватий

G

гамаглобулін
гангрена, змертвіння
змертвілий, гангренозний
полоскання
шлунок
шлунковий
гастродіагност
гастроскопія, огляд шлунка за допомогою спеціальних інструментів
радіти
желатин
желатиновий
гель
брунька
походження, початок, виникнення, генезис
родовий (*відмінок*)
тирлич
рід, вид
женьшень
голий
залоза
кулька
глосета, таблетка під'язикова
глюкоза
глутаміновий
клей
гліцерин
гліцерофосфат

glycerinātus, a, um
glycosīdum, i n
Glycyrrhiza, ae f
Gnaphalium, ii n
gonococcus, i m
Gossypium, ii n
gracilis, e
gradus, us m
Graecus, a, um
Gramicidinum, i n
gramma, ātis n
granulum, i n
graphia, ae f
gratis
graveolens, ntis
gripposus, a, um
grossus, a, um
gummi, n (не відм.)
gustus, us m
gutta, ae f
guttur, ūris n
gynaecologia, ae f

гліцериновий
глікозид
солодка, солодковий корінь, солодець
сухоцвіт
гонокок
бавовник; вата
стрункий, тонкий, ніжний
крок, сходи, ступінь
грецький
граміцидин
грам
крупинка, маленька пігулка, гранула
запис, опис
(присл.) безкоштовно
запашний
грипозний
великий, крупний
камедь
смак
крапля
горло
гінекологія; розділ медицини, що вивчає
фізіологію та патологію жіночих статевих
органів

Н

habeo, ēre 2
habitus, us m
Haematogēnum, i n
haematologia, ae f
haematōma, ātis n

haematuria, ae f
Haemodesum, i n
haemoglobinum, i n
haemogramma, ātis n
haemolŷsis, is f

haemorrhagia, ae f
haemostaticus, a, um
haustus, us m
Helianthus, i m
Helichrysum arenarium
Heliomycinum, i n
Helmiantin, i n
hemiplegia, ae f
herba, ae f

мати, тримати
зовнішній вигляд, зовнішність
гематоген
гематологія, наука про кров
гематома, скупчення крові, кров'яна пух-
лина
гематурія, наявність крові в сечі
гемодез
гемоглобін
гемограма
гемоліз, процес розпаду червоних
кров'яних тілець
кровотеча
кровоспинний
ковток
соняшник
цимин пісковий (бот.)
геліоміцин
гельміантин
напівпараліч
трава

herbaceus, a, um
heroicus, a, um
Hexamethylentetraminum, i n
hic, haec, hoc
Hippocrātes, is m

Hippophaë, ës f (*грецьк.*)

hirūdo, īnis f

hirundo, īnis f

homo, īnis m

honor, ōris m

hora, ae f

hormōnum, i n

hostis, is m

humānus, a, um

Humulus lupulus

humus, i f

Hydrargyrum, i n

hydras, ātis m

hydricus, a, um

hydrobromidum, i n

hydrocarbōnas, ātis m

hydrochloricus, a, um

hydrochloridum, i n

Hydrocortisonum, i n

hydrocyanicus, a, um

hydrophilicus, a, um

hydrophobicus, a, um

hydrofluoricus, a, um

(hydrophthoricus, a, um)

Hydrogenium, ii n

hydroiodicus, a, um

hydrophobia, ae, f

hydrosulfuricus, a, um

hydrotartaras, ātis m

hydroxĭdum, i n

Hyoscyaminum, i n

Hyoscyāmus, i m

hyperaesthesia, ae f

hypergeusia, ae f

hypergia, ae f

hyperglykaemia, ae f

Hypericum, i n

hypertonia, ae f

hypertrophia, ae f

трав'яний

сильнодіючий

гексаметилентетрамін

(*займ.*) цей, ця, це

Гіппократ (V ст. до н.е.), славетний давньоогрецький лікар, один із засновників античної медицини

обліпіха

п'явка

ластівка

людина

шана, почесті

година

гормон

чужинець, іноземець, ворог

людський

хміль звичайний (*бот.*)

земля, ґрунт

ртуть, Меркурій

гідрат

водний

гідробромід

гідрокарбонат

хлороводневий

гідрохлорид

гідрокортизон

циановодневий

гідрофільний

гідрофобний

фтороводневий

водень, Гідроген

йодоводневий

гідрофобія, водобоязнь

сірководневий

гідротартрат

гідроксид

гіосціамін

блекота, німиця

гіперестезія, підвищена чутливість

гіпергевзія, підвищене відчуття смаку

гіпергія, понижена реактивність організму

гіперглікемія, збільшений вміст цукру в крові

звіробій, кривавник, стокривця

гіпертонія, надмірний артеріальний тиск

гіпертрофія, надмірний розвиток (тканини, органу)

hypnoticus, a, um	снотворний, снодійний
hypoesthesia, ae f	гіпестезія, понижена чутливість
hypogeusia, ae f	гіпогевзія, понижене відчуття смаку
hypoglycaemia, ae f	гіпоглекемія, зменшений вміст цукру в крові
hypoglycaemicus, a, um	гіпоглікемічний, що знижує рівень цукру в крові
hypotensivus, a, um	гіпотензивний
hypotonia, ae f	гіпотонія, понижений артеріальний тиск
hypotrophia, ae f	гіпотрофія, знижений розвиток (тканини, органу)
hypoxia, ae f	гіпоксія, знижений вміст кисню в крові

I

Ichthyolum, i n	іхтіол
idiosyncrasia, ae f	ідіосинкразія, хвороблива реакція організму в окремих людей на подразники, які здебільшого в інших не викликають подібних явищ
ignis, is m	вогонь
ignorantia, ae f	незнання
impero, āre l	наказувати, панувати
implantabuleta seu implantata, ae f	таблетка підшкірна
implantatio, ōnis f	імплантація, вживлення ліків під шкіру хірургічним шляхом
implantātum, i n	імплантат
immunoserum, i n	імуносироватка
in	(прийм. з Acc. i Abl.) в(у), на
inactivātus, a, um	позбавлений активності, інактивований
incommōdum, i n	незручність, шкода
includo, ěre 3	включати
incognitus, a, um	незнаний, незвіданий
incubatio, ōnis f	прихований період хвороби, час до появи ознак хвороби
indicatīvus (modus)	дійсний (спосіб)
indivīsus, a, um	неподілений, недозований
induco, ěre 3	вводити
infans, ntis m, f	дитина, немовля
infarctus, us m	інфаркт, змертвіння ділянки тканини внаслідок закупорки живильної судини
infinītivus, a, um	неозначений (неозначена форма)
infundo, ěre 3	наливати
infusio, ōnis f	інфузія; вливання
infusiōnis, e	інфузійний
infusum, i n	настій

ingredior, ingrēdi
inhalatio, ōnis *f*
inhalātor, ōris *m*
injectabilis, *e*
injectabuletta, *ae f*

injectio, ōnis *f*
inscriptio, ōnis *f*
inobductus, *a, um*
insolubilis, *e*
Insulinum, *i n*
insufflatio, ōnis *f*
inter
interdum
internus, *a, um*
intestinum, *i n*
intracutaneus, *a, um*
intramuscularis, *e*
intravenosus, *a, um*
introdūco, ěre *3*
Inula, *ae f*
invia, ōrum *n*
iodidum, *i n*
Iodognostum, *i n*
Iodthyrosinum, *i n*
Iodum, *i n*
ira, *ae f*
irrigatio, ōnis *f*
irritans, *ntis*
ischaemia, *ae f*
isotonicus, *a, um*
iter, itinēris *n*

japonicus, *a, um*
jecur, ōris *n*
jucundus, *a, um*
Juglans regia
Junipĕrus, *i f*
Juppĭter, Jovis *m*
juvenālis, *e*
juventus, ūtis *f*

Kalanchoĕ, ěs *f* (*грецьк.*)
Kalendae, ārum *f* (*Calendae*)
Kalium, *ii n*
kinēsis, *is f*

входити, включатися
вдихання, інгаляція
інгалятор, прилад для вдихання
ін'єкційний
ін'єктабулета; таблетка, з якої готують
розчин для ін'єкцій
ін'єкція, упорскування, вливання
напис, заголовок
непокритий оболонкою
нерозчинний
інсулін
вдування
(*прийм. з Асс.*) між, серед
(*присл.*) іноді
внутрішній
кишка
внутрішньошкірний
внутрішньом'язовий
внутрішньовенний
вводити
оман (*рослина лікарська*), дивосил
бездоріжжя
йодид
йодогност
йодтирозин
йод
гнів
зрошення, іригація, промивка
подразнюючий, подразнювальний
ішемія, місцеве недокрів'я
ізотонічний
шлях, мандрівка

J

японський
печінка (морських тварин та риби)
приємний
грецький горіх (*бот.*)
ялівець
Юпітер
юнацький
юність, молодість

K

каланхое
календи, перший день місяця в римлян
Калій
рух

L

labor, ōris <i>m</i>	праця, робота
labōro, āre 1	працювати
lac, lactis <i>n</i>	молоко
lactas, ātis <i>m</i>	лактат
lacticus, a, um	молочний
Laevomycesinum, i <i>n</i>	левоміцетин
lagēna, ae <i>f</i>	пляшка, крапельниця
Lagochilus, i <i>m</i>	зайцегуб
lamella, ae <i>f</i>	ламель, плівка, пластинка
Laminaria, ae <i>f</i>	ламінарія, морська капуста
lanātus, a, um	шерстистий
lanceolātus, a, um	ланцетовидний
Lanolinum, i <i>n</i>	ланолін
lanūgo, īnis <i>f</i>	пух, пушок
Latinus, a, um	латинський
latitūdo, īnis <i>f</i>	ширина
Lavandula, ae <i>f</i>	лаванда
lavo, āre 1	мити
laxans, ntis	послаблюючий, проносний
laxatīvus, a, um	проносний, послабляючий
Ledum, i <i>n</i>	багно (<i>назва рослини</i>)
lego, ēre 3	читати
lente	(<i>присл.</i>) повільно
Leonūrus, i <i>m</i>	собача кропива, пустирник
letālis, e	летальний, смертельний
levis, e	легкий
leucocytosis, is <i>f</i>	лейкоцитоз, тимчасове збільшення кількості лейкоцитів у крові
leukaemia, ae <i>f</i>	лейкемія (лейкоз), білокрів'я
Leuzea, ae <i>f</i>	левзея
lex, legis <i>f</i>	закон
libenter	(<i>присл.</i>) охоче, з задоволенням, з приємні- стю, залюбки
liber, bri <i>m</i>	книга
liberatio, onis <i>f</i>	вивільнення, звільнення
licet, licuit (licitum est), ēre 2	дозволяється
lignum, i <i>n</i>	дерево, деревина
limonātum, i <i>n</i>	лимонад
limpidus, a, um	прозорий
linctus, us <i>m</i>	лінктус, солодка мікстура з ліками
linea, ae <i>f</i>	лінія, рядок, риска
lingua, ae <i>f</i>	мова, язик
lingualetta, ae <i>f</i> (<i>seu</i> tabuletta sub linguam)	під'язикова таблетка, лінгветка
linimentum, i <i>n</i>	лінімент, рідка мазь
linio, īre 4	намазувати

lin-teum, i n
Lin-um, i n
Lip-a-sum, i n (Lipasa, ae f)
Lipostabil-um, i n
liquefactus, a, um
liquidus, a, um
Liquiritia, ae f
liquor, ōris m
liquor Ammonii anisatus

liquor Ammonii caustici
Lithium, ii n
litura, ae f
locālis, e
locus, i m
longe
longitūdo, īnis, f
lotio, ōnis f
luteus, a, um
lux, lucis f
Lycorinum, i n
Lydasum, i n (Lydasa, ae f)
lympha, ae f
lysis, is f

полотно
льон
ліпаза
ліпостабіл
рідкий
рідкий
солодковий корінь, локриця, солодка
рідина
нашатирно-ганусові краплі; нашатирно-анісові краплі
нашатирний спирт
Літій
змазування
локальний, місцевий
місце
(присл.) надзвичайно
довжина
лосьйон
жовтий
світло
лікорин
лідаза
лімфа
розпад, розклад, руйнування

М

macēro, āre l
Maecenas, ātis m
magis
magister, tri m
Magma, ātis n
Magnesia, ae f; Magnesium, ii n
magnus, a, um
majālis, e
major, majus
male
maleicus, a, um
malus, a, um
Malva, ae f
Mangānum, i n
margarīta, ae f
mas, maris m
masculus, a, um
massa, ae f
mater, tris f
maternus, a, um
materia, ae f
Matricaria chamomilla

вимочувати, настоювати
Меценат
(присл.) більше
учитель, керівник, наставник
магма
магнезія, Магній
великий
травневий
(порівн. ст. від. *magnus*) більший
(присл.) погано
малеїновий
поганий, небезпечний
мальва
марганець, Манган
перлина
чоловік, самець
чоловічий
маса
мати
материнський, матричний
матерія, речовина
ромашка лікарська (бот.)

maxime	(<i>присл.</i>) дуже, найбільше
maximus, a, um	найбільший
Mays, ydis <i>f</i>	кукурудза
mecum (cum me)	зі мною
medicamentum, i <i>n</i>	ліки, медикамент
medicātus, a, um	медичний
medicīna, ae <i>f</i>	медицина
medicinālis, e	медичний
medicus, i <i>m</i>	лікар
mel, mellis <i>n</i>	мед
melanocarpus, a, um	чорноплодий
mellificus, a, um	медоносний
membrana, ae <i>f</i> ; membranula, ae <i>f</i>	плівка, перетинка, пластинка
memoria, ae <i>f</i>	пам'ять
Menovasinum, i <i>n</i>	меновазин
Mentha, ae <i>f</i>	м'ята
Mentholum, i <i>n</i>	ментол
Menyanthes, idis <i>f</i>	бобівник, трилисок, трифоль
Mercurium, ii <i>n</i>	ртуть, Меркурій
metabolismus, i <i>m</i>	метаболізм, обмін речовин
metallum, i <i>n</i>	метал
Methazidum, i <i>n</i>	метазид
Methylenum, i <i>n</i>	метилен
Methylium, ii <i>n</i>	метил
Methyloestradiolum, i <i>n</i>	метилестрадіол
Methyltestosteronum, i <i>n</i>	метилтестостерон
Methyluracilum, i <i>n</i>	метилурацил
meus, a, um	(<i>займ.</i>) мій, моя, моє
microbiologia, ae <i>f</i>	мікробіологія, наука про мікроорганізми
microcapsula, ae <i>f</i>	мікрокапсула
microsphaera, ae <i>f</i>	мікросфера
milito, āre <i>l</i>	воювати
mille	тисяча
Millefolium, ii <i>n</i>	деревій
minerālis, e	мінеральний
minimus, a, um	(<i>найв. ст. від parvus</i>) найменший
minor, minus	(<i>порівн. ст. від parvus</i>) менший
minutim	(<i>присл.</i>) дрібно
misceo, ēre <i>2</i>	мішати, змішувати
mitis, e	м'який, слабкий (за дією)
mixtio, ōnis <i>f</i>	змішування
mixtura, ae <i>f</i>	мікстура, суміш
millilitrum, i <i>n</i>	мілілітр
modificātus, a, um	модифікований
modice	(<i>присл.</i>) середньо
modus, i <i>m</i>	міра, спосіб
mollis, e	м'який
monobromātus, a, um	однобромний, монобромний

mononucleidum, i n	мононуклід
montānus, a, um	гірський
morbilli, ōrum m	кір
morbus, i m	хвороба
mors, mortis f	смерть
morsus, us m	укус
mos, moris m	звичай, характер, вдача
mucilāgo, īnis f	слиз
multum	(присл.) багато
multus, a, um	численний
mundus, i m	світ, всесвіт
munus, ēris n	подарунок
murus, i m	стіна, мур
musca, ae f	муха
musculus, i m	м'яз
muscus, i m	мох, піна
muto, āre l	рухати, міняти, змінювати
myalgia, ae f	міалгія, біль у м'язах
Mycosolonum, i n	мікозолон
Myelobromolum, i n	мієлобромол
Myrtillus, i m	чорниця

N

nanocapsula, ae f	нанокапсула
nanosphaera, ae f	наносфера
nanus, i m	карлик
Naphthalanum, i n	нафталан
Naphthammonum, i n	нафтамон
Naphthyzinum, i n	нафтизин
narcōsis, is f	наркоз
narcoticus, a, um	наркотичний
naristillae, ārum f/pl	краплі для очей, очні краплі
nasālis, e	носовий, назальний
nasoguttae, ārum f/pl	краплі для носа
nasus, i m	ніс
Natrium, ii n	Натрій
natura, ae f	натура, природа
naturālis, e	природний
ne	(спол.) щоб не
nebula, ae f	зрошення, омивання
necrōsis, is f	некроз, відмирання (змертвіння) тканин, органів
negotium, ii n	робота, діло, справа, заняття
Neomycinum, i n	неоміцин
nephritis, īdis f	нефрит
Neriolum, i n	неріолін
Nerium oleander	олеандр звичайний (бот.)
nervosus, a, um	нервовий

neuralgia, ae <i>f</i>	невралгія, біль по ходу чутливого нерва
neuritis, idis <i>f</i>	запалення нерва
neurōma, ātis <i>n</i>	пухлина з нервової тканини, неврома
neuter, tra, trum	ні один з двох; ні той, ні другий; середній
Nicotinamidum, i <i>n</i>	нікотинамід
nicotinicus, a, um	нікотиновий
niger, gra, grum	чорний
nihil	ніщо
nitens, ntis	блискучий
nitras, ātis <i>m</i>	нітрат
nitris, itis <i>m</i>	нітрит
Nitrogenium, ii <i>n</i>	азот, Нітроген
Nitroglycerinum, i <i>n</i>	нітрогліцерин
Nitrong-mite, is <i>n</i>	нітронг слабкий (за дією), нітронг-міте
nitrosus, a, um	азотистий
nobilis, e	відомий; благородний; знаменитий, чудовий
noceo, ēre 2	шкодити
nolo, nolui, nolle	не бажати
nomen, ĩnis <i>n</i>	ім'я, назва
nomino, āre 1	називати
Nominativus (Nom.)	називний (<i>відмінок</i>)
non	не, ні
nonnullus, a, um	деякий
nonus, a, um	дев'ятий
normātus, a, um	стандартизований
Norsulfazolum, i <i>n</i>	норсульфазол
nos	(<i>займ.</i>) ми
nosologia, ae <i>f</i>	нозологія, наука про форми хвороб
Nospanum, i <i>n</i> (No-spa, ae <i>f</i>)	ношпа
noster, tra, trum	(<i>займ.</i>) наш, наша, наше
notātus, a, um	позначений, мічений
noto, āre 1	позначати, зауважувати, зазначати
novem	дев'ять
Novocainum, i <i>n</i>	новокаїн
Novocindolum, i <i>n</i>	новоциндол
Novovlon, i <i>n</i>	нововлон
novus, a, um	новий
nox, noctis <i>f</i>	ніч
nucleinicus, a, um	нуклеїновий
nullus, a, um	ніякий, жодний
numērus, i <i>m</i>	число
nunc	(<i>присл.</i>) тепер
Nuphar luteum	латаття жовте (<i>бот.</i>)
nutriens, ntis	живильний
nux, nucis <i>f</i>	горіх
Nymphaea, ae <i>f</i>	німфея, латаття біле, лілія водяна біла
Nystatinum, i <i>n</i>	ністатин

O

obdūco, ěre 3	покривати оболонкою
obductus, a, um	покритий оболонкою
oblāta, ae <i>f</i>	облатка, крохмальна капсула
obliquus, a, um	косий
obscurus, a, um	темний, неясний
obtineo, ěre 2	володіти, мати, одержувати
octāvus, a, um	восьмий
octo	вісім
Octoestrōlum, i <i>n</i>	октестрол
oculentum, i <i>n</i>	очна мазь
oculoguttae, ārum <i>f/pl</i>	очні краплі
oculus, i <i>m</i>	око
ocularius, a, um	очний
odontalgia, ae <i>f</i>	зубний біль
odor, ōris <i>m</i>	запах
oedēma, ātis <i>n</i>	набряк
Oestradiōlum, i <i>n</i>	естрадіол
oestrogēnus, i <i>m</i>	естроген
officinā, ae <i>f</i>	аптека
officinālis, e	офіційний, аптечний. лікарський
Oleander, dri <i>m</i>	олеандр
Oleandrinum, i <i>n</i>	олеандрин
oleicus, a, um	олеїновий
oleosacchārum, i <i>n</i>	маслоцукор, суміш цукру з ефірною олією
oleosus, a, um	олійний, масляний
oleum, i <i>n</i>	олія, масло
olīva, ae <i>f</i>	маслина, оливка
olla, ae <i>f</i>	банка
omnis, e	весь, всякий
Ononis, īdis <i>m</i>	вовчуг
operculātus, a, um	закритий кришечкою
Ophthalmidum, i <i>n</i>	офтальмід
ophthalmicus, a, um	очний
ophthalmologia, ae <i>f</i>	офтальмологія, наука про хвороби очей
Opium, ii <i>n</i>	опій
optime	(<i>присл.</i>) найкраще
optimus, a, um	(<i>найв. ст. від bonus, a, um</i>) найкращий
opus, ěris <i>n</i>	справа, робота, твір
orālis, e	оральний, що стосується рота
organismus, i <i>m</i>	організм
oribletta, ae <i>f</i> (tabuletta per os, tabuletta peroralis)	оріблета: таблетка, яку приймають через рот; пероральна таблетка
Origānum, i <i>n</i>	материнка
orotas, ātis <i>m</i>	оротат
Orthosiphon, ōnis <i>m</i>	нирковий чай, ортосифон, котячі вуса
Oryza, ae <i>f</i>	рис

os, oris *n*
Osarsolum, *i n*
osteochondrosis, *is f*
otitis, *īdis f*
otium, *ii n*
otoscopia, *ae f*

ovum, *i n*
Oxacillinum, *i n*
oxalicus, *a, um*
oxydulātus, *a, um*
oxydum, *i n*
Oxygenium, *ii n*
oxymel, *is n*
Oxytetracyclinum, *i n*
Oxytocinum, *i n*

Padus, *i f*
paluster, tris, tre
Pananginum, *i n*
Panax ginseng

pancreaticus, *a, um*
Pancreatinum, *i n*
pandemia, *ae f*

panis, *is m*
pantothēnas, ātis *m*
pantothenicus, *a, um*
Papāver, ěris *n*
Papaveraceae
Papaverinum, *i n*
par, paris
para-aminosalicylas, ātis *m*
paraffinātus, *a, um*
Parathyreoidinum, *i n*
parenterālis, *e*
pario, ěre, 3
pars, partis *f*
parvus, *a, um*
pasta, *ae f*
pastilla, *ae f*
pathogenēsis, *is f*
pathologia, *ae f*
pathophobia, *ae f*
patria, *ae f*

рот
осарсол
остеохондроз
отит, запалення вуха
дозвілля
отоскопія, огляд вуха за допомогою спеціальних інструментів
яйце
оксацилін
щавлевий
закисний
оксид, окис
кисень, Оксиген
оцетомед, оксимель
окситетрациклін
окситоцин

Р

черемха
болотяний
панангін
женьшень, корінь життя, людина-корінь
(*бот.*)
підшлунковий
панкреатин
пандемія; епідемія, що охоплює більшу частину країни
хліб
пантотенат
пантотеновий
мак
макові
папаверин
рівний, однаковий
пара-аміносаліцилат
парафіновий, парафінований
паратиреоїдин
парентеральний
народжувати
частина
малий
паста
пастилка (для жування)
патогенез, походження та розвиток хвороби
патологія, наука про захворювання
патофобія, страх захворіти
батьківщина

пах, pacis <i>f</i>	мир
paucus, a, um	малий, нечисленний
Pavaesthesinum, i <i>n</i>	павестезин
praecipitātus, a, um	осаджений
pectorālis, e	грудний
peletta, ae <i>f</i>	капсула, що вживляється під шкіру, пелета
Penicillinum, i <i>n</i>	пеніцилін
Pentalginum, i <i>n</i>	пенталгін
Pentālum, i <i>n</i>	пентал
Pentovitum, i <i>n</i>	пентовіт
Pepsinum, i <i>n</i>	пепсин
per	(<i>прийм. з Acc.</i>) через; протягом; за допомогою
perchloridum, i <i>n</i>	перхлорид
percolo, āre <i>l</i>	проціджувати
pergaminātus, a, um	пергамовий, пергаментний
perlotio, ōnis <i>f</i>	спринцювання
perennis, e	багаторічний
perficio, ěre <i>3</i>	удосконалювати
perfōrans, ntis	той, що проколює (пробиває)
perforātus, a, um	пробитий, проколотий
periculum, i <i>n</i>	небезпека
perla, ae <i>f</i>	перлина, перла (<i>форма ліків</i>)
permangānas, ātis <i>m</i>	перманганат
perorālis, e (per os)	пероральний
peroxydum, i <i>n</i>	пероксид, перекис
Persica, ae <i>f</i>	персик (<i>дерево</i>)
persicum, i <i>n</i>	персик (<i>плід</i>)
persōna, ae <i>f</i>	особа
personālis, e	персональний, особистий
pertussis, is <i>f</i>	коклюш
pessimus, a, um	(<i>найв. ст. від malus, a, m</i>) найгірший
petraeus, a, um	кам'янистий, скелястий, скельний
pharmaceuta, ae <i>f, m</i>	фармацевт
pharmaceuticus, a, um	фармацевтичний, аптекарський
pharmacopoea, ae <i>f</i>	фармакопея
Phenacetinum, i <i>n</i>	фенацетин
Phenaminum, i <i>n</i>	фенамін
Phenobarbitalum, i <i>n</i>	фенобарбітал
Phenolum, i <i>n</i>	фенол
Phenylum, i <i>n</i>	фенілен
Phenylum, ii <i>n</i>	феніл
phlebogramma, ātis <i>n</i>	флебограма, запис венозного пульсу
phosphas, ātis <i>m</i>	фосфат
Phosphoestrolum, i <i>n</i>	фосфестрол
phosphoricus, a, um	фосфорний
Phosphorus, i <i>m</i>	фосфор, Фосфор
Phthorafurum, i <i>n</i>	фторафур

phthoridum, i n	фторид, флуорид
Phyllochinonum, i n	філохінон
Phytinum, i n	фітин
Phytoferrolactolum, i n	фітоферолактол
Phytolysinum, i n	фітолізин
Picea, ae f	ялина
Pilocarpinum, i n	пілокарпін
pilula, ae f	пілюля
pinguis, e	жирний
Pinus, i f	сосна
Piper, ěris n	перець
Pituitrinum, i n	пітуїтрин
pix, picis f	смола
pix liquida	дьюготь
placenta, ae f	плацента
planta, ae f	рослина
Plantaglucidum, i n	плантаглюцид
Plantago, ĩnis f	подорожник
plasmosubstituens, ntis	плазмозамінюючий, плазмозамінний
Platyphyllinum, i n	платифілін
plenus, a, um	повний
Plumbum, i n	Плюмбум, свинець, оливо
podalgia, ae f	біль у нозі, подалгія
Polybiolinum, i n	полібіолін
Polygala, ae f	китятки, істод
Polygōnum bistorta	гірчак зміїний, зміїовик (бот.)
Polygōnum hydropiper	гірчак перцевий (бот.)
polyvitaminum, i n	полівітамін
ponderosus, a, um	важкий
pondus, ěris n	вага
porcĭnus, a, um	свинячий
porto, āre l	носити, переносити
positĭvus, a, um	позитивний
posse	могти, мати право, уміти
post	(прийм. з. Ас.) після, по
Potentilla tormentilla	перстач прямостоячий (бот.)
potio, ōnis f	пиття, напїток
praecipitātus, a, um	осаджений
praefixum, i n	префікс
praeparans, ntis	той, що готує
praeparatio, ōnis f	приготування; препарат
praeparo, āre l	готувати, приготувати
praeparātum, i n	препарат
praescrĭbo, ěre 3	прописувати
praescriptio, ōnis f	рецепт, пропис
praesens, ntis	теперішній
Prednisolonum, i n	преднізолон
pressura, ae f; pressus, us m	тиск

Primula, ae <i>f</i>	первоцвіт весняний, примула
primo	по-перше, вперше
primus, a, um	перший
pro	(<i>прийм. з Abl.</i>) за, для
Procto-glyvenol, i <i>n</i>	прокто-глівенол
proctoscopia, ae <i>f</i>	проктоскопія, огляд прямої кишки за допомогою спеціальних інструментів
professor, ōris <i>m</i>	професор, учитель
Progesterōnum, i <i>n</i>	прогестерон
pro me	для мене (для автора рецепта)
prophylaxis, is <i>f</i>	профілактика, попередження
propionas, ātis <i>m</i>	пропіонат
propionicus, a, um	пропіоновий
propōlis, is <i>f</i>	прополіс
Proposolum, i <i>n</i>	пропосол
proprius, a, um	власний
protego, ěre 3	прикривати, захищати
Protensylum, i <i>n</i>	протензил
provīsor, ōris <i>m, f</i>	провізор
publicus, a, um	суспільний, громадський, державний
puella, ae <i>f</i>	дівчинка
puer, eri <i>m</i>	хлопчик, дитина
Pulmonaria, ae <i>f</i>	пульмонарія, медунка, смоктунчики
pulverātus, a, um	порошковий, порошокований
pulvis, ěris <i>m</i>	порошок
purgatīvus, a, um	проносний, очищуючий
purificātus, a, um	очищений (для рідин)
purpureus, a, um	пурпуровий
purus, a, um	чистий
pyaemia, ae <i>f</i>	пісмія, гноєкрів'я
Pyridostigminum, i <i>n</i>	піридостигмін

Q

quadrangulus, a, um	чотирикутний
quae libet	якої достатньо
quaero, ěre 3	шукати
qualis, e	який
qualitas, ātis <i>f</i>	якість
quam	ніж, як
quantitas, ātis <i>f</i>	кількість
quantum satis (<i>q. s.</i>)	скільки треба, скільки потрібно
quattuor	чотири
Quercus, us <i>f</i>	дуб
qui, quae, quod	який, яка, яке
quindecim	п'ятнадцять
quinque	п'ять

quinelobātus, a, um
quintus, a, um
quis? quid?

rabies, ēi *f*
racemicus, a, um
radix, icis *f*
rarissīme
raro
rarus, a, um
rasus, a, um
ratio, ōnis *f*
Raunatum, i *n*
Rauwolfia serpentina
recens, ntis
recenter
recipio, ěre 3
rectālis, e (per rectum)
rectifico, āre 1
rectificātus, a, um
rectum, i *n*
recurrens, a, um
reductus, a, um
refrigero, āre 1
refrigeratio, ōnis *f*
remedium, ii *n*
repellens, ntis
repeto, ěre 3
repetitio, ōnis *f*
res, rēi *f*
res rudes (materiae rudes)
resistentia, ae *f*
Resorcinum, i *n*
resoribletta, ae *f*
Retabolilum, i *n*
retard

Retinolum, i *n*
retro
Revitum, i *n*
rex, regis *m*
Rhamnus cathartica
Rheum, i *n*
rhizoma, ātis *n*
Rhodiōla, ae *f*
Rhus, Rhois *f*
Ribes, is *n*

п'ятилопатевиий
п'ятий
хто? що?

R

сказ
рацемічний
корінь
(*найв. ст. від raro*) надзвичайно рідко
(*присл.*) рідко
рідкий, нечастий
стертий, чистий
розум, спосіб, метод
раунатин
раувольфія зміїна (*бот.*)
свіжий
(*присл.*) свіжо, недавно
брати
ректальний (через пряму кишку)
ректифікувати, очищати (перегонкою)
очищений (перегонкою)
пряма кишка
поворотний
відновлений
охолоджувати
охолодження
лікарський засіб
відлякуючий, відлякувальний
повторювати
повторення
справа, річ
сировина (рослинна)
протидія, опір
резорцин
резориблета, таблетка сублінгвальна
ретаболіл
ретард (*від англ. to retard — сповільнювати*)
ретинол
назад, раніш; (*прийм. с Асс.*) за, позаду
ревіт
король, цар
жостір проносний (*бот.*)
ревінь
кореневище
родіола, золотий корінь
сумах (*дерево*)
смородина

Ribes nigrum
Riboflavinum, i n
Ribonucleasum, i n (Ribonucleasa, ae f)
Ricinus, i f
ricinus, i m
rideo, ēre 2
Ristomycinum, i n
roentgenum, i n
Romanus, a, um
Ronidasum, i n (Ronidasa, ae f)
Rosa, ae f
rotulla, ae f
ruber, bra, brum
Rubia tinctorum
Rudbeckia, ae f
rudis, e
Ruta, ae f

saccharum, i n
sacculus, i m
saepe
saepius
saepissime
salicylas, ātis m
salicylicus, a, um
Salix, icis f
salmonella, ae f
salveo, ēre 2
Salvia, ae f
salus, ūtis f
Salvinum, i n
Sambucus, i f
sanatio, ōnis f
sanctus, a, um
sanguineus, a, um
sanguis, inis m
Sanguisorba, ae f
sanitas, ātis f
sano, āre 1
sapiens, ntis m
sapientissimus, a, um

sapo, ōnis m
Saponaria, ae f
saponatus, a, um
saponinum, i n

смородина чорна (бот.)
рибофлавін
рибонуклеаза
рицина
рицина (плід)
сміятися
ристоміцин
рентген
римський
ронідаза
троянда, шипшина
пастилка, коржик
червоний
марена красильна (бот.)
рудбекія (рос. лікарська)
сирий, грубий, необроблений
рута

S

цукор
мішечок, пакетик
(присл.) часто
(вищ. ст. від saepe) частіше
(найвищ. ст. від saepe) дуже часто
саліцилат
саліциловий
верба
сальмонела
бути здоровим, добре почувати себе
шавлія
зцілення, спасіння, благо
сальвін
бузина
виліковування, вигоювання, санація
святий
червоний, як кров; кривавий
кров
родовик, стягникров
здоров'я
виліковувати, оздоровлювати
мудрець
(найв. ст. від sapiens, ntis) дуже мудрий, наймудріший
мило
мильнянка, собаче мило, мильна трава
мильний
сапонін

sapor, ōris <i>m</i>	смак
Sarcolysinum, <i>i n</i>	сарколізин
sarcōma, ātis <i>n</i>	саркома, злоякісна пухлина
satis	досить, доволі
satīvus, a, um	посівний
saturatio, ōnis <i>f</i>	сатурація; рідина, насичена газом
saturātus, a, um	насичений
scabies, ēi <i>f</i>	короста
scatula, ae <i>f</i>	коробочка
Schizandra, ae <i>f</i>	лимонник
schola, ae <i>f</i>	школа
scientia, ae <i>f</i>	знання, наука
Scilla, ae <i>f</i>	цибуля (морська)
scio, ĩre 4	знати
sclerōsis, is <i>f</i>	склероз, затвердіння тканин або органів
Scopolaminum, <i>i n</i>	скополамін
Scopolia, ae <i>f</i>	скополия
scorbūtus, <i>i m</i>	цинга
scribo, ĩre 3	писати
Scutellaria, ae <i>f</i>	шоломниця
Secale, is <i>n</i>	жито
Secale cornutum	маткові ріжки
sed	а, але, однак
sedatīvus, a, um	заспокійливий
Seduxenum, <i>i n</i>	седуксен
semel	один раз
semen, ĩnis <i>n</i>	насінина, сім'я
semilente	(<i>присл.</i>) напівповільно (за дією)
seminālis, e	насінневий
semper	(<i>присл.</i>) завжди, постійно
Senecio, ōnis <i>f</i>	жовтозілля
senectus, ūtis <i>f</i>	старість
Senēga, ae <i>f</i>	сенега
Senna, ae <i>f</i>	сена, олександрійський лист, касія
sepsis, is <i>f</i>	сепсис, зараження крові, загальна інфекція
septem	сім
septĭmus, a, um	сьомий
Serpyllum, <i>i n</i>	чебрець боровий
serum, <i>i n</i>	сироватка
servo, āre 1	зберігати
seu	або, чи
sex	шість
sextus, a, um	шостий
siccus, a, um	сухий
signo, āre 1	означати, позначати
signatura, ae <i>f</i>	позначення, сигнатура
Silicium, <i>ii n</i>	кремній, Силіцій
silvester, tris, tre	лісовий

simīlis, e	подібний
similīter	подібно
simplex, ĩcis	простий
simplicĭter	просто
Sināpis, is <i>f</i>	гірчиця
sine	(<i>прийм з Abl.</i>) без
singularis	однина (<i>грам.</i>)
singuli, ae, a	по одному
sirūpus, i <i>m</i>	сироп
Sodium, ii <i>n</i>	Натрій
solidus, a, um	твердий
solubīlis, e	розчинний
solubletta, ae <i>f</i> (<i>seu solvella</i>)	солюблета (або сольвела), таблетка для приготування розчинів
solutio, ōnis <i>f</i>	розчин
solūtus, a, um	розчинений
somnīfer, a, um	снотворний
Sophōra, ae <i>f</i>	софора
Sorbus, i <i>f</i>	горобина
spargens, ntis	шипучий
spasmolyticus, a, um	спазмолітичний, знімаючий спазми
spasmus, i <i>m</i>	спазм, судома
species, ēi <i>f</i>	збір; вид
spermacētum, i <i>n</i>	спермацет
spirituosus, a, um	спиртовий
spirītus, us <i>m</i>	спирт; дихання, повітря
spiro, āre <i>l</i>	дихати, жити
spissus, a, um	густиий
spongia, ae <i>f</i>	губка
spontaneus, a, um	непосівний; дикий, свавільний
spray (<i>не відмін.</i>)	пультверизатор, спрей
spritz (<i>не відмін.</i>)	шприц
spuma, ae, <i>f</i>	піна
spumosus, a, um	пінистий
stabilisātor, ōris <i>m</i>	стабілізатор
statim	(<i>присл.</i>) негайно
status, us <i>m</i>	стан
stenōsis, is <i>f</i>	стеноз, звуження
sterīlis, e	стерильний, вільний від бактерій
sterilīso, āre <i>l</i>	стерилізувати
Stibium, ii <i>n</i>	сурма, Стибій
stigma, ātis <i>n</i>	приймочка
stilus, i <i>m</i> (stylus, i <i>m</i>)	паличка, олівець (<i>форма ліків</i>); стовпчик (<i>бот.</i>)
stimūlans, ntis	стимулюючий, спонукаючий, стимулювальний
stipes, ĩtis <i>m</i>	стебло, пагін
stomachicus, a, um	шлунковий

stomatologia, ae <i>f</i>	стоматологія
Stramonium, ii <i>n</i>	дурман, бодяк, біс дерево
Streptocidium i <i>n</i>	стрептоцид
Streptosulmycinum, i <i>n</i>	стрептосульміцин
strobīlus, i <i>m</i>	шишка
Strophanthinum, i <i>n</i>	строфантин
Strophanthidinum, i <i>m</i>	строфантидин
Strophanthus, i <i>m</i>	строфант
Strychninum, i <i>n</i>	стрихнін
Strychnos, i <i>f</i>	чилибуха, блювотний горіх
Strysolinum, i <i>n</i>	стризолін
studeo, ēre 2	старанно вчитися, студіювати
suāvis, e	приємний
subacētas, ātis <i>m</i>	субацетат, основний ацетат
subcarbōnas, ātis <i>m</i>	субкарбонат, основний карбонат
subcutaneus, a, um	підшкірний, субкутанний
subflāvus, a, um	жовтуватий
sublinguālis, e	під'язиковий, під'язичний
subnitras, ātis <i>m</i>	основний нітрат, субнітрат
subscriptio, ōnis <i>f</i>	підпис, надпис унизу
substantia, ae <i>f</i>	речовина
subtilis, e	дрібний, тонкий; ніжний
succus, i <i>m</i>	сік
suctio, ōnis <i>f</i>	ссання, розсмоктування
suillus, a, um	свинячий
Sulfadimethoxinum, i <i>n</i>	сульфадиметоксин
Sulfadimezinum, i <i>n</i>	сульфадимезин
Sulfaethidolum, i <i>n</i>	сульфетидол
sulfas, ātis <i>m</i>	сульфат
sulfis, ītis <i>m</i>	сульфіт
sulfurosus, a, um	сірчистий
Sulfur, ūris <i>n</i>	сірка, Сульфур
sulfuricus, a, um	сірчаний
sum, fui, esse	бути, існувати
sumo, ēre 3	приймати (у середину)
superlatīvus, a, um	найвищий, чудовий
suppositorium, ii <i>n</i>	свічка (лікарська), супозиторій
supra	(<i>прийм. з Acc.</i>) над, поверх
supracutaneus, a, um	надшкірний, супракутанний
suspensio, ōnis <i>f</i>	суспензія
Sustac-forte	сустак сильний (за дією), сусак-форте
Sustac-mite	сустак слабкий (за дією), сусак-міте
symptōma, ātis <i>n</i>	симптом, ознака
Syncumārūm, i <i>n</i>	синкумар
Synoestrōlum, i <i>n</i>	синестрол
synonymum, i <i>n</i>	синонім
syntheticus, a, um	синтетичний
systema, ātis <i>n</i>	система

Т

tabula, ae <i>f</i>	дошка
tabuletta, ae <i>f</i>	таблетка
talcum, i <i>n</i>	тальк
talis, e	такий
tampōnum, i <i>n</i>	тампон
Tanacētum, i <i>n</i>	пижмо, дика горобинка, приворот
tannicus, a, um	дубильний
Taraxācum, i <i>n</i>	кульбаба
tartaricus, a, um	винний, виннокам'яний
tartras, ātis <i>m</i>	гартрат
tela, ae <i>f</i>	тканина
telluricus, a, um	телуровий
telluris, ītis <i>m</i>	телурит
tempus, ōris <i>n</i>	час
tero, ěre 3	терти, розтирати
terebinthīna, ae <i>f</i>	живиця, терпентин
terra, ae <i>f</i>	земля
Testobromlecithinum, i <i>n</i>	тестобромлецитин
Testoenatum, i <i>n</i>	тестенат
Testosteronum, i <i>n</i>	тестостерон
Testovironum, i <i>n</i>	тестовірон
tetanicus, a, um	правцевий
tetrabōras, ātis <i>m</i>	тетраборат
Tetracyclinum, i <i>n</i>	тетрациклін
Thallium, ii <i>n</i>	Талій
thallus, i <i>m</i>	слань, талом
Thea, ae <i>f</i>	чай
Theobroma cacao	шоколадне дерево (<i>бот.</i>)
Theobrominum, i <i>n</i>	теобромін
Theophyllinum, i <i>n</i>	теофілін
therapia, ae <i>f</i>	терапія, лікування
Thermopsis, ĭdis <i>f</i>	термопсис, мишатник
Thiaminum, i <i>n</i>	тіамін
Thiopentalum, i <i>n</i>	тіопентал
Thymus serpyllum	чебрець боровий (<i>бот.</i>)
Tilia, ae <i>f</i>	липа
tinctura, ae <i>f</i>	настойка, настоянка
Tiphenum, i <i>n</i>	тифен
Tocopherolum, i <i>n</i>	токоферол
tonus, i <i>m</i>	напруга, тиск
Tormentilla, ae <i>f</i>	перстач, калган
toxicus, a, um	токсичний
toxinum, i <i>n</i>	токсин
tranquilo, āre 1	заспокоювати
trans	(<i>прийм. з Асс.</i>) через, крізь
Trichloraethylenum, i <i>n</i>	трихлоретилен

tricolor, *ō*ris
trifoliatus, a, um
Trifolium fibrinum
(s. *Menyanthes trifoliata*)
Triticum, i *n*
trochiscus, i *m*
trophia, ae *f*
Trypsinum, i *n*
TTS (therapeuticum transdermale
systema)
tuba, ae *f*
tubulus, i *m*
tularemicus, a, um
tum
tumor, *ō*ris *m*
turio, *ō*nis *m*
Tussilāgo farfara

tussis, is *f*

ubi
uliginosus, a, um
ultimus, a, um
ultralente
undecylenicus, a, um
Undevitum, i *n*
unguentum, i *n*
unificātus, a, um
uraemia, ae *f*
uralensis, e
urbs, urbis *f*
urea, ae *f*
urens, ntis
urina, ae *f*
Urtica, ae *f*
usus, us *m*
Uva, ae *f*

vaccinatio, *ō*nis *f*
Vaccinium myrtillus
vaccinum, i *n*
vaginalis, e
valeo, ēre 2
Valerianaceae
Valeriana, ae *f*

трикольоровий, триколірний
трилистий
водяний трилисок (або вахта трилисна)

пшениця
трохіскус, коржик
живлення
трипсин
терапевтична трансдермальна система

трубка, труба
трубочка, тубуля
туляремічний
(*присл.*) тоді, у той час
пухлина
пагін
мати-й-мачуха звичайна, підбіл звичай-
ний (*бот.*)
кашель

U

(*присл.*) де, коли
болотяний
останній
(*присл.*) дуже повільно (за дією)
ундециленовий
ундевіт
мазь
стандартизований
уремія, сечокрів'я
уральський
місто, столиця
сечовина
пекучий
сеча
кропива
вживання, застосування
виноград, гроно (винограду)

V

вакцинація
чорниця звичайна (*бот.*)
вакцина
вагінальний, піхвовий
бути здоровим
валеріанові
валеріана

valde	сильно, дуже, вельми
Validolum, i n	валідол
validus, a, um	здоровий, міцний, сильний
Valocardinum, i n	валокардин
varius, a, um	різний, різноманітний
Vaselinum, i n	вазелін
vegetabile, is n	рослина
vegetabilis, e	рослинний
velociter	швидко, скоро
venenātus, a, um	отруйний
Veratrum, i n	чемериця
ver, veris n	весна
vetuste	по-старому; з давніх давен
via, ae f	дорога
Viburnum, i n	калина
video, ēre 2	бачити
viginti	двадцять
vinum, i n	вино
Vinylinum, i n	вінілін
Viola, ae f	фіалка
vipera, ae f	змія, гадюка
Viprosalum, i n	випросал
vir, viri m	чоловік, мужчина
Virapinum, i n	вірапін
virgo, ĩnis f	дівчина
viridis, e	зелений
virus, i n	вірус
vis	(особа 2 praes. ind. vid velle — бажати)
vita, ae f	бажаєш
vitaminum, i n	життя
vitrum, i n	вітамін
Vocatīvus (Voc.)	склянка, скло, пробірка
volens, ntis	кличний (відмінок)
volo, velle	бажаючий
vomicus, a, um	бажати
vulgāris, e	блювотний
	звичайний

X

Xeroformium, ii n	ксероформ
-------------------	-----------

Z

Zea mays	кукурудза звичайна (бот.)
Zincocorticotropinum, i n	цинкортикотропін
Zinc-insulinum, i n	цинк-інсулін
Zincum, i n	Цинк

УКРАЇНСЬКО-ЛАТИНСЬКИЙ СЛОВНИК

А

а, або	aut, seu, vel
автор	auctor, ōris <i>m</i>
адоніс	Adōnis, idis <i>f(m)</i>
адреналін	Adrenalinum, <i>i n</i>
аїр, лепеха	Calamus, <i>i m</i>
азот, Нітроген	Nitrogenium, <i>ii n</i>
аксерофтол	Axerophtholum, <i>i n</i>
активність	activitas, ātis <i>f</i>
активований	activātus, a, um
але, а, однак	sed
алкалоїд	alcaloidum, <i>i n</i>
алюміній	Aluminium, <i>ii n</i>
алоє, столітник	Aloë, ēs <i>f</i>
аміназин	Aminazinum, <i>i n</i>
амоній	Ammonium, <i>ii n</i>
аморфний	amorphus, a, um
ампула	ampulla, ae <i>f</i>
аналептичний	analepticus, a, um
анальгін	Analginum, <i>i n</i>
ангіна	angina, ae <i>f</i>
анемія, недокрів'я, малокрів'я	anaemia, ae <i>f</i>
анестезин	Anaesthesinum, <i>i n</i>
анестезол	Anaesthesolum, <i>i n</i>
аніс	Anīsum, <i>i n</i>
антибактеріальний	antibacterialis, e
антипірін	Antipyrinum, <i>i n</i>
антирабічний	antirabicus, a, um
антисептичний	antisepticus, a, um
анурія, затримка сечі	anuria, ae <i>f</i>
аптека	officina, ae <i>f</i>
аралія	Aralia, ae, <i>f</i>
арахіс	Arachis, īdis <i>f</i>
Аргентум, срібло	Argentum, <i>i n</i>
арніка, ангельське зілля	Arnica, ae <i>f</i>
ароматичний	aromaticus, a, um
Арсен, миш'як	Arsenicum, <i>i n</i>
арсенат	arsēnas, ātis <i>m</i>
асептично	aseptice
аскорбіновий	ascorbinicus, a, um; ascorbicus, a, um
аспірін	Aspirinum, <i>i n</i>
атонія, послаблення тонузу	atonia, ae <i>f</i>
атропін	Atropinum, <i>i n</i>
Аурум, золото	Aurum, <i>i n</i>

ацетат
ацетеїн
ацетилсаліциловий
ацетилцистеїн

acētas, ātis *m*
Aceteinum, *i n*
acetylsalicylicus, *a, um*
Acetylcysteinum, *i n*

Б

бавовник
багато
багно
бадан
бактерицидний
баночка
барбарис
барбітал-натрій
барбітурат
барвінок
Барій
без
безводний
беладона
бензилпеніцилін-натрій
бензоат
бензойний
бензонафтол
береза
бійохінол
білий
білокрів'я, лейкемія
біль
Бісмут, вісмут, бісмут
блакитний, синій
блекота, німиця
бобівник, трилисник, трифоль
бобові
болезаспокійливий
болотяний
болос (назва форми ліків), глина
борний
бородавчастий
борошно
брикет
бромід
бромкамфора
бронхолізін
брунька
брусниця
бузина

Gossypium, *ii n*
multum
Ledum, *i n*
Bergenia, *ae f*
bactericidus, *a, um*
olla, *ae f*
Berberis, *īdis f*
Barbitalum-natrium
barbituras, *ātis m*
Vinca, *ae f*
Barium, *ii n*
sine (*прійм. з Abl.*)
anhydricus, *a, um*
Belladonna, *ae f*
Benzylpenicillinum-natrium
benzoas, *ātis m*
benzoicus, *a, um*
Benzonaphtholum, *i n*
Betula, *ae f*
Biiochinolum, *i n*
albus, *a, um*
leukaemia, *ae f*
dolor, *ōris m*
Bismuthum, *i n*
coeruleus, *a, um*
Hyoscyamus, *i m*
Menyanthes, *īdis f*
Fabaceae (Leguminosae)
analgeticus, *a, um*
paluster, *tris, tre*
bolus, *i f*
boricus, *a, um*
verrucosus, *a, um*
farina, *ae f*
brikētum, *i n*
bromidum, *i n*
Bromcamphora, *ae f*
Broncholyzinum, *i n*
gemma, *ae f*
Vitis idaea
Sambūcus, *i f*

бульба
бугадіон
бутон, пуп'янок

tuber, ěris *n*
Butadionum, *i n*
alabastrum, *i n*

В

вагінально
вагінальний
важкий
вазелін
вакцина
валеріана
валеріановий
валеріанові
валідол
ванна
введення
вдування
великий
весняний
вживання, застосування
вживати
вижимка
вивільнення, звільнення
виготовлений
виготовляти
видавати
визначення
винний, виннокам'яний
виправляючий
випускати
високий
висушений

per vaginam
vaginalis, *e*
ponderosus, *a, um*
Vaselinum, *i n*
vaccinum, *i n*
Valeriana, *ae f*
valerianicus, *a, um*
Valerianaceae
Validolum, *i n*
balneum, *i n*
injectio, ōnis *f*; introductio, ōnis *f*
insufflatio, ōnis *f*
magnus, *a, um*
vernalis, *e*
usus, *us m*
adhibeo, ěre 2
faex, faecis *f*
exliberatio, ōnis *f*; liberatio ōnis *f*
praeparātus, *a, um*
praeparo, āre 1
do, āre 1
definitio, ōnis *f*
tartaricus, *a, um*
corrigenens, *ntis*
produco, ěre 3; fabrico, āre 1
altus, *a, um*
exsiccātus, *a, um*; desiccātus, *a, um*;
cryodesiccatus, *a, um* (висушений
методом сублімації)
Cerasus, *i f* (дерево)
cerasum, *i n* (плід)
superlatīvus, *a, um*
de (нрйм. з Abl.)
decoctum, *i n*
expectorans, *ntis*
Alnus, *i f*
Vinylinum, *i n*
Bismuthum, *i n*
vitaminum, *i n*
vitaminisātus, *a, um*
contineo, ěre 2
intravenosus, *a, um*

вишня
вишня
вищий
від, про, за
відвар
відхаркувальний
вільха
вінілін
вісмут, Бісмут
вітамін
вітамінізований
вміщувати
внутрішньовенний

внутрішньовенно
внутрішньом'язовий
внутрішньом'язово
внутрішньошкірний
внутрішній
вовчуг
вода
водень, Гідроген
водний
волошка синя
вощений
втирання, розтирання
вугілля
вуглець, Карбон
вухо
вушний
вушні краплі
входити
в'язучий

intra venam
intramuscularis, e
intra musculos
intracutaneus, a, um
internus, a, um
Onōnis, īdis *f*
aqua, ae *f*
Hydrogenium, ii *n*
aquosus, a, um; hydricus, a, um
Centaurea cyanus (*бот.*)
ceratus, a, um
frictio, ōnis *f*
carbo, ōnis *m*
Carboneum, i *n*
auris, is *f*
auriculāris, e
auristillae, ārum *f/pl*; otoguttae, ārum *f/pl*
ingredior, ingredi
adstringens, ntis

Г

галат
галун
гальманин
ганус, аніс
ганусовий, анісовий
гарбузові
гарячий
гексаметилентетрамін
геліоміцин
гель
гематоген
гідробромід
гідрокарбонат
гідрокортисон
гідроксид
гідрострептоміцин
гідротартрат
гідрохлорид
гідрофільний
гідрофобний
гіпертонія
гіпотензивний
гіркий
гіркота
гірський
гірчиця

gallas, ātis *m*
alumen, īnis *n*
Galmaninum, i *n*
Anisum, i *n*
anisātus, a, um
Cucurbitaceae
calidus, a, um
Hexamethylentetraminum, i *n*
Heliomycinum, i *n*
gelum, i *n*
Haematogenum, i *n*
hydrobromidum, i *n*
hydrocarbonas, ātis *m*
Hydrocortisonum, i *n*
hydroxydum, i *n*
Hydrostreptomycinum, i *n*
hydrotartras, ātis *m*
hydrochloridum, i *n*
hydrophilicus, a, um
hydrophobicus, a, um
hypertonia, ae *f*
hypotensīvus, a, um
amārus, a, um
amarities, ēi *f*
montānus, a, um
Sināpis, is *f* (*Brassica*, ae *f*)

гірчичник
гірчичник-пакет активований
глечики, латаття
глина
глід
глікозид
гліцерин
гліцерофосфат
глюкоза
глюконат
глютаміновий
гній
година
голівка
горицвіт
горло
горобина
гострий
гостролистий
готування
готувати
граміцидин
гранула
грицики, калитник
гризеофульвін
грудний
губка
густий

charta Sinapis; charta sinapismāta
sinapismus-saccinus activātus
Nuphar, āris *n*
bolus, *i f*; argilla, *ae f*
Crataegus, *i f*
glycosidum, *i n*
Glycerinum, *i n*
glycerophosphas, ātis *m*
Glucosa, *ae f* (Glucosum, *i n*)
glucōnas, ātis *m*
glutaminicus, *a, um*
pus, puris *n*
hora, *ae f*
caput, ītis *n*
Adōnis, īdis *f(m)*
guttur, ūris *n*
Sorbus, *i f*
acer, acris, acre
acutifolius, *a, um*
praeparatio, ōnis *f*
praeparo, āre *l*; paro, āre *l*
Gramicidinum, *i n*
granulum, *i n*
Bursa pastōris
Griseofulvinum, *i n*
pectoralis, *e*
spongia, *ae f*
spissus, *a, um*

Д

дезоксипіридоксин
дезоксирибонуклеаза
демінералізований
день
деревій
дерево
деревовидний
деякий
дійдотирозин
дикаїн
дипропіонат
диспергований
дитина
діаметр
діоксибензойний
діоксид
діуретин

Desoxyypyridoxinum, *i n*
Desoxyribonucleasa, *ae f*
demineralisātus, *a, um*
dies, ēi *m (f)*
Millefolium, *ii n*
arbor, ōris *f*
arborescens, *ntis*
nonnullus, *a, um*
Diiodthyrosinum, *i n*
Dicainum, *i n*
dipropiōnas, ātis *m*
dispersus, *a, um*
infans, *ntis m, f*
diametrum, *i m*; diametros, *i f*; diameter, *tri m*
dioxybenzoicus, *a, um*
dioxydum, *i n*
Diuretinum, *i n*

дія
для
до
добре
додавати, додати
доза
допоміжний
достатньо, досить
драже
дрібний
дрібно
дуб
дубильний
дуже
дурман, бодяк
дьюготь

actio, ōnis *f*
pro (*прійм. з Abl.*), ad (*прійм. з Acc.*)
ad (*прійм. з Acc.*)
bene
addo, ěre 3
dosis, is *f*
adjuvans, ntis
satis
draggé, *множ. drageés* (*не відм.*)
subtilis, e
minutim
Quercus, us *f*
tannicus, a, um
maxime
Stramonium, ii *n*
pix liquida

Е

евкаліпт
екстемпоральний
екстракт
елеутерокок
еліксир
емульсія
ергокальциферол
еритроміцин
естрадіол
естрогенний
естрон
етазол
етакридин
етиловий
етилхлорид
етинілестрадіол
еуфілін
ефедра
ефедрин
ефект
ефір
ефірна олія
ефірний

Eucalyptus, i *f*
extemporalis, e (ex tempore)
extractum, i *n*
Eleutherococcus, i *m*
elĭxir, ĭris *n*
emulsum, i *n*
Ergocalciferolum, i *n*
Erythromycinum, i *n*
Oestradiolum, i *n*
oestrogēnus, a, um
Oestronum, i *n*
Aethazolum, i *n*
Aethacridinum, i *n*
aethylicus, a, um
Aethylii chloridum, Aethylis chloridum
Aethinyloestradiolum, i *n*
Euphyllinum, i *n*
Ephēdra, ae *f*
Ephedrinum, i *n*
effectus, us *m*
aether, ěris *m*
aetheroleum, i *n*
aethereus, a, um

Ж

жарознижуючий,
жарознижувальний
желатин
желатиновий

antipyreticus, a, um
gelatina, ae *f*
gelatinosus, a, um

женьшень
живий
живокіст
жир
жирний
жовтий
жовтозілля широколисте
жовтушник
жовч
жовчогінний
жостір проносний
журавлина

Ginseng (*не відм.*)
vivus, a, um
Delphinium, ii *n*
axungia, ae *f*; adeps, adīpis *m*
pinguis, e; adiposus, a, um
flavus, a, um; luteus, a, um
Senecio platyphylloides (*бот.*)
Erysimum, i *n*
chole, es *f* (*грецьк.*)
cholagogus, a, um
Rhamnus cathartica (*бот.*)
Oxycoccus, i *m*

З

за, про, від
загальний
зайцегуб
закисний
залізо, Ферум
заманиха
западина, заглибина,
порожня
запашний
засіб лікарський
заспокійливий
захворювання
захисний
збирати
збір
звіробій, кривавник
зверху, поверх
звичайний
зелений
змазування
змазувати
змійний
змійовик
змішування
змішувати
знеболючий

знищення
зовнішній
золототисячник
зрошення, іригація, промивка

de (*прийм. з Abl.*)
commūnis, e
Lagochilus, i *m*
oxydulatus, a, um
Ferrum, i *n*
Echinopanax, ācis *n*
cavitas, ātis *f*

graveolens, ntis
remedium, ii *n*; medicamentum, i *n*
sedatīvus, a, um
morbus, i *m*; aegritudo, īnis *f*
defendens, ntis
colligo, ěre 3
species, ēi *f*
Hypericum, i *n*
supra (*прийм. з Acc.*)
vulgaris, e; commūnis, e
viridis, e
lītura, ae *f*; unctio, ōnis *f*
ungo, ere 3
serpentīnus, a, um
Bistorta, ae *f*
mixtio, ōnis *f*
misceo, ěre 2
analgeticus, a, um; anaestheticus, a, um (*той, що знімає чутливість*)
destructio, ōnis *f*
externus, a, um
Centaurium, ii *n*
irrigatio, ōnis *f*

із
ізотонічний
імунна сировадка
інакше
інгаляція, вдихання
ін'єкційний
ін'єкція, впорскування,
вливання
інсулін
іхтіол

йод

какао
каланхоє
календула, нагідки
калина
Калій
каломель (монохлорид ртуті)
Кальцій
камедь
камфора
камфорний
канаміцин
капроат
капсула
капустяні
карболовий
карбонат
картопля
касія, сена
квітка
кислота
кислота адипінова (адипінатна)
кислота арсенатна (миш'якова)
кислота арсенітна
(миш'яковиста)
кислота аскорбінова (аскорбіна-
тна)
кислота ацетилсаліцилова (аце-
тилсаліцилатна)
кислота барбітурова (барбітурат-
на)

I

ex (*прийм. З Abl.*)
isotonicus, a, um
immunoserum, I n
aliter
inhalatio, onis f
injectabilis, e
injectio, onis f

Insulinum, i n
Ichthyolum, i n

Й

Iodum, i n

К

Cacao (*не відм.*)
Kalanchoë, es f (*грецьк.*)
Calendula, ae f
Viburnum, i n
Kalium, ii n
Calomēlas, ānos n
Calcium, ii n
gummi, n (*не відм.*)
Camphora, ae f
camphorātus, a, um
Kanamycinum, i n
caproas, ātis m
capsula, ae f
Brassicaceae (Cruciferae)
carbolicus, a, um
carbonas, ātis m
Solanum tuberosum (*бот.*)
Cassia, ae f (Senna, ae f)
flos, onis m
acidum, i n
ac. adipinicum
ac. arsenicicum
ac. arsenicosum

ac. ascorbinicum (ascorbicum)

ac. acetylsalicylicum

ac. barbituricum

кислота бензойна (бензоатна)	ac. benzoicum
кислота борна, боратна	ac. boricum
кислота бурштинова (сукцинатна)	ac. succinicum
кислота винна або виннокам'яна (тарtratна)	ac. tartaricum
кислота вугільна, карбонатна	ac. carbonicum
кислота глутамінова (глутаміна- тна)	ac. glutaminicum (glutamicum)
кислота йодидна (йодоводнева)	ac. hydroiodicum
кислота капронова (капроатна)	ac. caproicum
кислота карболова (карболатна)	ac. carbolicum
кислота лимонна (цитратна)	ac. citricum
кислота малеїнова (малеатна)	ac. maleicum
кислота масляна (бутиратна)	ac. butyricum
кислота молочна (лактатна)	ac. lacticum
кислота мурашина (форміатна)	ac. formicicum
кислота нікотинова (нікотинатна)	ac. nicotinicum
кислота нітратна (азотна)	ac. nitricum
кислота нітритна (азотиста)	ac. nitrosum
кислота нуклеїнова (нуклеїнатна)	ac. nucleinicum
кислота олеїнова (олеатна)	ac. oleicum
кислота оцтова (ацетатна)	ac. aceticum
кислота пантотенова (пантотена- тна)	ac. pantothenicum
кислота перхлоратна (хлорна)	ac. perchloricum
кислота пропіонова (пропіонатна)	ac. propionicum
кислота саліцилова (саліцилатна)	ac. salicylicum
кислота силікатна (кремнієва)	ac. silicum
кислота стеаринова (стеаратна)	ac. stearicum
кислота сульфатна (сірчана)	ac. sulfuricum
кислота сульфідна (сірководнева)	ac. hydrosulfuricum
кислота сульфідна (сірчиста)	ac. sulfurosum
кислота ундециленова (ундеци- ленатна)	ac. undecylenicum
кислота фолієва (фоліатна)	ac. folicum
кислота фосфатна (фосфорна)	ac. phosphoricum
кислота фталатна (фталєва)	ac. phthalicum
кислота фторидна (фтороводнева)	ac. hydrofluoricum (hydrophthoricum)
кислота хлоратна (хлорнувата)	ac. chloricum
кислота хлоридна (хлороводнева, соляна)	ac. hydrochloricum
кислота хлоритна (хлориста)	ac. chlorosum
кислота хлорнуватиста (гіпохло- ритна)	ac. hypochlorosum
кислота хромова (хроматна)	ac. chromicum

кислота ціанідна (ціановоднева, синильна)	ac. hydrocyanicum
кислота шавлева (оксалатна)	ac. oxalicum
китятки	Polygala, ae <i>f</i>
кишковорозчинний	enterosolubilis, e
кількість	quantitas, atis <i>f</i>
клейкий, липкий	adhaesivus, a, um
кмин звичайний	Carum carvi (бom.)
кодеїн	Codeinum, i <i>n</i>
комплекс	complexus, us <i>m</i>
конвалія	Convallaria, ae <i>f</i>
консервований	conservatus, a, um
контрацептин	Contraceptinum, i <i>n</i>
концентрований	concentratus, a, um
кора	cortex, icis <i>m</i>
кордіамін	Cordiaminum, i <i>n</i>
кореневище	rhizoma, atis <i>n</i>
коріандр	Coriandrum, i <i>n</i>
корінь	radix, icis <i>f</i>
короста	scabies, ei <i>f</i>
кортикоміцетин	Corticomycetinum, i <i>n</i>
кофеїн	Coffeinum, i <i>n</i>
крапля	gutta, ae <i>f</i>
краплі для носа, назальні краплі	nasoguttae, arum <i>f/pl</i>
красавка, беладона	Belladonna, ae <i>f</i>
крем	cremor, oris <i>m</i>
криваво-червоний	sanguineus, a, um
кристал	crystallus, i <i>f</i>
кристалічний, кристалізований	crystallisatus, a, um
кріп (звичайний)	Foeniculum, i <i>n</i>
кріп (пахучий)	Anethum, i <i>n</i>
кров	sanguis, inis <i>m</i>
кровоспинний	haemostaticus, a, um
кровотеча	haemorrhagia, ae <i>f</i>
кропива	Urtica, ae <i>f</i>
крохмаль	amylum, i <i>n</i>
крохмальний	amylaceus, a, um
крупний, великий	grossus, a, um
крушина	Frangula, ae <i>f</i>
ксероформ	Xeroformium, ii <i>n</i>
кукурудза	Mays, ydis <i>f</i>
кульбаба	Taraxacum, i <i>n</i>
кулька	globulus, i <i>m</i>

Л

лавр	Laurus, i <i>f</i>
лактат	lactas, atis <i>m</i>

ламiнарія, морська капуста
ланолiн
ланцетний
латаття жовте, глечики
левзея, великоголовник
левомiцетин
легкий
лекозим
лепеха, айр
леткий
лимон
лимонник
липа
липкий, клейкий
липові
листок
лiдаза
лiкар
лiкарський
лiки
лiнетол
лiнiмент, рiдка мазь
лiповий
лiсовий
ложка
людський
лютенурин
льон

Laminaria, ae *f*
Lanolinum, i *n*
lanceolātus, a, um
Nuphar, āris *n*
Leuzea, ae *f*
Laevomycesinum, i *n*
levis, e
Lecozym, i *n*
Calamus, i *m*
volatilis, e
Citrus limon (бom.); citrus, i *m* (плiд)
Schizandra, ae *f*
Tilia, ae *f*
adhaesīvus, a, um
Tiliaceae
folium, ii *n*
Lydasum, i *n* (Lydasa, ae *f*)
medīcus, i *m*
officinalis, e; medicinalis, e
medicamentum, i *n*; remedium, ii *n*
Linaetholum, i *n*
linimentum, i *n*
lipoicus, a, um
silvester, tris, tre
cochlear, āris *n*
humanus, a, um
Lutenurinum, i *n*
Linum, i *n*

М

мазь
мак
макові
максимальний
малий
малина
Манган, магнезія, магній
маньчжурський
марена красильна
маса
маслина, оливка
масляний
материнка, душанка
материнський, матричний
мати-й-мачуха, підбіл
мед
медицина

unguentum, i *n*
Papāver, ēris *n*
Papaveraceae
maxīmus, a, um
parvus, a, um
Rubus idaeus (бom.)
Magnesia, ae *f*; Magnesium, ii *n*
mandshuricus, a, um
Rubia tinctorum (бom.)
massa, ae *f*
Olīva, ae *f*
oleosus, a, um; butyricus, a, um
Origānum, i *n*
maternus, a, um
Farfāra, ae *f*
mel, mellis *n*
medicīna, ae *f*

медичний	medicinalis, e; medicatus, a, um
медротестрон	Medrotestronum, i n
мезим	Mezymum, i n
ментол	Menthōlum, i n
мерказоліл	Mercazolyl, i n
метандростенолон	Methandrosthenolonum, i n
метацин	Methacinum, i n
метилен	Methylenum, i n
метилестрадіол	Methyloestradiolum, i n
метилсалцилат	Methylī salicylas; Methylis salicylas
метіонінсульфон	Methioninsulfonum, i n
мигдаль	Amygdalus, i f (дерево); amygdala, ae f (плід)
мило	sapo, ōnis m
мильний	saponātus, a, um
миш'як, Арсен	Arsenicum, i n
миш'яковий	arsenicicus, a, um
миш'яковистий	arsenicosus, a, um
міказол	Mycasolum, i n
мікозолон	Mycosolonum, i n
мікордипін	Micordipinum, i n
мікосептин	Mycoseptinum, i n
мікродраже	microdragee (не відм.)
мікріод	Microiodum, i n
мікрофолін	Microfollinum, i n
мікстура	mixtura, ae f
мінімальний	minīmus, a, um
мова	lingua, ae f
модифікований	modificātus, a, um
молочний	lacticus, a, um
моносультат	monosūlfas, ātis m
морський	maritīmus, a, um
морфін	Morphinum, i n
мурашиний	formicicus, a, um
мучниця, медвеже вушко	Uva (ae) ursi
мох	muscus, i m
м'який	mollis, e; mitis, e (за дією)
м'ята	Mentha, ae f

Н

на	in (нрпйм. з Acc., Abl.)
навколо	circum (нрпйм. з Acc.)
навоскований	cerātus, a, um
нагідки, календула	Calendula, ae f
надшкірний, супракутанний	supracutaneus, a, um
називати	nomino, āre l
найдрібніший	subtilissimus, a, um; longe subtilissimus (порошок за ступенем подрібнення)
найкращий	optīmus, a, um

найчастіше
найчистіший
намазувати
наперстянка, дигіталіс
нарізаний
наркоз
наркотичний
насичений
насінневий
насінина
настій
настоянка
нативний, натуральний
Натрій
нафталан
нашатирий спирт
негайно
необроблений
неоміцин
нерозділений
нерозчинний
нікотиновий
ніс
ністатин
нітрат
нітрит
нітрогліцерин
новокаїн
норадреналін
норсульфазол
носовий

saepissime
purissimus, a, um
extendo, ere 3
Digitālis, is *f*
conciſus, a, um
narcōsis, is *f*
narcoticus, a, um
saturātus, a, um
seminalis, e
semen, ĩnis *n*
infūsum, i *n*
tinctura, ae *f*
naturalis, e; nativus, a, um
Natrium, ii *n*
Naphthalanum, i *n*
Liquor Ammonii caustici
statim
crudus, a, um
Neomycinum, i *n*
indivīsus, a, um
insolubilis, e
nicotinicus, a, um
nasus, i *m*
Nystatinum, i *n*
nitras, ātis *m*
nitris, ĩtis *m*
Nitroglycerinum, i *n*
Novocainum, i *n*
Noradrenalinum, i *n*
Norsulfazolum, i *n*
nasalis, e

O

обережно
обидва
облатка, кахета
обличчя
обліпиха
однорічний
означення
око
оксацилін
оксибутират
оксид
оксипрогестерон
октестрол
олеандр
олівець

caute
duo, duae, duo
oblata, ae *f*; cacheta, ae *f*
facies, ēi *f*
Hippophaë, ës *f* (*грецьк.*)
annuus, a, um
definitio, ōnis *f*
oculus, i *m*
Oxacillinum, i *n*
oxybutyras, ātis *m*
oxŷdum, i *n*
Oxyprogesteronum, i *n*
Octoestrolum, i *n*
Oleander, dri *m*
bacillus, i *m*; stilus, i *m* (*stylus, i m*)

олійний
оля
опій
оральний, що стосується рота
осаджений
осарсол
осорбон
отрута
офіціальний
охолоджувати
оцтовий
очищений

очний

oleosus, a, um
oleum, i n
Opium, ii n
oralis, e
praecipitātus, a, um
Osarsolum, i n
Osorbonum, i n
venēnum, i n
officinalis, e
refrigero, āre l
aceticus, a, um
depuratus, a, um; purificatus, a, um;
rectificatus, a, um (очищений перегонкою);
decorticated, a, um (очищений від кори)
ocularius, a, um; ophthalmicus, a, um

П

пагін
палений
паличка
паличка медична для введення в
ніс
пангексавіт
пантотенат
папаверин
паперовий
папір
папороть
пара-аміносаліцилат
параліч
парафін
парафіновий
парацетамол
пасльонові
паста
пепсин
первоцвіт
перекис, пероксид
перець однолітній
перманганат
пероксид, перекис
пероральний
персик
перстач, калаган
песарій
пижмо

cormus, i m; turio, ōnis m
ustus, a, um
bacillus, i m; stylus, i m (stilus, i m)
buginarium, ii n

Panhexavitum, i n
pantothēnas, ātis m
Papaverinum, i n
chartaceus, a, um
charta, ae f
Filix, ĩcis f
para-aminosalicylas, ātis m
paralĳsis, is f
paraffinum, i n
paraffinātus, a, um
Paracetamolium, i n
Solanaceae
pasta, ae f
Pepsinum, i n
Primula, ae f
peroxĳdum, i n
Capsicum annuum (бот.)
permangānas, ātis m
peroxĳdum, i n
peroralis, e (per os)
Persica, ae f (дерево); persicum, i n (нлід)
Tormentilla, ae f
pessarium, ii n
Tanacētum, i n

під	sub (<i>нрпуйм. з Acc., Abl.</i>)
під'язиковий	sublingualis, e
підбіл, мати-й-мачуха	Farfāra, ae <i>f</i>
підшкірний	subcutaneus, a, um
пілюля	pilula, ae <i>f</i>
піпетка (ректальна)	rectiolum, i <i>n</i>
піридоксин	Pyridoxinum, i <i>n</i>
піридостигмін	Pyridostigminum, i <i>n</i>
пісковий	arenarius, a, um
піхва	vagīna, ae <i>f</i>
піхвовий	vaginalis, e
пластир	emplastrum, i <i>n</i>
платифілін	Platyphyllinum, i <i>n</i>
плацента	placenta, ae <i>f</i>
плід	fructus, us <i>m</i>
пляшка, капельниця	lagēna, ae <i>f</i>
по	<i>див. порівну</i>
пов'язка	fascia, ae <i>f</i>
поділяти	divido, ěre 3
подорожник	Plantāgo, ĩnis <i>f</i>
подрібнений	concĭsus, a, um
позначати	signo, āre 1
покритий оболонкою	obductus, a, um
полин гіркий	Absinthium, i <i>n</i>
полоскання	gargarisma, ātis <i>n</i>
польовий	arvensis, e
порівну	ana (āā)
порошковий	pulverātus, a, um
порошок	pulvis, ěris <i>m</i>
порушення (функції)	dysfunctio, ōnis <i>f</i>
посипати	conspergo, ěre 3
посівний	saĭvus, a, um
послаблюючий, проносний	laxans, ntis; purgans, ntis; laxatĭvus, a, um; purgatĭvus, a, um
походження	genĕsis, is <i>f</i>
преднізолон	Prednisolonum, i <i>n</i>
препарат	praeparātum, i <i>n</i> ; praeparatio, ōnis <i>f</i>
при	ad (<i>нрпуйм. з Acc.</i>)
приготовлений	praeparātus, a, um
приймочка	stigma, ātis <i>n</i>
примочка очна	collyrium, ii <i>n</i>
припарка, гарячий компрес	cataplasma, ātis <i>n</i>
приписувати	praescribo, ěre 3
присипка	aspersio, ōnis <i>f</i> ; conspersio, ōnis <i>f</i>
про, за, від	de (<i>нрпуйм. з Abl.</i>)
промивання, клізма	clyisma, ātis <i>n</i> ; enema, ātis <i>n</i>
промивання для рота	collutorium, ii <i>n</i>
промивання носове	collunorium, ii <i>n</i>

проносний, послаблюючий

пропіонат

прополіс

простий

просто

протамін

проти

протиблювотний

протиангренозний

протиглисний

протигрибковий

проти дифтерійний

проти запальний

протиотрута

протичумний

протягом, через

проціджувати

прямостоячий

пуп'янок, бутон

пурпуровий

пустирник, собача кропива

пух, пушок

пшениця

п'янки

laxans, ntis; purgans, ntis; purgativus, a, um;

laxativus, a, um

propionas, atis m

propōlis, is f

simplex, ĩcis

simpliciter

Protaminum, i n

contra (нрuiм. з Acc.)

antiemeticus, a, um

antigangraenosus, a, um

anthelminthicus, a, um

fungicidus, a, um

antidiphthericus, a, um

antiphlogisticus, a, um

antidotum, i n

antipestosus, a, um

per (нрuiм с Acc.)

filtro, āre l; (per) colo, are l

elatus, a, um

alabastrum, i n

purpureus, a, um

Leonūrus, i m

lanugo, ĩnis f

Triticum, i n

inebrians, ntis

Р

раувольфія

рацемічний

ревінь

резорцин

ректальна піпетка

ректальний, прямокишковий

ректально

реопірин

ретинол

рецепт, пропис

речовина, матерія

рибонуклеаза

рибофлавін

рис

рицина

рівний

рідина

рідкий

рідко

Rauwolfia, ae f

racemicus, a, um

Rheum, i n

Resorcĭnum, i n

rectiolum, i n

rectalis, e (per rectum)

per rectum

Rheopyrinum, i n

Retinolum, i n

praescriptio, ōnis f; receptum, i n

materia, ae f; substantia, ae f

Ribonucleasum, i n (Ribonucleasa, ae f)

Riboflavinum, i n

Oryza, ae f

Ricĭnus, i m

aequalis, e

liquor, ōris m

fluidus, a, um; liquidus, a, um; liquefactus, a, um

raro

ріжки маткові, спориння

різаний

різновид, різновидність

родіола

родовик, стягників

рожевий

розведений

розділений, поділений

розтертий

розтирання

розчин

розчинений

розчинний

ромашка

ронідаза

рослина

рослинний

рости

ртуть, Меркурій

рука

Secale (is) cornutum (i); Claviceps purpurea
(*бom.*)

concisus, a, um

varietas, ātis *f*

Rhodiola, ae *f*

Sanguisorba, ae *f*

roseus, a, um

dilūtus, a, um

divīsus, a, um

(con) trītus, a, um

frictio, ōnis *f*

solutio, ōnis *f*

solūtus, a, um

solubilis, e

Chamomilla, ae *f*

Ronidasum, i *n* (Ronidasa, ae *f*)

planta, ae *f*; vegetabile, is *n*

vegetabilis, e

cresco, ēre 3

Hydrargyrum, i *n*

manus, us *f*

С

саліцилат

саліциловий

сало

свинець, Плюмбум

свинячий

свіжий

свічка лікарська, супозиторій

сена, касія

сеча

сечовина

сечогінний

сила

сильний (за дією)

сильно, дуже, вельми

сильнодіючий

синестрол

синильний

синій, голубий, блакитний

синтоміцин

синоха

сировина (рослина)

сироводка

сироп

salicylas, ātis *m*

salicylicus, a, um

adeps, adipis *m*; axungia, ae *f*

Plumbum, i *n*

porcinus, a, um; suillus, a, um

recens, ntis

suppositorium, ii *n*

Senna, ae *f*; Cassia, ae *f*

urīna, ae *f*

urea, ae *f*

diureticus, a, um

vis, vis *f*

fortis, e

valde

heroicus, a, um

Synoestrolum, i *n*

hydrocyanicus, a, um

coeruleus, a, um

Synthomycinum, i *n*

Polemonium, ii *n*

res rudes; materiae rudes

serum, i *n*

sirupus, i *m*

сік	succus, <i>i m</i>
сіль	sal, salis <i>m, n</i>
сірий, попелястий	cinereus, <i>a, um</i>
сірка, Сульфур	Sulfur, ūris <i>n</i>
сказ	rabies, ēi <i>f</i>
скипидар	oleum Terebinthinae
склад	compositio, ōnis <i>f</i>
складний	compositus, <i>a, um</i> ; complex, ĩcis
склоподібний	vitreus, <i>a, um</i>
склянка	vitrum, <i>i n</i>
скополамін	Scopolaminum, <i>i n</i>
скорочення	abbreviatio, ōnis <i>f</i>
скрізь	passim
слань	thallus, <i>i m</i>
слиз	mucilago, ĩnis <i>f</i>
смертельний	letālis, <i>e</i>
смородина	Ribes, <i>is n</i>
снотворний, снодійний	hypnoticus, <i>a, um</i> ; somnifer, <i>a, um</i>
собача кропива, пустирник	Leonurus, <i>i m</i>
собачий	caninus, <i>a, um</i>
солодкий	dulcis, <i>e</i>
соняшник	Helianthus, <i>i m</i>
сосна	Pinus, <i>i f</i>
соснові	Pinaceae
софора	Sophora, <i>ae f</i>
спирт	spiritus, <i>us m</i> ; alcohol, ōlis <i>n</i>
спиртовий	spirituosus, <i>a, um</i>
спориш звичайний	Polygonum aviculare (<i>бom.</i>)
срібло, Аргентум	Argentum, <i>i n</i>
стандартизований	normatus, <i>a, um</i> ; unificatus, <i>a, um</i>
стеарат	steāras, ātis <i>m</i>
стерилізувати	steriliso, āre <i>l</i>
стерильний	sterilis, <i>e</i>
стовпчик	stilus, <i>i m</i> (stylus, <i>i m</i>)
стрептоцид	Streptocidum, <i>i n</i>
строфант	Strophanthus, <i>i m</i>
строфантин	Strophanthinum, <i>i n</i>
сублінгвально	sub linguam
сублінгвальний	sublingualis, <i>e</i> (sub linguam)
субстанція	substantia, <i>ae f</i> ; corpus, ōris <i>n</i>
сульфадиметоксин	Sulfadimethoxinum, <i>i n</i>
сульфапіридазин-натрий	Sulfapyridazinum-natrium
сульфат	sulfas, ātis <i>m</i>
сульфацил	Sulfacylum, <i>i n</i>
сульфід	sulfidum, <i>i n</i>
сульфодекортем	Sulfodecortemum, <i>i n</i>
сумах	Rhus, Rhois <i>f</i>
суміш	mixtura, <i>ae f</i>

супозиторій
суспензія
сухий
сухоцвіт

suppositorium, ii *n*
suspensio, ōnis *f*
siccus, a, um
Gnaphalium, ii *n*

таблетка
такий
тальк
тангутський
тарtrat
твердий
телурит
темісал
темний
теобромін
теофілін
теплий
термопсис, мишатник
терпентин
тертий
тетраборат
тиреоїдин
тирлич
тирличеві
тіамін
тіло
тіофосфамід
тканина
токоферол
трава
травневий
триколірний
трилисник
трилистий
трихлороцтовий
тріскá
троянда
туба, тюбик

Т
tabuletta, ae *f*; compressus, i *m*
talis, e
talcum, i *n*
tanguticus, a, um
tartras, ātis *m*
durus, a, um; solidus, a, um
telluris, ĩtis *m*
Themisalum, i *n*
fuscus, a, um; obscurus, a, um
Theobrominum, i *n*
Theophyllinum, i *n*
tepidus, a, um
Thermōpsis, ĩdis *f*
terebinthĭna, ae *f*
tritrus, a, um
tetrabōras, ātis *m*
Thyreoidinum, i *n*
Gentiāna, ae *f*
Gentianaceae
Thiaminum, i *n*
corpus, ōris *n*
Thiophosphamidum, i *n*
tela, ae *f*
Tocopherolum, i *n*
herba, ae *f*
majālis, e
tricolor, ōris
Trifolium, ii *n*
trifoliātus, a, um
trichloracetius, a, um
Asellus, i *m*
Rosa, ae *f*
tuba, ae *f*

уважно
ундевит
утворюватися

У
attente
Undevitum, i *n*
fĭo, fĭēri

Ф

фалімінт	Falimintum, <i>i n</i>
фармакопея	pharmacopoea, <i>ae f</i>
фармацевт	pharmaceuta, <i>ae f, m</i>
фенацетин	Phenacetinum, <i>i n</i>
фенібут	Phenibutum, <i>i n</i>
фенілсаліцилат	Phenylis salicylas; Phenylis salicylas
фенобарбітал	Phenobarbitalum, <i>i n</i>
фенол	Phenolum, <i>i n</i>
фермент	fermentum, <i>i n</i>
ферокаль	Ferrocolum, <i>i n</i>
ферроцерон	Ferroceronum, <i>i n</i>
фестал	Festalum, <i>i n</i>
фіалка	Viola, <i>ae f</i>
фіалкові	Violaceae
фітин	Phytinum, <i>i n</i>
флоренал	Florenalum, <i>i n</i>
флуімуцетин	Fluimucetinum, <i>i n</i>
фолієвий	folicus, <i>a, um</i>
форма	forma, <i>ae f</i>
формоутворюючий	constituens, <i>ntis</i>
формувати	forma, <i>āre l</i>
фосфат	phosphas, <i>ātis m</i>
фурацилін	Furacilinum, <i>i n</i>

Х

хвойник, ефедрa	Ephedra, <i>ae f</i>
хворий	aeger, <i>gra, grum</i> ; aegrōtus, <i>a, um</i>
хвоц	Equisētum, <i>i n</i>
хвоя	folium, <i>ii n</i> ; acus, <i>us f</i>
хіна	China, <i>ae f</i>
хінін	Chininum, <i>i n</i>
хлоралгідрат	Chlorāli hydras
хлорид	chloridum, <i>i n</i>
хлороводневй	hydrochloricus, <i>a, um</i>
хлорофіліпт	Chlorophylliptum, <i>i n</i>
хлороформ	Chloroformium, <i>ii n</i>
хлортріанізен	Chlortrianisenum, <i>i n</i>
хміль	Humulus lupulus (<i>бом.</i>)
холодний	frigidus, <i>a, um</i>
хороший	bonus, <i>a, um</i>

Ц

цибулина	bulbus, <i>i m</i>
цибуля (морська)	Scilla, <i>ae f</i>
цинк	Zincum, <i>i n</i>

цинк-інсулін
цитварний полин
цитохром
цитрал
цитрат
ціанід
цмин пісковий
цукор
цукристий

Zinc-insulinum, *i n*
Cina, *ae f*
Citochromum, *i n*
Citralum, *i n*
citras, ātis *m*
cyanidum, *i n*
Helichr̄ysum arenarium (*бom.*)
sacchārum, *i n*
saccharinus, *a, um*

Ч

чага, березовий гриб
чай
часник городній
часто
чебрець боровий
чебрець звичайний
чемериця
червоний
череда
через
черемха
чи, або
чилібуха, блювотний горіх
чим
число
чистий
чистотіл
чоловічий
чорний
чорниця
чорноплодий
чотирипелюстковий
чутливість

Inonōtus obliquus (*бom.*), fungus betulinus
thea, *ae f*
Allium satīvum (*бom.*)
saepe
Selypyllum, *i n*
Thymus, *i m*
Veratrum, *i n*
ruber, bra, brum
Bidens, ntis *f*
per (*нрuiм. з Acc.*)
Padus, *i f*
seu, vel, aut
Strychnos nux-vomica (*бom.*)
quam
numerus, *i m*
purus, *a, um*
Chelidonium, *ii n*
masculinus, *a, um*
niger, gra, grum
Myrtillus, *i m*
melanocarpus, *a, um*
quadripetālus, *a, um*
aesthēsis, *is f*

Ш

шавлія
швидко
шерстистий
шипшина
шипучий
широколистий
шишка
шкіра
шлунковий
шоломниця
штучний

Salvia, *ae f*
cito
lanātus, *a, um*
Rosa, *ae f*
effervescens, ntis; spargens, ntis
platyphylloides, *is*
strobilus, *i m*
cutis, *is f; derma, ātis n*
gastricus, *a, um; stomachicus, a, um*
Scutellaria, *ae f*
artificiosus, *a, um; factitius, a, um*

Щ

щитник чоловічий, чоловіча па-
пороть Dryopteris filix-mas (бот.)
щоб ut

Я

яблуко malum, i n; pomum, i n
ягода bacca, ae f
язик, мова lingua, ae f
як ut
який qui, quae, quod
ялина Picea, ae f
ялина звичайна (європейська) Picea abies (бот.)
ялівець Juniperus, i f
японський japonicus, a, um

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Євгенія Іванівна СВІТЛИЧНА
Ірина Олександрівна ТОЛОК

ЛАТИНСЬКА МОВА

ПІДРУЧНИК

Оригінал-макет підготовлено
ТОВ «Центр учбової літератури»

Підписано до друку 03.05.2011. Формат 70х90^{1/16}
Друк офсетний. Папір офсетний. Гарнітура PetersburgCTT.
Умовн. друк. арк. 32. Наклад – 1000 прим.

Видавництво «Центр учбової літератури»
вул. Електриків, 23 м. Київ 04176
тел./факс 044-425-01-34
тел.: 044-425-20-63; 425-04-47; 451-65-95
800-501-68-00 (безкоштовно в межах України)
e-mail: office@uabook.com
сайт: www.cul.com.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2458 від 30.03.2006